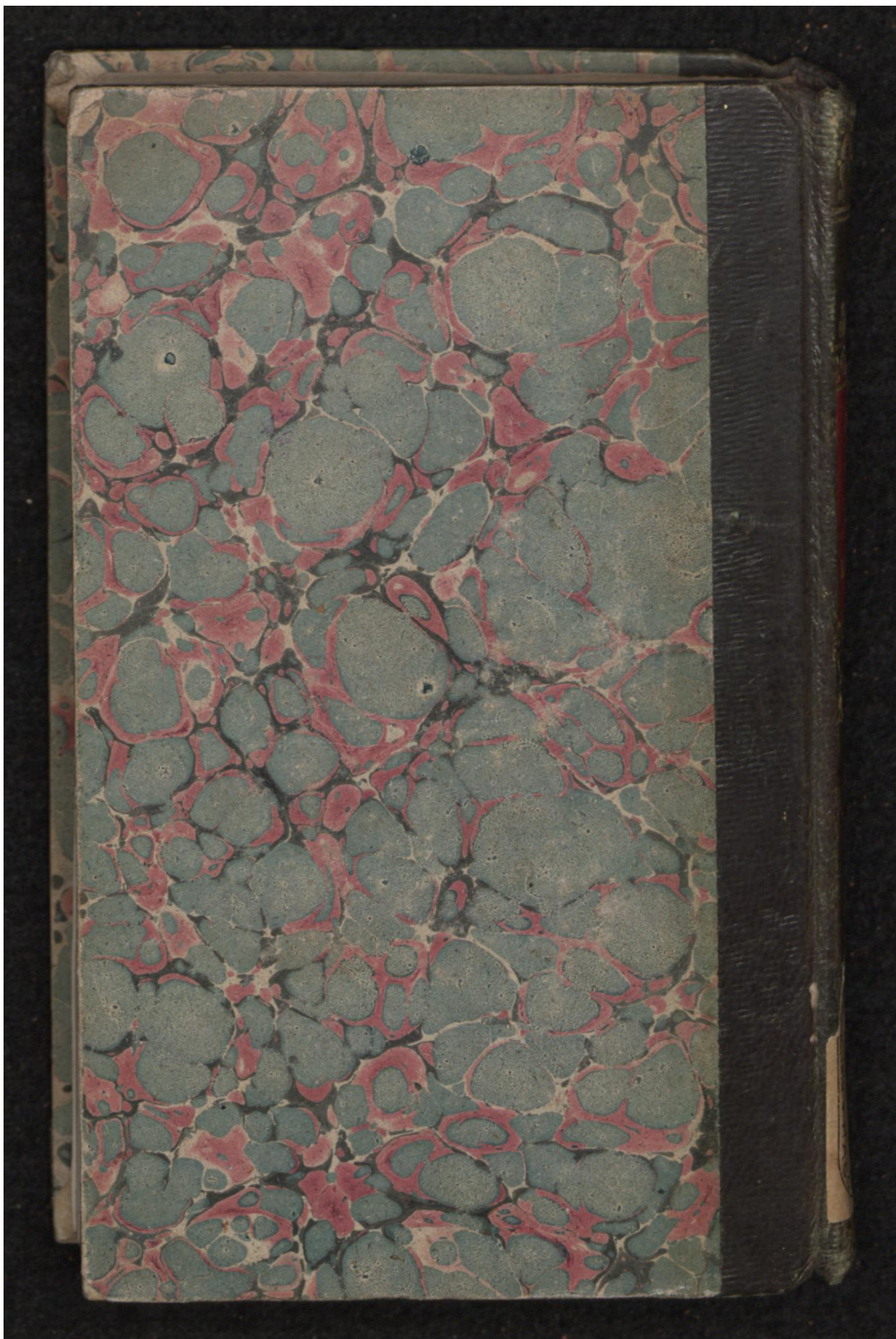

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Ald.2.3.37

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Ald.2.3.37

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Ald.2.3.37

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Ald.2.3.37

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Ald.2.3.37

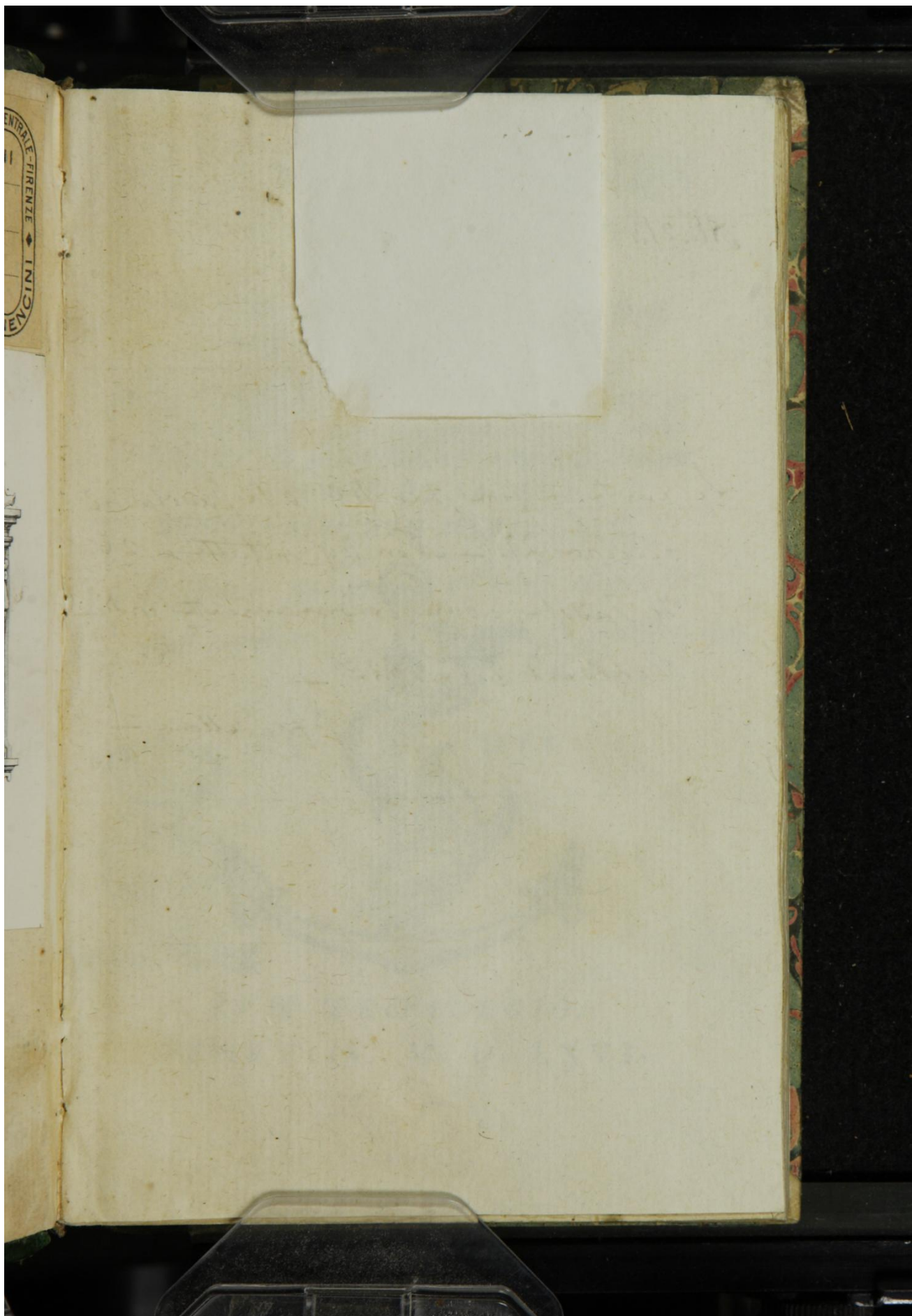

Early European Books, Copyright © 2010 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Ald.2.3.37

Ald. 2. 3.

Ex Libris Joannis Nencini
1874

9
Alb. 2/3

Nella serie del
la Edizioni Aldine
per ordine cronolo-
gico a pag. 141

Raro

Le carte in fine sono 40. e la Tavola ne
occupa 27. — Non 39. in tutte, e 26.
di Tavola, come erroneamente indica
Renouard Erij. 1825. —

J. Fradelloni —

CONSTITVTIONES
ET DECRETA
CONDITA

IN PROVINCIALI SYNODO
MEDIOLANENSI.

Sub Ill. mo & R. mo D. D. CAROLO BORRHO-
MAEO S. R. E. tit. S. Praxedis Presbytero Cardi-
nali, & S. Sedis Apostolicae per uniuersam Italiam
LEGATO DE LATERE,

ARCHIEPISCOPO MEDIOLANI.

Ad usum Magni Petri Ferrati
Calixtini Augustiniani

CVM PRIVILEGIO.
VENETIIS, M. D. LXVI.

est . 5.

quæ
& N
tuer
quod
"Tol
Aur
ciz;
in co
uerf
eius
habi
ad C
idem
rare
Con
Prou
hanc
nenfi
quæ
num
diata

PETRVS GALESINIVS

L E C T O R I.

QVAM præstans, ac singulare sit
ad corrigendos morum erro-
res Prouincialium Concilio-
rum remedium; id cum ex iis,
quæ & summus ille Pontifex Leo Primus,
& Nicæni, Antiochæniq. patres ea de re sta-
tuerunt, tum ex eo certe intelligi potest,
quod non in Italia solum, sed in Hispania,
Toleti toties, Ilerdæ, Tarracone, in Galliis
Aureliæ sæpe, Rhemis, aliisq. eius prouin-
ciæ, ac Germaniæ item, Britanniaq. locis,
in compluribus Græciæ partibus, & in uni-
uersa denique Asia, Africa, atque Europa,
eiusmodi prouinciales, recte atque ordine
habitæ, synodi fructum, eumq. maximum,
ad Christianæ uitæ disciplinam attulerunt.
idem hoc tempore nobis, DEO iuante, spe-
rare licet, ad usum reuocata ex Tridentini
Concilii decreto, illa, iam diu intermissa,
Prouincialium synodorum consuetudine.
hancq. nobis spem primum affert Mediola-
nensis synodus, quæ iam in lucem exit. ac si
quæ olim in hac ipsa urbe contra Iouinia-
num habita synodus, illius explosa, ac repu-
diata doctrina, utilis quidem fuit; hæc, ere-

* 2 pris

ptis huius prouinciæ morum erroribus , in
troductaq. pie uiuendi disciplina, idem pla
ne efficiet. tuæ igitur pietatis est, non ea so
lum animaduertere, quæ nos, non multa il
la quidem, hoc indice complexi sumus, sed
ea studiose legere, ac diligenter seruare,
quæ in ipsis constitutionibus longe uberio
ra continentur; ut iis atque alis sanctissimæ
uitæ præceptis ipse adiutus, eo progredi
possis, ut præmia illa consequaris, quæ ma
xima Deus pollicitus est iis, qui religiosi
sunt, & in pietate excellere uolunt. huius
sane rei cura cum omnes maxime attin
gat; est profecto, cur se quisque ualde inci
tet, ut hæc christianæ uitæ officia, quæ in ca
tholica repub. esse oportet, cumulatissime
præstet. quod si quibus sponte currentibus
spectate etiam Pastorum uirtutes stimulos
addunt, eo uehementius contendere illos
oportet; quo magis eorum consilio, doctri
na, uitæ exemplo, & aliis rebus omnibus
adiuantur. Vale.

INDEX TITVLORVM,
qui tribus his Mediolanensis
synodi Constitutionum par-
tibus continentur.

TITVLI PRIMAE PARTIS.

D e professione fidei, eiusq. tueri dæ cura.	2
De abutentibus sacra Scriptu- ra.	5
De ludi magistris.	6
De fidei initijs a parochio tradendis.	6
De Præbenda theologali.	7
De prædicatione uerbi Dei.	7
Quæ seruanda sunt in Sacris imaginibus ef- fingendis.	14
De actionibus & repræsentationibus sa- cris.	16
De sanctarum Reliquiarum ueneratione.	16
De magicis artibus, ueneficijs, diuinationi- busq. prohibitis.	17
De blasphemia.	18
De festorum dierum cultu.	20

TITVLI SECVNDÆ PARTIS.

D E ijs, quæ ad Sacramentorum admini- strationem generatim pertinent.	22
Quæ pertinent ad Baptismi administratio- nem.	25
Quæ pertinent ad Sacramenti Confirmatio- nis administrationem.	28
Quæ pertinent ad Sacramentum sanctæ Eu- charistiæ.	29
Quæ pertinent ad celebrationem Missæ.	32
Quæ pertinent ad Sacramenti Pœnitentiæ administrationem.	40
<i>De ieiunio.</i>	45
Quæ pertinent ad extremæ unctionis admini- strationem.	47
Quæ ad Sacramenti ordinis administratio- nem pertinent.	47
De Seminario clericorum.	49
Quæ pertinent ad collationem beneficio- rum.	52
<i>De edicto proponendo in examine eorum, qui præficiendi sunt parochialibus ecclesiis.</i>	56
De examine & inquisitione in promouen- dis ad cathedrales ecclesias.	57
De uita & honestate Episcoporum & cleri- corum.	60
<i>De frequenti diuini sacrificii oblatione.</i>	62
<i>De dignitate ab Episcopo retinenda.</i>	62
<i>De</i>	<i>De</i>

De Episcopi uestitu .	63
De Episcopi supellectili .	64
De Episcopi mensa .	66
De Episcopi familia .	66
De canonicis horis non intermittendis .	68
Qui libri potissimum a clericis legendi .	69
De clericorum uestitu , & reliqua uitæ mode- ratione .	69
De clericalibus adibus .	73
De armis , ludis , spectaculis & eiusmodi a clerico uitandis .	75
De negotiis secularibus a clerico fugiendis .	77
De residentia .	79
De diligentia ab Episcopo adhibenda in statu uniuscuiusque parochiæ cogno- scendo .	85
De Vicariis foraneis constituendis .	87
De uisitatione .	89
De iudiciali foro Episcopi .	95
De notariis & scribis .	95
De causidicis , aduocatis , & fiscalibus .	100
De carceris custodibus & reis .	100
De ministris ecclesiæ & diuinis officijs .	101
Communia de ministris .	102
De officio eius , qui choro præsidet .	106
De iis , qui dignitates , personatus , aut canoni- catu habent .	106
De officio magistri chori et cerimoniarum .	108
De officio sacristæ .	110

Quæ ad Sacramentum matrimonii perti-
nent. 152

De meretricibus & lenonibus. 153

De histrionibus, cingaris, tabernis merito-
riis, & aleatoribus. 154

De immoderatis sumptibus coercendis.
155

De usuris. 156

TITVLI TERTIAE PARTIS.

DE piorum locorū administratione. 160

De monialibus. 166

De monialium numero. 167

De Praefectis & alijs ministris monialibus.
168.

De puellis ad religionem admittendis. 177

De nouitiis ad professionem recipiendis. 181

De diuinis officiis, precationibus & lectione
monialium. 183

De communi uita usu, ac de proprietate tol-
lenda. 185

De clausura, & quæ ad eam tuendam aliqua
ratione pertinent. 188

De conuersis. 199

De puellis secularibus, quæ in monasteriis e-
ducantur. 200

De concionatoribus, confessoribus, uisitato-
ribus, & cappellanis. 202

De

De propria regula & constitutionibus his assi-
due legendis. 207

De iudæis. 208

De pœnis, & aliis quæ generatim ad has
constitutiones, pertinent. 211

TITVLII TERTIAE PARTIS.

De priorum locorum administratione. 160
De monialibus. 166

De monialium numero. 167
De Praefectis & alijs ministris monialibus. 168

De puellis ad religionem admittendis. 177
De monitis ad professionem recipiendis. 181
De divinis officiis, precationibus & lectione
monialium. 183

De communione, ac de propriis col-
lecijs. 187
De clausura, & de ea cum monialibus alijs
ratione pertinet. 188

De conventibus. 199
De puellis secularibus, quæ in monasteriis
educantur. 200

De concionatoribus, confessoribus, visitato-
ribus, & capellanis. 202

CAROL
MIS

S. R. E. tit
ARCHI
Pro

fo san
gnoui;
possem,
& nostr
Prouinc
& sciun
qui nost
bus inte

CAROLVS BORRHOMAEVS,
MISERATIONE DIVINA

S. R. E. tit. S. Praxedis Presbyter Cardinalis,
ARCHIEPISCOPVS MEDIOLANI
Prouinciæ nostræ fidelibus
salutem in Domino.

VANTVM mihi onus
imponeret Archiepi
scopalis officij ratio,
cogendi Prouincia-
lem synodum, quo
die ex grauissimo ius
so sancti Tridentini Concilij reco-
gnoui; mature ut id munus exequi
possem, uehementer elaborauit. quod
& nostræ testantur litteræ, quibus
Prouinciæ Episcopos euocauimus,
& sciunt graues atque ornatu uiri,
qui nostris ea in re studijs & actioni-
bus interfuerunt. itaque, cum pri-
mum

mum mihi licuit, Mediolanum ueni,
quo Prouincialibus Episcopis con-
uocatis, cognitisq. ab eisdem ijs re-
bus, quæ in singulis ciuitatibus ac
diœcesibus correctionis, aut mode-
rationis indigerent in synodo, de ip-
forum Episcoporum consilio, atque
consensu ea statuimus, ac decreui-
mus, quæ perturbatam Cleri, ac re-
liquorum uitæ, & officij disciplinam
restituere, uacillantem confirmare,
conseruatam propagare posse uide-
rentur. Synodo dimissa, cum a
PIO IIII. Pont. Max. Romam
reuocarer, ne in ipso quidem itine-
re mihi quidquam maiori curæ fuit,
quam ut ea decreta prouinciæ, ut spe-
ro, salutaria, primo quoque tempo-
re peruulgarem. Quam in cogita-
tionem toto animo incumbentem
me & ipsius PII Pontificis auuncu-
li mei mox consequuta mors, & de-
inceps interregni, & Pontificiorū co-
mitiorum occupatio, non iam a stu-
dio

dio
& fi
neb
ram
uit.
Deu
ita fi
breui
lari,
ciatu
sollu
mar
reui
fidei
diur
nes
fane
cend
tinere
rentu
terpo
tur u
denti
res,cc

ni;
on-
re-
s ac
ode-
le ip
que
ui-
re-
am
re,
ide-
n a
nam
ine-
uit,
spe
oo-
ta-
m
u-
e-
o
u-
io

dio illa in lucem proferendi, quod,
& si grauioribus curis maxime disti-
nebar, tamen dimittere non pote-
ram; sed ab eorum editione retarda-
uit. sed bene, quod quemadmodum
Deum assidue precatus sum, &, ut
ita fieret, pro mea parte contendi,
breui, ipsius Dei benignitate singu-
lari, P I V S V. Pont. Max. est renun-
ciatus. qui pro summa sua cura, ac
solicitudine religionis, salutisq. ani-
marum, mihi & facile concessit, ut
reuiserem hoc tempore commissum
fidei meæ gregem; & inflammatum stu-
dium meum edendi has Constitutio-
nes Prouinciæ nostræ fidelibus pia-
sane cohortatione magis etiam in-
cendit; &, ut ex ad illos etiam per-
tinerent, qui alioqui ipsis non tene-
rentur, litteris suis Apostolicam in-
terposuit auctoritatem. Damus igitur
uobis, quæ ex præscripto Tri-
dentini Concilij ad moderandos mo-
res, corrigendos excessus in Prouin-
ciali

ciali synodo decreta sunt . eaq. non
solum præsentium malorum reme-
dia esse confidimus ; sed cautionem
quoque fore speramus reliqui tem-
poris uitiorum & incommodorum .
Rogamus uero omnes , & per uisce-
ra misericordiæ Christi Domini ob-
secramus , ut has Constitutiones ,
quanto maximo potestis amore &
pietate , amplectamini , legatis , se-
quamini , totos uos ad earum senten-
tiam , rationemq. accommodetis .
immo uero , si quod nostrum esse po-
test , habito , & ubi primum facultas
fuit , edito hoc Prouinciali concilio,
meritum id mihi , & pijs ipsis ac pru-
dentibus Patribus , quibus consen-
tientibus , & adiuuantibus hæc acta
sunt , præripite . tanto enim maior
commendatio est eorum , qui co-
lunt , quam qui tulerunt leges ; quan-
to est obedientia officij præceptione
præstantior . Ceteris uero etiam ho-
minibus uestra , uel morum mutatio-
ne ,

ne, uel innocentia, ac pietatis per-
seuerantia prælucete; ut isto exem-
plo ad uirtutis & officij cultum reli-
quæ etiam Prouinciæ incitentur.
Nobis enim, ut in his decretis nihil
propositum fuit, nisi Dei gloria & ue-
stra salus; sic nihil optatius esse po-
test, quam, ut ita decreta seruentur,
ut pœnis, quæ delinquentibus pro-
positæ sunt, nullus locus relinqua-
tur; magisq. in agendo uestra reli-
gio, ac probitas, qua una, uel ma-
xima uoluptate noster compensabi-
tur labor quam nostra in decernen-
do diligentia commendetur.
Valete in Domino.

Stolica
Dei
episcop
RR.^m
vincia
sancin

CONSTITVTIONES
ET DECRETA
CONDITA

*In Prouinciali Synodo
MEDIOLANENSI.*

OS CAROLVS BORRHO-
MAEVS S. R. E. tit. *sanctæ Pra-*
xedis Presbyter Cardinalis, ac S. mi
D. N. Papa, & Sanctæ Sedis Apo-
stolicæ per vniuersam Italiam Legatus de latere,
Dei & eiusdem Apostolicæ sedis gratia Archi-
episcopus Mediolanensis, de consilio & assensu
RR. morum DD. Coepiscoporum nostrorum, in Pro
uinciali Synodo Mediolanensi, hac statuimus, &
sancimus.

A De

De professione fidei, & eius tuendæ cura.

Heb. 11.

P R I M A & maxima Pastorum cura uersari debet in ijs, quæ ad fidem catholicam, quam sancta Romana Ecclesia colit, et docet, et sine qua impossibile est placere Deo, integre, inuiolateq. conseruandam pertinent: ideo nos hinc potissimum exordiendum esse duximus, ut, quæ ex eodem spiritu est fides, eandem una oris confessione profiteamur.

Sess. 25. c. 2.

S A C R I igitur Tridentini concilij auctoritate innixi, mandamus, ut omnes ij, qui beneficia ecclesiastica obtinent, uel in posterum obtinebunt; & qui in synodum diocesanam conuenire debent; in ea synodo, quæ primo quoque tempore celebrabitur, omnia & singula a sancto concilio Tridentino definita, & statuta palam recipiant; ueram obedientiam summo Rom. Pontifici spondeant; simulq. hæreses omnes publice detestentur, & anathematizent; fidem profitentes eisdem uerbis, quibus ex formula, a S.^{mo} D. N. Pio IIII. Pont. Max. præscripta, nos & Coepiscopi nostri initio huius sanctæ synodi, iurati præstitimus, & professi sumus: etiam si antea in diocesana synodo id officium, ad exequendum iussa Tridentini concilij, quacumque ratione & modo obierint.

Anno M.D.
LXIII. Id.
Nouemb.

E P I S C O P I omnes Prouinciæ nostræ constitutionem S.^{mi} D. N. Pij IIII. Pont. Max. de professione fidei faciendâ ab ijs, qui de beneficijs cura-

tis,

etis, & canonicatibus promissi sint, & a docentibus litteras, & a promouendis ad doctorales, uel alios gradus, publicent in suis ciuitatibus & dioecesebus intra mensem, & ab omnibus inuiolate seruandam curent: Praesertim uero ab ijs, qui cuiuscumque status, conditionis, & dignitatis sint, quouis modo, uel nomine, publice aut priuatim, domi suae uel alienae, etiam si paedagogi sint, pueros, adulescentes, aliosue cuius sexus, & aetatis, quas cumque artes litterarias, uel alias liberales, etiam si ipsa prima grammaticae rudimenta, legendo, interpretando, uel reperendo, uel alia quauis ratione, etiam si gratis doceant; quorum etiam omnium mores, antequam ad docendum accedant, probare debebunt: alioquin de ijs poenas, in eadem constitutione propositas, sumant.

Qui uero, ne praedicti huic decreto obtemperent, impedierint; aut huius temeritatis quacumque ratione illis auctores, aut adiutores fuerint; seuerè puniantur.

Ut autem id facilius, ac melius effici possit; studiose inquirant parochi, quinam in suis parochijs eo docendi munere fungantur; & eorum nomina ad Episcopum ad mensem, a die publicationis constitutionis eiusdem numerandum, deferant. Quos uero deinceps eiusmodi cognouerint; primo quoque tempore Episcopo indicent.

PAROCHI diligenter animaduertant, an in suis parochijs ullus sit, quod ad fidem attinet,

A 2 prauis

prauis opinionibus imbutus, uel eo nomine suspectus; eumq. ad Episcopum, uel Inquisitorem deferant.

Moneant præterea populum, debere omnes, si quos nouerint aliquid fecisse, uel dixisse, quamobrem de huiusmodi peccato in probabilem suspicionem uenerint, statim deferre.

Obseruent etiam eos, qui ex finibus hereticorum, uel heresis nomine suspectorum ueniunt; singulorumque dicta & facta odorentur; ac de eorum uita consuetudine, & ratione cognoscant. & si qua de ijs suspicio fuerit, Episcopum, uel Inquisitorem admoneant.

PRINCIPES uero, & ciuitatum Magistratus hortamur, ac per uiscera misericordiae Christi Domini obtestamur, ut caeleste lucrum terrenis commodis præferentes, commercium, & consuetudinem hereticorum, quam fidelibus perniciosam, ac pestiferam esse constat, pro sua pietate, ac studio religionis, e suis urbibus, atque oppidis amouendam, ac tollendam curent.

Prohibeantque, ut ne suæ ditionis homines, percipiendæ etiam linguae causa, aut mercaturæ, alioque nomine, in hereticorum locis instituantur, aut commorentur.

Sacro denique Inquisitionis officio in omnibus ex animo faueant, & opitulentur; & ut eius edicta seruentur, auctoritatem etiam suam rogati interponant.

Cumque

Cumque eis a sancta Sede Apostolica concessum fuerit, ut causis fidei ad patrocinium catholicae ueritatis adstiterent, nihil sibi in illis usurpare, neque quidquam, quod contra sacros canones sit, attemptare uelint.

EPISCOPI regulas Indicis de libris uetitis, ab ijs, qui illi negotio a sacrosancta Tridentina synodo praefecti fuerunt, ex auctoritate S. mi D. N. Pij IIII. editas, ab omnibus librorum impressoribus, ac bibliopolis, ceterisque omnibus laicis & ecclesiasticis personis seruari iubeant.

Quorum uero librorum purgatio, eiusdem Indicis iussu, facienda est; eos legi, uendi, aut emi, haberiue omnino uetamus; donec ab ijs, ad quos pertinet, purgati & probati fuerint.

De abutentibus Sacra scriptura.

NEFARIA est eorum temeritas, qui sacra scriptura uerbis, uel sententijs, ad iocum assentionem contumeliam, superstitionem, impietatem, aut ad quosuis profanos sensus abutuntur. Quamobrem Episcopi in eos, qui in hoc genere deliquerint, ex sacrorum canonum, & Tridentini concilij decretis grauiter animaduertant.

Et ut detestabilis hac licentia prorsus tollatur; fidelem populum per concionatores, parochos, confessores de huius peccati grauitate frequenter admonendum curabunt.

Sess. 4. in decreto de editione & usu sacrorum librorum.

De ludi Magistris .

PRINCIPES & Magistratus in Domino uehementer hortamur, ut, nulla sumptus sui habitatione, publicos ludi magistros in urbes & sue ditionis loca conducant, non minus fidei & uita, quam doctrina & scientia laude commendatos. Qui uero litteras docebunt, non solum libros, indice S. mi D. N. Pij IIII. auctoritate edito, nominatim ueritos, pueris non interpretentur, aut ab illis legi patiantur; sed neque etiam alios, quibus obscena, uel turpia contineantur.

scil. 9.

Præcipimus etiam, ut bonis moribus, & salutaribus præceptis eos erudiant; in primisq. in aliqua pia, & christiana institutione, si Episcopo uidebitur, exerceant; ceteraq. omnia officia, quæ Leo X. in Lateranensi concilio statuit, præstent. In iis si deliquerint, pro delicti genere plectantur.

De fidei initiis a Parocho tradendis.

PAROCHI singulis dominicis & aliis festis diebus, qui Ecclesiæ præcepto agi soleant, pueris singuli in suis parochiis initia fidei tradant; eosque ad obedientiam primum Deo, deinde parentibus præstandam erudiant; ac propterea a prandio statuta hora, proprio campanæ sono, ad id munus assignato, ad ecclesiam conuocandos curabunt.

De

De præbenda theologali.

QVAE ecclesie cathedrales, aut collegiate in oppidis insignibus præbendam, aut stipendium quouis nomine theologiae interpreti assignatum non habent; cum in illis sacrum concilium Tridentinum præbendam, primo uacaturam, ad hunc usum constituerit, quam ei tantummodo, qui ad hoc munus per se præstandum idoneus sit, deferri uoluit; id si adhuc re ipsa effectum non sit, curent Episcopi, ut quamprimum decreto concilij satisfiat.

Sess. 5. c. 3.

De prædicatione uerbi Dei.

APOSTOLI, in quorum locum Episcopi successerunt, satis nobis aperuerunt, uerbi Dei prædicationem esse præcipuum illorum munus, qui in Episcopali sede collocantur. Quamobrem nos auctoritatem sacrosancti Tridentini concilij, & ueterum patrum sequuti, in Domino Episcopos hortamur, ut toto pectore in hanc curam incumbentes greges sibi commissos ipsimet, præsertim in ecclesia sua, uerbo Dei pascant. Quod si leui de causa, aut quodam animi languore impediti, non fecerint; sciant sibi prætermissi necessarij officij iudici Deo præcipue rationem esse reddendam. Sin autem se interdum uere impeditos cognouerint, per uiros idoneos, ex præscripto eiusdem concilij diligendos, hoc munus studiosissime populo præsentent.

Sess. 5. c. 2.
& Sess. 24.
c. 4.

A 4 In

In alijs uero ecclesijs parochialibus, uel alias curam animarum habentibus, saltem omnibus dominicis, & solemnibus diebus festis; ieiuniorum autem Quadragesima, & Aduentus tempore, quotidie, uel ijs saltem diebus, quibus Episcopus iusserit, proprio paracho, & Curato, oues sibi commissas, pro earum sensu & intelligentia, salutaribus uerbis pascendas mandamus. Si qui autem propter inscientiam id prestare non poterunt; ad peritos confugiant, quorum auxilium implorantes, uel homilias sibi prescriptas, uel latinos sermones auctoris, ab Ecclesia recepti, in uulgarem linguam conuersos, approbatos tamen ab Ordinario, aut memoriter, aut de scripto pronuncient. Id autem tamdiu fiet, quoad liber Homiliarius ad hunc Curatorum usum Metropolitani cura prodibit in lucem. Sed ut norint Episcopi & eorum industriam, qui doctrina sunt praediti, & illorum diligentiam, qui aliorum uerbis diuinam legem enunciant; inbeant, si eis ita uidebitur ab unoquoque paracho & Curato unum singulis mensibus, ab eo habitum in ecclesia, sermonem ad se mitti. Qui negligentes, aut contumaces fuerint, eos Ordinarij arbitrio suo puniant; & praeterea alios deligant, qui eorundem impensa opus illud explere possint, donec ipsi resipiscences munus suum expleant. Quo etiam modo illis occurrere poterunt, quos etiam uel peritorum industria, uel homiliarum libris, uel alia quacumque ratione adiutos, parum proficere; quosue

ei muneri minus aptos esse; uel prædicatione destruere potius, quam edificare iudicarint.

Extra urbem uero in uniuersa diœcesi, præter officium, quod Curati præstabunt, tam multos distribuunt Episcopi concionatores, ut in curatis ecclesijs, quæ in frequentioribus locis sitæ sunt, ceterisq. omnibus etiam non curatis, in quibus ipsi opportunum iudicauerint, intra cuiusque mensis spatium, saltem semel in aliquo die festo, Dei uerbum prædicetur. Eos autem ab illis, in quorum ecclesijs prædicabunt, hospitio recipi uolumus, suppeditis omnibus rebus, ad eorum uictum necessariis, data etiam elemosina aliqua ex fructibus beneficiorum, uel etiam largitione laicorum, si beneficia tenuiora iudicauerint Episcopi, quam ut id onus ferre possint; nisi sint, qui iure debeant, uel dare consueuerint.

Iis autem, qui prædicandi officio, aut quacumque ratione fidelibus christianam doctrinam tradendi munere funguntur, hanc uiam & rationem ineundam proponimus.

Ut sacram scripturam interpretentur eo sensu, quem catholica Ecclesia, & consentiens sanctorum patrum auctoritas comprobauit; neque quidquam ab Ecclesia, aut a doctoribus Ecclesie probatis alienum proferant.

Ut si quando ad auditorum utilitatem utendum erit allegorijs, eas ex receptis ab Ecclesia scriptis seligant. Ne certum tempus Antichristi aduentus,

IO CONSTITVTIONVM

A. R. I.

tus, & extremi iudicij diem prædicent; cum illud Christi Domini ore testatum sit, Non est nostrum nosse tempora, uel momenta. Neue quidquam præterea futurum ex sacris litteris diuinare, eiq. euentui certam diem præfinire audeant. Neque temere, id sibi diuinitus reuelatum esse, affirmant. Ne historias ex apocryphis scriptoribus populo narrent. Neue miracula, quæ probata scriptoris fide non commendentur. Si quæ tamen auditoribus salutaria iudicarint; ita commemorent, ut a certa eorum affirmatione abstineant. Ne ineptas & ridiculas fabulas recenseant: Ne ue superuacanea, & parum fructuosa. Ne hereticorum opiniones, & argumenta referant apud imperitam multitudinem. Quod si alicubi necessitas postularit, ut eorum falsa dogmata accuratius, ac liberius confutentur, id non longa disputatione, sed graui redargutione faciant. quod facile assequantur, si catholicam ueritatem expromentes, sanctæ Ecclesiæ, conciliorum, & probatæ ueteris consuetudinis auctoritate, ac sanctorum doctorum, quos probat Ecclesia, testimonijs roborarint; & sacre scripture locos, quorum sensus ab illis ad corrumpendas simplicium hominum mentes deprauantur, & ex alijs eiusdem scripture locis, & ex sanctorum patrum sententia fideliter interpretentur. Sic enim fiet, ut dogmatum peruersitas, quæ falsa interpretatione nitebatur, catholica ueritatis ui, & recte interpretationis

tionis
Ne q
audi
re p
Ne
qua
& f
Ne o
ficles,
& pig
quam
Sed p
Dom
septu
rum
repr
car
pecu
ligen
tis e.
lum,
In p
in eas
pecca
Ne q
signa
Ne in
Eccl
Ne E

tionis pondere corruat.

Ne quid ambiguum, ancepsue loquantur, quod auditoribus uarie intelligendi occasionem præbere possit.

Neue concise, & obscure quidquam exponant; qua ex re auditorum animi expectatione incerti, & suspensi relinquuntur.

Ne ostentandæ doctrinæ & eloquentiæ causa, difficiles, atque inanes quæstiones, fucum orationis, & pigmenta conquirant, unde sui ipsius potius, quam Iesu Christi prædicatores esse uideantur.

Sed præcipue in Euangelij, Symboli, Orationis Dominice, Angelicæ salutationis, Decem præceptorum, Sacramentorum Ecclesiæ, & sacrorum rituum dilucida explicatione uersentur. In reprehendendis uitiis ita se gerant, ut pietatis & caritatis studio eos adductos, non hominum, sed peccatorum odio id facere omnes intelligant. Diligentes, ac uehementes sint in ijs uitiis & peccatis exagitandis, in quibus magis uolutatum populum, aut ad ea procliuiorem uident.

In prauas etiam consuetudines inuehantur. Et in eas, quæ & si male non uidentur, tamen facile peccandi causam afferunt.

Ne quemquam nominatim, aut tacite illum designantes, insectentur.

Ne in ordinem ullum, statum, aut uitæ genus ab Ecclesiæ receptum, inuehantur.

Ne Episcopos, aliosue Prelatos, neue ciuiles magistratus

1. Tim. 2.

stratus cum auditorum offensione asperius obiurgent; sed pie potius admoneant. Populumq. doceant, prepositis suis, etiam discolis, obedire. Quem etiam sepiissime moneant ex Apostoli sententia, ut faciat obsecrationes, orationes, postulationes, gratiarum actiones pro omnibus hominibus, qui in sublimitate constituti sunt, praesertim uero pro ijs, qui peruigilant, quasi rationem pro animabus eorum reddituri; ut quietam, & tranquillam uitam gerant in omni pietate & castitate.

Ita afficere studeant auditores, ut sua peccata dolenter defleant; quos interdum, propositis supplicijs aeterni ignis, a flagitijs & facinoribus deterreant; interdum commemoratis caelestis uitae praemijs, ad uirtutes, in primis uero ad Dei, & proximi amorem accendant.

Decreta concilij Tridentini, praesertim quae ad mores & disciplinam christianam restituendam pertinent, & has nostras constitutiones populo studiosius inculcent.

Omnes hortatu & praeceptis ad pietatem erudiant; et quae cuiusque sit propria uirtus, quod officium patris, filij, uiri, uxoris, domini, serui, laici, clerici, priuati, magistratus, omnium denique etatum, generum, ordinum partes & munera assidue commemorent.

Hanc praeterea rationem habeant, ut non solum Dei & Ecclesiae praecepta seruanda esse doceant; sed

sed modum illis tradant, quo ea ex Dei uoluntate seruare oporteat.

Commoneant, ut non solum praeceptis seruandis, sed etiam consiliis amplectendis, ad perfectiorem uitam in dies magis contendere studeant.

Doceant, quo modo utendum sit bonis animi, corporis, & externis: Quoue modo secundis & aduersis rebus; ut ea sit illis, tamquam instrumenta, ad consequendam uitam caelestem.

Maxime uero caueant, ne quod praeceptis & hortatu aedificent; id uita & moribus destruant; ne cum aliis praedicauerint, ipsi reprobi efficiantur. Indulgentias populo ne publicent, nisi de consensu Episcopi.

Neminem populo paupertatis nomine commendent; nisi is testimonium ab Episcopo scriptum attulerit. Neque ei inter concionem permittatur, ut eleemosinam a quoquam petat in ecclesia; sed aut ad fores ecclesiae stet, aut per eos, qui eam curam susceperint, id negotium ita commode, ac celeriter agatur, ut minime concionem impedian.

Sacra concio noctu numquam, sed opportuno tempore, Episcopi praescripto, habeatur.

Dum habetur, nec Missae aut horae canonica clara, aut submissa uoce in ea ecclesia dicantur.

EPI SC OPI iis diebus quibus legitime impediti, praedicandi munus in suis ecclesiis per alios praestabunt, eisdem sacris concionibus, quantum poterunt,

terunt, interesse studebunt. Qui uero dignitates, personatus, uel canonicatus in cathedrali ecclesia obtinent, & alij eiusdem ecclesia clerici, dominicis, ac festis solemnibus diebus semper; Quadragesima autem & Aduentus tempore quam sapissime uerbi Dei conciones in eadem ecclesia audiant. quod officium a ceteris quoque ciuitatis clericis præstari diligenter curabunt Episcopi; ut ipsorum exemplo laici etiam ad audiendum Dei uerbum studiosius confluant.

Concionis audiende causa, loca uirorum & mulierum, si fieri potest, Episcopi cura distinguantur, qui ad id exequendum idoneos aliquot uiros adhibeat; & a secularibus magistratibus, si opus erit, auxilium petat.

Quæ seruanda sunt in sacris imaginibus effingendis.

Sess. 25. in
dec. de in-
uoc. Sancto-
rum.

CVM sacrosancta Tridentina synodus decreuerit, nemini licere ullo in loco, uel ecclesia, etiam quomodolibet exempta, ullam insolitam ponere, uel ponendam curare imaginem, nisi ab Episcopo approbata fuerit; eiusq. diligentia & cura commendarit, ut in sacris effingendis imaginibus nihil falsum, nihil profanum, nihil inhonestum, nihil præpostere, nihil non recte atque ordine adhiberetur; illud in primis caueant Episcopi, ne quid pingatur, aut scalpatur, quod ueritati scripturarum, traditionum, aut ecclesiasticarum historiarum

istoriarum aduersetur: ne cuius lectio prohibetur,
eius imago populo proponatur.

Historiæ quoque, quibus neque Ecclesia, neque
probatī scriptoris auctoritatem ullam dederunt;
sed sola uulgi uana opinione commendantur, ef-
fingi prohibeantur.

Deinde uniuscuiusque imaginis os, corpus, cor-
poris habitum & statum, ornatum, & locum in-
spiciendum curent Episcopi; ut hæc omnia ad pro-
totypi dignitatem & sanctitatem apta sint & de-
cora; atque ex imaginis inspectione pietas excite-
tur; nulla uero turpis cogitationis detur occasio.

Hæc & reliqua huiusmodi ex Tridentini concilij
præscripto, ut commodius Episcopi exequantur, con-
uocent suarum diœcesum pictores & sculptores;
omnesq. pariter doceant, a quibus cauere debeant
in sacris imaginibus effingendis: curentq. ne illi
inconsulto parocho, aliquam sacram imaginem
publice, uel priuatim effingant. Quod si qui deli-
querint, puniantur tam ipsi artifices, quam ij, quo-
rum sumptibus, uel iussu effictæ erunt imagines.

Parochi uero Episcopo significant, quæ ille indica-
rit in sacris imaginibus effingendis ad se propter
difficultatem deferri debere.

Quod si quæ iam pictæ imagines, fictæue simula-
cra ob artificum temeritatem, aut inscitiam, eiu-
smodi fortasse fuerint, ut ferenda nullo modo uide-
antur; ea curent Episcopi, doctorum etiam & peri-
torum uirorum consilio adhibito, ut omnino delean-
tur,

tur, uel saltem aliqua ratione corrigantur.

De actionibus & repræsentationibus Sacris.

QVONIAM pie introducta consuetudo repræsentandi populo uenerandam Christi Domini passionem, et gloriosa martyrum certamina, aliorumq. Sanctorum res gestas, hominum peruersitate eo deducta est, ut multis offensionibus, multis etiam risui, & despectui sit; ideo statuimus.

Vt deinceps Saluatoris passio nec in sacro, nec in profano loco agatur; sed docte & grauiter eatenus a concionatoribus exponatur, ut, qui sunt uberes concionum fructus, pietatem & lacrymas commoueat auditoribus. quod adiuuabit proposita crucifixi Saluatoris imago, ceteriq. pijs actus externi, quos Ecclesie probatos esse Episcopus indicabit. Item Sanctorum martyria & actiones ne agantur; sed ita pie narrentur, ut auditores ad eorum imitationem, uenerationem, & inuocationem excitentur.

De sanctarum reliquiarum ueneratione.

VT Sanctorum Reliquiis, quæ debetur, ueneratio & cultus adhibeatur, statuimus; ut in locis honestissimis, ac decoris uasculis, quæ debent, religione asseruentur.

Cum populo pietatis causa ostenduntur, lumina accendantur.

Ex

Ex loculis uero & receptaculis, ubi condita sunt, ne educantur.

Ne temere exponantur omnium oculis.

Neue quæstus gratia.

Cetera etiam de Reliquijs, quæ a sacra Tridentina synodo decreta sunt, Episcopus inuiolata seruari iubeat.

De magicis artibus, ueneficijs diuinationibusque prohibitis.

MAGOS & maleficos, qui se ligaturis, nodis, characteribus, uerbis occultis mentes hominum perturbare, morbos inducere uel expellere, corporum figuram & constitutionem immutare, uentis, tempestati, aeri ac mari incantationibus imperare posse sibi persuadent; aut alijs pollicentur; ceterosq. omnes, qui quouis artis magicæ, & ueneficij genere pactiones, & fœdera expresse, uel tacite cum demonibus faciunt; Episcopi acriter puniant; & e societate fidelium exterminent.

Deinde omnem diuinationem ex aere, aqua, terra, igne, ex inanimatis, ex unguium, & lineamentorum corporis inspectione, ex sortibus, somnijs, mortuis, alijsq. rebus, quibus per demonum significationem, incerta pro certis affirmantur, futura prædicere, furta, thesauros absconditos commonstrare se posse profitentur: & huius generis reliqua, per quæ curiosorum et imperitorum hominum mentes facile decipiuntur, coerceant, & eijciant.

B

In

Ex

In eos etiam, qui huiusmodi diuinatores, sortilegos, coniectores, ariolos, & cuiusuis generis magos de aliqua re consuluerint; uel, ut consulerentur, cuique auctores, adiutores, hortatoresue fuerint, uel eis fidem habuerint; seuerè animaduertant.

Si quis etiam annulos, uel aliud ad magicos, uel supersticiosos usus fecerit, aut uendiderit; graui pœna afficiatur.

Astrologi, qui ex Solis, Luna, & aliorum astro-
rum motu, figura, & aspectu, de hominum actio-
nibus, quæ a libero uoluntatis arbitrio profiscun-
tur, certo aliquid euenturum affirmant, grauib.
pœnis plectantur. quæ pœnæ etiam ad eos perti-
neant, qui ad illos de huiusmodi rebus detulerint.

Denique pœnas sumant Episcopi de ijs omnibus,
qui in itineris suceptione, aut cuiusuis rei institu-
tione, uel progressionē dies, tempora, & momenta
obseruantes, quadrupedum uoces, auium garri-
tum, aut uolatum notantes, ex occurſu etiam ho-
minum, uel pecudum, suscipiendi operis felicitatem
augurantur.

De blasphemia.

BLASPHEMIAE impudentiæ, & impietatis eo
prolapsa est, ut in ea coercenda uix satis dili-
gentiæ adhiberi posse uideatur. itaque sacris ca-
nonibus, & Pontificum decretis, maxime uero ijs,
quæ Leo Decimus in Lateranensi concilio decre-
uit,

sess. 9. tit.
de reſor. cu-
ria.

uit, innixi, hac mandamus .

Ut quicumque Deo palam, seu publice maledixerit, contumeliosisq. aut obscenis uerbis Dominum nostrum Iesum Christum, uel gloriosam Virginem Mariam, eius matrem, expresse blasphemauerit; si clericus sit, primum fructibus unius anni beneficiorum ecclesiasticorum, quaecumque habuerit, mulctetur. Si iterum in eo peccarit, eo beneficio, quod habet, priuetur, & si plura obtineat, eo priuetur, quo Ordinarius priuandum censuerit. Si tertio blasphemarit, dignitates ac beneficia omnia, quaecumque habuerit, eo ipso amittat; ad eaq. deinceps retinenda, aut obtinenda inhabilis sit. Si uero laicus fuerit; primum, aut etiam secundo, pecunia mulctetur, ex praescripta in eodem concilio ratione. Tertio grauem penitentiam publice agat, eo modo, quo a sacris canonibus praescriptum est.

Qui uero Sanctos blasphemarit, aut in Deum & gloriosam Virginem Matrem maledicta, non tamen palam aut publice, contulerit, mitius aliquanto iudicis arbitrio puniatur.

In foro autem conscientiae, ei qui blasphemiae reus fuerit, grauem pro modo culpe penitentiam confessor imponat.

Qui blasphemantem audierit, si possit sine periculo, asperius obiurget; omnino autem intra triduum eius nomen ad iudicem ecclesiasticum, uel secularem deferat. Si plures simul audierint,

B 2 singuli

singuli idem faciant; nisi inter eos conuenerit, ut unus pro omnibus eo fungatur officio. Quod si domini, mercatores, aut artifices, famulos, aut ministros audierint blasphemantes, semel monitos, si iterum in eo genere peccarint, domo eijciant.

Principes autem et Magistratus per Dei gloriam, qua blasphemia maxime uiolatur, obsecramus, ut haec omnia diligentissime seruari studeant, uber-
 rimam pie cura a Deo mercedem expectantes, praeter decem annorum indulgentiam, quam Leo Decimus in eodem Lateranensi concilio & ipsis, & iudicibus, & deferentibus elargitus est. Quod si seculares iudices, quod minime futurum speramus, blasphemiae conuictos, iustis poenis non affecerint; sciant iisdem poenis, quas de fontibus sumere neglexerunt, ex eodem concilio se teneri.

Sess. 9. tit.
de ref. cu-
riz.

De festorum dierum culti.

MAXIMAM in eo diligentiam ac studium Episcopi ponere debent, ut dies festi pie, sancteque obseruentur ab omnibus. cum enim ypotissimum ad celebrandas Dei & Sanctorum laudes salutariter instituti sint; curandum est etiam diligenter, ut ne ijs ipsis quisquam ad diuinam offensionem & animae suae perniciem abutatur.

Prohibeant igitur ijs, ne illiberales artes exercean-
 tur; aut ullum opus fiat eo tempore alienum.

Ne quid ematur, aut uendatur, praeter id, quod ad uictum illius diei, uel ad aegrotorum curationem,
 necessarium

necessarium sit .

Ne officinae, aut omnino, aut aliqua ex parte, aperta habeantur .

Ne fiant nundinae, sed quae festo die fieri consueverint, in antecedentem, uel sequentem diem, qui festus non sit, transferantur .

Qui secus fecerit, seuerè plectatur Episcopi arbitratu . Pro officinis apertis, rebusue uenditis, si filius, famulus, ministri, deliquerint; etiam pater, dominus, & artifex, poenam subeant .

Iis etiam diebus studebunt Episcopi, ne personati homines incedant .

Ne ludi equestres, certamina, aut alia ludicra & inania spectacula adhibeantur .

Chorea, saltationes in urbibus, suburbijs, oppidis, uicis, aut usquarum omnino ne agantur .

Doceant uero populum, debere unumquemque, eo potissimum tempore, in diuinis officijs & concionibus audiendis frequentem esse; ac in precibus, recolendisq. Dei maximis beneficijs, assidue uersari.

CONSTITVTIONVM PARS SECVNDA.

DE IIS, QVAE AD SACRA-
mentorum administrationem genera-
tim pertinent.

QVO maior & uberior est sacramen-
torum fructus, quam ut eius vis ex-
plicari facile possit; eo diligentius
& intima animi pietate, & exter-
no cultu ac ueneratione tractanda, ac percipien-
da sunt. quod officium ut omni studio & opera no-
stra adiuuemus, praeter ea, quae ad salutarem hanc
rationem constituit sacra Tridentina synodus,
quae & Episcopi, & parochi inuiolate seruare de-
bebunt; nonnulla etiam ad tollenda incommoda
& abusus, quos in prouincia nostra hominum uel
culpa, uel negligentia in sacramentorum admini-
strationem

strationem inuenerat, statuenda duximus.

PRIMUM autem magnopere hortamur Episcopos, quorum diœceses inter se implicata & confusa sunt, ut communi uoluntate, atque sententia rationem inire studeant, qua explicari & commodius distinguere possint; adhibita etiam, si opus erit, prudentia ac diligentia uicinioris Episcopi, ut, amice sublatis impedimentis, negotium de communi eorum sententia, sedis Apostolicæ auctoritate, conficiatur.

QUAE parochiales ecclesie partem habent sui populi extra mœnia urbium, uel oppidorum, uel alibi; quo fiat, ut parochus, præsertim nocturno tempore, illis hominibus sacramenta commode administrare non possit; in illis Episcopi aut eam partem commodiori parochiæ uniant; aut etiam, inuitis rectoribus, ex constitutione Alexandri III. & decreto concilij Tridentini, nouas constituent parochias.

Illis autem sacerdotibus, qui de nouo erunt ecclesijs, recenter erectis, præficiendi, congruens assignetur portio, arbitrio Episcopi, ex fructibus, ad ecclesiam matricem quomodocumque pertinentibus; & si necesse erit, compellant populum ad ea subministranda, quæ sufficiant ad uitam noui rectoris sustentandam.

Quod præterea Tridentina eadem synodo decretum est, ut ecclesiarum rectoribus tot sacerdotes adiungantur, quot & ad sacramenta parochia-

B 4 nis

Cap. ad audientiam,
de eccl. ædific. & re-
par.
sess. 21. c. 4.

nis administranda, et ad diuinum cultum satis esse possint; id Episcopi omni diligentia exequantur. Parochiarum distinctio, quæ familijs, non certis finibus, facta est; & parochis ad sacramentorum administrationem, & populo ad illorum susceptionem magnum incommodum afferre solet. quare Episcopi, sublata intra sex menses diuisione parochiarum, per familias facta, eas certis limitibus, terminisq. describant.

CVM sacramenta Ecclesia non solum sine simonie labe, uerum etiam sine auaritiæ suspitione præbenda sint; caueant omnes, ne in eorum administratione quidquam exigant; aut etiam uerbis, uel signis, directe, uel indirecte petant. Qui secus fecerit, eum & pœnis, iure communi statutis, & alijs arbitrio Episcopi plecti uolumus.

STUDEANT Episcopi, ut in ecclesia sua cathedrali in sacramentorum administratione, in exorcismis fontium, & sponserum benedictionibus ritus & cæremoniæ ex more sanctæ Romanæ Ecclesiæ adhibeantur.

Omnes uero inferiorum ecclesiarum, quæcumque illæ sint, rectores in his omnibus ab obseruatione cathedralis ecclesiæ nulla ex parte discedant.

Sacerdotes in sacramentorum administratione semper superpelliceum & stolam adhibeant.

EPISCOPI in administrandis sacramentis, illorum uim et usum, pro eorum, qui sumpserint, & adfuerint, intelligentia, diligenter explicabunt.

Idem

Idem quoque facient parochi ea ratione, ac sententia, quæ in Catechismo, Romæ edendo auctoritate S. mi D. N. præscribetur. Interim uero aliquo catholici scriptoris catechismo ab Episcopo deligendo utantur.

PAROCI crebris cohortationibus in id maxime incumbant, ut populus, sibi commissus, ad Confessionem et Communionem frequenter, præcipue autem in Natiuitatis Domini, & Pentecostes, ac aliis solemnitatibus accedat.

Ægrotos uero, etiam non uocati, inuisant, ut ad sacramentorum susceptionem inducant; & eorum animabus, quacumque ratione possunt, sollicitè consulant.

SI parochi ad aliam ecclesiam transierint, antequam a priore migrent, successoribus libros tradant, in quibus eorum, qui baptizati, confirmati, matrimonio iuncti fuerint, nomina describi, infra iubemus. Qui secus fecerit, grauissime ab Ordinario puniatur.

Quæ pertinent ad baptismi administrationem.

NEMINI liceat quemquam intra domesticos parietes baptizare; sed natum infantem ij, quorum est ea cura, ante nonum diem ad suscipiendum baptismum in ecclesiam deferendum curent. quod si neglexerint, excommunicationis poenam subeant.

Permissa

Permissa est tamen, si instet periculum, facultas baptizandi in priuatis adibus sacerdoti, uel, si is absit, alteri sacris initiato; uel si non adfuerit, laicis, primo mari, aut demum foeminae; qui recte nouerint ueram baptismi formam, Ego te baptizo in nomine patris, & filij, & spiritus sancti. quibus uerbis nihil prorsus ab ipsis addendum, uel detrahendum esse, crebro populum suum parochus admoneat.

Quod si domi baptizatus postea uixerit; omnino intra nonum ab ortu diem, uel cum primum perualetudinem licuerit, cum in ecclesia sistant, ubi si rectam baptismi formam seruata esse constiterit, ei tantum ritus, ac ceremonia baptismi adhibeantur.

FIDELES in baptizandis filiis eos potius eligant compadres, qui eorum animae consulere, quam qui inopie subuenire possint. Cuius officii saepius eos parochus admonebit. Curabitque, ut compadres tales deligantur, qui fidei & morum ratione suscipiendo muneri satisfacere possint.

Caueant uero parochi, ne excommunicatos, uel eos, qui eo anno, Pascha tempore, ex praecepto ecclesiae peccata confessi non fuerint; & sanctissimam Eucharistiam non sumpserint; admittant ad leuandum baptizatum de sacro fonte.

SACERDOS baptizaturus, primum, quam actionem suscepturus sit, diligenter ipse animaduertat; & ad tanti muneris functionem sancte,
grau-

grauis
Dein
gisq.
dant
rari
tholi
rent
D
pizato
bus con
rius ui
hili inf
tibus
C
no in
nent
cleri
dicen
Cau
a lai
bapti
hoc ap
rentes
feri ex
Singul
beant
aqua
P
custodi

grauiterq. accedat.

Deinde compadres moneat, ut iocis omnibus, nugisq. semotis, pie ac religiose, quid agatur, attendant: intelligentes Christo filios spiritualiter generari; teneriq. se pro suo susceptionis officio, eos catholica fide, & probatis moribus instituere; si parentes id facere omiserint.

DETESTABILEM consuetudinem baptizatos infantes in altare collocandi, ut muneribus compatrum inde redimantur, Episcopi seuerius uindicabunt. Compadres, & commatres nihil infantibus, quos susceperunt, aut eorum parentibus, baptismi tempore, largiantur.

CVM oleum chrismatis consecratur; omnino intersint & qui dignitates seu personatus obtinent, & canonici, ac reliqui cathedralis ecclesie clerici; & quos ex aliis ecclesiis sue ciuitatis & diocesis Episcopus uocandos duxerit.

Caueant parochi, ne sacrum chrisma in baptismo a laicis attingatur. Neue linteola, quibus in baptizatis sacri chrismatis unctio extergitur, ad hoc afferuent, ut iis tangenda tradant, quos parentes baptizati sibi compadres, uel commatres fieri cupiunt.

Singule parochiales ecclesie singulos fontes habeant; in quibus diligenter toto anno seruetur aqua baptismalis, solemni ritu benedicta.

PAROCHVS librum habeat, diligenterq. custodiat; in quo baptizati parentum, & compa-

trum

trūm nomen, cognomen, diemq. natiuitatis, ac baptismi, & an ex legitimis nuptiis procreatus sit. describat; & quotannis singulorum annorum scriptæ eius rationis exemplum det Episcopo, qui id fideliter asseruandum curabit.

MONENT parochi puerperas, ut cum primum post patrem domo exierint, mox ad ecclesiam, Deo actura gratias, accedant, ubi benedictionem a paracho suscipiant.

Quæ pertinent ad Sacramenti confirmationis administrationem.

MINORI septennio confirmationis sacramentum nemini præbeatur.

PAROCHI in ecclesia ante denuncient tempus, quo sacrum chrisma ministrandum erit.

Eos, qui confirmandi sint, eius sacramenti vim ac uirtutem edoceant.

Susceptores in sacramento confirmationis, neque iis, quos susceperint, neque eorum parentibus quidquam omnino largiantur; ne cuiquam, quod aliquando commissum est, iterandi hoc sacramentum, quod nefas est, occasionem præbeat.

OMNEM diligentiam adhibeant Episcopi, ut, qua ratione commodius fieri poterit, parochi describant confirmatos, & compadres; seruatis ceteris omnibus, quæ de libro baptizatis describendis præscripsimus.

Quæ

Quæ pertinent ad sacramentum sanctæ Eucharistiæ.

NEMO Paschæ tempore Eucharistiæ sumptionem ulla de causa differat.

Qui præstituto tempore non communicarint, eorum nomina parochus ad Episcopum, ad sex dies post octauam Paschæ, scripto deferat; expositis etiam causis, quas extra confessionem cognouerit; alioqui pœnas det Episcopi arbitrati.

In eos uero omnes Episcopus censuris, & aliis pœnis acriter animaduertat; iis exceptis, qui eiusdem parochi consilio iusta de causa sumptionem in aliud tempus produxerint.

Huic decreto ne fraus fieri possit; statuimus, ut si quis ex necessitate, uel alia iusta causa, ab Episcopo, uel proprio parochi comprobanda, extra parochiam suam dicto tempore Eucharistiam sumperit; parochi suo de eo fidem faciat: sin minus, in eum agatur, ac si non communicasset.

PUBLICI concubinarij, fœneratores, ac blasphemj, & alij eiusmodi facinorosi homines semel ad pœnitentiam & Communionem admissi, si postea eos in eodem luto peccatorum herere cognitum fuerit, amplius ad sacram Communionem ne recipiantur; nisi postea eos uitam & mores re ipsa emendasse, parochi perspexerint.

EUCCHARISTIAE sacramentum, ubi pro ecclesiarum amplitudine commode fieri poterit,

rit, maribus seorsum a foeminis ministretur.

Qui sumunt, ut ad Deum tali tempore accedentes decet, demisso habitu & humili uestitu, poenitentiam & animi submissionem praeférant.

Sacerdos sanctissimam Eucharistiam iis, qui raro sumunt, non prius ministret, quam eos diligentius admonuerit, quanta reuerentia & humilitate ad tremendum illud sacramentum accedere debeant; quantaq. illis supplicia sint parata, qui indigne suscipiunt.

Adolescentibus, qui tunc primum Eucharistiam sumere uoluerint, parochus non praebeat; nisi eos ante aliquot dies examinarit; & de ui, & ratione sacramenti diligenter instruxerit.

Populo, postquam Eucharistiam sumpserit, uinum calice consecrato, uel alio uase, quod ad sacri calicis formam factum sit, ne praebeatur.

EPISCOPVS diligentissime curet, ut in cathedrali collegiatis, parochialibus, & aliis quibusuis ecclesiis, ubi sacrosancta Eucharistia custodiri solet, uel debet, in maiori altari collocetur; nisi necessaria, uel graui de causa aliud ei uideatur. Ante ipsam semper lampas accensa colluceat. Tabernaculum, quo asseruatur, ornatum, & bene septum, ac munitum sit.

VT oratio, quam uocant Quadraginta horarum, coram sanctissimo Sacramento, quo frequentissimus populus conuenire solet, qua pietate & religione instituta est, eadem retineatur, & propagetur,

pagetur, decernimus.

Ut Sacramentum in altari, decenter ornato, collocetur, quo tempore, uel letania cantentur; uel si temporis ratio patiatur, Missa celebretur; neque tamen extra ambitum templi sacra Eucharistia deferatur; nisi secus uideatur Episcopo.

Nemini autem eo, prater orantes custodes, huius orationis causa noctu conuenire liceat.

Interdiu autem mares, quantum fieri potest, separatim a feminis orent.

DIE festo corporis Christi Domini, cum sacrosancta Eucharistia in solempni supplicatione gestatur, si adfuerit Episcopus, is eo ferenda Eucharistiae officio fungatur; si non adfuerit, id munus exequatur solus is presbyter, qui secundum Episcopum pro eius loci consuetudine, honore ceteris praestat; nisi ex priuilegio, aut consuetudine ad alium presbyterum ea cura pertineat.

Ut Sanctissima Eucharistia ad agrotos summa cum religione deferatur; parochi populum sepiissime hortentur, ut frequens semper prosequatur. Quamobrem etiam sodalitates Corporis Christi in parochijs instituant.

Cum uero deferenda erit, tum cum campanae sonitu praemoneant.

Lumina, tintinnabulum, & decorum uasculum, uelo etiam decenter contectum, ac praeterea, ubi fieri poterit, umbellam adhibeant.

Duas autem sacrae Eucharistiae particulas deferant;

rant; ne, eis ad ecclesiam redeuntibus, populus inane uasculum adoret.

Quæ pertinent ad celebrationem Missæ.

sess. 22. in
dec. de ob-
ser. & cuit.
in celeb.
Missæ.

PRÆCEPIT sacra Tridentina synodus, ut quæcumque in Missæ celebrationem irrepserunt, a tanti sacrificij dignitate aliena, ea Episcopi tollere sedulo studeant. Quamobrem nos eiusdem concilij decretum exequentes, ut sanctissimum Missæ sacrificium, in qua, illa Deo patri placens hostia, Iesus Christus in odorem suauitatis offertur, singulari religione, ac pietate, & a sacerdotibus celebretur, & a populo colatur; hæc statuimus.

Episcopus nosse studeat omnes, qui in quauis ecclesia Missam celebrare, uel sacerdotem, qui celebret, exhibere debeant; cogatq. suo officio satisfacere.

NEMO clericus, uel laicus in suis secularibus ecclesiis, cappellis, uel Oratoriis, quamuis ab Ordinario probatis, etiam si iurispatronatus sint, quemquam secularem, uel regularem sacerdotem celebrare patiatur; qui scriptam celebrandi facultatem singulis sex mensibus renouandam, ab Episcopo non impetrarit.

Quod si quis onus recipiat ad tempus, uel perpetuo ibidem celebrandi, uel eisdem locis inseruiendi; hunc non generatim, sed nominatim eorum locorum causa eiusmodi facultatem impetrare uolumus.

uolumus. Qui contra præscriptam rationem uel celebrarit, uel, ut celebretur, permiserit, graniter puniatur.

Clericis alienæ diœcesis rei diuinæ faciendæ facultatem ne permittat Episcopus; nisi ostendant litteras testimoniales, seu dimissorias Ordinarij sui, duobus tantum mensibus ante, si in prouincia, si extra prouinciam in Italia, quatuor, sex uero, si extra Italiam datas; uel si eæ antiquiores sint, afferant etiam scriptum testimonium de uita, & moribus ab ijs Ordinarijs, in quorum diœcesi post illud tempus aliquandiu permanserint.

Sacerdotes, qui publice & notorie criminosi fuerint, a Missæ celebratione arceantur, nisi, emendata uita, sceleris maculam eluerint.

Facultates, cuicumque ab Episcopis ad hanc diem concessæ, plures Missas eodem die celebrandi, posthac irritæ ac nullæ sint.

Nemini sine facultate, ab Ordinario scriptis impetrata, in Oratorijs sodalitatum secularium, quas confraternitates uocant, alijsue ecclesijs, cappellis, aut Oratorijs secularibus, quæ parochialis ecclesiæ finibus continentur, Missam celebrare liceat dominicis & reliquis festis diebus; nisi absoluta concione, quæ inter Missam in parochiali ecclesia habebitur.

MISSAE nec ante auroram, nec post meridiem, nisi ex causa iure permissa celebrentur.

In ecclesijs, ubi plures Missæ celebrari solent, is or-

C do

Sess. 23. c.
16. Decr.
de reformatione.

do seruetur, ut pro populi commoditate prima diluculo, reliquis deinceps debito intervallo distributis, postrema autem, quo tardius liceat, celebretur.

Quod si eodem tempore pluribus locis Missa celebranda sit, rationem ineant Episcopi, ne sacerdotes inter se, alius ab alio, perturbentur.

Dec. de ob
ser. & cuit,

NVLIVS sacerdos quemadmodum a Tridentina synodo statutum est, in priuatis ædibus & omnino extra ecclesiam & oratoria, quæ diuino tantum cultui dicata, & a locorum Episcopis designata, ac uisitata sint, Missam celebret.

Oratoriorum autem ædificationem, aut usum, ne facile, sed magna de causa permittant iidem Episcopi.

In eis autem designandis, uel probandis, hæc seruent.

Ne sint in interiorum ædium partibus, in quibus domini, uel familia frequentius uersentur; sed comodo & honesto loco, a cubiculis, triclinijs, & ab aula separato, ad templi formam & regulam proprius accedant.

Nec ita angusta sint, ut qui Missam audierint, ad ostium, aut fenestram stare cogantur; aut denique ibi sacris interesse, ubi promiscue profanum aliquod exerceatur; quod fieri omnino prohibemus.

Cui autem id permissum fuerit, is eo rarius utatur; ne distracti homines illa commoditate, ecclesiam Dei minus frequentent; quod exemplo etiam

etiam noceat alijs .

ORNAMENTA & instrumenta altarium pro celebratione Missæ, pura ac munda sint; præsertim corporalia ac purificatoria. quamobrem etiam uino albo, ubi possit, tantummodo ad Missæ sacrificium sacerdotes utantur .

Calices ex metalli genere, iure permissio, adhibeantur, eoq. pretiosiori, quantum per facultates liquerit .

DIE sabbati semper Missa de beata Virgine celebretur; nisi diei solemnitas, uel ecclesiæ institutum interdum obstiterit; quo casu eius omnino commemoratio fiat; nisi & id ecclesiæ instituto impediat .

Ne plures tribus, uel ad summum quinque, orationes, seu, ut uocant, collectæ dici possint; nisi ubi ecclesiæ institutum aliud postulet .

TOLLANT Episcopi sumptuosa conuiuia, ludos, choreas, & omne inanium oblectamentorum genus, ceterosq. omnes abusus, qui populi temeritate, aut sacerdotum auaritia in nouæ, ut uocant, Missæ celebrationem irrepperunt, & in eos, qui in hoc genere aliquid peccarint, Episcopus grauiter animaduertat .

MAGISTER ceremoniarum cathedralis ecclesiæ eos, quibus prima Missa celebranda sit; & qui præterea sacerdotes minus perite celebrant, Missæ ritibus, ac ceremonijs instituat. qui si huic muneri obeundo unus par esse nõ poterit; alijs ido-

C 2 neis

neis sacerdotibus Episcopus eas officij partes deleget. Neque cuiquam primam Missam celebrare liceat, qui ab ijs institutus non sit.

PRAECIPIMVS autem, ut sacerdotes in Missa celebratione ceremonias, a Romana ecclesia institutas, ad unguem seruent; neque alias adhibeant.

Ut ab omni indecoro & absurdo capitis, oris, & reliqui corporis motu abstineant.

Ut cum, elevatione peracta, sacra hostia mouenda, uel sumenda erit; ita moueant, ne iterum sustolli uideatur.

Ut prater institutum ecclesie Romanae ijs, quae secreto, uel quae palam dicuntur, quidquam addi, uel detrahi ne liceat.

Ut quae palam pronuncianda sunt, distincte & clara uoce dicant.

Ut secreta, quae uocantur, secreto etiam pronuncient.

Ut neque tardius, neque celerius, quam par sit, uerba proferant.

Ut propter erroris casum, qui in omni Missa parte grauis, in canone grauior, in ipsa uero consecratione grauissimus est; Missam legant; non memoriter dicant, aut canant.

Ut operto capite celebrare ne audeant.

UT, quo puriores ad diuinam rem faciendam accedant, saltem singulis hebdomadis peccata sua confiteantur; nisi eos ob mortalis peccati culpam frequen-

frequentius id facere oportuerit.

Vt antequam celebrent, se colligant; & orantes mentem in tanti ministerij cogitatione defigant. quod ut commodius fieri possit; curent Episcopi, ut in singulis cathedralium, collegiatarum, & parochialium ecclesiarum sacristijs singula cellulae ad hunc sacerdotum orandi, & meditandi usum instituantur.

Vt, antequam ad altare accedant, Missam perlegant, & singulas partes ita preparatas & notatas habeant, ut celebrantes neque errent, neque hereant.

Vt sacris uestibus induti, cum nemine colloquantur; neque loquentibus dent aures; mentemq. & oculos ab omnibus amoveant, quibus distrahi possint; neque e sacristia exeant; nisi cum ad altare eundum erit; quod tum grauer & modeste fiat.

Vt pileum, birretum, aut subbirretum, chirothecas, sudarium, aut quodcumque denique huius generis in altare ne ponant.

Vt ibi ne in mora sint sacrificio; cuiusuis expectandi gratia. Neue ob eandem causam, Missa inchoata, subsistant, aut eius initium repetant. Neue, si parochi sint, cuiusquam gratiam, metue Missam anticipent, aut differant; sed illam ea potissimum hora celebrent, quae populo magis accommodata sit. Neue concionem, quam in ea habere debent, ullo modo omittant. Quod si forte quispiam

C 3 imperio

imperio quodam, aut contumelia, aut minis, aut re contenderit, ut sacerdos quidquam contra, quam hoc decreto sancitum est, faciat; si clericus sit, & beneficium obtineat, eo priuetur; si non habet beneficium, ne habere quidem ad quinquennium possit; si laicus, re ipsa iam tunc excommunicationis poenam subeat; neque ad decennium feudi, aut emphyteosis nomine quidquam ab ecclesia consequi possit. Ut, peracta Missa, pro summi beneficii munere Deo gratias agant.

Ne sacerdotes, cum in fine Missae fuerint, uel eorum ministri, recedant ab altari: Neue uasa, aut lintheolos sacros colligant: Ne cuiquam rei tollendae, uel mouendae causa manus admoueant: Ne candelas restinguant: nisi absoluto Euangelio, quod post benedictionem dicitur.

CELEBRANTI sacerdoti unus saltem minister adsistat, isq. clericus, ubi possit, & talari ueste, & superpelliceo indutus.

Ministri candelas accendant, missale, et urceolos, & alia, quae ad Missae ministerium requiruntur, prius suis locis in altari collocent, quam eo sacerdos accedat: quem, nisi his omnibus preparatis, confessionem ordiri omnino prohibemus. Sacerdote rem diuinam faciente, ministri per ecclesiam ne uagentur; neue dent operam collocationibus, aut candelis uenditandis; sed composito corpore, nullo gestu, modeste, ut debent, sacerdoti adsistentes inserviant.

MONEAN

MONEANT parochi frequenter patres familias, ut filios & famulos, quos in bestijs pascendis occupant, saltē diebus festis Missæ iubeāt interesse. Viduæ ob maritorum mortem, ad summum ne men se amplius sint sine Missæ auditione. qua in re nulla ualeat excusatio cuiusuis consuetudinis, quam irritam decernimus. eas item Episcopi, etiam censuris ecclesiasticis, id facere cogant. Parochi populum frequenter hortentur, ut in sua parochia festis diebus Missam audire ne omit- tant. Moneantq. eum diligenter, debere unum- quemque, ut a sacra Tridentina synodo traditum est, in parochiam suam, ubi id fieri commode po- test, conuenire ad audiendum uerbum Dei.

Sess. 24. c. 4.
Sess. 22. de
obseruan.
in celebr.
Missæ.

FIDELES, cum Missæ inter sunt, eodem ue- stitu sint, quo in publicum prodire solent; & ita se componant, ut corporis habitu animi religionem præseferant.

Ne in foribus ecclesiæ, uel extra subsistant, nisi ne- cessitatis causa.

Aperto capite sint. Et quo tempore a sacerdote confessio dicitur, & grauiora Missæ mysteria per- aguntur, sint flexis genibus.

Ne ita prope ad altare accedant, ut indecorum sit, & sacerdos perturbetur.

Ne prius discedant, quam sacerdos Euangelium, quod post benedictionem dicitur, absoluerit.

Quæ pertinent ad Sacramenti pæniten-
tiæ administrationem.

Cap. omnis
utriusque,
de pænit.
& remiss.

INNOCENTII Tertiij constitutionem, in gene-
rali concilio editam, qua sancitum est, ut fide-
les, saltem semel in anno, proprio paracho pecca-
ta sua confiteantur, inuiolate omnes seruent.

Cap. cum
infirmas.
eod.

SALVTAREM eiusdem Innocentij constitutio-
nem, eo item concilio latam, nos ad vsum reuocan-
tes, præcipimus, ut medici ad agros, in lecto ia-
centes, adducti, antequam illorum curam susci-
pian, eos plane moneant, ut idoneo confessori de
eorum peccatis confiteantur.

Quibus etiam denuncient, se, nisi id quattridui
spatio ad summum præstiterint, eorum curationi
defuturos.

Parochum etiam curabunt certiozem fieri de eo,
qui in eius parochia morbo affectus teneatur; qui
pro sui officij munere, statim agrum conuenire, et
cum eo agere debet, ut per hoc sacramentum Deo
reconcilietur.

Iubemus autem medicos, excommunicationis pœ-
na iis proposita, quam iure ipso subeant, si se-
cus fecerint, transacto quattriduo ab illorum cu-
ratione omnino abstinere; nisi certo cognouerint,
eos, postquam in eam febrim, morbum ue incide-
runt, confessos esse; aut Episcopo, eive, cui Episcopus
eius rei facultatem dederit, aliud ex iusta causa
uideatur.

Hortamur

Hortamur denique omnes, quos aliqua de ægrotis cura attingat, ut nullam occasionem omittant inculcandi eis, quæ ad animæ salutem pertineant.

EPISCOPI in suis cathedralibus ecclesiis, Tridentini cōciliij auctoritate, penitentiarium intra tres menses instituant cum unionæ præbendæ, quæ primo quoque tempore uacauerit, negligentes proxima prouinciali synodo prætermissi officij rationem reddent.

Sess. 24. c. 8

QVI parochialem ecclesiam non obtinent, etiam si regulares fuerint, confessiones ne audiant, quemadmodum statuit Tridentina synodus; nisi Episcopi scripto approbati fuerint. qui contra fecerit, excommunicationis pœnam subeat.

Sess. 23. c. 15.

In iis probandis hanc rationem habeant Episcopi, ut pii, bene morati, docti, prudentes, patientes, de animarum salute solliciti, & fideles custodes sint eorum, quæ in confessione dicuntur; prouecta etiam etate, præsertim illi, quibus confessiones mulierum erunt audiendæ.

In foribus sacristiæ cuius uis ecclesiæ, ubi confessiones audiri, & confessores plures esse solent, affigatur tabella, in qua nomina & cognomina confessorum approbatorum descripta sint.

Iubeat Episcopus clericos frequenter audire magistros, qui casus conscientie in monasteriis, uel ubi uis, eius iussu interpretentur.

Confessores omnes casus, summo Pontifici, & Episcopis quauis ratione reseruatos, scriptos apud se habeant;

habeant; ne quid per incuriam sibi facultatis assumant.

SACERDOTES, nisi ex causa necessaria, mulieres ante Solis ortum, uel post eius occasum, confitentes ne audiant.

Neue in cellis, sed publice in ecclesia, in sedibus, in quibus tabella omnino inter confitentem & confessorem interiecta sit. Huiusmodi autem sedes in ecclesiis ab iis, ad quos pertinet, constituendas Episcopi quam primum curabunt.

Nec sine causa necessaria in priuatis adibus cuiusquam maris, uel foeminae confessionem audiant.

Parochi saepe cohortentur, & moneant fideles, ne confessionem, quae Paschae tempore fieri debet, usque ad sanctam hebdomadam differant.

Caueant Curati, ne iis temporibus, quibus confessiones frequentiores esse solent, praecipue per octo dies ante Natalem Domini, & a Dominica Passionis usque ad Resurrectionis octauam, etiam alio ad funera, & alia sacra officia uocati, illud audiendae confessionis munus in sua ecclesia sine causa necessaria praetermittant, aut ullo modo differant.

AD sacramentum poenitentiae, quo a peccatis liberamur, nemo sine debita preparatione accedat, ut in spiritu humilitatis, & amaritudine animae suae, non expectata confessoris interrogatione, ipse peccata sua confiteri possit; cuius tamen diligentia adiuvandus erit, ubi aliqua in parte deficiere

cere uidebitur.

CAVEANT confessores, ne ante debitam satisfactionem illos absoluant, quibus cum facultas adsit aliena restituendi, uel legata, quæ ad pias causas facta sunt, persoluerendi, illisque, ut id facerent, superiori confessione preceptum sit, prestare tamen neglexerunt exceptis iis, qui periculose egrotant, quos tamen moneant, ut, quod debent, quamprimum persoluant.

Et quia interdum in falsi testis manu est, ut non solum facultatibus homines, sed etiam existimatione ac uita spoliarentur; idcirco neminem absoluant, qui falsum testimonium in iudicio, alterius detrimento dixerit; nisi prius dato damno, quatenus id sarciri poterit, & uiolata illius existimationi satisfecerit.

Ne illum quidem absoluant, qui post publicum Episcopi monitum de indicandis rebus amissis, quid de iis sciat, non indicarit; nisi hoc officium ante persoluerit.

Iidem omni adhibita diligentia; conscientiam examinent singulorum, qui scelerantur, & qui iniquos contractus exercent; neque quemquam in his casibus absoluant; nisi debita restitutio, aut satisfactio ex canonum præscripto prius intercedat.

Ad eorum etiam criminum, quæ infra ordine adscribuntur, licentiam rescandam, prohibemus ne confessores quemquam, ullis iis criminibus alligatum, absoluant, nisi facultas eis ab Episcopo per-

missa

missa sit. cuius potestati, et eorum sacerdotum, quoe ipse ei muneri preposuerit, eiusmodi absolutionem, in sua cuique dioecesi, reseruamus.

Raptores uirginum.

Qui moniales uiolarint.

Qui abortum procurarint.

Qui secundo, uel propinquiori cognationis gradu incestum admiserint.

Incendiarios, & qui damni, iniuriæue causa uites, uel arbores alienas inciderint.

Ecclesiam polluentes.

Homicidas uoluntarios.

Qui parentes percusserint.

Qui locis pijs in fantes exposuerint, cum habeant unde ipsos alant, neque eorum locorum damnum resarcierint.

Cap. pœnā
infra de
pio. loc.
adminif.

Notarios, qui legata, ad pias causas facta, non denunciarint, ex nostri decreti præscripto.

Qui ad magicas artes, ueneficia, superstitiones, & alia huius generis, Eucharistia, sacrisue rebus abutuntur.

Qui stateras, mensuras, monetasue adulterarint, corruerintue.

CONFESSORES canones penitenciales bene nouerint; & de penitentia, quam cuique peccato præscripserunt, consistentes admoneant; ut tanto diligentius a peccatis cauere studeant, quanto in penitentiis canonum mitigandis benigniorem in se Ecclesiam experiuntur.

Idem,

Iidem, quemadmodum a sancta Tridentina synodo iussu est, publice peccantibus publicā penitentiam imponant; neque illud publicæ penitentiæ genus, nisi data ab Episcopo facultate, secreta alia pœna commutare audeant.

Sess. 24. c. 8.

De ieiunio.

SANCTA Tridentina synodus pastores omnes hortatur, atque obtestatur, ut omnem adhibeant diligentiam ad fideles cohortandos, ut ea, quæ ad domandam carnem conducunt, præsertim ciborum delectum, & ieiunium omni studio amplectantur itaque eius nos auctoritati, & sacrorum canonum decretis innitentes, edicimus.

Sess. 25. in
dec. de dele
ctu ciborū.

Ut omnes carne, ceterisq. omnibus, quæ a carne trahunt originem, ut ovis, lacte, caseo, butyro, & huiusmodi per totam Quadragesimam abstineant.

Sciantq. singulis Quadragesimæ diebus, Dominicis exceptis, ieiunij lege se obstrictos esse. sunt enim illi quadraginta dies, quasi totius anni decima quedam, quæ in oblatione ieiunij, pro fidelium omnium salute, Deo consecratur.

Ut per sacra quattuor anni tempora, uigilias Natalis Domini, Assumptionis beatissimæ Virginis Mariæ, beatorum Apostolorum (exceptis Ioannis Evangelistæ, & Philippi & Iacobi uigiliis) itē diei festi omnium Sanctorum, Natiuitatis Ioannis Baptistæ, & beati Laurentij, ieiunium seruent.

¶

Ut triduo etiam Rogationum post Ascensionem Domini, ex ueteri instituto, in Mediolanensi ecclesia ieiunium adhibeatur.

Edicimus præterea, ut in Prouincia nostra, proxima quarta feria post Quinquagesimam, omnes Quadragesimalis obseruantie initium faciant; præter ciuitatem Mediolanensem, easq. diœcesis partes, ubi ex Diui Ambrosii instituto diuina officia celebrantur.

Illorum uero damnamus ingluuiem, qui primis quinque Quadragesima diebus, Romana Ecclesia more institutis, Mediolanum se conferunt, patriæ ritum in ieiunio & ciborum abstinentia fugientes.

Caueant autem ieiunij cultores, ne, dum uetitis cibus abstinent, aliarum rerum delicias, luxuriãq. confectentur; immo uero moderato cibo & potu carnis uitia coerceant; ut liberi mentes ad cœlestium rerum amorem & contemplationem erigant; & ad pietatis opera expediti inueniantur.

Ab his autem omnibus eos excipimus, quos ugens necessitas, uel imbecilla ætas a ieiunii lege eximit; eos etiam, qui euidentis morbi, alteriusue iustæ causæ excusationem habent; sed horum iudicium Episcopo tantum, uel iis, quos ei muneri ipse præfecerit, scripto faciendum relinquimus; idque, quod ad morbum attinet, de medici consilio.

Quod autem ex diuinarum litterarum sententia, parum homini prodest, se per ieiunium cibo temperasse,

perasse, si animus in peccatis sit intemperans; idcirco fideles in ieiunio precipue studeant, ut, dum caro ab alimentis abstinet, mens pariter a culpa ieiunet; omnesq. in Dei laudibus, eleemosinis, aliisq. piis officiis occupentur, hoc est enim ieiunium, quod se Dominus Esaia ore delegisse testatur.

Esa. 68.

Quæ pertinent ad extremæ unctionis
administrationem.

EX T R E M E unctionis sacramentum ^{cu}ret
parochus, ut agroto, dum integris est sensib^{us},
adhibeatur. Idem cum ad ungendum infirmum
acceserit, diligenter eum consoletur; & hort^{et}ur,
ut bono animo sit; & a curis ac desideriis huius vi-
tæ ad cœlestis beatitudinis cogitationem ita erigat,
ut abiecto mortis metu, se a Deo in eternam re-
quiem uocari gaudeat.

Omnes uero, qui adsunt, moneat, ut preces Chri-
sto Domino pro eo faciant.

Quæ ad Sacramenti ordinis admini-
strationem pertinent.

A C C V R A T E complexa est Tridentina ^{sess. 23.}
synodus omnem diligentia rationem, quam
in conferendis ordinibus adhibere debeant Episco-
pi, ut ecclesiæ idoneos sacerdotes, & alios ministros
habeant. quamobrem eos tantum admonendos du-
ximus, ut idem studiū in exequendo præstent; quod
in præcipiendo adhibitum esse omnes intelligunt.

Q V O D

QVOD a Tridentina synodo sancitum est, ne in conferendis ordinibus Episcopi & eorum ministri quidquam, etiam sponte, quauis de causa datum, accipiant; id & ipsi inuiolate seruent; & a suis cubiculariis, ceterisq. familiaribus seruandum curent.

ARCHIDIACONVS cuiusque cathedralis ecclesie, si ea ecclesia Archidiaconum habeat; si minus is, qui proximum post Episcopum in ea ecclesia dignitatis gradum obtinet, intra sex menses librum conficiat; in quo diligenter describat clericorum omnium secularium nomina, & quo quisque ordinis gradu sit, ac deinceps reliquorum tam secularium, quam regularium, qui clericatum, uel aliquem ex minoribus maioribusue sacris ordinibus assumpserit, locum etiam & tempus.

Quicumque uero posthac in nostra Prouincia a suo Episcopo, uel eius permissu ab alio, etiam extra prouinciam, in clericalem militiam adscriptus fuerit, uel altiore ordinis gradum ascenderit; ad mensem ex eo die, quo ordinem suscepit, nomen suum in clericorum librum referendum curet.

Eum autem librum idem diligenter custodiat; in quem quidquid singulis annis retulerit, id Episcopo describendum dabit; ut eius libri exemplum etiam in Episcopalibus actibus asseruetur.

De

De seminario clericorum.

MANDATVM est a sacro Tridentino concilio provincialibus synodis, ut quamprimum in eam curam incumberent, ut seminarium clericorum, ubicumque id fieri posset, constitueretur, omniq. ratione propagaretur. quamobrem etiam illis facultatem dedit moderandi & augendi omnia & singula, quæ pijs & sancti huius operis institutionem & progressionem adiuuare possent.

Itaque nos provincie nostræ statu, & ecclesiarum, ac beneficiorum genere diligenter considerato, duximus ad hanc rationem confugiendum esse, ut detrahamus, quemadmodum iam nunc detrahimus decimam partem fructuum cuiuslibet mensæ Episcopalis & Capituli, & quarumcumque dignitatum, personatum, officiorum, præbendarum, portionum, abbatiarum, & prioratum cuiuscumque ordinis, etiam regularis, aut qualitatæ, vel conditionis fuerint; etiam hospitalium, quæ dantur in titulum, vel administrationem, iuxta constitutionem concilij Viennensis; & beneficiorum quorumcumque, etiam regularium, etiam si iurispatronatus cuiuscumque fuerint, etiam si exempta, etiam si nullius diocesis, vel alijs ecclesijs, monasterijs, vel hospitalibus, & alijs quibusvis locis pijs, etiam exemptis annexa, & ex fabricis ecclesiarum & aliorum locorum, etiam ex quibuscumque alijs ecclesiasticis redditibus, seu proventibus,

Sess. 23. c.
18.

Cap. quia
contingit,
De religio-
sis domibus
&c.

D etiam

De

etiam aliorum collegiorum, in quibus tamen semina-
ria discipulorum, uel docentium, ad commune ec-
clesiæ bonum promouendum actu non habentur,
hec enim exempta esse uolumus, præterquam ratio-
ne reddituum, qui superflui essent, ultra conuenien-
tem ipsorum seminariorum sustentationem, seu cor-
porum, uel confraternitatum, quæ in nonnullis lo-
cis scholæ appellantur, et omnium monasteriorum,
non tamen mendicantium, etiam ex decimis qua-
cumque ratione ad laicos, ex quibus subsidia ec-
clesiastica solui solent, & milites cuiuscumque mi-
litie, aut ordinis pertinentibus (fratribus sancti
Ioannis Hierosolymitani dumtaxat exceptis)
eamque supra scriptorum fructuum decimam sic de-
tractam, seminariis, singulis prouinciæ nostræ dice-
cesibus erigendis, seu iam erectis, applicamus, &
incorporamus.

Possessores autem huiusmodi beneficiorum ad ean-
dem fructuum decimam non modo pro se, sed pro
pensionibus, quas aliis forsitan ex dictis fructibus
soluant, retinendo tamen pro rata quidquid pro di-
ctis pensionibus illis erit soluendum, omnino tene-
ri uolumus, & mandamus eiusdem Tridentini
concilii auctoritate; quibusuis, quo ad omnia &
singula suprascripta, priuilegiis & exemptionibus,
etiam si singularem derogationem requirerent, con-
suetudine, etiam immemorabili, & quauis appel-
latione, & allegatione, quæ executionem non impe-
diat, non obstantibus.

Hanc

Hanc autem fructuum decimam iuxta maiorem singulorum beneficiorum taxationem, quæ hæcenus facta reperiatur, exigere iubemus. quod si aliqua beneficia non reperiuntur taxata; Episcopi de consilio eorum, qui sacre Tridentinæ synodi iussu ad id munus delecti fuerint, ea taxent.

Quam decimam duobus terminis intra sequentem annum M D L XVI, & deinceps singulis annis eodem modo solui uolumus. si quis huius anni taxationem a se impositam exigere cepisset, eandem exactionem prosequatur; deinceps uero hanc exigendi rationem, a nobis præscriptam, seruabit.

Præterea damus auctoritatem singulis provinciæ nostræ Episcopis, ut de eorum, qui huic muneri præfecti erunt, consilio, & Metropolitani scripto consensu, possint eam decimam augere, ac perducere usque ad decimam ueri annui redditus, & imminuere uel uniuersè uel sigillatim; atque ijs etiam beneficiis, quæ tenuiora fuerint, præsertim ciuitatis, totam omnino exactionem remittere.

Decernimus item, ut Episcopi ex auctoritate eiusdem concilij Tridentini intra sex menses ecclesiastica aliquot simplicia beneficia, cuiuscumque qualitatæ & dignitatæ fuerint, uel etiam præstimonialia, uel præstimonialia portiones nuncupatas, etiam nondum uacantes, huic collegio, seu seminario applicent & incorporent, ea uidelicet, quæ illis seminario magis opportuna, & idonea uidebun-

D 2 tur

tur, sine tamen cultus diuini detrimento, & beneficia obtinentium praeiudicio. Quod si Episcopi illorum beneficiorum fructus ad id pium opus non satis esse animaduuerint, dispiciant si quae alia sint, quae seminario attribui possint. Deq. his Metropolitano admoncant, qui, ut res ex sententia confici possit, a S.^{mo} D. N. opem implorandam, & eius auctoritatem interponendam curabit.

Hec autem unio beneficiorum ex praescripta concilij Tridentini formula locum habeat, etiam si beneficia sint reservata, uel affecta, nec per resignationes ipsorum beneficiorum uniones & applicationes suspendi uel impediri possint, sed omnino quacumque uacatione, etiam si in Curia effectum suum sortiatur, & quacumque constitutione non obstante; succedente uero casu, quo per uniones effectum suum sortientes, uel aliter seminarium ipsum in totum, uel in partem dotatum reperiatur; tunc portio ex singulis beneficijs, ut supra, detracta & incorporata, ab Episcopo, prout res exegerit, in totum, uel pro parte ad ratam remittatur.

Quae pertinent ad collationem
beneficiorum.

INTERDICIMVS & is, qui ius habent conferendi quaecumque beneficia ecclesiastica, seu eis providendi, aut ad ea eligendi, praesentandi, uel nominandi, & eorum ministris cuiusuis generis, ne quidquam per quamuis causam eius rei gratia ab aliquo,

aliquo, cui ecclesiasticum beneficium quauis ratione tribuatur, ne sponte quidem datum, accipiant. Neue ita detur beneficium cuiquam, ut is ad nuntum eius, qui dederit, uel cuiusuis alterius, postea cedat.

Neue in eo dando ulla fructuum pars ab Episcopis & inferioribus, contra sacrorum canonum instituta, quauis etiam pietatis specie, reseruetur.

Qui ex ijs, quos diximus, secus fecerit; iure ac facultate eligendi, nominandi, uel presentandi, deinceps uti non possit.

Qui uero beneficium condicionibus eiusmodi acceperit; sciat ex sacrorum canonum decretis, se nulum in eo ius adeptum esse; atque ideo fructus suos non facere; quosue perceperit, sine conscientie la-be retinere non posse; ad eorumq. restitutionem compellatur.

Omnes item ij ceteras penas dent, simoniacis a sacris canonibus, & constitutione S. mi D. N. Pij IIII. constitutas; & quas Episcopi preterea de ijs sumendas indicauerint.

Eandem Pij constitutionem Episcopi semper in diocesana synoda, ac bis quotannis in celebrioribus sue diocesis oppidis publice recitari iubeant.

NEMINEM autem uel presentatum, uel nominatum, uel electum, uel ab inferioribus prouisum, prius admittant, aut instituant Episcopi, quam infra scriptum iniurandum ab eo exegerint.

Ego N. presentatus, uel electus &c. ad benefi-

D 3

cium

Bulla de cō
fidentiis e-
dita 16. Cal.
Nouem. M
D LXIII.

54 C O N S T I T U T I O N U M

*cium N. iuro per sacrosancta Dei Euangelia; quæ
meis manibus tango, neque me beneficij obtinend
causa, aut ut ad id presentarer, uel nominarer
&c. neque quemquam alium meo nomine, aut con
sentiente uel sciente me, quidquam collatori, patro
no, seu aly cuiquam ea de causa promississe, aut de
disse, aut compensasse, aut prius datum confirmas
se, uel apud quemquam deposuisse.*

*Neque mutuo dedisse, uel locasse, uel prius mutuo
datum, commodatum, locatum, aut quocumque
modo debitum remisisse, aut relaxasse.*

*Nec de domibus, terris, prædijs, redditibus eius
ecclesiæ, fructibusue, decimis, aut oblationibus eius
dem præteritis, presentibus ac futuris, donatio
nem, remissionem, locationemue fecisse, promississe,
aut iniuisse; aut alium, mandate uel consentiente
me, promississe, fecisse, aut iniuisse. Ita me Deus ad
iuuet, & hæc sancta Dei Euangelia.*

*NOTARIIS, scriptoribus, alysq. Episcopi mi
nistris pro omnium opera, sumptu, ac labore, in con
ficiendis litteris, quibus beneficij collatio, confirma
tio, institutio, prouisio continetur, non plus duobus
aureis ad summum persoluatur.*

*EPISCOPI munus erit cauere, ne propter iu
ris patronatus occasionē pluris aliquanto res, cui il
lud ius annexum est, uendatur, aut transferatur;
si qui uero nihilominus ita uendiderint, pœnas con
tra simoniacos editas incurrant.*

*NE redimende uexationis specie in causis be
neficiorum*

neficioꝝ simoniaca pactioꝝ intercedant; nemi
ni licere uolumus, ad redimendam uexationem,
ne in casibus quidem iure permissis, pecuniam da-
re, quidquamue pacisci, aut transigere; nisi Epi-
copi consensus accesserit: cuius partes erunt et per
spicere diligenter, an subsit aliqua fraus; & ubi
rem fraude carere, & iure permissam esse cognoue-
rit; non denegare ei, qui petierit, facultatem se a
uexatione liberandi. qui contra, quam decretum a
nobis est, fecerit; Episcopi arbitrio plectatur; &
quod actum fuerit, irritum sit, ac nullum.

UT OMNIS ad simoniam aditus intercluda-
tur; statuimus, ut non solum auctores simoniae, sed
eius internuncij & interpretes, notarij etiam, qui
simoniaca instrumenta consciunt, iisdem poenis te-
neantur, quibus addicti sunt ij, qui per simoniam
contraxerunt.

Iis etiam poenis comprehendendi uolumus eos, qui
scientes inter eos, qui contrahunt, simoniacam pa-
ctioꝝ intercedere, in eorum gratiam sua bene-
ficia obligant.

MONEMVS & obtestamur Episcopos, alios-
que, quibus est ius conferendi beneficia, ut familia-
ribus suis certam mercedem constituent; ne illi
hoc subsidio destituti, beneficia ecclesiastica, tam-
quam suae operae & laboris pretium, praecipue sibi
proponant. fraudari tamen ecclesias nolumus pro-
batorum hominum ministerio, si qui sint in eorum
familia, quorum doctrina & pietati utiliter sa-

rum munus committi possit.

Qui beneficium ecclesiasticum uacans multis & ambitiosis precibus per se uel per alios petierit; eo facto ita reddatur indignus, ut per biennium in eum neque illud, neque aliud beneficium conferri possit.

Eandem pœnam illis proponimus, qui beneficia ecclesiastica, quæ nondum uacent, postularint, præter eas, quæ a sacris canonibus huic iniquitati constitutæ sunt.

De edicto proponendo in examine eorum, qui præficiendis sunt parochialibus ecclesiis.

Sess. 24. c.
18.

QUIA sacrum Tridentinum concilium ad provinciales synodos illam cognitionem reiecit an expediat, ut ij, qui præficiendi sunt parochialibus ecclesiis, ad examen uocandi sint per edictum re diligenter considerata, statuimus, ut cum primum Episcopus parochialem ecclesiam uacare cognouerit; intra triduum ad cathedralis, & uacantis ecclesie ianuam publicum edictum per totos decem dies, uel aliud longius tempus, eiusdem Episcopi arbitrio, propositum esse iubeat; quo omnes inuitentur, qui uolent examinari, uel alios examinandos nominare; ut transacto præstituto tempore, examen confici possit; ac deinde orbatogregi ex ea formula, quæ in dicto concilio præscripta est, idoneus rector præficiatur.

De

De examine & inquisitione in promouendis
ad cathedrales ecclesias.

QUONIAM statuit sancta Tridentina synodus, ut in provinciali synodo forma examinis, seu inquisitionis, aut instructionis natalium, uitæ, ætatis, doctrine, atque aliarum omnium qualitatum, quas sacri canones, & ipsa Tridentina synodus in promouendo ad Episcopatum postulant, præscribatur; nos hanc formulam S. mi D. N. arbitrio comprobendam, proponimus. sess. 24. c. 1.

CVM examen de aliquo ad Episcopatum provincie nostræ promouendo, faciendum erit, Episcopus, in cuius diœcesi maiorem eius anni partem uersatus fuerit, mandato a summo Pontifice accepto, ex quinque probatis & doctis ac iuratis, omniq. exceptione maioribus testibus, de eius fide, uita & moribus cognoscat in hunc modum.

An sit bonæ existimationis.

An heresis nomine, aut schismatis suspectus sit.

An hereticorum libros legerit, habeatue.

An cum hereticis uersatus fuerit, aut eis aliquo modo fauerit.

An statuto Ecclesie tempore confiteatur, & Eucharistiam sumat, ac Missæ intersit.

An sacris ordinibus sit initiatus, et quampridem.

An sit criminosus, uel uitio aut infamia notatus.

An cum aliquo inimicitias gerat capitales, & præsertim in loco Episcopatus.

An

De

*An filios habeat non legitimos, & cuius etatis
& quot.*

An familiam suam prudenter et catholice regat.

An bigamus.

An excommunicatus aut suspensus.

An apostata.

An ei publica penitentia imposita fuerit.

An aliquando insanierit, aut a demone uexatus fuerit.

DE natalibus uero, etate, gradu, & corporis habitu, a duobus uel tribus testibus fide dignis, uel ex instrumentis publicis hoc modo cognoscat.

An legitimo matrimonio natus sit.

An heretici filius, neposue sit.

An trigesimum annum confecerit.

An in uniuersitate studiorum magister siue doctor, aut licentiatu in sacra theologia, uel iure canonico, merito sit promotus, aut publico alicuius academiae testimonio idoneus ad alios docendos ostendatur.

Et si regularis fuerit, an a superioribus suae religionis similem fidem habeat.

An aliquo uitio, uel insigni deformitate corporis, & in qua parte laboret.

An comitali morbo tentetur.

DE doctrina autem sic periculum faciat.

Adhibitis tribus theologiae, totidemq. iuris pontificij peritis, quos, si ibi non fuerint, ex uiciniore locis accersat, promouendum undecumque

euocatum

exocatum interroget .

Quid differat inter sacramenta ueteris & nouæ legis .

Quot sint ecclesiæ sacramenta , & quo modo singula nominentur .

Quæ sit eorum materia , forma , minister .

Quod officium presbyteri , diaconi , & subdiaconi ; quodue minorum ordinum .

Quæ præcepta diuina , quæue consilia Euangelica .

Duos item locos ei proponet interpretandos , alterum ueteris , alterum noui testamenti ; a mane ad uesperam dato spatio cogitandi .

Quibus interpretatis , percunctantibus etiam aliquid de iure pontificio , ita respondebit , ut etiam si theologus sit , tamen se iuris canonici in iis , quæ ad Episcopi munus pertineant , non omnino rudem esse ostendat .

His confectis , ex formula præscripta a S.^{mo} D. N. coram eodem Episcopo fidei professionem faciat .

QVOD si promouendus in pluribus ciuitatibus uel diocæsibus proximum triennium moratus fuerit ; eius fidem , uitam & mores illi etiam Episcopi , in quorum locis sex menses manserit , a summo Pontifice admoniti , uel ab eo , qui processum confecerit , rogati , suo testimonio comprobent , idq. scriptum ad eundem mittant , a quo processus confectus sit .

Is uero acta hæc omnia in publicum instrumentum relata ,

relata, ad sanctissimum Romanum Pontificem,
obsignata quamprimum mittat.

De uita & honestate Episcoporum
& clericorum.

sess. 25. c. 1.

Eph. 4.

PIE ac sapienter sancta Tridentina synodus,
duce Spiritu sancto, Ecclesie utilitati consu-
luit, cum Episcopis & reliquo clericorum ordini
certas officiorum uias, rationesq. prescripsit; qui-
bus intelligerent, se, cum in Dei militiam adscri-
pti sunt, non ad commoditates, aut uoluptates,
sed ad labores, ac sollicitudines uocatos esse; & in
iis numerari, quos dedit Deus, quosdam quidem
Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios uero
Euangelistas, alios autem Pastores & doctores
ad consumationem sanctorum, in opus ministerij,
in edificationem Corporis Christi. quare ipsis di-
ligentissime providendum est, ne a recta uiuendi
uia & ab officij sui ratione deflectant; neue quid-
quam preferant, quod non simplex, castum, in-
tegrumq. sit; ut modestie, frugalitatis, benignita-
tis, & que nos Deo tantopere commendat, sancte
humilitatis, ac uirtutum omnium ceteris exempla
prebeant. est enim uberrima docendi, ac pascen-
di ratio eorum, qui pietatem, quam profitentur,
uita integritate et innocentia comprobant; & que-
cumque uerbis alios docent, ea factis exprimunt
suis; non iam que sua sunt querentes, sed que Ie-
su Christi. Id autem cum omnium clericorum pro-
fessio

fessio requirat, tum maxime Episcoporum digni-
 tas postulat, qui cum sint mundi lumina, religio-
 nis ac pietatis exemplo ceteris prælucere debent;
 neque committere, ut ulla in parte Dei lucem, in
 ipsis collocatam, propriis tenebris obscurare ui-
 deantur. quā in cogitatione obeundi sui muneris,
 illam Episcopi perfectam imaginem, digito Dei ab
 Apostolo descriptam, assidue sibi proponunt; Opor-
 tet Episcopum irreprehensibilem esse, sobrium,
 prudentem, ornatum, pudicum, hospitalem, do-
 ctorem, non uiolentum, non percussorem, sed mo-
 destum, non litigiosum, non cupidum, sed domui
 suae bene praepositum. Hæc autem clericorum, ma-
 ximeq. Episcoporum studia & officia, si reliquo-
 rum oculis, auribusq. obuersabuntur; profecto ef-
 ficient, ut illi glorificantes Patrem, qui in cœlis est,
 magis etiam uitæ exemplis, quam doctrinæ præ-
 ceptis ad imitationem uirtutis incitentur. Itaque
 nos, qui eo consilio huc conuenimus, ut quæ a sacra
 Tridentina synodo sancita sunt, exequentes, pro-
 uinciæ nostræ mores ad optimam christianæ religio-
 nis disciplinam conformaremus; ecclesiasticis ho-
 minibus certas recte, pieq. uiuendi formulas con-
 stituimus; quas, partim a sacra Tridentina syno-
 dosummatim expositas, latius explicauimus; par-
 tim haustas ex ueterum canonum fontibus, eius-
 dem concilij auctoritate reuocauimus ad usum, uti-
 litatemq. nostrorum hominum, nonnullis etiam
 additis, quæ maxime ad huius temporis statum,

ratio-

2.Tim.3.

Sess.22.c.1.

62 CONSTITUTIONVM
rationemq. pertinere uidebantur.

De frequenti diuini sacrificii oblatione.

Heb. 5.

CVM Pontifices, ut inquit Apostolus, ex hominibus assumpti, pro hominibus constituantur in iis, quæ sunt ad Deum, ut offerant dona & sacrificia pro peccatis; Episcopus Dominicis & reliquis festis diebus, nisi iure impediatur, Missam celebret.

sess. 23. c.
24.

TRIDENTINI etiam concilij auctoritatem sequuti, præcipimus sacerdotibus reliquis, cuiuscumque gradus, condicionis & dignitatis illi sint, ut iisdem diebus Missam celebrare ne omittant. Curatis uero; ut præterea ter in hebdomada, aut eo etiam sæpius, quo uel loci consuetudo, uel necessitas crebriorem diuini sacrificii usum postulabit.

Ceteris etiam clericis; ut singulis mensibus, diaconi quidem & subdiaconi bis saltem; qui uero in minoribus ordinibus, aut etiam clerici tantum sunt; semel sacram Eucharistiam sumant. Qui sine necessaria causa id facere omiserint; parochus eos sui officii admoneat; & nisi paruerint, ad Episcopum deferat.

De dignitate ab Episcopo retinenda.

ALIIENVM est ualde ab Episcopali dignitate; si Episcopi in consuetudine Principum se se deprimant, & abiiciant.

Ne

Ne igitur Principibus accumbentibus stent ipsi .
Ne eo quidem nomine , quod , sumpto a Principi-
bus cibo , Deo gratias agere debeant .

Neque inter Missam , pacem , aut missale illis
exosculandum prabeant .

Denique seruent cetera omnia , quæ illis sacra Tri
dentina synodus ea de re grauissimo decreto præ-
cepit .

Principes autem summo studio cohortamur , ut
meminerint Episcopos eos duces esse , quorum cura
& uigilantia fideles ad cælorum regnum dirigun-
tur . quamobrem eos , quo debent honore , profe-
quantur .

QVI clericus Episcopo , uel alij Superiori
cuiusuis generis , quem reuereri , & colere debet ,
maledixerit ; Episcopus in eum ex sacris canonibus
animaduertat .

De Episcopi uestitu .

E P I S C O P V S non profano ornatu , aut ap-
paratu , sed fidei & uitæ splendore sibi aucto-
ritatem querere debet .

Itaque in uestitu sericum non adhibeat .

Non pretiosis pellibus utatur .

Vnguenta ne sumat , neue alias odorum suauitates
confectetur .

Sit annulo Episcopali contentus .

Ne mule , aut equo Episcopali stragulum & or-
namentum ex uilluto , aut serico , sed ex corio fa-
ctum ,

Sess. 25. c.
17.

clum, aut lana adhibebit.

Ephippiis, aut calcaribus, aut frenis inauratis non utetur,

Cap. Clerici,
de uitn.
& honest.
cleric.

Lineam tunicam, quam rochetum appellant, ex decreto Innocentii III. in concilio generali, in ecclesia & in publico habeat.

Sine talari tunica, quæ ad collum adstricta sit, ac moxeta, neque e cubiculo exeat; neque quemquam, nisi ex familia, admittat; neque eum uestitum ante noctem, uel, nisi dimissis omnibus, deponat.

Vestes, quibus priuatim utetur, tales omnino sint, ut modestia & grauitati consulatur.

In itinere quoque tam in diocesi, quam extra, eum uestitum habeat, ex quo illum esse Episcopum appareat.

De Episcopi supellectili.

IN eius supellectili nihil aureum, aut argenteum sit, præter leuissima, ac tenuissima quedam instrumenta, ad cibum ori admouendum comparata.

Nihil auro, argentoue ornatum.

Nihil sericum, aut serico distinctum.

Non colorum uarietas.

Non aulæa, aut taperia.

Nihil acupictum.

Nihil uarie textum.

Nihil studiosius elaboratum.

Den

Denique non pluris sit artificium & manupretium, quam rei necessitas postulet.

Simplicitati tantum corio, aut panno mensas aliæ sternere liceat.

Signa & tabulas profanarum rerum reiiciat.

In adibus duo tantum loca uestiri possint, quæ attributa sint Episcopo, alter eius ualitudinis causa, alter eorum gratia, qui ad Episcopum conueniunt.

Liceat etiam & hospitum gratia, qui accipiendi sunt, habere necessarios apparatus, non tamen diuersi generis, nec maioris pretij, quam eos, qui ad ipsius usum conceduntur, ita ut in omnibus humilitas, & modestia Episcopalis eluceat.

Equos ne alat, nisi necessarios.

Domesticam omnem luxuriam, in edificijs extruendis magnificentiam, picturas & inania ornamenta, ac delitias excludat.

Caueat denique, ne quid in eius domo appareat; quod non simplex, ac purum sit, quod non Dei Zelum, & omnium inanium rerum contemptionem testetur.

Cum in iis, quæ ad priuatum usum, cultumq. requiruntur, eam moderationem adhibuerit, ut sordes & superuacaneum sumptum fugerit; omnem operam, & artificij splendorem ad publicum Dei templorum cultum & ornamentum conferat.

De Episcopi mensa.

ACCVMBENS Episcopus mensa benedicat.
Et quam decet frugalitatem & temperan-
tiam adhibeat.

In ea præter primam escam, & unum iurulentum
cibum, alterum lacticinium, & duo fructuum ge-
nera, unum aut alterum, uel, ut aliquid consuetu-
dini, & hospitum stomacho indulgeamus, tertium
ad summum simplicis obsonij ferculum tantum ei
apponi liceat, etiam quorumuis hospitum causa.
Bellaria, placentæ, omniaq. saccharo artificiose con-
dita, ceteraq. escarum lenocinia, exquisita etiam
uinorum genera prohibentur.

Adhibeatur uero in eius mensa lectio sacrorum li-
brorum; ut conuiuia non solum corporis cibo, sed
etiam epulis animæ recreari possint.

Parasiti, sanniones, scurriles ioci, & maledicta non
admittantur.

Quemadmodum autem benedictio cibi caput, sic
actio gratiarum clausula esse debet; ut Dei laudes,
sicuti par est, usquequaque celebrentur, & omnia
eius benignitati accepta referantur.

De Episcopi familia.

EPISCOPVS domui ac familie sue bene præsit;
curetq. ut honestas, decorumq. seruetur tam in
intimis, quam in externis. qui enim domum suam
regere nescit, nec Dei ecclesiam recte gubernabit.

Fami-

Familia numerus is tantummodo sit, quo simul ecclesie utilitati, & Episcopi necessitati consulatur. Eum autem vehementer hortamur, ut in familia, quamplurimos possit, habeat clericos, qui non nisi clericali uestitu utantur, & in illis, si commode fieri possit, minimum duos sacris initiatos, & bonae existimationis; qui uigilantem, orantem, in opera misericordiae incumbentem, ac diuinarum literarum mysteria scrutantem Episcopum studiosius attendant; eiusque actionum & sanctae conuersationis quasi testes sint, & imitatores. Habeat deinde ecclesiasticam personam, spectatam & probatam, quae praefecta sit moribus familiae, ac de omnium salute sollicita; spiritualem curam sustineat; eamque bonis & piis artibus, ac litteris, praesertim sacris, pro cuiusque sensu & intelligentia, erudiendam curet.

FAMILIARES eius arma ne ferant, nisi in itinere, uel necessitatis causa, idque Episcopi arbitratu. Sericum, aurum & argentum, colorumque uarietatem omnino excludentes, nigrum tantummodo uel fuscum colorem in uestibus adhibeant. quibus scissis, aut praetextis, ad elegantiam non utantur.

Calcei inaniter non incidantur.

Non sint turgidae caligae, non uirgatae, non sectae, aut acupictae; sed simplices, & unius coloris ac generis.

Denique talis sit domesticorum omnium uestitus,

E 2 ut

ut ex eo etiam appareat, illos esse ministros ministrorum Dei.

De Canonicis horis non intermittendis.

Uell. 9. c. 9.

MALITIAE, ac negligentiae clericorum, qui, quas debent canonicas horas dicere, omitunt, occurrere cupientes, ex decreto Leonis X. in Lateranensi concilio, mandamus; ut clericus quicumque curatum, uel sine cura ecclesiasticum obtinens beneficium, si post sex menses ab eo die, quo illud obtinuerit, sine iusti impedimenti causa diuinum officium non dixerit; beneficiorum fructus suos non faciat; sed eos, tamquam iniuste perceptos, in eius ecclesiae fabricam, uel pauperum eleemosynas erogare debeat. Si uero, canonicè admonitus, in eadem negligentia ac malitia perstiterit, beneficio priuetur. Officium autem omittere, ut beneficio priuari possit, is iure dicatur, qui quindecim dierum spatio his illud omiserit. Quae poena ab ijs, qui plura obtinent beneficia, toties repetenda est, quoties huius delicti conuicti fuerint, quamquam illud grauius est, quod eos omissi officij rationem Deo reddere oportet. Qui uero, sacris initiati, beneficium ecclesiasticum non habent; si diuinum pratermiserint officium, prater graue peccatum, quod committunt, grauius etiam ab Episcopis in eos animaduertatur.

Qui

Qui libri potissimum a clericis legendi.

CLERICI postquam decimum quartum annum attigerint, ut legem Domini, in cuius sorte sunt, dies noctesq. meditari possint; habeant sacrorum librorum si non copiam, certe necessarium delectum; omnino uero Testamentum uetus, & nouum, Catechismum Romæ edendum, cum primum in lucem prodierit, sacrum Tridentinum concilium, Constitutiones has nostras, & diocesanas proprii Episcopi, Calendarium festorum dierum, quod Episcopi in sua diœcesi singulis annis edendum curabunt.

Parochi uero, ut ecclesiasticos ritus cognoscere, retineq. curam animarum ministrare possint, præter eos libros, quos supra diximus, sibi etiam comparent Homiliarium, ab Episcopo eligendum, Summam Antoninam, uel aliam ab Episcopo delectam, & quos præterea ab eis legi Episcopus iusserit. Hortamur autem, ut in lectione Pastoralis sancti Gregorii, & sancti Ioannis Chrysostomi de sacerdotio assidue uersentur.

De clericorum uestitu & reliqua uitæ moderatione.

EPISCOPI ex sacri Tridentini concilij aucto-
ritate per edictum, ad mensem ab eis proponendum, moneant omnes, & quascumque ecclesiasticas personas, quæ aut sacris initiate sint, aut digni

Sess. 14. c. 6.

E 3 tates

rates, personatus, officia, beneficiaue qualiacumque ecclesiastica, etiam simplicia, obtineant, etiam si studij causa absint, & in gymnasijs publicis, aut ubiuis locorum sint; ut qui in prouincia manent, ad duos menses, qui uero extra prouincia fines, ij ad quattuor clericalem habitum sumant, ordini suo ac dignitati congruentem; hac constituta poena, ut qui non paruerint, si in sacris ordinibus sunt, ab omni ordinum suorum munere sint suspensi, & beneficiorum suorum omnibus anni unius fructibus iure ipso priuati sint; quos Episcopus pijs locis arbitrio suo attribuet.

Sin autem beneficium ecclesiasticum nullum obtinent; alias poenas luant, Episcopi iudicio.

Si qui autem post mensem, transacto tempore, in edicto ad clericalem habitum sumendum praescripto, eum uel non suscepisse, uel susceptum abiecissee conuicti fuerint; officijs ac beneficijs ecclesiasticis priuentur; & seuerè praeterea ab Episcopo puniantur.

PRESBYTERI, diaconi, subdiaconi, ceteriq. clerici clericali tonsura sint insigniti, ad eam formam quam ratio uniuscuiusque ordinis, Episcopi arbitrio, postulat.

Ita sint abraaso capillo, ut tonsura conspicua sit omnibus.

Comam uero, & barbam ne studiosè nutrant; capillis simplicem cultum adhibeant.

Barba ab superiore labro ita recidatur, ut pili in sacrificio

sacrificio Missæ, Christi Domini corpus & sanguinem sumentem non impédiant.

NE in habitu clericali aut studiosius exquisita cultus elegantia, aut nimis abiecta negligentia, & affectata sordes appareant.

In omni uestitu color tantum niger adhibeatur; nisi fortasse alium colorem requirat dignitatis gradus. Omnem habitus & ornamenti nouitatem clerici fugiant.

Ne serico uestimento, aut ornamento domi aut foris utantur.

Iubemus uero illos laneum, & ei ordini decorum, uestimentum adhibere.

Reticulum, aut subbirretum, ut vocant, ne ferant, nisi ualeitudinis causa, & sine redimiculis.

Camisas ad collum, & ad manus crispas & rugosas, uel artificio elaboratas, reijciant.

Collare, quod dicunt, simplex, ac modice latum, honeste reclinetur.

Externa uestis simplex ac talaris erit, quæ neq. a cernicibus in tergum reflectatur; sed apto ad collum nodo, decentissime annexa sit.

Toga uero, quod mantelletum vocant, aut æquetur cum tunica longitudine; aut nemini permittatur; nisi sit ex numero Prælatorum, quibus ex dignitatis gradu, iudicio Episcopi, debeatur.

Interior eiusdem generis ad talos demittatur; quam tamen pro hominum genere, præq. loci natura ac condicione, Ordinariorum arbitrio, in ali

E 4 quibus

quibus moderandam relinquimus.

Pallium, quod Ferrarolum appellant, ne sumant, nisi per pluias; tum uero nec a collo plus duobus digitis emineat; neque eo sine talari toga uel tunica utantur.

Veruntamen, si iter faciendum sit, illis uti liceat habitu contractiore, & ad iter accommodato, sed simplici, & in quo honestas & decorum ordinis eluceat.

Turgidis caligis & dissectis abstineant.

Calceos & crepidas ad elegantiam non incidant.

Torques, armillas, ac monilia respuant.

Annulum non induant, nisi quibus propter officij munus, aut honoris gradum sit iure concessus, quo loco, & unico, nec magni pretij, contenti sint.

QVAECVMQVE autem de Episcoporum mensa, eiusq. benedictione, & cibis, lectione, & gratiarum actione, suppellectili, auro, argento, & serico, cubiculorum apparatu, edificiorum magnificentia, superuacaneis sumptibus, priuata moderatione, templorum cultu & ornamento, familia cura, & institutione, eiusq. uestibus, eorumue modo, colore & ornamentis, equorum numero, & si quae alia decreta sunt, quae non sint Episcoporum tantum propria, eadem a clericis quibuscumque, cuiusuis condicionis, ordinis, & dignitatis sint, accurate seruari iubemus; etiam si in alienis edibus, aut cum propinquis habitent.

Meminerint autem in quibusdam, quae Episcopis permessa,

permissa, ipsis communia esse possunt, eo maiorem sibi moderationem adhibendam esse, quo dignitatis gradu Episcopis sunt inferiores.

SI quis personatus uestes clericales, aut monachales, uel ad eorum formam induerit; & is, qui eas assumpserit, & is, qui accommodarit, graues poenas subeant.

De Clericalibus ædibus.

Q VONIAM non solum malum cauere, uerum etiam omnem mali suspicionem fugere oportet, ne in cuiusquam offensionem incurramus; in ædibus ad canonicorum, aliorumue clericorum domicilium & usum edificatis, aut aliis, in quibus ipsi habitant, feminas quascunque, etiam quouis sanguinis, cognationis, aut affinitatis uinculo eis coniunctas, habitare prohibemus; nisi Episcopus in alicuius urgenti necessitate, aliter faciendum esse duxerit; cuius conscientiam in hoc ualde oneramus.

NE parochi, aut omnino clerici, quauis etiam dignitate præditi, ecclesie, etiam si commendata sit, ædes, aut earum partes in urbe, aut in oppidis positas, in quibus ipsi habitare soleant, aut debeant, ullo modo laico locent; nisi ecclesia magnæ prematur inopia, & ea domus commode Episcopi iudicio diuidi possit.

Si uero ædes extra urbem & oppida ruri sitæ sint, locandi facultatem habeant; modo earum diuisio

sio eiusdem Episcopi iudicio recte & commode fieri possit.

Caveat etiam Episcopus, ne in urbe, aut extra, huiusmodi aedes, uel alia ab ecclesia seiuncta, uel etiam si patrimonij sint, ac propria, locentur iis, quorum fidem, uitam, moresue suspectos esse iudicauerit.

CANONICI cathedralium & collegiatarum ecclesiarum habitent in canonicalibus aedibus, in quibus commode Episcopi iudicio, commorari possunt: qui inspectis aedibus, si quid reparandum, instituendumue sit ad habitationis commoditatem pro modo fructuum praebeandae, ab eo, qui canonicatum obtinet, reparari ac restituti iubeat. quo facto, curet, ut in illis aedibus habitent. quibus si abesse, etiam iusta de causa contigerit; nemini praeterea, nisi canonicus sit, in eis habitandi facultas concedatur sine iussu Episcopi.

Quarum aedium atrium, ubi claudi potest, una clauae concludatur; quae a Decano, uel alio, Episcopi & Capituli arbitrata asseruetur.

Quota autem hora atrii ianua aperiri, claudire debeat; quidq. ad honeste ibi uiuendum pro loci ratione requiratur, iudicium sit Episcopi.

Rectores parochialium, seu curatarum ecclesiarum, quicumque sint, in earum aedibus tantum habitent, ibiq. cibum & somnum capiant; nisi aliud Episcopus censuerit ex causa necessaria.

Clerici ne de nocte post primam horam, nisi ex iusta

sta causa, & cum lumine, domo exeant.

De armis, ludis, spectaculis & eiusmodi,
a clerico uitandis.

CLERICORVM arma sunt orationes &
lacrymae. Idcirco edicimus, ne clerici armata
cuiusvis generis ad offensionem uel etiam ad defen-
sionem ferant, exceptis cultellis ad domesticum ui-
tae usum accommodatis; nisi forte extra ciuitatem
suspectis locis iter eis faciendum sit.

Quod si Episcopus probabili, iustaq. de causa id
eis permittendum indicauerit; tunc, scripto impe-
trata uenia, ipsis uti liceat; non tamen publice, ni-
si rei, aut facti necessitas postulet.

Omnino balista, hastis & sclopeto, telis, aliisq.
huius generis instrumentis, ipsis interdiciamus.

CLERICI personati non incedent.

Choreas priuatas, aut publicas non agent, nec spe-
ctabunt.

A uenatione abstinebunt.

Fabulis, comædiis & hastiludiis, aliisue profanis
& inanibus spectaculis non intererunt; ne aures et
oculi, sacris officiis addicti, ludicris & impuris
actionibus, sermonibusq. distracti, polluantur.

Clericalis ordinis hominibus omni genere saltatio-
nis, & ludi, praesertim uero aleae & tesserarum ac-
talorum interdiciamus.

Prohibemus etiam globos, qui maleis ligneis im-
pelluntur; item follis ludum, id est, pile maioris.

Nec

Nec solum ludere uetamus, sed eos ludorum spectatores esse nolumus; aut quemquam ludentem in ædibus suis permittere.

Si autem ualeitudinis interdum causa, parua pila, aut alio non indecoro eiusmodi exercitationis genere uti contigerit; nec publice id faciant; nec pecunia intercedat in ludo, nec quidquam, quod facile pecunia æstimari possit.

Rom. 13.

NON in comessationibus & ebrietatibus, sed ut sobrie uiuamus, prædicat Apostolus. ideo clerici minus honestis conuiujs ne intersint, neue ad bibendum quemquam incitent.

Quod si interdum solemnibus festis diebus, uel cum sacrorum, aut exequiarum causa in unum congregantur, aliqui sint inuitandi; ne plures sex, & eos clericos, ad suam mensam adhibeant.

UT flagitij occasionem, quæ in cauponis & tabernis deesse non solet, clericis adimamus; cauponarum aditu & usu eis omnino interdiciamus; nisi in itinere necessitatis causa. quo loco cum mulieribus ne discumbant.

Monemus autem Episcopos, & uehementer hortamur, ut in singulis eorum ciuitatibus curent parandum unum, aut alterum pudicum & honestum diuersorium, quo suarum diocesium clericis rusticanis necessitatis causa conuenire liceat; nec in eo hespitio improbis, aut nequam hominibus locus sit; neue foeminis ullo modo; sed tantum clerici, ac religiosi uiri, si fieri possit, in eo recipiantur.

D

De negotiis secularibus a clerico fugiendis.

QVI Deo militat, implicare se negotijs secularibus prohibetur; idcirco edicimus.

Ne clericus, sacris initiatus, aut ecclesiastico beneficio præditus, coram iudice seculari, advocati, aut procuratoris nomine causas agat; nisi ab alijs in iudicium uocatus, suam vel ecclesie sue, propinquorum etiam, si necesse erit, & miserabilium personarum causas, ab Episcopo facultate prius scripto concessa, tueatur.

Ne in prophanis negotiis officium tabellionatus exerceat.

Ne artem medendi faciat.

Ne in negotiationibus & mercaturis se interpretem & medium interponat.

Negotiationem etiam omnis generis omnino prohibemus.

Artes uero honestas concedimus, ut aliquid manibus suis lucretur, quo sibi, quæ ad uictum necessaria sunt, comparare possit.

Ne aliena prædia lucri causa conducat.

Ne aliorum tutelam aut curam suscipiat.

Ne pro alijs fideiubeat.

Ne alicuius Principis, aut alterius negotiorum procurator sit, sine facultate, ab Episcopo prius per litteras impetrata, singulis annis renouanda.

Neue, parum memor ordinis ac dignitatis, suæ,
sit

sit in famulatu laicorum, etiam Principum, eorumue quibusuis aliis obsequiis; nisi cui ex causa, et ad officium, sacerdotali munere non indignum, Episcopus huius rei potestatem ante scripto fecerit. Huiusmodi autem licentia, scripto permissa, quotannis renouentur; alioquin irrita ac nulla sint. Neue praeursor, aut affecla seminarum, aut eis discumbentibus adsistat, aut ancilletur.

Qui autem huiusmodi secularia negotia exercendi facultatem, seu dispensationem impetrarit; intra duos menses Episcopo exhibeat. qui concessas ante sacri Tridentini concilij confirmationem auctoritate generalis Bullae Sancti D. N. Pij IIII. Pont. Max. non admittat.

QVAECVMQVE in hac uniuersa, quae ad uitam & honestatem clericorum pertinet, parte, uarijs titulis expressa praecipua continentur; efficiat Episcopus, ut ea omnia ab omnibus, ad quos spectat, diligenter & inuiolate seruentur. Qui uero clericus, cuiusuis etiam gradus, ordinis, dignitatis, in aliqua re iis non obtemperarit; is aut saluari poenitentia, aut pecunia, aut suspensione ab ordinum munere, & beneficiorum administratione, aut ipsis etiam beneficiis, aut carcere, aut exilio, aut pluribus simul ex iis poenis, aut etiam grauioribus pro modo culpae Episcopi arbitratu mulctetur. Qui iterum in eadem re peccarit; duplicata is poena pro ratione criminis ab eodem plectatur.

De

De residentia.

DECREVIT sacra Tridentina synodus, Sess. 23. c. 1.
 ut ij, qui non legitime a suis ecclesiis abessent.
 pro rata temporis absentia, ecclesiarum, quibus
 praessent, fructus suos non facerent; sed ut in fa-
 bricam ecclesiae, aut in pauperes loci erogarent.
 quod si non exequerentur; statuit, ut eorum supe-
 riores ecclesiastici, omittas ab illis huiusmodi of-
 ficii partes ipsi susciperent.

Si qui igitur provincia nostrae Episcopi post confir-
 mationem concilii Tridentini, in ecclesiis suis,
 ex eiusdem concilii praescripto, non resederunt;
 neque Metropolitanum, aut eo absente, antiquio-
 rem provinciae Episcopum intra mensem docuerint
 causam suae absentiae, S. mi D. N. uel Metropoli-
 tani, uel antiquioris Episcopi scripto comproba-
 tam esse; aut se fructus illos, iis, quibus eiusdem
 sacri concilii decreto propterea debebant, persoluis-
 se; nos illam ipsam fructum partem iam nunc Ho-
 spitali uniuscuiusque ciuitatis, cuius illi sint Epi-
 scopi, quod maioribus prematur sumptibus, in u-
 sum pauperum loci erogandam assignamus. Et, si
 id Hospitalale intra duos menses eos fructus auctori-
 tate Superioris ecclesiastici non exegerit; alteri
 Hospitali eiusdem ciuitatis, quod in eorundem fru-
 ctuum petitione iudicio prauenerit. Quod si aut
 nullum in ea sit hospitalale, aut quae sint Hospitalia,
 sex mensibus eos fructus non exegerint, fabrica ec-
 clesiae

clesia attribuiamus.

Si qui uero posthac ab fuerint, fructus, quos suos non fecerint, iam nunc eisdem locis, qua supra dictum est, ratione adscribimus; nisi ipsi Episcopi intra tres menses a die absentia iis, quibus ex concilii decreto debent, persoluerint.

Itaque mandamus Hospitalium & fabricarum administratoribus, ac procuratoribus, cum denunciatione etiam periculi eorum conscientia, ut totam summam sine ulla uel pactione, uel remissione primo quoque tempore exigant.

Statuimus etiam, ut ex Capitulo singularum cathedralium ecclesiarum tres primi presentes, singulis sex mensibus, Metropolitanum, uel, eo absente, eundem antiquiorem prouincia Episcopum certiore faciant, an eorum Episcopi in suis ecclesiis resideant; & qui, & quamdiu ab eis absuerint sin minus, iidem distributionum unius mensis fructus suos non faciant.

IN reliquis etiam inferioribus curatis beneficiis, si qui post confirmationem concilii absuerunt sine licentia, ab Ordinario scripto permissa, quam ad mensem eidem Ordinario exhibere uolumus, uel non probarint se eos fructus, quos pro rata temporis absentia suos non fecerunt iis, quibus ex eiusdem Tridentini concilii debebantur, soluisse; eos omnes iam nunc reficiendis & ornandis eorum ecclesiis attributos esse decernimus. quam attributionem Episcopi, quorum conscientia hoc

onus

onus imponimus, ad sex menses, implorato etiam, si opus sit, Principum & Magistratum auxilio, omnino exequendam curabunt.

Quod si contigerit eos, qui propter absentiam a suis beneficiis fructus suos non fecerint, ipsis beneficiis postea cessisse; curent Episcopi, ut uel ex fructibus pensionum, si quæ illis, qui cesserint, fuerint reservata; uel ex eorum bonis, cuiuscumque illa generis sint, satisfiat Ecclesiæ.

Qui, si in his negligentes fuerint, sciant se primæ quoque provinciali synodo prætermissi huius officii rationem reddituros esse.

Si quid intercesserit, quamobrem id minus exequi possint, ad Metropolitanum referant; ut ad rem conficiendam ipse quoque suam operam conferat; & in ea auctoritatem S. mi D. N. interponendam curet.

Quoniam uero multorum, beneficia curata obtinentium, ea est contumacia, ut neque decretis Tridentini concilii, neque constitutione S. mi D. N. Pij IIII. neque Episcoporum edictis moniti, adduci possint, ut beneficiorum suorum residentia præsentibus satisfaciant; statuimus, ut Episcopi, ad mensum edicto proposito iubeant omnes, in eorum ciuitatibus, diocesisue beneficium eiusmodi in titulum, uel commendam obtinent, si in provincia illi sunt, ad duos menses, si extra, ad tres, ad eadem beneficia accedere, in iisq. residere; ea proposita in edicto pœna, ut, qui non paruerint, etiam si præter

F curatum

Sess. 6. c. 1.
Sess. 23. c. 1.
adita vii.
calen. Decembris.
1564.

curatum illud beneficium, dignitates, personatus, aut canonicatus in ecclesijs etiam cathedralibus obtineant, præter pœnas, quæ eodem concilio et Pij IIII. constitutione contra non residentes propositæ sunt, ordinum suorum munere, officio suspensi, & eo beneficio iure ipso privati censeantur.

Transacto tempore in edicto præstituto, Episcopi eos, qui non resideant, propositam priuationis pœnam subisse declarent.

Interim uero eos fructus, quos suos absentes non facient, idem Episcopi suo arbitratu aut ecclesiarum fabricis, aut pauperibus loci adiudicent.

INTRA mensem publice edicant Episcopi, ut quibuscumque studij causa non residendi in beneficiis curatis licentia permissa est; eam suo quisque Episcopo intra spatium trium mensium exhibeat. qui si illam a die confirmationis sacri concilij Tridentini ad diem regulæ, a S.^{mo} D. N. Pio IIII. late compererit, nisi quemadmodum ab ipsa præscribitur, Ordinarij consensus accesserit, nullam & irritam declaret; propterea q. eum, qui huiusmodi facultatem impetrarit, ex decreto concilij Tridentini residere cogat in ipso beneficio.

In iis autem facultatibus absentia studiorum causa, quæ deinceps concedentur, hæc necessario ponenda sunt.

Vt uere in publico, celebriq. gymnasio, Theologiæ, uel sacris canonibus studeant.

Vt minores sint triginta annis, aut fuerint; cum in
publi-

Die. 24. No
uembr.
1564.

publico gymnasio iisdem studiis operam dare cœperunt, quæ nunc cupiunt absoluere.

Ut illud beneficium, antequam sacrum Tridentinum concilium a S.^{mo} D. N. Pio IIII. confirmaretur, obtinuerint.

Vt intra annum, ad ordinem saltem subdiaconatus, promoveantur.

Ut singulis sex mensibus Episcopo scriptum sui Doctoris exhibeant, quo is ipsos in eo studii genere proficere testetur. quod etiam Episcopus secreto ab aliis cognoscere studeat.

Quod si omnes supra scriptæ condiciones in licentia expressæ non fuerint; aut is, qui impetrat, qualitates omnes, quæ in scripta licentia requiruntur, non habeat; aut, quæ ipsi seruanda proponuntur, deinceps non præstiterit; facultates irritæ ac nullæ sint: & qui impetrarit, sciat se fructus suos non fecisse, neque facere; ac panis, quæ non residentibus propositæ sunt, teneri.

Concedatur autem ad quinquennium tantum, ab eo die numerandum, quo eum in publico gymnasio Theologiæ aut sacris canonibus constet operam dare cœpisse.

QVICVMQVE, plures parochiales ecclesias retinentes, intra tempus, a sacro Tridentino concilio præstitutum, non dimiserunt; eos Episcopi intra duos menses beneficiis omnibus ecclesiasticis iam ipso iure priuatos esse declarent.

Fructus uero, & quos ex eodem decreto suos face-

F 2 re

Sess. 24. c.
17.

re non potuerunt, & qui deinceps, quamdiu uacauerit ecclesia, percipientur, fabricæ uel ornamentis eorundem beneficiorum, uti magis expedire censuerit Episcopus, iam nunc attribuimus; excepta tamen congrua portione, idoneis Vicarijs ab Episcopo assignanda; quos ipse, facta declaratione, statim in illis ecclesijs constituere debet.

Sess. 6. c. 2.
Sess. 24. c.
12.

PRAETEREA, quoniam ecclesiastica quacumque beneficia obtinent, in quibus, & si curata non sunt, tamen residere iure, uel consuetudine debent; si muneri suo defuerint, in eos Episcopi & illis pœnis, quæ a sacro Tridentino concilio statuta sunt, & alijs arbitrio suo seuerè agant; fructusque, quibus ex eodem concilio mulctandi erunt, pijs locis attribuant.

VT autem Episcopi pœnas de contumacibus in hoc genere possint sumere, statuimus, ut in singulis collegiatis & cathedralibus ecclesijs, singulis tribus mensibus, tres primi ex Capitulo presentes, Canonici & eorum, qui prepositi ecclesijs, & aliorum, qui in eis huiusmodi beneficia possidentes, non resideant, nomina ad Episcopum deferant. Parochi uero Episcopum admoneant, si qui intra fines suæ parochiæ, eiusmodi habentes beneficia, quæ personalem item residentiam requirant, non resideant.

Vicarij etiam foranei eandem diligentiam adhibeant, si qui curati, in regione sibi ab Episcopo commissæ, non resederint.

Qui

Qui huic officio deerit, sicuti Episcopo uidebitur, plectatur.

De diligentia ab Episcopo adhibenda in statu uniuscuiusque parochiæ cognoscendo.

SVMMAM uim ac necessitatem habet illa Domini sententia, Speculatorem dedi te domui Israel; & alio item loco, Diligenter agnosce uultum pecoris tui, & considera super greges tuos; ut Episcopi quanta maxima possunt, diligentia obseruent sibi commendatum gregem, neque ab eo umquam oculos deiiciant, quid ei opus sit animaduertentes, ut, ex Propheta sententia, confractas partes alligare, infirmas consolidare, egrotas sanare, abiectas oues reducere, perditas requirere & recuperare possint.

Ezech. 3.

Prou. 27.

Ezech. 34.

Quoniam uero lustrare omnia proprijs oculis nequeunt, in singulis parochijs deligant certos, ac probatos uiros, qui inuestigent, an populus ambulet in uijs Domini; an aliquid sit, quod Episcopi cognitionem & medicinam desideret; an aliquid, quod corrigi & emandari debeat: quæq. compererint, fideliter ad Episcopum deferant.

PAROCHVS etiam librum habeat, in quo omnium, qui in eius parochia sunt, nomina & cognomina quamprimum describat, singulorumq. sexum, ætatem, & statum. In eo deinceps describat & recter natos, & mortuos, & in parochiam habita-

F 3 tum

tum uenientes, & inde emigrantes. quem librum
Episcopo, quoties is petierit, uel inspiciendum, uel
describendum dabit.

Observabit etiam sua parochia nouos inquilinos.
deq. eorum orthodoxa fide, & sacramentorum per
ceptione, deq. mulieribus, quas secum habuerint,
an matrimonij, cognationis, affinitatis uinculo ue
re coniuncta sint, an impudicitia nomine suspecta,
ab eo sacerdote, in cuius parochia proxime habita
rint, & a parochia incolis accurate cognoscet.

Inquirat autem studiose de pauperibus sua paro
chia, praesertim puellis nubilibus, de uiduis, orpha
nis, pupillis, aegrotis, senio confectis, alijsq. perso
nis temporali, uel etiam spiritali misericordia in
digentibus; quibus & ipse pro uiribus opitulari,
& alios suo exemplo & hortatu ad id officium inci
tare studeat.

Praecipue uero de ijs omnibus saepe certiore faciat
Episcopum, ut qui communis eorum pater est, iis
dem paternam curam & pietatem, quacumque po
terit ratione, praestet.

Quamobrem etiam Episcopus quotannis per sa
cra quattuor anni tempora sua ciuitatis parochos
adhibebit; & illis de eorum animarum statu, qua
rum cura praepositi sunt, diligenter interrogatis, o
mnia commemoret, quae eorum officij munus conti
neant; eisq. & doctoris diligentiam, & pastoris
uigilantiam praestabit.

De

De Vicariis foraneis constituendis.

VT Episcopus in urbe etiam externum gregem facilius quasi præsens intueri, & curare possit; deligat aliquod probatos sacerdotes: quibus singulis, imposito Vicarii foranei nomine, tribuat certas regiones diœcesis sue.

Id autem munus ad Archipresbyteros, Archidiaconos, qui in diœcesi sunt, & Præpositos, aliosue ecclesiastica dignitate præditos, quos idoneos indicauerit, potissimum deferet; sin minus, ad alios Rectores, qui apti sint ad huiusmodi officium.

Hi autem Vicarii regionis, sibi per Episcopum commisse, presbyteros cuiuscumque condicionis, curam animarum habentes, semel singulis mensibus modo in unam, modo in aliam eius regionis parochialem ecclesiam cogant. idq. in orbem eodem ordine semper faciant.

Pridie eius diei, quam in unum locum conueniant, peccata sua omnes confiteantur; sequenti die in ea ecclesia, in qua coacti fuerint, Missam singuli celebrent.

Tum uniuersi in choro Missam conuentualem pro mortuis, uel de sancto spiritu, solemniter cantent; in qua eorum aliquis, a Vicario prius admonitus, concionem ad populum habeat.

Confectis sacris, & habita processione circa cœmeterium, orationibusq. consuetis, in domo Rectoris illius ecclesie, unico tantum ferculo conten-

F 4 ti.

ri, ea, qua decet modestia, & charitate cibum capiant.

Deinde conferant inter se, qua ad boni pastoris officium, & ad curam animarum recte gerendam pertinent: & consulant de difficultatibus, et incommodis suæ parochiæ, quorum explicatio, vel remedium, aliorum consilium & operam requirat.

Iidem autem Vicarii libellum de casibus conscientie, Episcopis ac sedi Apostolicæ reservatis, Metropolitani cura edendum, reliquis sacerdotibus legent; & aliquot capita tum harum constitutionum, tum earum, qua in synodo diocesana decernentur, simulq. quidpiam ex probata summa de casibus conscientie explicabunt.

PRÆCIPVE autem de presbyterorum vita & moribus quarant, & quales se in pastoralis præbeant cura.

An eorum culpa diuinus in ecclesia cultus desideretur.

An re ipsa præstentur ea, qua Episcopi, uel alij eorum nomine in ecclesiarum necessitatem, earumue reparationem impendi iusserint.

An libros habeant, quos ex decreto nostro habere debent.

An reliqua in hac synodo decreta seruentur.

De his omnibus, & si quid proprie mandarit Episcopus, deq. alijs, qua ad utilitatem, animarum Episcopi cognitionem desiderant, ipsum per litteras diligenter certiores faciant.

QVOTIES

QVOTIES in urbem uenerint, primum Epi-
scopum adeant; deq. eorum statu, qui sibi commis-
si sunt, accurate doceant.

CVRATI uero quicumque, etiam si quauis di-
gnitate praditi, in iis, quæ ad officium suum spe-
ctant, Vicariis, quos diximus, obtemperent.

Quod si aliqui ad conueniendum negligentes, uel
ad mandata eorundem Vicariorum exequenda
contumaces fuerint; Episcopi in illos pro modo cul-
pæ animaduertant.

HI autem Vicarij uoluntate Episcopi ab offi-
cio amoueri semper possint; ac si male id admini-
strarint, pœnas dent, eiusdem Episcopi iudicio.

De uisitatione.

I N T E R Episcopalis officij munera, præcipua
est, & ad salutem gregis maxime necessaria
uisitatio. ideo monemus Episcopos omnes, ut singu-
li ex decreto sacri Tridentini concilii ecclesiam Sess. 24. c. 3.
suam, ac diocesim uisitent intra tempus, ab eodem
concilio præstitutum.

MEMINERINT autem uisitationem ad salu-
tem eorum, qui uisitandi sunt; institutam esse.
quamobrem illis maxime propositum esse debet, ut
in eis incorruptam, orthodoxamq. doctrinam,
probatam morum disciplinam tueantur, ac resti-
tuant.

VISITATIONIS ordo is adhibebitur, ut pri-
mum ciuitatem, deinde diocesim uisitent; nisi for-

re aliud Episcopo uideatur. In ciuitate cathedra-
lis ecclesia primo loco uisitetur; tum singula colle-
giata; deinceps parochiales omnes; quo & paro-
chi, & quicumque præterea sacerdotes & clerici
in parochiis commorantur, euocandi sunt. Scho-
las, seminaria, sodalitates, Hospitalia, ac ce-
tera pia loca uisitantes, studiose ac diligenter in-
spicient.

STUDEBUNT uerbi Dei prædicatione, uehe-
menti cohortatione, ad religionem; uitæ innocen-
tiam, pacemq. & concordiam omnes adhortari.
Si uero priuata admonitione opus esse intelligent,
in eam docendo, arguendo, obsecrando pro re.
personæ, ac temporis ratione incumbent.

Confirmationis sacramentum, ubi opus erit, mi-
nistrabunt.

Omnes ad pœnitentiam cohortabuntur; & quos
aliquo peccato teneri cognouerint, cuius absolutio
Episcopo reseruata sit; eos pie confitentes, & hu-
militer ueniam petentes, uel ipsi, uel per alios, ad
id munus delectos, absoluent.

IN singulis locis a uiris etate, usu & probita-
te commendatis, de omnibus, subtiliter inquirent,
qua eos pro officij sui munere scire oportebit.

ECCLESIAM & eius partes omnes in-
spicient.

An eo cultu & nitore teneatur, qui domum Dei
debet; & si quid restituendum, reparandum, re-
concinnandumue sit; inbeant ab iis, ad quos per-
tinet,

tinet, resarciri.

An sanctorum reliquia, tuto, ornate, decenterq. condita asseruentur.

An quæ de sepulchris, ac cœmeteriis a nobis sancta sunt, re ipsa præstentur.

Si consecranda sint altaria, consecrabunt.

Si qua ecclesia aut cœmeterium pollutum sit, reconciliabunt.

Videndum etiam, an desint uestes, libri, calices, patena, corporalia & reliqua eius generis instrumenta & ornamenta, quæ ad altaris ministerium & ad diuina officia sint necessaria.

An illa munda & purgata seruentur.

An Missæ, aliaq. diuina officia, quæ oportet pietate ac deuotione celebrentur.

An ecclesiæ libri, uetera scripta, instrumenta & priuilegia custodiantur.

An eorum extet ratio, quæ in inuentarium relata sunt.

TVM de degnitatibus, canonicis, & aliis ecclesiæ ministris querendum erit.

An rite sint ordinati.

An ordinibus initiati, quos eorum officij munus requirit.

An ecclesias, beneficia, seu ecclesiastica officia legitime obtineant.

An in ea se quisquam intruserit.

An resideant, & administrationi sacramentorū, & Missarum, diuinorum officiorum celebratio-

ni,

ni, & anniuersariorum persolutioni, alijsq. oneribus & muneribus satisfaciant.

Quæ sit eorum uita, ac morum ratio; qui uestitus, quibuscum uersari soleant, qualis sit eorum familia.

An sordibus, et illiberalibus artibus, & ab eorum gradu alienis, operam dent.

An ecclesia iura, et bonorum ecclesiasticorum possessionem defendant.

An eorum fructus recte dispensent.

An pacem inter se habeant; se in aliorum pacificationem interponant, inimicitiarum & odiorum causas tollere studeant.

An populus pie uersetur in ecclesia; Missamq. & alia diuina officia reuerenter attendat.

IN parochiis præter ea omnia, quæ diximus, uideant. An parochi ex decreto, in hac synodo edito, libros habeant, in quibus baptizatorum, confirmatorum, compatrum, eorum, qui matrimonio coniunguntur, ac mortuorum nomina & cognomina describantur.

An rite sacramenta præbeantur.

An sacrosanctum Eucharistie sacramentum, Chrisma, & reliqua sacra, ea munditiæ cura, & custodia, qua debent, conseruentur, & suo tempore mutantur.

An Eucharistia pie & honorifice, prosequente fidelium comitatu, ad agrotos adferatur.

An legitime matrimonia, & in ecclesia, adhibitis

is ex decreto Tridentini concilij denunciationibus, debito tempore contrahantur.

An sua cura commissas ecclesias, maxime diebus festis, deserant, ut inserviant alienis.

An Dei uerbum prædicent, & pueros rudimentis fidei instruant.

An libros, quos nos in hac synodo habendos præscripsimus, habeant.

DENIQUE dispicient, an in populo sint heretici. usurarii, concubinarij, aliq. flagitiosi & facinorosi homines, qui inimicitias gerant, qui Quadragesimam, alia ieiunia, festos dies, & reliquos ecclesie ritus non seruent; quiq. saltem semel in anno peccata sua confessi non sint, aut sanctam Eucharistiam non sumpserint.

An sint, qui legata pia non exequantur.

An domestica disciplina patrum familias in educandis liberis diligens, pia, & honesta sit.

HIS exquisitis, cognoscere studeant, quinam ex regularibus & prædicandi munere fungantur, & fidelium confessiones audiant; an & eorum probata sit doctrina; & probate doctrina uita respondeat.

AN Hospitalia, & alia pia loca recte administrantur; eorumq. bona prudenter, fideliterq. in eum usum, cui addicta sunt, distribuantur.

An qui in Hospitalibus sunt, pie uiuant.

DE scholis, sciant quos libros discipulis magistri interpretentur; et an illi officio suo satisfaciant.

An

An magistri tales sint, & ita admissi, quemadmodum in hac synodo mandauimus. si secus, amoueantur.

DE bibliothecis diligenter quarant, an in eis sint heretici libri; aut qui aliter iure prohibeantur.

SI quid in his omnibus tollendum corrigendumue fuerit, tollent & corrigent: & ad puniendos delinquentes censuras et alia iuris remedia adhibebunt.

Omnes uero summo studio monebunt & hortabuntur, ut officij sibi commissi munus fideliter, ac diligenter exerceant.

Neque solum hac, sed quacumque a Tridentino concilio & a nobis praecipuntur, & alia multa, quae pro eorum prudentia, ac pietate ad utilitatem ac salutem populorum, eis in mentem uenire poterunt, exquirent & exequentur.

Secs. 24. c. 3. CAVEANT uero, ne legem de uictu, procuratione, & muneribus a sacro Tridentino concilio definitam transeant.

Comitatum autem non habeant nisi necessarium; in quo plures omnino ne sint quindecim hominibus & iumentis duodecim. Si plures duxerint, alant suis sumptibus. In mensa duo tantum fercula asferre liceat. quod ad reliqua attinet, decretum, in hac synodo factum, de Episcopalis mensae moderatione seruetur.

SI Visitator gradu inferior sit Episcopo, propositam a nobis uisitandi formulam in reliquis omnibus

mnibus diligenter obseruet; in comitatuq. octo hominibus ad summum, & sex iumentis contentus sit.

SI prater huius decreti præscriptum cuiquam graues fuerint; dupli restitutione teneantur: præterea inferiores, Episcopi arbitrio; Episcopus synodi prouincialis iudicio alias pœnas subeat.

Dent autem operam, ut non solum quam diligentissime, sed etiam quam celerrime uisitationem conficiant.

De iudiciali foro Episcopi.

UT a foro Episcopali, quantum fieri potest, auaritia labes amoueatur; & quam minimis possint incommodis atque sumptibus causæ in eo agantur; nos præter eam diligentiam, quam in ea re maximam Episcopi, in sua quisque diœcesi, adhibere debent; hæc statuenda censuimus.

De notariis & scribis.

EPISCOPI intra sex menses omnibus notariis & scribis sui fori, tam ciuitatis, quam diœcesis, communem taxam præfiniant, quam pro opere & officij sui mercede ab unoquoque in singulis causarum generibus pro loci & cuiusque rei ac personæ conditione exigere liceat. qui non obtemperauerit, in eum uehementer animaduertant.

SINGVLI collegium notariorum curiæ Episcopalis primo quoque tempore instituendum curant:

rent: quod certum numerum pro sua diœcesis conditione contineat.

Collegium statuta, Episcopo probanda, conscribat; officiales deligat, qui iudicent de eorum inter ipsos controuersis; quæ ad eorundem officium pertineant. In causas autem, quæ inter notarios & litigatores extiterint, se omnino non interponant, sed eas Episcopi iudicio relinquunt. In aliis uero causis, si cuiquam cum eis in iudicio agere contingat; eorum iura priuilegiaq. seruentur.

Postulantibus testimonium formulæ curiæ, quam stylum uocant, de aliqua causa nec detur; nec datum uim habeat; nisi ei maior collegij pars subscripserit. cuius etiam formulæ exemplum, ab Episcopo approbatum, & subscriptum, publice in collegio asseruetur.

Qui in collegium notariorum adscribi uoluerint, eos Episcopus diligenter examine probet; tantum idoneos recipiat.

Excommunicatos: infames, & omnes, qui a testimonio dicendo iure repelluntur, reiciat.

Eos, qui uigesimum quintum annum non attigerint, quiq. per quadriennium in notariatus officio integre, periteq. non sint uersati, non admittat.

Probatos prius non recipiat; quam iurarint Episcopo ea iusiurandi formula, quæ infra scripta est; quam etiam ab iis, qui in notariorum collegium adscripti iam sunt, ad duos menses præstari iubemus.

Ego

EGO N. notarius a R.^{mo} D. N. Episcopo,
uel D. N. eius Vicario delectus, nihil uel dedi uel
pollicitus sum gratia huius officij obtinendi.

Commissum mihi munus diligenter ac fideliter ex-
ercebo.

A litigatoribus, quorum fuero notarius, uel a quo-
cunque alio eorum nomine, quauis de causa nihil,
ne sponte quidem datum, accipiam, præter id,
quod Episcopi taxatione præfinitum fuerit.

Nihil agam, neque me, aut quemquam alium in-
terponam, quo mihi ulla causa scribenda commit-
tatur.

Non ero promotor, uel procurator in causis, quæ a-
geantur coram R.^{mo} D. Episcopo, seu eius R. D. Vi-
cario generali, uel aliquo ab eis constituto, seu eo-
rum ministro.

In causis uero, in quibus sum, uel fuero notarius, o-
mnes actus iudiciales substantialiter in manuali,
seu memoriali coram R.^{mo} D. Episcopo, seu eius
Vicarijs, aut alio ab eis preposito, & etiam co-
ram ipsis litigatoribus, si expectare uoluerint, con-
scribam.

Conscriptos eos, & instrumenta, & omnia alia, &
singula in causis producta, cum R.^{mus} D. Episco-
pus, uel alij supradicti, seu litigatores, uel eorum a-
liquis, petierint, in regestum fideliter quam celer-
rime referam, uel referenda curabo.

Litigatorum postulatu, uel alicuius eorum, in sin-
gulis terminis successiue litigatoribus ipsis copiam

G dabo,

dabo, cum per R.^{mm} D. Episcopum seu alios supradictos decreta fuerit, sine recusatione & fraude, contentus mercede Episcopi taxatione praefinita.

Secreta eiusdem officij & causarum nemini patefaciam, praesertim attestations testium & consilia assessorum, attestationsq. & sententias, donec publicata, perlata & sententiata, & per R.^{mm} D. Episcopum, seu alios supradictos subscripta fuerint.

Constitutionibus & mandatis R.^{mi} D. Episcopi obtemperabo.

Instituta quoque officij, & officialium collegij honesta iussa seruabo.

Nec ullo umquam tempore contra faciam, & omnia & singula suprascripta, omni dolo & fraude omnino remotis, inuiolate praestabo, & ita promitto, & iuro; sic me Deus adiunet, & haec sancta Dei Euangelia.

NVLLVS notarius iudicibus Ordinarii delegatis, arbitris, nec arbitratoribus originales processus deferat, sed eorum tantum exempla, & regista fideliter collata; nisi alicuius inopia aliud aliquando Episcopo suaderet.

In huiusmodi exemplis, seu registis nihil superuacaneum scribant.

Quare nec dies festos, ad substantiam rei non necessarios, apponant.

Nec productarum citationum repetitiones cum inhibitione,

hibitione, uel sine ea, sed illarum executionem tantum, his uel similibus uerbis adscribant. Eo die &c. reproducta fuit citatio, de qua supra, que fuit executata, ut supra.

Nec dignitates iudicum, uel litigatorum, repetant; sed ponant tantum his, uel huiusmodi uerbis; R. mus Episcopus. N. Iudex. N. Actor. N. Reus. Nec in carta bibula scribant, nec ea littera, que legi facile non possit; sin minus, male scripta, Episcopus notarij impensa scribi melius iubeat; uel ab iis, qui regestum petierunt, dimidiam tantum partem taxæ, uel maiorem, uel minorem, si ei uidebitur, solui iubeat.

NOTARII in litteris dimissorijs, seu testimonialibus, sacri concilij Tridentini decretum seruent; in alijs, que mere spirituales sunt, etiam si nullum stipendium eis constitutum sit nihil, omnino accipiant, præter scripturæ mercedem, ab Ordinario statuendam.

Scff. 21. c. 1.

QUI notary contra hæc decreta peccarint, uel alioqui in officio suo deliquerint; eos Episcopi ab officij usu submoneant ad tempus, uel etiam in perpetuum, si id delicti grauitas postularit, & alijs pœnis suo arbitratu coerceant.

QUAECVMQUE de notariis sancita sunt, iis etiam scribas & cancellarios teneri uolumus. Pensiones, in cancellarijs Episcoporum assignatas, uel que cuicumque soluantur, irritas & nullas decernimus; nisi que iure tolli non possunt.

G 2 Can

Cancellarias uero deinceps uendi, locari, uel earum nomine, uel occasione, quouis prætectu cuiusuis personæ, quidquam solui prohibemus.

*Notarij, & si qui præterea in hoc deliquerint; ple-
ctantur amissione officij, & aliis præterea pœnis
Episcopi arbitratu.*

De caufidicis, aduocatis, & fiscalibus.

CAUSIDICI, aduocati, fiscales, ad causas in fo-
ro Episcopi ne adhibeantur; priusquam iure
iurando Episcopo se obstrinxerint, se nullam cau-
sam suscepturos, quam a iustitia & equitate alie-
nam existimauerint.

*Hortamur etiam Principes & magistratus, ut
idem in laicorum causis seruandum curent.*

De carceris custodibus & reis.

PRAESCRIBANT Episcopi taxam executori-
bus uel ministris & carceris custodibus, ut ab
eis, qui capti, & in carcerem inclusi sunt, pro com-
prehensione, & carceris commoratione, & uictu id
tantummodo exigatur, quod equitas & ciborum
pretium postulet. si qui carcere tenentur, sibi, quæ
ad uictum pertinent, ab aliis, quam a custodibus et
ministris carceris suppeditari uoluerint, id eis fa-
cere liceat; neque propterea asperius tractentur,
aut in deteriora loca compellantur.

*Mandent præterea, ut quamcunque pecuniam, ue-
stes, arma, aliasue res secum habeant ij, qui in car-
cerem*

cerem includuntur, tuto loco collocentur et asseruentur. qui locus duabus claudatur clauibus, quarum altera apud ianitorem carceris sit, altera apud pauperum procuratorem.

Ex illis autem rebus, quacumque, & quotcumque sint, nihil uel ianitori, uel executori, uel ceteris ministris attingere liceat; sed eis, si inde exierint, uel eorum heredibus, uel illis, quibus a iudice attributa fuerint, integra & intacta asseruentur.

Qui contra fecerit, duplo mulctetur. quæ multa ei, cui damnum datum sit, attribuat.

CVRENT etiam per certos homines, ab eis deligendos, semel in hebdomada uisitandos eos, qui in carcere tenentur; qui si illos indignius & acerbius tractare compererint; referant ad Episcopum, qui pro sua prudentia ac pietate, ne quid iniquius fiat, omnino provideat.

DESIGNENT uero Episcopi aliquos, qui miserabilium personarum causas gratis defendant.

Magnopere autem hortamur laicos magistratus, ut eiusmodi in re eadem ratione utantur.

De ministris ecclesiæ & diuinis officiis.

NE studium ac pietas eorum & qui celebrant, & qui audiunt diuina officia, perturbetur; neque quisquam alieni muneris partes usurpet, sed suum quisque officium diligenter exequatur; omniaq. ut debent, in domo Dei ordine fiant: decre-

Sess. 24. c.
12.

G 3 in

in provincialibus synodis certam diuinis officiis
& ecclesie ministris formulam pro cuiusque pro-
uincia ritu & moribus præscribi uoluit; hæc statui-
mus.

Communia de ministris.

CATHEDRALIVM & collegiatarum ecclesia-
rum capitula, quibus ius est creandi cuiusuis
generis officiales & ministros, in eisdem ecclesiis
initio anni semper tres deligant canonicos; quo-
rum munus sit, cum huiusmodi creatio faciendæ
erit, prius diligenter de eorum, qui creandi erunt,
moribus inquirere; deinde coram Episcopo iurare,
eos, quod ipsi sciant, probos, idoneos & dignos esse,
qui ei muneri præponantur; quod si aliter officia-
les creentur, eorum creatio nulla & irrita sit.

ARCHIDIACONI, Archipresbyteri, aliq.
in dignitate ecclesiastica constituti, canonici & re-
liqui ecclesiarum ministri in sacris ecclesie officiis
munus suum ipsi obeant, non per alios exerceant.
Singulorum autem munera atque officia, ad res
diuinas obeundas pertinentia, hac synodo expli-
canda illa quidem uidebantur; sed quoniam que
iis de rebus sacrorum canonum legibus olim expli-
cata sunt, ea partim, usu eorum neglecto, obscura-
ta sunt; partim pro uaria & locorum & temporum
ratione iam pene omnino mutata uidentur; non
certa quedam præcepta tradi ac præscribi facile
possunt, ad quorum sanæ rationem omnis uniuscu-
iusque

iusque eorum munerum regula atque usus dirigeretur: eam ob causam his nostris decretis ea tantum munera prescribenda censuimus, quae ad ecclesiarum, quae in nostra provincia sunt, administrationem hoc tempore pertinere maxime uiderentur. Sed quaecumque alia etiam munera uel communi iure, uel probatis cuiusque ecclesiae constitutionibus, uel dignitatum, personatum, portionum, aliorumue officiorum ecclesiasticorum institutione, ipsis ecclesiae ministris in officiis diuinis attribuntur; ea omnia magna cura, summaque diligentia studeant Episcopi ab omnibus seruari; & quae antiquata sunt, ad usum reuocari. Nec uero ab iis praestandis cuiquam se propterea excusare liceat, quod his nostris constitutionibus ex iis officiis aliqua aliis ministris, uel alio nomine appellatis, adscripta sint. Quod si aliqua dignitas, personatus aut officium in ecclesia fuerit, cui neque ab institutione, neque a iure communi, neque a propriis constitutionibus, quae probatae sint, neque his decretis proprium munus in diuinis officiis sit attributum, aut quod sit, non satis constet; Episcopi, duobus adhibitis de Capitulo, quorum alter ab Episcopo, alter a Capitulo deligatur, assignent singulis dignitatibus & officiis proprium munus, quousque admodum cum sententia sacrorum canonum, & cum propriae ecclesiae probatis constitutionibus, & cum his sanctionibus pro ratione loci magis congruere indicabunt.

Ceteris etiam beneficijs, quaecumque iam ab ecclesiasticis officijs immunita reperiuntur, siue canonicatus, siue clericatus, siue etiam simplicium nomine appellentur, ijs Episcopus pristina munera restituat. ac si non constat satis, qualia ea essent, pro fructuum ratione onera imponat aut Missas, diuinaq. officia celebrandi, aut si clericatus, simpliciaue beneficia sunt, minorum etiam ordinum functiones obeundi ad diuini cultus propagationem. Nec uero tamen uetamus, quin talia beneficia unire Episcopo liceat ex facultate, sibi communi iure, concilioq. Tridentino permissa.

Ea uero officia, & cetera, quae in diuinis rebus a nobis hac synodo praecipiuntur; Episcopi, propositis censuris, & alijs poenis efficient, ut ab omnibus ea ratione, qua dictum est, diligenter praestentur.

Sess. 14. c.
12.

NE multis ecclesiae ministris eodem tempore absentibus diuinus cultus deseratur; canonici, & qui praeterea choro uel ecclesiae addicti sunt, quo tempore eis a iure communi, uel a sacro Tridentino concilio permissum est, ut ab ecclesia abesse possint; a Praesidente chori, si triduo reuersuri sunt, si diutius absfuturi, ab Ordinario facultatem discedenda petant.

Si quid praeterea ab eo, qui discessurus est, eius ecclesiae constitutiones requirunt; in eo constitutionibus pareat.

Nemini autem ita pro sit absentiae licentia, ut eo tempore distributiones quotidianas percipiat.

NIXI

NIXI etiam constitutione Bonifacii VIII. & Tridentini concilii auctoritate decernimus, ut nulla canonicorum aut aliorum pactio, remissio, uel collusio fiat; facta uero uim habeat; nullumue statutum aut consuetudo, quacumque illa sit, ualeat, quibus aut absenti quauis de causa eius diei, uel sacrae horae, in qua muneri suo defuerit, aut omnino cuiquam contra, quam iure communi, & eiusdem Tridentini concilii, & his nostris constitutionibus definitum sit, distributiones quotidianae dari possint; si datae fuerint, qui acceperit, suas non faciat, sed eas restituat; quae iure ipso accrescant aliis inseruiantibus, qui huiusmodi pactioni, remissioni, collusioni, uel praebitioni assensi non fuerint; nisi ex constitutionibus ecclesiae probatis, alteri debeantur. si uero omnes consenserint, usibus ecclesiae iam tunc addictae intelligantur.

Declamus autem in his excipi eos, qui ob infirmitatem, uel aliam necessitatem, aut manifestam ecclesiae utilitatem ex ipsa constitutione Bonifacii, aut sacris canonibus, uel Tridentina synodo excusantur.

Efficiant Episcopi intra sex menses, ut in ecclesiis cathedralibus & collegiatis, in quibus uel nulla, uel tenues sunt distributiones quotidianae, tertia fructuum pars omnium dignitatum & canonicatum, aliorumque reddituum, quemadmodum a Tridentino concilio praeceptum est, in quotidianas distributiones conuertantur.

De

Cap. consue-
tudinem de
cler. non re-
fid. in .6.
Sess. 24. c.
12.

De officio eius, qui choro præsidet.

IN cathedralibus & collegiatis ecclesiis, qui choro præsidet, uigilet diligenter, ne quid prætermittatur in diuini officii institutione, uel progressionem, uel in reliquis, quæ ad probatam chori rationem pertinent, & aliis, quæ communibus, uel propriis constitutionibus, in diuinis officiis obundis præscribuntur. Neue absurde, indecore, uel præpostere quidquam fiat. Si qui suo officio non satisfaciant, eos grauitè & amanter obiurget; si non resipuerint, iubeat punctatorem in libro illos describere, & ad Episcopum deferre, cui dignas pœnas pendant. Sin ipse in suo munere obeundo negligens fuerit, ab Episcopo, uel ab alio, qui ecclesie præsit, puniatur.

Si quæ autem ecclesia non habet, qui huic muneri nominatim præpositus sit; uel si habet, is non adsit in choro, præsentis officio fungatur, qui primo chori loco tunc sedet ex iis, qui dignitates aut canonicatus in ea ecclesia obtinent.

De iis, qui dignitates, personatus, aut
Canonicatus habent.

QVI dignitates aut personatus in ecclesiis obtinent, & Canonici nominis, ac institutionis sue memores ea pietate & assiduitate diuina officia colere debent, ut alij eorum exemplo ad studium & amorem diuini cultus accendantur.

Itaque

Itaque auctoritate etiam Tridentini concilij præ- Sess. 24. c. 12.
cipimus, ut cum in choro psallendum est, ipsi quo-
que quantum honoris gradu ceteris præstant, tan-
to studiosius psalmis, hymnis, et canticis una cum
aliis modulantes, Dei laudes concelebrent. cui of-
ficio si defuerint, pro absentibus habeantur; & ea-
rum horarum, quas ea ratione non obierint, di-
tributionibus mulctentur.

Constituatur ex canonicis sacerdotibus hebdoma-
darius, qui diebus infra statutis Missam & Vesp-
ras canat; cui octavo die succedat alius eiusdem
ordinis: idq. semper, aut in orbem fiat, aut alio mo-
do, pro ecclesiæ consuetudine. Is, si suo officio defue-
rit, trium dierum distributionibus careat; quas
Episcopus arbitrio suo, uel ceteris, choro operam
dantibus, diuidat, uel in locorum piorum usum con-
ferat: tributa tamen aliqua parte canonico, qui col-
legæ munus expleuerit.

Reliqui canonici decore cantu antiphonas exor-
diantur, quas Mansionarius dictarit.

Si celebranti Episcopo, aut alia pontificalia exer-
centi, diligenter non adsisterint, & in seruierint; po-
enam subeant, quæ ei uidebitur.

Quibus canonicatibus, præbendis, dignitatibus
aut personatibus & officiis adiunctum est munus
aliquod presbyterij, diaconatus, aut subdiaco- Sess. 24. c. 4.
natus; qui ea obtinent, si, quemadmodum a Tri-
dentino concilio præscriptum est, suo officio per se
non fungantur; priuentur eius officij distribu-
nibus,

nibus, in quo muneri suo defuerint; nisi legitimi, impediti, impetrata licentia ab eo, qui choro praesederit, uel superiore ordinario per alios satisfecerint.

Quibus autem canonicatibus ac portionibus non est annexus ordo presbyteratus, diaconatus, et subdiaconatus; iis Episcopus, cum consilio capituli singulis singulos ordines annectat, quemadmodum a Tridentina synodo praescriptum est.

Seff. 24. c.
12.

Canonici, quo tempore diuina officia celebrantur, non habeant capitula; nisi fortasse aliter euidentis necessitas postularit. Qui contra fecerint, distributionem ne capiant eius horae, in qua id commiserint.

Neque etiam diebus festis capitula habeantur; nisi probabilis causa intercesserit.

De officio magistri chori & caeremoniarum.

CHORI, uel caeremoniarum magister, siue alio huiusmodi nomine appelletur, qui diuinis officiis celerandis tanquam magister est, denunciet officium simplex, uel solemne celebrandum.

Quando de Dominica, de festo, uel de feria.

Quae antiphonae, orationes, psalmi, lectiones recitanda, aut canenda.

Quando standum, sedendum, caput submittendum, aut flectenda genua.

Omnes ecclesiae ministros sui officii admoneat.

Ado-

Adolescentes, uel rudes, quibus Euangelium, Epistola, uel aliquid eius generis publice recitandum sit, prius in sacristia audiat, & erudiat.

Eum omnes audiant; qui non audierint, ab eo, qui choro præsides, corripiantur; & si opus erit, ad Episcopum deferantur.

Tabellam in sacristia singendam conficiat; in qua præscribat, quid a singulis canonicis, uel aliis beneficiatis in singulis horis per hebdomadam, aut etiam per plures dies recitandum, cantandumue sit: qui, quo tempore, & ordine Missam celebrare, uel horas dicere, aut alia munera obire debeant.

Qui autem, quod ei in tabella præscriptum fuerit, non fecerit; in quam horam peccarit, eius distributiones amittat.

Si magister in officio suo deliquerit, a præsidente chori obiurgetur, & ab Ordinario puniatur pro delicti modo.

Si in aliqua ecclesia non fuerit huiusmodi officium Episcopus, Capitulo adhibito, ad id constituat clericum aliquem probatis moribus, & in diuinis officiis exercitatum; cui stipendium det, communibus etiam sumptibus, si opus erit.

In qua uero ecclesia fuerint magister caeremoniarum, & magister chori distincti, suas cuique munerum partes & his regulis Episcopus, de Capitulo consilio, arbitrio suo attribuat.

De

De officio sacristæ.

SACRISTIA habeat custodiam sacrorum vasorum, uestimentorum ecclesiasticorum, & totius thesauri ecclesiastici.

Vasorum, uestimentorum, instrumentorum, & ornamentorum omnium altarium, & reliquorum omnium munditie, nitori. consulat.

Eiusdem curæ sint lumina, cera & oleum.

Vinum, hostias, candelas & cereos, ceteraq. e sacristia necessaria ad diuina officia præparet.

Aquam benedictam singulis hebdomadis, uel etiâ sæpius, si opus erit, ipse renouet, uel ab aliis renouandam curet.

Altare maius, & omnia alia, præcipue diebus festis, decenter ornet.

Hora congrua ipse: uel alius eius uice, campanæ sono det signum matutini. Missæ, & aliarum horarum canonicarum.

Habeat in sacristia tres tabellas; unam in qua omnes Missæ & officia pro mortuis, & reliqua descripta sint, quæ ex imposito onere, ac munere, quacumque de causa in ea ecclesia celebrari oporteat; alteram, in qua uniuscuiusque dignitatis, canonicatus, præbende, cappellæ, altaris, seu alterius beneficii & officii eius ecclesiæ in Missis & aliis diuinis officiis obeundis debita munera contineantur; tertiam, quam supra diximus a magistro chori conficiendam esse. Curetque, ut quæ tribus his
tabellis

tabelis præscripta sunt munera, a quibus debet omnino præstentur.

Eiusdem officium erit operam dare, ut e sacristia sermones de inanibus, profanisq. rebus, multoq. magis iurgia, rixæ, & turba omnes arceantur.

Laicos ibidem uersari ne patiatur.

NEMINI permittat, ut sacris uestibus induatur; nisi tunc, cum ei Missa celebranda sit.

In iis, qui primo, qui secundo loco, qui deinceps Missam celebrare debeant, ordinem tabulae seruandum curet.

Si quis autem suo tempori præsto non fuerit; uel ei, quem absens suo nomine substituerit, uel proximo post absentem, suo arbitrio, Missæ locum det.

Duobus autem ad summum, potestatem faciat eodem tempore parandi se ad Missæ celebrationem.

De officio mansionarii.

MANSIONARII, qui chori sunt quasi quedam columnæ, totum fere horarum, ac diuinorum officiorum pondus sustinentes, munus suum accurate obeant.

Cum oportuerit, ad lectorile accedant; ut antiphonas, responsoria, gradualia, & alia huius generis canant.

Solemnius festis diebus, & quoties opus erit, pluvialia induant; nisi alij nominatim huic officio præfecti sint.

Si

Si muneri suo defuerint, illius hora, in qua non satisfecerint, distributione priuentur; & alii eius arbitrati, qui choro praesidet, illorum officij partes suscipiant.

Idem, ut muneri suo commodius satisfacere possint, ab iis oneribus liberentur, quibus ad chori utilitatem, magistri caeremoniarum, & eius, qui choro praesit, arbitrio leuandi uidebuntur; neque quo tempore diuina officia in choro fiunt, paruam Missam celebrent, nisi necessitas postularit.

Eisdem Episcopi honestum stipendium constituendum curent. Quod si illis etiam dantur distributiones; eodem tempore, quo canonici; pro officij & laboris modo eas percipiant.

Ex Mansionariis duo in singulas hebdomadas deligantur; idq. in orbem fiat; nisi aliud probatus ecclesiamos requirat.

Horum alter officium ordiatur, & perficiat, consistens in medio choro, uel ad lectorile, quod ab ea parte sit, ubi is fuerit: Missam etiam festis diebus semiduplicibus canat; nisi alii sint ei muneri prepositi.

Alter psalmorum tonum instituat pro tempore, & antiphonarum; quae ubi legenda fuerint, ab ipso tantum, uel solum ab alio legantur. Diebus uero festis in decantandis antiphonis, canonicis & aliis uoce praeeat; & quae cantanda, uel legenda sint, ipsis indicet. Is, antequam officium inchoetur, chorum ingressus, libros praeparet; Missam

sam, psalmos, antiphonas, & alia, quæ usus requi-
sierit, inueniat.

MANSIONARIÏ in suo munere contuma-
ces, uel negligentes, pro modo culpa, iudicio eius,
qui choro præsit, distributionibus careant.

De officio punctatoris.

PUNCTATORIS creandi morem in omnibus
ecclesiis cathedralibus uel collegiatis retineri
iubemus. Is in mensem, uel in aliud certum tempus
pro cuiusque ecclesiæ consuetudine a Capitulo con-
stitutus, iuret, se in officio suo obeundo fidem, ac di-
ligentiam præstiturum.

Studiose exploret, & in libro punctationum notes
omnes, quicumque ibi fuerint, qui sacras horas & di-
uina officia non obierint; quiq. contra, quam his,
alijsue constitutionibus præscriptum est, in choro
quidquam fecerint. qua in re is nullius non odio,
non amore, non spe, non metu moveatur.

Si aliquem iniuria notarit, de suo ei satisfaciat; si
uero notandum prætermiserit, de suo item tantum-
dem det, quod in ecclesiæ usum conuertatur; & in-
tegras unius hebdomadæ distributiones amittat.

Libros punctationum diligenter custodiat, & Epi-
scopo, & Capitulo singulis mensibus exhibeat; &
quoties id Episcopus uel Capitulum postularit.

Quo tempore is in officio punctatoris permanserit
sacris horis et officiis omnibus intersit; nisi absit de
eius licetia, qui choro præsidet: quo tempore alium,

H ab

ab eodem chori præfecto probandum, substituat, qui suo muneri satisfaciat. si secus fecerit, pro singulis vicibus unius diei distributionem amittat.

VT autem hoc officium melius exerceatur, ne miniq. aliquid iniuste aut remitti, aut adimi possit; præter delectum a Capitulo, alter punctator ab Episcopo creetur.

Is, supra scripto iureiurando apud Episcopum, præstito, altero in libro omnes, qui suo muneri defuerint, notet.

Singulis hebdomadis ambo punctatores libros inter se conferant; & si qua in re discreparint, Episcopus, uel eius Vicarius illico omnem eorū controuersiam sine ulla forma iudicii, sublato quocumque etiam appellationis impedimento, dirimant.

Episcopus deligat ad id punctatoris officium, quem uoluerit, idoneum clericum.

Eidem Episcopo facultas sit, de ea cathedrali uel collegiata ecclesia, in qua punctator creandus sit, omnes, quoscumque libuerit, propositis pœnis suspensionis a diuinis; & alys suo arbitratu cogendi, ut id munus suscipiant, & obeant.

De officio thesaurarii.

THESAURARIVS Capituli, siue alius quocumque is nomine dicatur, qui quottidianas distributiones partitur, curet ipsas unicuique distribuendas pro rata parte laboris, & officij ex iuris, & harum constitutionum præscripto, & ex ordine librorum

brorum punctatoris.

Is distributiones eorum, qui absentia, uel errati causa notati fuerint, ne persoluat; si id fecerit, tantundem de suo det, quod in ecclesia usum conferatur; & ob eam causam etiam unius mensis distributiones amittat.

De officio custodum.

CUSTODES ecclesie, uel quicumque alio nomine id negotium curant, obseruent diligentissime & clericos & laicos, contra decorum & honestatem ecclesie delinquentes; eosq. sui officij moneant; ac si non resipuerint, ad chori prefectum, uel Episcopum deferant.

Omnia, que ecclesiarum honestati, ornamento, decoroue officere possint, prohibeant & arceant.

Neue quemquam noctu in ecclesia morari sinant.

Maxime autem uigilent, ne altaria spolientur, aut quidquam ex ecclesia subripiatur.

De functionibus minorum ordinum ad usum reuocandis.

EPISCOPI ex Tridentini concilij prescripto Sess. 23. c. 17.
eueteres sacrorum ordinum functiones, quibus in locis intermissee sunt, ad usum reuocandas omni diligentia curent.

Atque ideo, in cathedralibus saltem ecclesiis, sex mensium spatio, singulis minoribus ordinibus in-

H 2 situant

stituunt aliquos, quibus ex eiusdem concilij formula stipendium attribuant; ut non ea solum munera, quæ illis infra præscribimus, in eisdem ecclesiis expleant, uerum etiam cetera, quæ sacris antiquorum canonum decretis ad eos pertinere Episcopi cognouerint; ac si quæ item alia ad cuiusque ecclesie utilitatem, dignitatemue eisdem pro temporis ratione imponenda duxerint. Quibus sic constitutis, licebit Episcopo ab eorum officiorum, quæ ab ijs deinceps præstanda erunt, munere alios liberare, quibus idoneis ex nostris constitutionibus supra impositum est.

De ostiario.

OSTIARIVS fores ecclesie custodiat.
 Ecclesiam suo tempore claudat, et aperiat.
 Infideles, hæreticos, excommunicatos & alios, quibus iure interdictum est, ab ecclesia arceat & eiciat.
 Ne populum propius ad sacerdotem, rem diuinam facientem, accedere patiatur.
 Campanas pulset.
 In ecclesia dormientes, uendentes, ementes, deambulantes, colloquentes, aliaue ratione officia diuina perturbantes, & quouis modo indecore atque irreuerenter se habentes, moneat; si pertinaces sint, expellat, aut ad superiorem deferat.
 Mendicantes excludat.
 Ecclesiam uerrendam curet.

Bruta

Bruta denique, canesue expellat; quidquidue in ecclesia dedecet, amoveat.

De lectore.

LECTOR in ecclesia prophetias, qua in Missa legenda sunt, et lectiones pronunciet, qua ex veteri & nouo testamento in matutinis dicuntur. Pueros, si ita Episcopo uideatur, prima fidei rudimenta doceat.

De exorcista.

NEMO energumenis manus imponere, aut causa eiciendi demones exorcismos legere audeat; nisi exorcista ordine sit initiatus.

Is exorcismos memoria mandare studeat, idque ex libris, Episcopi iudicio comprobatis; & cum res postulauerit, ut eo munere fungi oporteat, id ne agat, nisi consulto, & consentiente Episcopo.

Episcopus autem nemini, ne sacerdoti quidem, permittat, ut id munus exequatur, nisi eius etatem & mores probarit.

Caueat etiam ne intercedat ullus in exorcismis quæstus, neue ulla curiosa percunctatio, præsertim que ad diuinationem pertineat.

De acolutho.

ACOLUTHVS subdiaconos, & diaconos ad altaris obsequium affectans, eis inferuiat.

Lumina accendat & deferat.

H 3 Vrceolos

Urceolos uini & aquæ ad Missæ sacrificium parer.

Communia de ratione diuinorum officiorum.

VIDEANT *Episcopi, aliis doctis & pijs uiris adhibitis, ne quid apocryphum legatur in diuinis officijs; & quoad eius fieri possit, a communi Romana Ecclesiæ officio ne discedatur.*

DIVINA officia ex ordine calendarij, & ecclesiæ instituto celebrentur: nec ea ratio sine iusta causa mutetur. quamobrem a magistro chori cathedralis ecclesiæ, uel alio, cuius id munus sit, edatur singulis annis calendarium dierum festorum; quo singulorum dierum officiij ratio præscribatur. Omnes inferiores ecclesiæ, quæcumque illæ sint, diuinorum officiorum rationem dirigant ad regulam calendarij cathedralis ecclesiæ; neque ab ea discedant. si quæ uero ecclesiæ diuinorum officiorum alios ritus habent, Apostolica auctoritate concessos, eis utantur; ueruntamen ea quoque, quæ hic de diuinorum officiorum ratione præscribuntur, ubi Apostolica concessionem expresse non aduersentur, inuiolate seruent.

In urbibus, oppidis aut uicis nullum signum communium officiorum campana detur ante signum cathedralis, uel cuiusque loci matricis ecclesiæ, nisi Episcopo aliud uideatur; maxime uero sabbato hebdomadæ sanctæ, & in Angelica salutatione matutina,

matutina, meridiana, & uespertina; qua in rema-
tutinum excipimus, quod non ubique eodem tempo-
re diei soleat.

HORAE canonicae omnes quottidie in choro
dicantur; quae ratio neque concione, neque solemni
Missa, neque alia causa impediatur; nisi euident
necessitas intercesserit; de qua iudicium sit Epi-
scopi.

Nec horae aliqua beatae Virginis, ne in matutino
quidem, in choro omittantur; exceptis diebus, &
locis, quibus ex ratione officij eas praetermittere
licet.

Horae ita commode diuidantur, ut mane aliquod
interuallum, si id fieri potest, sine detrimento diui-
ni cultus detur canonicis, & aliis ad studium diui-
nae scripturae, aut sacrorum canonum.

CHORVS ita uel sepiatur, uel constituatur, ut
tempore diuini officij laicis aditus in eum esse non
possit; uel saltem a clericis seiuncti sint.

In choro, uel omnino in ecclesia nemo ministret sine
superpelliceo, aut ceteris indumentis, quae pro ra-
tione officij requiruntur.

Superpellicea latis sint manicis, non angustis, in-
star rocheti.

CANDELAE & cerei in Missa & aliis diui-
nis officiis ea exiguitate ne adhibeantur, quae in
tanto mysterio dedeceat, & adstantibus offensio-
nem adferre possit.

EPISCOPI ne patiantur circulatores, circum

H 4 foraneos,

foraneos, & id fallax hominum genus tempore diuinorum officiorum in foris & plateis ecclesiarum uersari; ut ne populus, illecebris eorum artificij ab ecclesiis euocatus, salutare cogitationes abijciat.

CVRENT idem, ut ex eo more pulsandi in tenebris sancta hebdomada ad representandam creaturarum rerum perturbationem in passione creatoris, omnis licentia & indecorus tumultus amoueatur.

De musica & cantoribus.

IN diuinis officiis, aut omnino in ecclesiis, nec prophana cantica, soniue, nec in sacris canticis molles flexiones, uoces magis gutture oppressæ, quam ore expressæ, aut denique lasciuia ulla canendi ratio adhibeatur.

Cantus & soni graues sint, pijs ac distincti, & domui Dei, ac diuinis laudibus accommodati; ut simul & uerba intelligantur; & ad pietatem auditores excitentur.

Cantores, ubi fieri potest, clerici sint; omnino autem in choro clericalibus uestibus & superpelliceo utantur.

Organo tantum in ecclesia locus sit. tibia, cornua & reliqua musica instrumenta excludantur.

Et si in hymnis, psalmis, & canticis, suis uicibus, organo canatur; omnes tamen eorum uersiculi in choro distincte pronuncientur.

Quando

Quando & quo modo at diuina officia
conueniendum.

CVM in ecclesiam ad diuina officia diurna
uel nocturna conueniendum erit; id campanæ
sono significetur, ea interposita mora, qua omnes
facile possint conuenire.

Signo audito, qui dignitates in ecclesia, etiam si
præfati sint, personatusue, aut canonicatus ha-
bent, ceteriq. omnes, qui interesse debent, prepa-
rent se ad diuinas laudes; & mature ad ecclesiam
progrediantur.

Ingressi in ecclesiam, factisq. ad sacrosanctam Eu-
charistiam, uel, ubi ea non seruatur, ad altare ma-
ius precibus, recta in sacristiam proficiscantur.

Quo loco, retenta talari ueste, superpeliceum as-
sumant, & reliquum uestitum ad sacrum munus
necessarium, quod, ut seruos Dei decet, tacite &
modeste faciant.

IN ingressu chori ad matutinum, & alias
horas, & diuina officia, is ordo seruetur.

Vt paulo post ultimum campanæ signum ad rem
diuinam faciendam, uniuersis in sacristia para-
tis, pulsetur paruula campana, qua egressus sa-
cerdotum ad Missas celebrandas significari solet:
ut omnes, qui in ecclesia, uel circum eam sunt, di-
uini officij celebrationem instare intelligant.

Postea omnes, de sacristia ordine procedentes,
exeant.

Et

Et ubi se ad altare humiliter inclinarint, suum quisque locum in choro adeat.

Ibi flexis genibus, & submissa uoce saltem orationem Dominicam dicant.

Deinde dato signo, uel pronunciat o, Pater noster, per hebdomadariū, ad initium officij omnes surgant, & officium inchoetur.

Qui uero in ecclesia, uel circum, eam, aut in sacristia fuerit, & eo ordine chorum ingredi neglexerit; dimidia parte distributionum illius horæ priuetur; nisi aliqua de causa, quæ ei, qui choro præsidet, uel Ordinario probetur, impeditus fuerit.

Si quis ausus fuerit inchoare officium, priusquam eo ordine in chorum conuenerint, & distributionem illius horæ amittat, & grauiori etiam poena ab Episcopo plectatur.

Si quis autem, aliis in choro iam consistentibus, aduenerit; idem institutum seruet & in sacristia, & in choro.

Si quis non uenerit ad matutinum ante finem capituli de beata Maria Virgine, cum de ipsa officium celebratur; alioqui ante finem psalmi. Venite exultemus; in aliis etiam horis, ante finem primi psalmi, pro absente habeatur; illiusq. horæ distributione careat.

In Missa uero, nisi uenerit ante finem ultimi Kyrie eleyson, eandem negligentie poenam subeat.

Si quis, cum possit initio officij, uel supplicationum

con-

conu
præf
abse

C
citen
ld no
lenit
In ch
to &
cap
ris
In
to
de
nij
Fa
Ne
Ne
flect
Ne
uati
Nem
Ne e
quid
coeg
Si

conuenire, aduentum suum in extremum a nobis
præfiniti temporis punctum de industria distulerit;
absentis loco habeatur.

Quo modo uersandum in choro.

OMNES in choro diuina officia, ut temporis
ratio postularit, alternis uocibus canant, re-
citant, attenteq. audiant.

Id non cursim, non perturbate, non oscitanter, sed
leniter, distincte, ac studiose faciant.

In choro pro temporis & officii ratione, ex institu-
to & more ecclesiæ sedeant, stent, flectant genua,
caput aperiant & submittant, ceteraq. eius gene-
ris adhibeant. omnes uero æque idem faciant.

In choro etiam in matutino officio, clericali birre-
to, non pileo utantur; alioqui moneantur a præsi-
dente chori, uel ab eo; qui proximo loco sedet: &
nisi paruerint, pro absentibus habeantur.

Faceessant somnus, risus, ioci, rixæ, colloquia.

Ne uagentur in choro, uel ecclesia.

Neue locum mutant, ne occasione quidem genua
flectendi.

Ne in choro, ubi communi officio opera datur, pri-
uatim officium dicant.

Neue litteras, libros, aliaue scripta legant.

Ne exeant, nisi diuino officio confecto, ne causa
quidem de communi re agendi, si necessitas non
coegerit, tumq. a præfecto uenia petita.

Si cum diuina celebrantur officia; sacerdoti, uel
clerico,

clerico, uel ministro, interdum per ecclesiam necessario sit incedendum, grauiter & modeste id faciat. Neque cum ullo sermonem habeat de rebus inanibus.

QVI dignitates aut personatus habent, canonici, & alij omnes, qui aliquid in his commiserint; si moniti a presidente chori, non resipuerint; & hora illius distributione careant; & pro modo culpa alias poenas dent, Episcopi, aut eius, qui ecclesia praesit, arbitratu.

Quo modo a choro recedendum.

POST diuinum officium in choro flexis genibus submissa uoce saltem orationem Dominicam dicant.

Tum uel surgente, uel signum dante hebdomadario, consurgant omnes.

Et inter se consalutantes, & ordine procedentes, simul exeant; & de more ante altare se inclinent.

Eodemq. ordine ad sacristiam progrediantur, ubi modeste & quiete superpelliceum exuant, non in ecclesia.

Qui secus fecerit, monitus a praefecto chori, nisi resipuerit; distributionem illius hora ne capiat; & ab ordinario pro modo culpe plectatur.

De matutino & prima.

MATUTINVM officium uel media nocte, uel saltem eo tempore instituat, ut sub ortum

tum Solis absolutum sit uel ea hora, quam Episcopus præscripserit; ea tamen habita ratione, ut uere matutinum dici possit, & aliæ horæ, Missæ, & officia maturæ perfici queant. Sed præterea eorum canonicorum et clericorum commoditati consulatur, qui prope ecclesiam non habitant.

Matutinum uesteri non dicatur; exceptis tamen diebus Octauæ festi & solemnisi diei Corporis Domini nostri Iesu Christi, ceterisque diebus, quibus ex Romanæ Ecclesiæ instituto est permissum in iis ecclesiis, ubi hac consuetudo seruatur.

Matutinum in choro ecclesiæ celebretur quouis anni tempore.

At sit tamen uehementia frigora sint, uel aliæ ullæ iustæ causæ intercedant; de licentia Episcopi in sacristia, uel honesto alio eius ecclesiæ loco dici possit.

PRIMA, oriente Sole, dicatur, uel paulo post, pro consuetudine ecclesiæ.

De Missa solemni.

EPISCOPVS Missam maiorem & Vesperas, nisi impediatur, paschalibus & aliis maioribus festis diebus cantet.

Dielus uero Dominicis & festis duplicibus Canonicus hebdomadarius hoc faciat; nisi iis diebus ij, qui in ecclesiâ dignitates obtinent, id munus obibunt uel ecclesiæ instituto, uel Episcopi iussu.

Aliis diebus, nisi de more, uel instituto ecclesiæ id munus sit canonicorum, quod seruari iubemus.

idem

idem præstabunt Mansionarij, aut alij sacerdotes, ad id designati.

Qui sacerdos Missam solemnem in ecclesia cathedrali uel collegiata celebrare debet, & suo muneri defuerit; nisi legitime impeditus, eius rei facultatem a presidente chori, uel sacrista impetrarit; in singulas uices soluat decem solidos, in usum ecclesiæ uel sacristiæ erogandos, arbitrio Episcopi, uel ei dandos, qui illius loco celebrarit.

Qui impeditur, quo minus Missam celebrare possit; sacristam moneat in tempore, ut, accepta eius excusatione, curare possit, ut ab alio Missa celebretur.

EPISCOPO, & ei, qui in ecclesia dignitate præditus, sit, & canonico, die festo solemnem Missam celebranti, adsistat sacerdos, qui Adsistens dicitur, pluuiali indutus.

Si adsistendi munus nemini attributum est, Episcopus cum Capitulo attribuat; uel certos eligat sacerdotes, qui id in orbem obeant; cuius officij immunes sint, hebdomadarii, magister chori, & punctatores.

DIACONVS etiam & subdiaconus eisdem ministrent, sacris uestibus induti.

Aliis uero inferioribus ut ministrent diaconus & subdiaconus, sacris uestibus induti, in maioribus saltem ecclesiis, ubi id fieri poterit, Episcopi curabunt.

Curet Episcopus, ut, quemadmodum admonuit
sacra

sacra
saltem
altar
man
Dia
confi
bent
pian
Etus in
nis, qu
Vbi ne
impos
chori
dum
po
stit

M
Do
gini
Epi
sam
canon

E
scopi
syna

sacra Tridentina synodus, diaconi & subdiaconi, saltem Dominicis et festis solemnibus diebus, cum altari ministrauerint, sacram Eucharistiam sumant. Sess. 13. c. 13.

Diaconi, uel subdiaconi, qui ex iure, statuto, uel consuetudine; certis diebus altari ministrare debent; si defuerint, eius horæ distributionem ne capiant. quorum uices subeant ii, quos chori præfectus iusserit, quibus detur aliqua pars distributionis, quæ absentibus est adepta.

Vbi nemini nominatim id munus in ea ecclesia impositum est; quibus diaconis, uel subdiaconis chori præfectus id negotii dederit, illud suscipiant; dum singulis præbendis propria munera ab Episcopo assignabuntur; uel alii diaconi et subdiaconi constituantur, qui eo fungantur officio.

EPISCOPI, quam sæpiissime possunt, solemnibus Missæ, ac diuinis officiis intersint. Diebus uero Dominicis Aduentus & Quadragesimæ, nisi legitima causa intercesserit, omnino ne desint.

Episcopum ad celebrandam, uel audiendam Missam, ad aliaue diuina officia solemnia uenientem, canonici deducant, & reducant.

De Ecclesiis & earum cultu.

ECCLESIAS quascunque sine curatas, siue non curatas, sacella & oratoria diruta Episcopi ad eam rationem, quæ a sancta Tridentina synodo præscripta est, restituenda, uel alio transferenda Sess. 21. c. 7.

ferenda curent; lapides, coementum & omnis materia eorum locorum ad prophana edificia ne adhibeantur, nisi Episcopi auctoritas ex iusta causa intercesserit, quod enim semel Deo consecratum est, ad priuatos hominum usus transferri non debet.

Altaria etiam, quae extra ecclesiam, & quae sub dio, nec septa aut munita sunt, Episcopi aut sepicienda, si fieri possit, aut demolienda curent.

IN ecclesia, praesertim cum diuina celebrantur officia, uel uerbum Dei praedicatur, nemo haec audeat.

De ambulare, nugari, circulos habere, negotiis operam dare.

Cum mulieribus, de quibus suspicio esse possit, colloqui.

Altaribus, fontibus baptismi, uel aquae benedictae adherere.

In limine, aut ante fores immorari.

Auersus ab Eucharistiae sacramento irreuerenter sedere, aut, cum in Missa sus tollitur, stare.

Aut quouis modo diuina officia perturbare.

Aut irreuerenter in ecclesia uersari.

Ne clericus, aut alius quouis in ecclesijs, earumue coemiterio, atrio, uestibulo, aut porticu, foribusue quidquam uenale proponat, ne si ad usum quidem sacrificij; uel ecclesiae futurum sit.

Nemini cum uenaticis canibus, uel uolucris in ecclesiam ingredi liceat; neque hastam, uel

Colopeto

sclopetos, balistas, aliane eiusdem generis in eam inferre.

Ne mendici eleemosynæ causa in ecclesiis uagentur, sed extra ianuam consistant.

Qui in horum aliquo deliquerit; a Rectore per se, uel per alium ecclesiæ ministrum moneatur: nisi paruerit, ab ecclesia expellatur; si id commode fieri non possit, ad Episcopum deferatur, qui in eum suo arbitratu animaduertat. qui etiam Rectorum & aliorum ecclesiæ ministrorum huius officij negligentiam coerceat.

RECTOR cuiusuis ecclesiæ, pernoctationes, aut nocturnas uigilias in ea posthac nemini permittat. Sed sub noctis horam ecclesiarum fores claudat. Neque ullo pacto quemquam præter sacerdotes admittat; nisi nocte Natalis Christi Domini, cum Missa celebratur.

Neue patiatur, si fieri possit, populum ad eas excubare.

Qui contra fecerit, Episcopi arbitratu puniatur. Magnopere uero a Principibus petimus, ut, ad rem adiuuandam, suam quoque potestatem conferant.

SICVT ecclesiastica immunitas, Dei præcepto, & canonicis sanctionibus constituta, quam diligentissime custodienda est; neque permittendum, ut confugientibus ad ecclesias & loca sacra aliqua uis contra sacros canones inferatur; ita sum-

mere cauendum, ne facinorosi, nisi necessario ad

ea, quasi ad asylum, in sacrarum constitutionum fraudem se recipiant.

Mandamus igitur omnibus & singulis clericis, proposita poena excommunicationis, alijsq. arbitrio Episcopi, ut, quoties ab aliquo exule damnato, uel criminoso, qui in loco libero sit, postuletur, ut illum in eorum ecclesijs, cœmeteriis, uel domibus recipiant, omnino antequam assentiantur, Ordinarium consulant: & quidquid ille tali in re censuerit, faciant.

Quod si, clericis minime præmonitis, tales persona ad huiusmodi loca uenerint, iidem clerici, eiusdem poenæ periculo, Episcopum quamprimum certiore faciant, ut quidquid ab eo hac in re decretum fuerit, seruent.

Ipse autem Episcopus de his commonefactus, considerata personarum, locorum & temporis condicione, ac facti qualitate, decernet, quod ecclesiæ immunitati, sacrarum locorum honestati, & canonum menti consentaneum iudicabit; ita tamen, ut ecclesiastica immunitas nulla ex parte uioletur; neque propterea censeatur data facultas aliqua secularibus magistratibus & potestatibus ledendi immunitatem; aut aliquos de his, quæ diximus, locis extrahendi, contra quam antea iure communi statutum esset.

NE occisorum cadauera a iudicibus uel notariis maleficiorum in ecclesijs ullo modo inspiciantur; sed eo illata exportentur; & huiusmodi inquisitiones

quisitiones et omnia, quæ ad cedis cognitionem pertinent, a sacris locis reijciantur.

NEMO uasa, uestes, uel alia ornamenta, sacris addicta, aut omnino quidquam ex sacra suppellectili prophanis hominibus, aut ad prophanum usum commodare audeat; qui ita commodarit, grauiter arbitrio Ordinary puniatur.

SACRAE campanæ usum, qui ad fideles præmonendos, ut ad diuina conueniant officia, est introductus, indignum est ad conuocandos homines ad spectacula suppliciorum adhiberi. Quamobrem Principes ac magistratus etiam atque etiam hortamur, ut campanis, quæ ecclesiarum usui sunt ad dictæ, si consecratæ sint, ad pœnarum significationem quemquam uti ne patiantur.

De processionibus & supplicationibus.

GENERALES processiones a cathedrali, uel cuiusque loci maiori ecclesia proficiantur; & eodem reuertantur, nisi aliud Episcopo uideatur.

In ijs supplicationibus generalibus, qui non uenerit ante inuocationem sanctissimæ Trinitatis, pro absente habeatur; aut alia pœna ab Episcopo plectatur.

Eas canonici & alij clerici, etiam cuiusuis dignitatis sint, cum superpelliceis, & usitatis alijs sacris uestibus statuto tempore semper obeant.

Praefectis ecclesiarum collegiatarum in urbibus

I 2 preci-

precipimus, ut cum suis quisque canonicis & beneficiatis, uocatus, superpelliceo, uel alijs sacris uestibus indutus, publicas processiones, praelata cruce, semper obeat. Quibus Episcopus locum arbitrio suo quamprimum assignabit; neque eius rei effectus ulla appellatione retardari possit.

Sess. 25. c.
13. de Regular.

Ad huiusmodi processiones Episcopi, cum eis uidebitur, ex Tridentino concilio uocent Regulares omnes, quamuis exemptos.

Sess. eadē. Si qua controuersia sit de priore loco, ab Episcopo ex auctoritate eiusdem concilij tollatur.

CRUCES clerici ferant talari ueste et superpelliceoq. induti; iŷq. eiusmodi sint, ut eam apte & decore ferre possint.

Omnes ordines grauitur et modeŷte procedant; colloquijsq. exclusis, psalmis, hymnis, & reliquis sacris precibus operam dent.

Nemo ordinem in processione deferat, antequam ad ecclesiam, unde profecti sunt, redierint.

Laici a clericis, feminae a uiris separatim prosequantur.

VIDEANT Episcopi, ut in supplicationibus et processionibus quibuscumque, praesertim cum sanctissima Eucharistia circumfertur, & cum frequentior populus ad ecclesias indulgentiae, festi diei, sacrae concionis gratia, uel alia de causa conuenire solet, ea modestia & reuerentia adhibeatur, quae pijs & religiosiŷ huiusmodi actionibus maxime debetur.

Ne

Ne inter uiam inaniter spectandi gratia subsistatur .

Ne petulanti facto, dictoue cuiquam molestia afferatur .

Ne, quæ minus deceant, spectacula adhibeantur .
Neue actiones pro foribus editum, aut in uia represententur .

Qui secus fecerint, seuerè coerceantur .

Episcopi præficiant certos uiros, quibus cura sit, ut hæc omnia, quæ de supplicationibus præscripta sunt, seruentur; & ut res ea, quæ decet, pietate agatur .

Edendi, ac bibendi consuetudinem, secumue esculenta & poculenta deferendi, aut ea uendendi in sacris supplicationibus habendis, uincisq. lustrandis, & suburbanis ecclesiis uisitandis, parochi tollere studeant, fideles sæpius admonentes, præsertim die Dominico, qui proximo sacras Rogationes antecedit, quam dedebeat, ubi pijs orationibus mens & lingua exercenda est, ibi ieiunium, quod ad alluciendam Dei gratiam magnam uim habet, tantisper seruare non posse .

De funere Episcopi.

PIVM sanctorum Patrum institutum ad concelebrandas Episcoporum exequias, iã diu intermissam, reuocantes, statuimus .

Ut Episcopo mortuo, uel morti proximo, tres primi de Capitula præsentès uicinum Episcopum, uel eo

I 3 impedito,

impedito, alium inuitent, qui statim ueniat; ac si uuum Episcopum inuenerit, accuratissime consoletur; & ea officia præstet, quæ ad animæ salutem tali tempore requiruntur.

Mortuum uero una cum seculari, & regulari clero solenni more ad sepulchrum prosequatur.

Nihil autem Episcopus, p̃i huius officij gratia, impensæ, uel quouis alio nomine, a quoquam exigat, uel sponte oblatum accipiat.

Eius tamen expectationis causa corpus Antistitis ne amplius quadraginta horis insepultum iaceat.

Interea uero curet Capitulum, ut custodiatur corpus, & circum ipsum frequentes ex clero sint, qui pro eius anima preces Deo faciant.

Eidem Capitulo hoc munus iniungimus, ut primo quoque tempore prouinciales Episcopos omnes de Episcopi morte faciat certiores, qui in ecclesiis cathedralibus Missam solenni caremonia pro eius anima celebrandam curabunt: & publicis supplicationibus, ac precibus indictis, Deum pie, sancteq. deprecabuntur, ut orbato gregi Pastorem dare uelit iuxta cor suum.

In exequijs eius plures uiginti quattuor cereis non accendantur, idq. impensa uacantis ecclesiæ, nisi extent defuncti bona; uel alius sit, qui de iure aut consuetudine sumptum facere debeat.

Episcopi negligentia in comprouincialis Episcopi funere a synodo prouinciali, canonicorum & cleri,
a suc-

a successore Episcopo grauitur puniatur. *Sacra Anniuersaria pro mortuo Episcopo quotannis fiant in cathedrali ecclesia, quamdiu proximus eius successor in Episcopatu uixerit, uiuentis Episcopi & Capituli sumptibus.*

De funeribus & exequiis.

VT uetus Ecclesie institutum mortuorum funus piis precibus & officiis solemni more prosequendi, multis locis auaritia, ambitione, uel negligentia deprauatum, ad pristinam pietatis rationem reuocemus; clericis quibuscumque cuiusuis dignitatis sint, etiam Canonicis cathedralium & collegiatarum ecclesiarum, ceterisque omnibus hac seruanda proponimus.

Ante Solis ortum, est post occasum, mortuum & efferri, & ad sepulturam recipi, prohibemus. Inter maioris Missae celebrationem, mortuorum corpora sepulturae causa in ecclesiam ne inferantur.

SINGVLARVM cathedralium, collegiatarum & parochialium ecclesiarum clericis, qui in funus uenerint, una tantum suae ecclesiae crux praeferatur; neque alia in funere deferantur, nisi quas suus quamque clerus subsequatur. Quod si alij quoque clerici inuitati fuerint, eius rectoris, qui inuitarit, crucem prosequantur.

AD tollendas controuersias, quae magna populi offensione inter Regulares, qui beneficia curata

obtinēt, uel in eis curam animarum exercent, & parochos seculares in efferendis mortuis oriuntur; statuimus, ut cum ex parochia, cui secularis sacerdos praesit, mortuus efferatur, ut in parochiali ecclesia sepeliatur, cui Regularis sit praefectus, uel contra, tunc utrique parochi, superpelliceo & stola induti, pares progrediantur. Reliqui uero Regulares eum locum teneant, quem in generalibus processionibus tenere consueuerunt, non obstante quavis consuetudine, uel pactioe, quam inter se fecerint.

CVM mortuus efferendus erit; cuiusuis ecclesiae clerus, qui uocabitur, in unam proximam mortui adibus ecclesiam, congruo processionis ordine conueniat; unde omnes ordine prodeuntes, bini canentes psalmos, aliasue sacras preces, mortuum ab eius adibus ad sepulturam comitentur.

Cum ad ecclesiam uenerint, omnes corpus suo item ordine circumstent, instituta officia celebrantes; nec prius discedant, quam corpus in sepulchrum illatum fuerit.

Deinde singularum ecclesiarum clerici eodem ordine, quo uenerant, crucem praeferentes, ad ecclesiam suam redeant; nisi aliquando aliud Episcopo iusta de causa uideatur.

CLERICI ecclesiae, in qua mortuus humatur, eius uestes, heredibus inuitis, ne sumant; sed ijs, ad quos pertinent, reddant.

Candele omnes, cerci, & quae intortitia uocantur, quae

que circum crucem & cadauer ad ecclesiam adferuntur, & alia, que circa pheretrum & in altaribus, ac reliquis in locis, dum diuina officia in funere celebrantur, heredum impensa accenduntur, ita Deo oblata esse intelligantur, ut eius ecclesie sacristie, in qua mortui corpus humandum erit, continuo addicta sint.

Rectoribus uero illas uendere nullo modo, sed ad Missam, ceteraq. diuina officia celebranda tantummodo uti liceat; nisi in alium ecclesie usum Ordinarij licentia conuertantur.

Excipimus autem ea, que clericis cuiusuis generis eleemosynae causa dari solent, & que funeralium nomine cathedralibus & parochialibus ecclesijs ex sacris canonibus debentur, quibus nihil obfit, quominus quartam funeralium; que solita esset persolui, ex decreto Tridentini concilii consuequi possint.

Sess. 25. c.
13.

Si mortuorum heredes ita se impie gesserint, ut religiosum exequiarum institutum negligentes, Crucis, clericis, & funeri debita lumina adhibere noliunt; ab Episcopo ea cogantur comparare, que necessaria uidebuntur.

DENT operam Episcopi diligenti cohortatione, ut in singulis parochiis, communibus eorum sumptibus, qui sunt in parochia, comparetur pallium, quod mortuo imponi solet; idq. omnibus in funere gratis commodetur. quod si parochiani id recusarint, singuli parochi, & alij ecclesiarum curatarum

ratarum rectores pallium ad huiusmodi usum emant; pro quo mortuorum haredes illis minimum aliquid Episcopi arbitrato largiantur.

Si uero nobiles homines aureo, uel serico, uel omnino pretioso pallio uti uoluerint, pecunia sua faciendum curent; quod ad eiusmodi cadauerum usum nullo modo in posterum adhibeatur; sed illi ecclesie, in qua mortuus sepultus fuerit, illico post funus acquisitum sit; & in eius ornamenta conuertatur.

STATVAT Episcopus in ciuitate & dioecesi sua pro modo laboris, quantum mercedis causa dandum sit curatoribus exequiarum, ceterisque qui dant operas in funere, et iis, qui campanas pulsan; quibus etiam, quamdiu in exequiis campanas pulsare debeant, arbitrio suo prescribat.

MISERABILES persone, quibus mortuis aut nihil superest, aut ita parum, ut sua impensa humari non possint, a paroco sumptibus ecclesie sepeliantur.

EXEQVIARVM, sepulture, & anniuersariorum causa nemini quidquam pacisci, aut exigere liceat neque etiam petere, uel quid aliud committere, quod simoniace labis, aut sordida auaritie suspicionem habeat.

Pias tamen consuetudines in his seruari iubemus; cuius rei Episcopus curam suscipiat.

Pia etiam legata exigi uolumus; neque ea, que elemosynæ causa ultro data fuerint, accipi prohibemus.

NEMI-

NEMINI quemquam in funere laudare liceat; nisi & eum, quem laudare uelit, Episcopus dignum censuerit; & laudationem scriptam ante probarit.

Liceat tamen in funere concionem habere, quæ tota referatur ad humanam miseriam, fidelium oculis proponendam, omnesq. ad uigilandum cohortandos; ne cum uenerit Dominus hora, qua non putarint, inueniat eos dormientes.

CAVEANT autem parochi & alij ecclesiarum rectores, ne, quod pietate adducti suadere debent mortuorum heredibus, ut anniuersaria officia illorum causa celebranda curent, id cupiditate impulsus, molestius flagitent; qua in re si peccarint, Episcopi arbitrio puniantur.

QUICVMQVE laicus uel secularis clericus in iis deliquerit, quæ his decretis præscripta sunt, ab Ordinario loci graui poena afficiatur.

De sepulturis.

NON est ferenda nostri temporis insolentia sepulchrorum, in quibus putida cadauera, tamquam sacrorum corporum reliquie, excelso & ornato loco in ecclesiis collocantur, circumq. arma, uexilla, trophæa & alia uictoriæ signa & monumenta suspenduntur; ut iam non diuina templa, sed castra bellica esse uideantur.

Ambitiosam igitur hanc in mortuorum corporibus decorandis arrogantiam detestantes, & ecclesiarum

clesiarum decori consulentes, eiusmodi sepulchra excelsio loco posita, & ea, quae parietibus inclusa, uel adiuncta etiam in una parietum parte eminent, nisi marmorea aut aerea sint, siue illis corpora contegantur, siue inani. & ibi tantum honoris causa sint constituta, & eorum omnis generis ornatum & apparatus ad tres menses amoueri, ac tolli omnino iubemus; ossaq. accineres in sacro loco altius in terram defodi, ita conditos, ut sepulchrum e solo non emineat.

Monemus uero Episcopos, ut morem, multis locis intermissum, mortuos in cœmeteriis sepeliendi, restituendum curent, inde submotis, si qui ea usurparint.

Et si cui locus sepulturae deinceps dabitur in ecclesia, humitantum detur; & sepulchrum, in quo condetur, opere fornicato cum reliquo ecclesiae pauimento aequatum sit.

Hac ut efficiantur, diligenter operam dabunt Episcopi, adhibitio etiam, si opus erit, magistratum auxilio.

Quæ pertinent ad bonorum & iuriam ecclesiasticorum conseruationem, re-
tam administrationem, & dispensationem.

ECCLESIA RV M res quam plurime aut destituta defensoribus, aut etiam ab iis, quibus earum procuratio credita erat, prodita, ita perierunt,

runt, ut monumentis uel interceptis, uel perditis, nulla spes iam reliqua uideatur, illas in ius suum uindicandi. Id ne deinceps accidat, neue quisquam, quod in Christi patrimonio negligentior sit, quam in suo, merito reprehendi possit, statuimus. Ut Episcopi & Capitula tam cathedralium, quam collegiatarum ecclesiarum, Hospitalium etiam ac quorumcumque piorum locorum gubernatores, seu administratores, & alij quicumque, qui beneficia ecclesiastica quacumque cum cura, uel sine cura, quocumque nomine nuncupentur, etiam commendata, nunc obtinent, ab huius decreti editione; qui uero in futurum quomodocumque obtinuerint, ab adeptæ possessionis die, quisque intra spatium sex mensium, edictis etiam interim publice propositis, omnium & singulorum bonorum mobilium & immobilium, iurium, actionum, annuorum censuum, siue reddituum, nominumue debitorum, & aliorum quorumcumque ad eorum ecclesias, uel eorum administrationi commissas, monasteria, uel beneficia, eorumue mensas quocumque iure pertinentium; rationem diligentissime conquirendam, & eorum omnium inuentarium, in quo locorum etiam fines, condicionesq. omnes sigillatim describantur, per publicum notarium diligenter conficiendum curent; Episcopus quidem, adhibitis duobus, a Capitulo cathedralis ecclesiæ delectis; Capitulum coram Episcopo, aut aliis præfatis ab eo; alij uero coram fide dignis testibus.

Ex

Ex eo inuentario exempla duo, notarij publici auctoritate ad certam eorum fidem munita, conficiantur; quorum alterum Episcopi & Capitula ecclesiarum cathedralium in archiuio, quod utrisque commune sit, asseruent; alterum ad Metropolitani mittant. Praefecti uero & Capitula ecclesiarum, quae collegiatae sunt, alterum exemplum in communi eorum archiuio retineant; alterum in archiuio cathedralis ecclesiae, intra cuius fines sunt, asseruandum tradant.

At uero in quibus ecclesiis uel cathedralibus, uel collegiatis archiuium eiusmodi non sit, ab Episcopo instituatur.

Ceteri autem singuli, qui beneficia quaecumque ecclesiastica quouis titulo obtinent, exemplis item duobus eodem modo confectis, unum in ecclesia sua diligenter custodiant; alterum ad cathedralem ecclesiam perpetuo conseruandum mittant; unde, si uisus postulabit, exemplum sumere eis liceat gratis.

Archinia singula duabus clauibus occludantur.

In ecclesiis cathedralibus, earum unam Episcopus, alteram Capitulum custodiat; in collegiatis, alteram praefectus, alteram Capitulum seruet.

Praeterea in uisitationibus, eiusmodi inuentaria Episcopi secum adferant; & cum iis, quae seruantur, qui uisitandi sunt, sigillatim conferant; perspiciantq. diligenter, ne quid eorum, quae ibi descripta fuerint, desit, quod ecclesiae uel minimo detrimento esse possit; & si quae forte decerunt, ecclesiae restitui.

stam
quod
Et u
sit,
Qu
frat
eccl
scop
nas
E
tuas,
sapa
cili
cre
m
cu
ca
ger
m.
pisc
(
succ
inre
fidel
Pari
pos
Qui
pen

stitui, omniaq. eius damna sarciri studeant. Ipsa quoque inuēntaria, si eis uidebitur, renouari iubeat. Et utique quaecumque accessio, uel immutatio facta sit, ea quotannis in inuentaria referatur.

Qui in his uel negligentia, uel contumacia, uel fraude peccauerint; si Capitula, & alij beneficia ecclesiastica obtinentes, Episcopi arbitrio; si Episcopus; prima prouincialis cuiusque synodi, pœnas dabit.

EPISCOPI intra sex menses uniones perpetuas, etiam ecclesiis iurispatronatus factas, & ipsa patronatus iura ex præscripto Tridentini concilii recognoscant; & traditam eiusdem concilij decretis de illis rationem diligentissime seruent.

Sess. 7. c. 6.

Sess. 24. c.

13.

Sess. 25. c.

9.

SI quæ laicis concessa ecclesiarum bona, aliquo modo caduca facta sint; caueant Episcopi, & qui cumque beneficia ecclesiastica obtinent, ne pœnam caducitatis remittant; nisi seruatis iis, quæ in hoc genere iura præscribunt. si secus fecerint, Episcopi in synodo prouinciali pœnas dabunt; ceteri ab Episcopo plectantur.

QUI bona ecclesiæ feudi nomine obtinent, a successoribus in ea inuestituram intra tempus, a iure præstitutum, renouandam curent; eisdemq. fidelitatis iuramentum dabunt.

Pari etiam ratione heredes eorum et inuestituram postulent, & iurent iis, qui ecclesiæ præfuerint.

Qui id facere omiserint, constitutas legibus pœnas pendant.

Ne

Ne autem res ecclesiastica cum aliis cōfundantur; mandamus, ut feudatarii omnes in eiusmodi renouationibus omnia bona, eorumq. fines sigillatim et nominatim publico instrumento describant.

Hanc uero curam præcipuam Ordinariorum esse uolumus, ut illos cogant hæc omnia exequi, propositis pœnis eorum arbitrati.

Nemini beneficiorum ecclesiasticorum bona propinquis suis intra tertium gradum in emphyteosim, aut ad cuiusuis temporis spatium, etiam per suppositas personas locare liceat; nisi euident & magna ecclesiæ utilitas, iudicio Episcopi, præter alia iuris requisita, aliud postulare uideatur. si aliter factum fuerit, nulla sit locatio; & qui locarit, ab Ordinario puniatur.

Seff. 25. c.
xi.

EX auctoritate sacri concilij Tridentini negotium damus Episcopis prouinciæ nostræ, ut singuli una cum canonico a Capitulo, & altero de clero, ab ipsis deligendo, recognoscant, etiam ex officio, quasumq. locationes bonorum ecclesiasticorum, ad longum tempus a triginta annis factas. & si eas in damnum ecclesiæ, & contra canonicas sanctiones contractas fuisse adiudicauerint; irritas, & nullas declarent.

NOLVMVS cedentibus, aut decedentibus iis, qui ecclesiastica obtinent beneficia, illorum fructibus fraudari successores, aut saltem eorum recuperationem litibus & controuersijs difficilem reddi; quare fit ut interim ecclesiæ debitis muneribus

bus & officijs destituatur.

Idcirco sancimus, ne ecclesiarum rectores, aut qui cumque beneficia ecclesiastica quomodolibet obtinentes, sine Ordinarij licentia, scripto permissa, pendentes beneficiorum fructus quouis pretextu uel causa alienent; nisi uenditionis uel locationis nomine; & tunc dilata in id tempus pretij, uel mercedis solutione, quo fructus erunt a solo separati. Quod si secus factum fuerit, contractus irritus sit & nullus; & qui fecerit, arbitrio ordinarij poena afficiatur. quam etiam sustineat is, qui eo in suam rem uti uoluerit.

CVM pro cuiusque ecclesie consuetudine populus ad oblationes inuitatur; id grauitate et modeste faciendum est.

Nec eo uasis, aut sacculi genere pecuniam accipiant, in quo quid quisque dederit, cerni possit; ut fideles pietate adducti, non pudore quodammodo coacti, elemosinam afferant.

Quae cum ad subsidium sacerdotum, uel aliorum pauperum, uel ecclesiarum reparationem & ornatum sit instituta, eam populus liberaliter praebere debet.

NE per inscitiam, aut obliuionem id peccatum committatur, ut decimae istae, quibus legitime debentur, uel omnino non soluantur; uel ex parte tantum; ideo mandamus & parochis, ut inter Missam, & predicatoribus in concione, primo quoque dominico die Aduentus & Quadragesime doceant

K populum,

Sess. 25. c.

12.

Sess. 22. c.

11.

populum, quid de solutione decimarum sacrum Tridentinum concilium statuerit; uehementerque hortentur, ac moneant, ut debitas decimas integre persoluant, ne propositas ab eadem Tridentina synodo excommunicationis poenas subire cogantur. Quibus etiam diebus eiusdem Tridentini concilii decretum contra occupantes quouis modo fructus, bona, & iura ecclesiarum, & aliorum piorum locorum, communi lingua populo recitent.

QVIA contingit interdum, ut clerus urbanus congregatus, reliquo clero dioecetano non adhibito, aliqua decernat, quæ ad clericos uniuersæ dioecesis pertineant, magno nonnumquam absentium damno; idcirco nos communi eorum utilitati, consulentes, statuimus, ut clerici, qui extra ciuitatem sunt, cum primum in dioecesanam synodum cõuenerint aliquos eligant, qui urbana congregationis deliberationibus, quæ ad uniuersum clerum spectant, intersint.

Præcipimus etiam clero ciuitatis, ut antequam congregetur, semper eos, qui delecti fuerint, admoneat, ut ad congregationes adesse possint. Si uero non admonuerit, quidquid ibi actum, decretum ue sit, externo eius dioecesis clero detrimento esse non possit.

OMNES uero ecclesiasticas personas & eorum bona, libertatem, commoda, & iura omnia Principibus summo opere commendamus, admonentes ecclesiasticam immunitatem siue ad hominum uitam,

uitam, siue ad bonorum possessionem, fructusq. pertineat, Dei ordinatione, summorum Pontificum decretis, & sanctorum conciliorum auctoritate tributam, nulla ratione uiolandam esse. Neque enim Principes & magistratus res ecclesiasticas attemptare; neque sacros & religiosos homines ad suum iudicium, potestatemq. reuocare; neque Deo ad dictis bonis manum inycere, aut ullum onus imponere debent: immo uero meminisse oportet, quas a Deo facultates consequuti sunt, eas ad ipsius Dei gloriam & honorem, hominumq. sacrorum salutem & incolumitatem conferendas esse; qui pro eorum quiete ac felicitate Deo preces assidue faciunt. Cuius officij cum maxime intelligentes fore confidamus, in primis Catholicum eundemq. potentissimum Hispaniarum Regem, & reliquos deinceps prouinciæ principes; dubitare non possumus, quin re ipsa efficiant, ut eorum magistratus & Communitates nihil aduersus immunitatem et libertatem ecclesiasticam ullo umquam tempore moliantur. quod ita ut fiat, Episcopi pro sui officij munere curare & eniti debebunt.

SACRAE Tridentinae synodi decretum sequenti, monemus omnes, quicumque beneficia ecclesiastica obtinent, ut hospitalitatem benigne exercent, memores, Christum Dominum in hospitibus recipi, a quo recipientur ipsi in aeterna tabernacula.

Hoc autem hospitalitatis officium eo magis Episcopis

K 2

scopis

Sess. 25. c.
8.

scopis colendum est, quod illis eam uirtutem Apostolus in primis amplectendam proposuit.

In hospitalitate autem non is habeatur delectus personarum, ut diuites potissimum inuitentur, qui cum fenore reddant, quod acceperint; sed cum ecclesiasticarum personarum domum nemini, quantum per facultates licuerit, clausam esse deceat; profecto illis maxime patere debet, qui Dei uoce, sanctorum Patrum cohortationibus et exemplis, sacrorum conciliorum praecepto & auctoritate nobis commendati sunt.

Et sacrorum canonum decretis statutum est, & sanctissimorum Patrum testimonijs celebratum quae bona fidelium pietas Deo consecrauit: ea uel illorum necessitatibus honeste subleuandis, qui diuinis dicati obsequijs, Christi ministri & dispensatores mysteriorum Dei effecti essent, uel ecclesijs reficiendis, earumq. ornamentis ad diuinum cultum necessariis comparandis, uel pauperibus sustentandis addicta esse; si quidem ubi primum ecclesia bona esse coeperunt, eam naturam, & condicionem consequuta sunt, ut in alium, quam in sacrum & pium usum eorum fructus conuerti nefas esset.

Quare cauendum est, ne cupiditate prolapsi, quae radix est omnium malorum, dum uel proprijs, uel propinquorum, & familiarium diuitijs & honoribus studemus, quae Deo dicata sunt, bona & ecclesiae detrimento, & pauperum gemitu, & bonorum offensione ad aliorum usum conuertamus. itaque

nos

nos sacrorum canonum & sanctorum Patrum auctoritate innixi, atque ijs adducti, quae sacra Tridentina synodus de officio administrandi bona ecclesiastica significauit, eos omnes, qui ea obtinent, uehementer monemus, ut muneris sui memores, haec, quae sequuntur, diligentissime praestent.

Sess. 25. cā.

Episcopi, Abbates, Praepositi, parochi, ac ceteri omnes cuiuscumque dignitatis, & gradus ecclesias, etiam eorum administrationi commissas, ac quaecumque beneficia ecclesiastica, etiam simplicia quomodocumque, etiam commendata, in prouincia nostra obtinentes, omni diligentia cognoscere studeant, quibus oneribus eorum ecclesiae & beneficia ex bonorum ecclesiasticorum natura, uel ex illorum, quae obtinent, propria institutione, uel ex condicione Apostolicis litteris in prouisione dictorum beneficiorum eis praescripta, uel alia quacumque eius generis ratione subiaceant, illisq. integre satisficiant. quod si facere omiserint, sed eos fructus sibi uindicare, uel ad alios transferre ausi fuerint, uel in quem debet usum, non impenderint; se ex sacris canonibus & sanctorum Patrum sententia, sacrilegi reos esse intelligant; & eorum omnium necessaria restitutione teneri; neque ulla omnino, etiam immemorabili, consuetudine excusari.

Atque ideo si Metropolitanus tale commiserit, antiquior suffraganeus de eo ad synodum, et synodus ad S. mum D. N. Romanum Pontificem deferat; si Episcopus sit, & ab Archiepiscopo, uel eo absente,

K 3 ab

ab antiquiore suffraganeo monitus, plene non satis fecerit; ad synodū prouincialem, primo quoque tempore celebrandā, per eundem deferatur; ubi et restituere cogatur, et pœnas subeat synodi arbitratur. Si uero inferiori gradu, quam Episcopus fuerit, qui cumque is sit, si ab Ordinario loci monitus, non satisfecerit, prater restitutionem eorum, quibus pia opera defraudauit, per sex menses administratione bonorum ecclesiasticorum prohibeatur. Quod si iterum in eo peccarit, grauioribus etiam pœnis ple-
tatur.

Quo in genere tanto etiā grauius animaduertendum erit in eos, qui beneficia ecclesiastica obtinent commendata, quanto magis ex industria peccasse uidebuntur, si litteris Apostolicis præscriptam legem propositam ante oculos habentes uiolare non ueriti fuerint.

Nouerint etiam ij, ad quos scientes huiusmodi fructus, uel aliquid ex illis commodum quouis nomine peruenerit, se eadem restitutionis lege teneri.

Si uero, qui ecclesias & beneficia ecclesiastica quacumque obtinent, quorum fructus ad eos, tamquā diuinorum obsequiorum ministros, honeste sustentandos proprie sunt attributi, si uberiores sint, quam ad tuendam uitam condicionisq. suæ rationem requiratur; dubitare non debent, ad eum finem hanc copiam illis esse attributam, ut præter ea, quæ ad uictum & cultum eorum satis essent, supererent etiam, quibus diuini cultus ornatus & splendor

splendor conseruaretur, & pauperum inopia & indigentia subleuaretur. quemadmodum etiam Deus plerosque diuitijs cumulat, ut amicos sibi faciāt, a quibus, cum defecerint, in eterna recipiantur tabernacula. Quamobrem per uiscera misericordie Iesu Christi obtestamur atque monemus, ut meminerint ea bona non esse sibi credita ad luxū, neque ad augendos consanguineos, sed ad uitam honeste, ut si delem Dei ministrum & pietatis Christiane magistrum decet, traducendam. ex eo uero, quod supererit, si necessaria pauperibus alimenta denegarint, intelligant se, quos non pauerint, occidisse; atque ob uiolatam sanctissimæ charitatis legem mortale peccatum commississe, quo sibi iram in die iræ thesaurizauerunt.

Modum autem & rationem, qua metiri se pro conditione et gradu unumquemque oporteat ad uitam suam fructibus ecclesiasticis honeste ducendam, eam esse omnes debent intelligere, quæ ab ijs non discrepet, quæ in sacris canonibus, & præsertim in his nostris constitutionibus de clericali frugalitate, & modestia statuta sunt.

Quæ uero de fructibus ecclesiasticis dicta sunt, eadem etiam de suppellectili omni, ceterisque rebus, quæ eisdem fructibus comparata sunt, dicta esse intelligantur; ne quæ de domestico ecclesiasticorum hominum cultu & ornatu per nos in hac synodo decreta sunt, aut ad propriam auaritiam, aut ad propinquorum splendorem statuta esse uideantur.

K 4 Quæ

Quæ ad sacramentum matrimonii
pertinent.

Seff. 24. c.
1. De re-
formatio.
matrim.

DILIGENTISSIMI sint Episcopi in ea
observatione, ne quisquam a regula, quam
in celebrando matrimonio seruandam statuit Tri-
dentina synodus, ulla ex parte discedat.

Ne autem matrimoniorum, quæ contrahentur,
memoria facile pereat; si quam facultatem Epi-
scopi, aut parochi cuiquam alii sacerdoti, ut in con-
trahendo matrimonio intersit, concedendam ali-
quando duxerint; id scripto tantum faciant; eiusq.
exemplum Episcopi in aliquo libro descriptum, di-
ligenter adseruent: parochi autem in eum librum
referant, in quo coniugum & testium nomina ex
prescripto Tridentini concilij scribere debent. quid-
quid uero eo libro parochi singulis annis scripse-
rint, id in fine anni Episcopo describendū tradant.
Denunciationes, quæ matrimonium antecedere
debent, festis illis diebus fiant, qui ecclesiæ præce-
pto seruantur, media ea Missa, ad quam frequen-
tior populus conuenire solet, quo id facilius notum
omnibus esse possit.

Si parochus in matrimonio denunciationes, uel
benedictionem sine probabili causa procrastinarit,
cuius iudicium deinde sit Episcopi, ab eo plectetur.
Parochi, cum sponsis benedicendum erit, id, ce-
lebrata Missa, cui illi intersint, semper faciant.

Usus autem illum in ecclesia bibendi, & frangen-
di

di cyathi, & alia id generis, quæ indecore fiunt, cum aliqui matrimonio iunguntur, amplius ne adhiberi patiantur.

Episcopi ea, quæ de matrimonio Tridentina synodo in reformatione matrimoni, & his nostris constitutionibus decreta sunt, communi lingua diuulganda curent; & omnibus suæ diocesis parochis eorum exempla distribuant; ut illi singulis quibusque tribus mensibus frequentissimo populo in ecclesiis recitent, nisi aliud Episcopo uideatur.

De meretricibus & lenonibus.

VT meretrices ab honestis mulieribus omnino internoscantur; curent Episcopi, ut aliquem amictum palam indutæ sint, quo earum turpem condicionem & uitam omnes habeant notam.

Neue eisdem liceat, etiam si aduena sint, in meritorijs tabernis, uel publicis cauponis pernoctare, uel commorari, nisi itineris causa, idq. unum diem tantum.

Curent etiam in unaquaque ciuitate locum eis ad signandum, ab hominum frequentia, & a maioribus ecclesijs remotum, ubi omnes habitent ea lege, ut, si extra eius loci fines domum, eiusue partem cōduxerint, uel in quacumque domo quauis de causa amplius unum diem habitauerint, & ipse, & domini, seu locatores seuerius puniantur. Quam rem quamprimum efficiendam Principes & magistratus pro sua pietate suscipient.

Ab

Ab iis etiam petimus, ut huiusmodi impudicis mulieribus omni gemmarum, auri, argenti, & serici, usu interdican.

Omnesque, qui lenocinio quæstum faciunt, ex suis finibus exterminent.

De histrionibus, cingaris, tabernis meritoriis, & aleatoribus.

DE his etiam Principes & magistratus commonendos esse duximus.

VT histriones et mimos, ceterosq. circulatores, et eius generis perditos homines e suis finibus eiciant; & in caupones, & alios, quicumque eos receperint, acriter animaduertant.

VT uagum et fallax cingarorum genus arceant; nisi certis sedibus collocati, uitam honestis artibus, & in reliquis omnibus, ut christianos homines decet, agere uelint.

VT ganeas & tabernas meritorias, omnis nequitie sentinas, e prouincia tollendas curent. Quod si quæ ferendæ uidebuntur, iubeant neminem in eis hospitio recipi; sed tantum uinum, & edulia uenalia proponi.

Et quoniam usu compertum est, ex aleæ ludo, sæpe furta, rapinas, fraudes, blasphemias, aliaq. id generis flagitia proficisci; prohibeant taxillis, aut alea ludi; et grauius in publicos aleatores, et in eos, qui huiusmodi ludis intersunt, quiue domū ad recipiēdos ludentes expositam habent, animaduertāt.

MA-

MAXIME uero efficiant, ut bonis artibus uel instituendis, uel renouandis, otia, quantum fieri poterit, e ciuitatibus tollantur.

De immoderatis sumptibus coercendis.

C OPIOSIS & locupletibus illud semper propositum esse debet sancti Ioānis Apostoli, Si quis habuerit substantiam mundi huius, & uiderit fratrem suum necesse habere, & clauserit uiscera sua ab eo; quomodo charitas Dei manet in illo? unde facile intelligunt, quam facultates suas ad pauperum difficultates et necessitatem subleuandam conferre debeāt. Quamobrem magnopere cauendum est, ne subsidia pauperum in superuacaneos sumptus, & inanes delitias effundantur. Proinde admonemus et enixe hortamur Principes & magistratus, ut effusam impensam & omnem intemperantiam certis legibus coercentes, modum statuunt non solum quotidianis epulis atque conuiuijs, uerum etiam uestibus, equis, rhedis, famulis, aliisq. non necessariis apparatibus; & denique omni & domestico & externo ornamento & instrumento moderationem adhibeant. qua pecunie effusione sublata, innumerabilibus malis, quæ inde ortum habent, occurratur. Quod facilius etiam fiet, si principes ipsi, quorum mores, & uiuendi rationem populi plerumque imitari solent, non modo leges proposuerint; sed etiam, quemadmodum legibus parendum sit, exemplo docuerint.

1. Ioan. 3.

De

De Vfuris.

VSVRAM ad perniciem populorum latius manantem; pro nostri muneris cura reprimere cupientes, quadam huius generis delicta ex sacrorum canonum et probatorum Patrum sententiis delegimus; qua quoniam frequentius in hac provincia committi animaduertimus; ea præcipue ac nominatim prohibenda duximus, eo consilio, ut si quis in aliis etiam eiusdem generis uetitis contrahentibus deliquerit; poenas, a iure constitutas, sibi subeundas esse intelligat.

Ex mutuo, uel depositis, etiam apud iudeum factis, nihil præter sortem a quouis homine percipi ex conuento, uel principaliter sperari possit, tamen si pecunie ipsæ sint pupillorum, aut uiduarum, aut locorum piorum, uel etiam dotales, nisi quatenus id iure nominatim permittatur.

Si quis oblatas re ipsa, loco & tempore pecunias, etiam dotales, sibi debitas, accipere recusauerit; nihil præter sortem, etiam ratione damni emergentis, uel lucri cessantis, uel ex quacumque alia causa accipere possit.

NE fiant cambia, cum litteræ ad destinatum locum uere non mittuntur, & ibi non fit solutio, sed uno & eodem loco pecunia datur & recipitur, uel quando dantur, et accipiuntur pecunie cum eo pacto, ut habeatur recursus ad domum, uel ad respondentem dantis, aut accipientis, quod pactum uulgo

uocatur

uocatur la ricorsa, atque ita impense, aut alterius rei onus imponitur.

NE cui liceat cum altero ita contrahere, ut is totam pecunie summam ei, qui dederit, soluat, cum ille partim pecunia dederit, partim nominibus, quæ difficile exigì possint, uel in rebus pluris, quam ualeant, æstimatis.

Ne cui, presentem pecuniam querenti, quidquam carius uendatur, ut statim ab uenditore per se, uel per interpositam personam uilius ematur.

Ne quis rem aliquam, ob dilatam solutionem, carius uendat iusto pretio.

Ne ob anticipatam solutionem res minoris ematur iusto pretio, uel solvatur minus, quam debebatur.

Ne res uendatur, dilata in tempus solutione, ita ut pretium, quod interim rei accreuerit, uenditori solvatur, si eiusdem periculo non sit diminutio.

Ne res modico pretio pignori detur, uel uendatur pacto redimendi intra certum tempus, ut sit ad dictum tempus res redempta non sit, res libera sit emptoris, uel eius, qui pignori accepit.

NE frumentum, uinum, oleum, aliudue detur, ut eo, quod datum est, aliquid amplius exigatur, siue eiusdem generis, siue alterius quomodocumque, etiam si opere sint.

Ne quis mutuo det frumentum, uel id genus aliud corruptum, ut tantundem integri carioris reddatur, etiam si restitutio differatur in quodcumque
tempus

tempus debitori commodum.

NE in societate, in quam alter pecuniam confert, alter operas, lucri distributio constituatur, nisi per quotas partes.

Nec ultra eas, certa pecuniarum summa, uel quid aliud, conferenti pecuniam, persoluatur.

Neque fiat pactio, ut sors salua sit, fructus uero communiter diuidantur.

IN societate animalium; quæ inestimata, alicui dantur ad custodiam, siue ut operas præstet, omnes casus, etiam fortuiti, semper sint periculo eius, qui dederit; nisi id alterius socij dolo, uel magna negligentia accidisse constiterit.

Nec fiat pactum, ut sors sit semper salua, etiam ex primis foetibus.

Neue quidpiam certum, præter sortem, ex fructibus animalium quotannis soluatur.

Et in locationibus animalium, quæ fiunt certo pretio, si illa absq. dolo, aut negligentia eius, qui conduxit, deteriora fiant, id semper sit damno eius, qui locarit.

Si autem animalia dentur aestimata, ita ut sors danti salua sit, nihil omnino percipi possit.

NE fiant contractus, qui libellary, seu ficti libellary dicuntur, ubi non antecedit emptio certæ rei immobilis pretio iusto.

Vel ubi uenditor redimere cogatur; uel ubi non possit redimere, nisi post certum tempus.

Vel ubi annuus census, ad cuius solutionem res obligatur,

obligatur, superat estimationem fructuum, quos ex ipsa re dominus solet, aut potest percipere.

Et si loco pecunie vinum, frumentum, uel quid aliud in singulos annos promittatur, illud ad pecunie, & iusti prety rationem redigatur pro consuetudine locorum.

Si qui autem in aliquo ex his casibus, aut alijs qui usuram sapiunt, & a iure, ut iniqui, prohibentur, contraxerint; ipsi contractus, etiam iurerando muniti, nulli, irriti, & inanes sint. contrahentes uero, tabelliones, qui instrumenta confecerint; proxenetae & usurarum, aut lucri participes, ministriq. omnes horum scelerum et poenis, iure statutis, & ecclesiasticis censuris puniantur.

Hortamur uero Principes & magistratus, ut ipsi etiam huic pesti, quibus maxime poterunt, remedijs, occurrant.

CONSTI-

CONSTITVTIONVM

PARS TERTIA.

DE PIORVM LOCORVM adminiftratione.

Sess. 7. c.
25.
Sess. 25. c. 8.

T pia loca omnia fideliter, diligenterq. adminiftrantur; quæ sacrum Tridentinum concilium Episcoporum curæ ac studio maxime commendauit, hæc mandamus, quæ illi ab omnibus seruanda curabunt.

QVI Hospitalia, seu alia pia loca ad peregrinorum, infirmorum, senum, pauperumue usum precipue instituta, in commendam, administratio nem, aut quemcumque titulum, aut ecclesiis suis unita, obtinent; domos, & ædificia horum locorum ruinosa, uel disiecta sarciant, & restituant.

Quæ ab alijs occupata, aut amissa, iniuste alienata

nata sunt, recuperent .

Impositum illis onus & officium omnino obeant .

*Hospitalitatemq. ex fructibus, illi muneri attribu-
tis, re ipsa exercent .*

*Ceteraq. omnia præstent, quæ a Vienenſi, & Tri-
dantino concilio præſcribuntur .*

Sess. 25. c. 8.
Clem. Quia
de relig.
dom

*Quod officium, si moniti ab Ordinario, non fece-
rint; uel per ecclesiasticas censuras, & alia iuris
remedia ad sui muneris functionem compellatur;
uel eiusdem Tridentini concilij præſcripto eos Epi-
ſcopi ab illa administratione, curæ in perpetuum
amoueant .*

*Quibus nullo modo condonent, aut remittant eos
fructus; quos, contra Hospitalium institutionem
perceptos, in foro conscientie restituere tenentur .*

*QVI pecuniam ecclesiis, Confraternitatibus,
aut quibuscumque p̄is locis debent; illorum procu-
ratores, syndici, ministri esse, aut ullam denique
in eis officij, aut negotij partem administrare non
possint .*

*ADMINISTRATORES ecclesiastici, uel laici
piorum locorum, siue Hospitalia, Montes pietatis,
Confraternitates, Misericordie, Charitates, Con-
sortia, Discipline, siue alio quocumque nomine nun-
cupata sint, qui nunc sunt, intra tres menses; qui
deinceps deligentur, antequam ad administratio-
nem accedant, iurent se fideliter & accurate mu-
nus suum exequuturos .*

Fructus, qui pauperibus addicti fuerint, ueris pau-

L peribus

peribus tantum distribuant, quemadmodum cuiusque inopia, & eius uoluntas, a quo bona illa profecta sunt, postularit.

Qua in re, ne ulla fraus fieri possit, ineatur aliqua ratio, Episcopo probanda, qua ei constare possit, in quas personas fructus illi erogati fuerint.

Quos autem compererit Episcopus, uel inique distribuendo, uel in suum commodum uertendo, uel inutilibus & superuacaneis sumptibus faciendis, male in administratione uersari; eos pro modo culpe puniat; & ad restitutionem legitime compellat; & ab officio etiam, si ei uidebitur, amoueatur.

Sess. 22. c.
19.

Quod si contra, quam a Tridentino concilio decretum est, ne rationem administrationis reddant, tribunal Episcopi declinare uoluerint; ecclesiasticis poenis ab eodem coerceantur.

Iis, qui bona piorum locorum administrant, ea, si immobilia sint, uel pretiosa mobilia, uendere, permutare, in emphyteosim dare, aut quouis modo alienare, nisi ijs seruatis, quae a sacris canonibus requiruntur, & ex consensu atque auctoritate Episcopi, nullo modo liceat. Qui contra fecerint, Episcopi arbitrio puniantur; & quod actum est, irritum, ac nullum sit.

PIORVM locorum bona administratorum arbitrio ne locentur; sed publice locanda proponantur, facta omnibus conducendi potestate.

Quos pijs locis aliquid debere constiterit, ijs eorum locorum bona locari ne liceat.

Qui

Qui piorum locorum bona conducere uoluerit, det idoneum fideiussorem, cum quo iure agi possit aequè, atque cum ipso principali conductore. Aliter facta locatio, & conductio irrita ac nulla sit.

U T autem hæc, ceteraq. omnia, quæ Tridentina synodus de Hospitalibus & aliis pijs locis statuit, facilius Episcopi præstare possint; præcipimus parochis, ut diligenter singula, quæ in parochiis suis sint Hospitalia & pia loca, eaq. præsertim, in quibus re ipsa hospitalitas, ceteraue administratorum munera non exerceantur; ad Episcopum quam primum deferant, cuius arbitrio parochi huius officij prætermissi pœnas dabunt.

Rogamus autem Principes et magistratus omnes, ne Episcopos suo officio fungentes, & contra contumaces iure agentes impendant; sed ea, quæ decet pietate, eos omni ope & auxilio iuuent.

I N petendis eleemosynis, Hospitalium, & aliorum locorum piorum nomine, hæc præcipue seruari iubemus.

Vt in illis Hospitalibus, & pijs locis re ipsa, quæ debetur hospitalitas, & pia opera exerceantur.

Vt ea loca sint in illa diœcesi, in qua eleemosyna petenda sit; neque ea ad utilitatem eiusmodi locorum aliene diœcesis conuertatur.

Vt qui petet, sit eiusdem diœcesis.

Sit bonæ estimationis.

Non fuerit ex numero questorum, quos damnauit sancta Tridentina synodus.

L. 2. Illud

Illud officium gratis, uel constituta certa mercede, præstet; nec ullo modo particeps sit eleemosynarum.

Ab Episcopo eiusdem dicecesis scriptam licentiam quotannis renouandam, impetrarit.

Qui contra, quam hoc decreto sancitum est, petierit; ab Episcopo grauiter puniatur.

Cui etiam cura erit, ut quæ eleemosyna collecta fuerint, uere in pium tantummodo eorum locorum usum, quorum nomine petite fuerint, conferantur.

IN Hospitalibus, pijsq. diuersorijs, ubi hospitalitas exercetur, mares cum foeminis, etiam specie matrimonij, nisi id certissime constet, uersari ne liceat; neue ea loca, quæ bonorum subsidio sunt addicta, circulatoribus, aleatoribus, nebulonibus, & istiusmodi nequissimis hominibus pateant.

MENDICI, morbum simulantes, moneantur, ut se in aliqua arte potius exercentes, inde sibi honestum uitæ subsidium comparent, quam ignauia ac desidia dediti, ostiatim, in truiis, & in templis miserissime mendicent.

Si id recusauerint, curent Episcopi, ut eyciantur; neque illis domorum hospitalium præterea aditus pateat.

Summopere uero hortamur Principes et magistratus, reliquosq. omnes Christi fideles, ut mendicos, uere egrotos, unum in locum conducendos, ibiq. eleemosynis sustentandos, studiosissime curent.

POENAM excommunicationis eo ipso subeundam

dam proponimus notariis, scribisq. omnibus, qui testamenta, codicillos, aliasue tabulas de legatis ad pias causas, de rebus, quæ pro male partis, uel furto ablati, relictæ sunt, quas ipsi rogati conscripserint, aut ab aliis scriptas apud se habeant, nisi ad tres menses Episcopo id significauerint; iis uero, qui posthac eius generis negotia scripserint, nisi intra mensem, cuius initium fiat a morte testatoris, eidem Episcopo rem notam fecerint; eamq. particulam de legatis, uel relictis rebus descriptam, & auctoritate publica munitam, debita mercede accepta, illi tradiderint. Quæ omnia sic agantur, nisi iustum intercesserit impedimentum; quo sublato, ea, quæ supra scripta sunt, notarij exequantur. Decretum autem hoc nostrum bis quotannis ab omnibus parochis populo, sibi commissio, recitari uolumus.

CVRENT Episcopi, ut retento pia eleemosynæ instituto tollantur publicæ illæ commensationes, ceteraq. huius generis, quæ a sodalitatibus, quas confratrias, uel confraternitates uocant præsertim intra ambitum ecclesiarum die Pentecostes, & die Cœnæ Domini, ac certis alijs solemnibus festis diebus, pietatis specie fieri solent, non sine bonorum offensione, proposita pœna suo arbitratu.

EPISCOPI omnem curam & operam suam conferant ad erigenda & instituenda ex auctoritate summi Pontificis loca pia, quæ Montes pietatis appellantur, in singulis ciuitatibus & insignioribus

ribus oppidis, unde mutuas pecunias pauperes possint accipere.

Eaque, & quae iam constituta sunt, studiose & fideliter administranda curent.

Principes autem & magistratus obsecramus, ut ea in re Episcoporum studium & diligentiam omni ope adiuuent.

Nec in eis quidquam praeter sortem, nisi pro ministris & aliis necessarijs sumptibus, idq. ex summi Pontificis auctoritate, accipiat.

De monialibus.

VT in monasterijs regularium mulierum, quae in religionem Deo se dicarunt, & integra conseruetur uetus disciplina, & si fortasse usquam deprauata est, restituatur; ad eamq. se se ipsae conformantes, in rerum diuinarum contemplatione liberrius conquiescant: nos has pie recteq. uiuendi formulas, partim concilij Tridentini decretis traditas, partim pro ratione horum temporum ad provinciae nostrae utilitatem constitutas, ab omnibus in hac provincia monialibus, etiam quae Regularium cura commissae, uel alia quauis ratione Episcoporum iurisdictioni subiectae non sunt, ex facultate a summo Pontifice Pio IIII. nobis data, seruari omnino iubemus.

De

De monialium numero.

Ex Tridentini concilij iusso, unicuique monasterio eum Superior monialium numerum constituat, qui pro modo & facultate loci, & consuetis eleemosynis sustentari commode possit; idq. intra annum facere studeat; neque eum numerum, nisi facta monasterio annua, quæ satis sit, fructuum accessione, augeri ullo modo liceat.

Sess. 25. c. 3.
De Reg.

Monasteria, in quibus duodecim non sunt, quæ professe uelo utantur, quæq. eum numerum proprijs fructibus, aut consuetis eleemosynis alere non possunt, transferre, & cum alijs monasterijs eiusdem aut alterius ordinis unire studeat Episcopus diligenter; uocatis ad id Superioribus regularijs; si modo res agatur eius monasterij, cuius cura ad illos pertineat.

Si uero eiusmodi unio minime expedire uideatur, eum numerum monialium tempore interire, & ad nihilum redigi sinat, adempta omnino illis monialibus facultate recipiendi nouitias.

Earum autem monialium monasteria, & monasteriorum fructus iam nunc alijs monasterijs, aut locis, quibus ex legibus eius ordinis deberi uidebuntur, attribuantur.

De præfectis & aliis ministris monialibus.

EPISCOPI ad duos menses, posteaquam hæc constitutiones in lucem editæ erunt, Abbatissas & quascumq. præfectas, quæ suum præfecturæ officium perpetuum esse profitentur, edicto etiam, si ita iudicarint, moneant, proposita priuationis pœna, quâ ipso facto subeant, ut illæ iura, sibi a sede Apostolica concessa, ad alterum mensem ipsis, aut eorum uicarijs, ac simul illarum Superioribus, si Regularium curæ commissæ sunt, exhibeant; ut an recte se habeant, cognosci, & de ijs, si opus erit, ad summum Pontificem referri possit. Quod si eo præscripto tempore non exhibuerint; eo dignitatis gradu illas priuatas Episcopus declaret; detq. operam earum Superior, ut aliæ in earum locum rite sufficiantur.

NULLA monialis ambiat, aut ullo quouis modo, siue directe, siue indirecte per se, aut per aliâ, honores, officiaue cuiusuis generis sui monasterij querat, hac constituta pœna, ut & ipsa, & quæ sibi in ea re fauerint, in Capitulo per tres sextas ferias ad pedes singularum monialium terram deosculantes, suam accusent ambitionem. ipsaq. præterea, si id officium consequuta erit, eo, ceterisq. muneribus priuetur, Superioris arbitratu. Singulæ, propria uoluntate deposita, & ad obtemperandum paratæ, sibiq. Dei gloriam & communem

nem monasterij utilitatem tantummodo proponentes, ad honores & officia eas eligent, quas, omni remoto humanitatis affectu spiritus sancti impulsu, ad id munus magis idoneas esse iudicauerint.

PRAEFECTA, quocumque nomine appellatur, ex Tridentini concilij decreto ne minor quadraginta annis eligatur; quae in uita honeste laude uixerit octo annis, postquam professa est. Quod si in eodem monasterio non eiusmodi reperiatur, ex alio eiusdem ordinis deligi possit. Sin autem Superiori, qui electioni praest, hoc etiam incommodum esse uideatur, Episcopo; uel alio Superiore consentiente, eligatur ex iis, quae in eodem monasterio triginta annis maiores nati sint, quae uero annis saltem quinque post professionem recte uixerit. In reliquis constitutiones singulorum ordinum monasteriorum seruentur.

Ses. 25. c. 7.

Huiusmodi praefecta, & eius uicaria, Discretæ etiam, quae alio nomine matres consilij uocantur, ubi ea a Capitulo eligi consueuerunt, tacitis suffragiis coram Superiore, aut eius ministro eligantur; qui extra monasterium ad cancellos, siue clauos stet, ex decreto Tridentini concilij.

c. cod.

Nequaquam autem ad haec officia deligi possint, nisi praefecta duas ex tribus partibus calculorum tulerit, uel suffragiis, uel accessu; uicaria uero & Discretæ pluribus dimidia parte suffragiis creentur.

In quibus monasteriis plures germanae sorores sunt,

sunt, si earum una monasterio praeficitur, reliquae sorores, neque uicaria, neque Discretae, neque ianitrices fieri; neque scribe, aut celeraria officio fungi possint.

Minora uero officia, ueluti ianua, rota, sermonibus praepositarum, earumue, quae nouitias docent, sacristiae praefectarum, & quae iis praesunt, quae manuum industria se se exercent, illarum praeterea, quae scribe, aut rationatoris munere funguntur, & quae agrotis ministrant, ab eo, qui electioni praest, una cum confessore, praefecta, uicaria, & Discretis pro earum mentis conscientia, quibus opportunum uidebitur, tribuantur. quo decreto nihil derogatum sit iis monasteriis, in quibus ad huiusmodi officia Capituli suffragiis moniales deligi solent.

Earum officia, quae electae fuerint, sint duorum annorum, aut, in quibus ea esset consuetudo, ad summum trium. illis cum persunctae fuerint, tantundem saltem temporis uacent ab officiis; nec in eisdem confirmari possint a monialibus; nisi grauis causa extiterit, iudicio Superioris probata; qui etiam eas ante tempus, officio praefinitum, inde mouere possit, si id male administrant.

Quae delectae fuerint, quemadmodum earum obedientia postulat, officia suscipiant, & eorum munera sine recusatione humiliter exequantur; quae aliter fecerint sine iusta causa, quae Superiori probata sit, iure suffragij priuentur, ut neque ipse
alias

alias eligere, neque ab aliis eligi possint, arbitrio Superioris.

PRAEFECTA monasterii, tamquam communis omnium monialium mater, ipsarum & corporis, & animae salutis diligentissime consulat; easque studiose admoneat, ut puro corde sint, uitaque integritatem seruent, & ad perfectionem uirtutum omnium contendant; si quidem quae religionem susceperunt, nisi ad summum illum gradum peruenire conentur, minus sane efficiunt, quam debent, pro uitae & ordinis instituto, quod profitentur. Meminerit autem sibi reddendam esse rationem iustissimo iudici erratorum, quaecumque moniales eius negligentia, aut culpa admiserint.

IN primis uero curet, ut pax & concordia sororum conseruetur, sublati, quantum ab ea fieri poterit, omnibus dissidijs ac discordiae causis, ut, quemadmodum debent, unum corpus & unus spiritus in earum sponso Iesu Christo, perfecto charitatis uinculo colligentur.

Studeat etiam, ut singula suo munere recte fungantur; neque ulla alterius officium occupet, nisi auxilij causa; idque ipsius iussu, & ut omnia ordine perficiantur, in primisque ut silentium horis ac locis praescriptis seruetur. si uero alicuius importunitas, aut re, aut uerbo, sororum pace perturbata, charitatem uiolarit; acerrime ab ipsa praefecta, & si opus erit, a Superiore etiam monialium puniatur & eius animi elatio edometur.

HVIC

HVIC autem prefecta, eiusue uicaria, quæ illa absente, eius uim & locum obtinet, moniales omnes omnino obedientiam & obseruantiam præsent, quemadmodum earum uotum postulat.

Quæ uero eius iussa neglexerit, neque pœnitentiam sibi impositam adhibere uoluerit, aut superbe & iniuriose responderit, non habita eius dignitatis ratione, aut contumaciter defendendo, uel excusando, eam impedierit, quominus illas reprehendat, aut castiget, quæ aliquid commiserint; ut suæ contumacia & insolentia graues pœnas pendat, apud Superiorem accusetur ab iis, quas Discretas appellauimus; quæ nisi id fecerint, flagella, disciplina nomine, sibi semel adhibere, & humi cibum capere cogantur.

Singulis etiam hebdomadis prefecta monialium conuentum, siue Capitulum habeat, corrigendi causa moniales pro erratis, quæ ipse publice, uel in suorum officiorum munere admiserint, quorum ueniã ipse sponte, atque humiliter coram omnibus petant, eisq. pœnitentiam imponendi, aliaq. adhibendi, quæ earum institutis tradita sunt ad ipsas in humilitate, & sui contemptione continendas, atque ad uirtutes omnes studiose sectandas.

Caueant autem moniales, ne pœnitentiam sibi a prefecta impositam, pertinaciter recusent; ne uero superioris temporis delicta sibi inuicem iniquo animo obijciant. Quæ hoc commiserit, ei hæc sit pœna, ut statim ad singularum monialium pedes ter-

ran

ram exosculetur, sibiq. flagella nomine disciplina adhibeat.

In negotiis paulo grauioribus praefecta nihil decernant, nisi scientibus & consentientibus maiori ex parte Discretis, seu Matribus consilij.

In iis uero, quae maioris sunt deliberationis, praefecta uniuersum monialium Capitulum conuocent; idq. ipsis ratum sit, quod maiori monialium parti placuerit.

In omnibus autem tacitis suffragiis caueant moniales, ne suffragij pilas, uel calculos inter se tradant in manus; iis, quae id commiserint, ea poena sit, ut priuata Capitulo, neque eligere, neque eligi suffragio possint, arbitrio Superioris.

Ad suffragia autem de quacumque referenda non admittantur, nisi quae triennium post emissam professionem in monasterio fuerint commorata.

DISCRETAE probitate & prudentia ceteris monialibus antecellant.

Neque sint pauciores quattuor, ubi moniales plures non sint quadraginta; quod si plures sint, saltem sex creentur.

MONIALES reliquarum sermonibus audientis eiusmodi preponantur, quae etate matura, & spectata probitate sint. Haec diligenter, fideliterq. suo officio fungantur; & ita loquentibus reliquis adsistant, ut, quidquid tum intus, tum foris dictum, factumue fuerit, ipsae audiant, ac studiose animaduertant. nec enim quidquam aut ita se-
creto

creto proferri, ut eas lateat; aut quod indignum sit Dei ancillis, dici, aut fieri patientur; in quo si quidquam secus commissum fuerit earum culpa, uel negligentia, grauissima poena sui Superioris arbitrio puniantur.

NOVITIARVM curam sola magistra electa, loco, a ceteris monialibus separato, habeat; alia praeterea nulla.

Hae novitias in timore & cultu Dei, & in obseruatione religionis erudiat; coneturq. & uita exemplo quae nullam habeat ansam reprehensionis, assidueq. admonitionibus, ita eas instituere in spiritualis & sanctae uita ratione, ut progredientes, Deo adiutore, perfectae eius ancillae possint euadere. Quae autem sibi id temere assumpserit, ut aliquam ex novitiis erudiat; ius ei suffragij adimatur, ut neque eligere, neque eligi possit, quamdiu Superiori placuerit.

IANVAE septorum monasterij die clausa sint una saltem clauis; quae ab antiquiore ianitrice custodiatur, ut, cum opus fuerit, aperiri possint. Nequaquam autem aperiuntur, nisi duabus ianiticibus praesentibus. At noctu duabus clauibus diuersis claudantur, quarum altera asseruetur a praefecta, altera uero ab eadem ianitrice antiquiore. Cum autem iannae aliqua necessaria causa aperiuntur, moniales non audeant eo accedere, ut externum quidquam aspiciant, uel cum ullo omnino, aut mare, aut foemina colloquantur. Quae id ausa fuerit,

fuert, includatur in cellam, ubi tam diu sit, quam diu Superiori uidebitur. qua poena etiam plectatur ea, quae ianua praeposita est, si aut id permiserit, aut eiusmodi petulantiam statim ad Superiorem non detulerit.

Quo tempore mutantur officia; una, aut due moniales maturae ac prudentes praesciantur monialium laboribus.

Haec ad rotam recipiant, quae elaboranda sunt; iisq. distribuunt, quae ad id opus faciendum sunt idoneae: quibus perfectis, ea ex eadem rota restituant iis, quorum sunt, accepta mercede, semper ea praesente, quae rota est praeposita.

Nulla praeterea quidquam, quod elaborandum sit, ne cognatorum quidem, aut affinium, accipiat. quae contra fecerit, singulis uicibus sibi flagella discipline nomine adhibeat eo loco, quo moniales operibus elaborandis exercentur.

Si quae uel morbo, uel iusta alia causa non impedita, pigritia, uel desidia, aut pertinacia quadam ab huiusmodi laboribus abstinnerit; obsonio prueatur totum id tempus, quo labori non incubuerit.

In loco item, ubi moniales in laboribus exercentur, lectio quottidie adhibeatur; qua absoluta, inter se conferant, quae audierint, certatimq. eiectionis uitae, ad uirtutes consequendas se ipsas cohortentur.

Curet laborum magistra, ne sermones, aut cantus profani, aut a monialium condicione, & instituto abhorrentes, inferantur.

PRAE-

PRAEFECTAE, etiam si earum officium sit perpetuum, scribae, ac reliquae, quae monasterii bona quocumque modo administrant, fideliter & accurate eorum rationem perscriptam habeant.

Singulisq. tribus mensibus ad Capitulum summam referant rationes accepti, & expensi; ut omnes, quo modo se res monasterii habeant, intelligere possint. Verum quotannis rationem rerum omnium, quas administrarint, separatim Superiori reddant, aut eius vicario, ac, si fuerint, monasterii curatoribus deputatis. Quae autem aut sibi vindicarint, aut perperam perdiderint monasterii bona, Superioris arbitratu acerrime puniantur.

Vt autem nulla fraudis occasio relinquatur; in singulis monasteriis singula capsa constituantur ad hunc usum, ut in illis communis pecunia collocetur: quae duabus clauibus, iis inter se diuersis; clausae sint; quarum altera a praefecta monasterii, altera a maiori Discreta asseruetur. Nec uero capsae aperiri, aut in ea poni pecunia, aut inde auferri possit, nisi & praefecta, & maior Discreta, & scriba monialis, quae eius rationem ineat, interfuerint.

Duabus item clauibus, iisque diuersis, horrei, & eius loci, ubi farina asseruetur, ostia concludantur: quae singula a singulis matribus, ei officio praepositis, custodiantur. Ea autem semper adsint, cum triticum, uel farina importatur, uel exportatur.

PRAE-

PRAEFECTA et moniales bona monasterij alienare, permutare, locare, aut contrahere nullo modo possint; nisi sciente, consentiente, ac praesente eorum Superiore, aut eius uicario; seruatis item ceteris, quae iure seruari debent; aliter contractus irritus, ac nullus sit.

Neque item edificare, nisi consentientibus Superiore, ac ciuibus monasterij curatoribus, qui operam dabunt, ut id quam minimo sumptu, commode, ac decenter fiat.

Quae praeposita sunt cura egrotantium, pias & misericordes se illis praebent, quanta maxima possunt, & patientia, & diligentia; ac tales se illis praestent, quales ceteris uellent, si ipsae egrotarent.

Egrotis cibis, & medicamenta opportuna a praefecta, & ab electis ad id ministris ita adhibeantur, ut monasterij facultates tulerint.

Praefecta autem charitatis causa eas quotidie uisitet, ut, & solatio sit, et melius ab eis cognoscat, ac curet, quae ipsis sint necessaria.

Si uero aliqua moritur, confessor cum comite, quem Superior approbarit, ingrediatur septa monasterij tunc, cum eius corpus ad sepulturam dandum fuerit; pieq. ac celeriter, quod eo tempore persolendum sit, officio fungatur.

De puellis ad religionem admittendis.

CUM primum puellae ad suscipiendum, sacrum habitum offeruntur; monialium praefecta parentes,

M rentes,

Sess. 25. c.
18. de Reg.
& monial.

178

CONSTITUTIONVM

rentes, uel eos, quorum cura commissæ sunt, admo-
neat excommunicationis; quæ proposita est a sacro
Tridentino cōcilio iis, qui suas puellas, uel alienas
inuitas eum cogunt suscipere, aut profiteri religio-
nem: idem ab earum Superiore fiat, cum eius con-
sensus requiretur.

In iis monasteriis, in quibus moniales pauciores
sint quinquaginta, duæ tantum germanæ sorores,
aut tres, quæ sint unius generis ac familie, recipi
possint.

Vbi uero plures sunt quinquaginta monialibus, ibi
tres tantummodo sorores, aut quattuor eiusdem fa-
miliæ recipi liceat; si ita monialium Capitulo ui-
deatur.

Præfecta & moniales de puella, earum suffragiis
ad suscipiendam religionem admittenda, quidquā
polliceri, aut Capitulum cogere non audeant, prius
quam libero loco ab Episcopo, aut ab eo, cui ipse id
munus delegarit, puella secreto examinata, ac pro-
bata, facultatem suscipiendi in eo monasterio reli-
gionem scripto consequuta fuerit, consentiente etiā
illius monasterij Superiore. Ab iis autem omnibus
prius diligenter inquiratur de moribus, uita, etate,
quæ maior sit duodecim annis, ac de libera & pia
uoluntate puella. Quæ anno saltem antequam exa-
minetur, & monialium Capitulo admittenda pro-
ponatur; propositum religionis suscipiendæ in eo
monasterio, & Episcopo, & monialibus, earumq.
Superiori patefecerit, ut interim huiusmodi inqui-
sitio

sitio mature fieri possit. Quo etiam tempore ipsa confessori illius monasterii, aut cui Episcopus eiusmodi munus puellas has audiendi commiserit, semel singulis mensibus peccata sua confiteatur, sacrosanctamq. sumat Eucharistiam, ac per sepe moniales in locis colloctionum alloquatur; ut ab eis tum explorari accuratius, tum admoneri melius possit de omnibus, quaecumque illi agenda & ferenda erunt religionis causa intra septa monasteriorum; ne ullo umquam tempore conqueri, & inscientiam excusare possit.

De puella admittenda ad suscipiendam religionem, ac mox etiam novitia ad professionem, ferantur tacita suffragia; ut singule moniales, nullo affectu impedita, libere sua conscientia possint satisfacere.

Nec uero huiusmodi puella ad religionem, neue novitia ad professionem recipiatur; nisi duas ex tribus partibus suffragiorum tulerit.

Puella ad religionem admissio, aliter facta, quam praescriptum sit, irrita sit, & nulla.

Praefecta uero, cuius culpa, uel negligentia id factum fuerit, ab officii administratione submota, uel etiam ad sex menses eo ipso priuata esse intelligatur.

Praefecta autem statim de suffragiorum exitu Superiorem admoneat; ut in librum, ad huiusmodi usum institutum eius nomen, quae recepta sit, ab eo referatur.

CVM primum suffragijs Capituli aliqua recepta est; statim omnes uestium delitias, & inanem ornatum deponat; & nigro, uel fusco uestitu, aut albo, at non serico induatur, ea modestia & submissione; ut omnes intelligant, eam mundo renuntiassse, ut Deo religiose inscriuiat. quo uestitu semper utatur; donec in monasterium introeat, & interea a chorcis & spectaculis inanibus abstinereat.

Quæ uero eo modo, quo diximus, recepta fuerit, monialium uestibus in monasterio indui non possit; nisi sex mensibus, postquam recepta fuerit, idq. concessu Episcopi, & monialium Superioris; quibus liberum sit, uel producere, uel contrahere illud semestre tempus, quemadmodum eis expedire uidebitur.

Tumultus autem euitandi causa, deducatur mane ad monasterium ab intimis propinquis mulieribus, nulla pompa, nulloq. inuitatu aliorum, & sola introducatur in ecclesiam interiorem monasterij: Missaq. audita, & sumpta communionem, ceterisq. solemnibus ceremoniis adhibitis, coram reliquis monialibus, a Superiore, aut monasterij confessore uestiatur, qui illam adeo grauem, sacramq. actionem aliquo pio sermone prosequatur. Quod etiam in professione seruetur. Superior, siue confessor hanc cautionem adhibeat, ne puella nouitiæ nomen gentiliū seminarum imponat; sed sanctarum, quæ ab Ecclesia celebrantur.

Quæ

Quæ puella postquam monialium uestem suscepit, amplius e monasterij septis exire non possit; nisi fortasse nondum professam paniteret in monasterium introisse. Si uero semel exierit, nulla illi in posterum facultas redeundi concedatur.

Nouitie causa ante professionem ex decreto Tridentini concilij nihil monasterio datur, præter id, quod necessarium sit ad uictum & uestitum eius temporis, quo fuerit in nouitiatu; quod totum representari uolumus, antequam puella in monasterium ingrediatur.

Sess. 25. c. 16.

De nouitiis ad professionem recipiendis.

*Q*UONIAM ex Tridentini concilij decreto professio ante decimum sextum annum expletum, & ante annum probationis post susceptum habitum facta, nulla est, nullamq. parit obligationem; curent Episcopi, ne nouitia ulla ante illam ætatem & tempus ad professionem admittatur. Præfecta autem monasterio triginta ante diebus Episcopo significet, quo tempore nouitia professura sit; ut, uel ipse, uel si is abest, impediturue, alius, cui ille id negotij dederit, nouitie uoluntatem cognoscat; perspiciatq. an eiusmodi condicionibus sit, quas monasterij illius & ordinis regula postulat; an item monasterium idoneum; ei denique demonstret, quam grauis ea res sit, quamue multas res tria illa religionis uota requirant; ut ea, antequam ad professionem recipiatur, uinculi uim in-

c. 15.

M 3 intelligat.

61. telligat, quo se obstringi uult. Si praefecta id facere neglexerit, eiusdem Tridentini concilij decreto ab eius officio tamdiu amoveatur, quoad Episcopo uidebitur.

Novitia ne examinetur intra septa monasterij, sed extra, in publica eius monasterij ecclesia, ut libere & fidenter suam uoluntatem exponere possit.

Quod uero professione facta, eleemosyna gratia ad professam sustentandam monasterio datur; id quo tempore puella religionis habitum suscipiet, apud uirum, monialibus, & earum Superiori probatum, deponatur; ut nullo impedimento tum monialibus praesto esse possit.

Nulla autem renunciatio bonis a nouitia fiat; nisi, quemadmodum a concilio Tridentino iussum est, facultate ab Episcopo, uel eius uicario permissa, ad duos proximos menses ante professionem fiat.

Et quoniam, quae moniales, professione facta, uelut suscepunt; quotidie suae religionis diuinum officium dicere debent; nulla ad professionem admittatur, quae congrue legere & officium dicere nesciat. id autem experiri debebit is, cuius officium est eas examinandi, qui, se praesente, eam legere iubebit.

Professionis autem & diei, & anni, quo facta est, in libro, ad eum usum confecto, memoria conseruetur, manu eius monialis, quae scribe officio fungitur; adhibita subscriptione eius, quae professsa sit, si

si modo scribere sciuerit, & Superioris, qui eam admiserit.

Quod die puella profitetur, uel monialem habitum induit, in foresterijs, adibusq. monialium, ab eius propinquis & amicis conuiuia ne fiant, neue bella ria dentur.

De diuinis officiis, precationibus & lectione monialium.

CVM ad sanctimoniales ualde pertineat laudare assidue DEVM creatorem, conseruatorem, & redemptorem mundi, eidemq. gratias agere, & supplicare, ut suam misericordiam omnibus hominibus ad salutem impertiat; idcirco moniales omnes die noctuq. chorum frequentent; sacrisq. officiis distincte, attenteq. ab ipsis & uoce, & pio animi affectu celebrandis, intersint; illis solum exceptis, quarum praefecta iusti impedimenti excusationem acceperit.

Ad sint autem singule initio diuinorum officiorum, congruenti sui ordinis uestitu indutae, in suis ac proprijs locis, & usque ad finem persistant; non prius inde discedentes, quam praefecta, aut uice eius alia, discessus significationem fecerit; nisi necessitate aliud postulante, id eadem permiserit.

Soni, cantus, qui honesti & spirituales non sint, colloquia etiam risus, quidquid praeterea indignum est domo DEI, & eius diuina maiestate, cum qua colloquimur in oratione, omnino amoueantur.

M 4 Quaecum-

Quaecumque autem contra hac, quae iussa sunt, aliquid fecerit, praefecta arbitrio pro modo culpa acriter puniatur.

Et quia mentis oratio tanto praestantior ea, quae solum ore exprimitur, quanto anima est excellentior corpore; piis incredibile solatium affert, & fructum; eosq. quotidie nouis cumulat muneribus, in Deum quodam modo conuertens: ideo moniales & Velatae & Conuersae praeter horas canonicas, aliasq. orationes, quas ex officio habere debent, quotidie in chorum uniuersae conuenientes, nisi necessario impediuntur, saltem per horam, mentalem orationem adhibeant; semihora uidelicet post matulinum, itemq. post nonam, aut completorium; sublatis ad Deum mentibus piis & salutaribus rebus contemplandis: praesertim uero uitam, doctrinamq. D. N. IESU CHRISTI, atque eius sancta mysteria studiose meditabuntur, passionem uidelicet, mortem, resurrectionem, ascensum in caelum, extremum aduentum ad iudicium, beatorum gloriam, & damnatorum supplicia, aliaq. eiusmodi, quae ad Dei gloriam, & propriam proximorumq. salutem pertineant.

QUONIAM uero a Tridentina sancta synodo prohibetur, ne in choro, uel monasterii septis, sed in ecclesia publica sanctissimum Christi corpus conseruetur; efficiant Superiores, ut eiusmodi decreto ubiq. obtemperetur.

DIEBUS festis ut otium, a quo mala omnia oriuntur,

suntur, puitetur; moniales tempus, quod sibi a diuinis officiis & consuetis orationibus superfuerit, in sacra aliqua lectione consumant, quæ ad Dei, & sui ipsius cognitionem eas ducat, uiamq. monstret perfectionis & æternæ uitæ; idq. uel separatim, uel coniunctim faciant, cum huiusmodi lectio suauis & fructuosa sit animarum oblectatio, uitia coerceat, ad uirtutes inflammet, contra autem inanum librorum lectio mentes corrumpat.

Quod ne accadat, Superior, aut confessor omnes monasterii libros perspiciat, & recognoscat, singulas moniales in uirtute obedientiæ suos proferre cogens.

De communi uitæ usu, ac de proprietate tollenda.

IN omnibus monasteriis, quod ad cibum, potum somnum, uestitum, ceterasq. res attinet, omnes communiter uiuant, ut a sacro Tridentino concilio decretum est; neque quidquam inter eas differat, aut alia alii præferatur, aut posthabeatur, quemadmodum uotum paupertatis postulat; ut tuum, & meum, atque omnis priuata rerum possessio & re, & uerbo omnino tollatur, omnis etiam superuacaneus, & inanis rerum usus; neque ulla sit, quæ quidquam possideat, aut adhibeat, ut proprium, etiam si ad necessitatem concessum sit. Omnes itaque monasterij preueniunt, cuiuscumque generis sint, eleemosynæ etiam & quæuis ex laboribus;

bus; linelli prater ea, legata & bona mobilia & immobilia, quæ testamento relicta, & quæ donationis, uel alia quauis causa obtinuerint, a singulis monialibus ad communem monasterii utilitatem conferantur. præfecta uero pro sua prudentia & humanitate ex illis ipsis bonis eius necessitati potissimum consulat, ad quam pertinerent, nisi obstaret paupertatis uotum.

Utiq. omnis proprietatis occasio tollatur de monasteriis; confessores, ac præfecta, uoti paupertatis accuratius seruandi gratia, monialibus suadere studebunt, ut curent omnes vestes lineas, laneas, uel pelliceas, aut cuiusuis generis in communi loco asseruandas; duasq. ex monialibus, quo tempore mutantur officia, iis excutiendis, purgandis & sarcientiendis præficiendas; quæ etiam sororibus in singulas hebdomadas pro tempore, et, ut usus feret, eas distribuunt; nullaq. uestes apud se habeat, præter eas, quæ ad quotidianum usum sunt necessariae. Aegrotarum uero vestes, contagionis nomine suspectæ, separatim custodiantur, aut apud illas ipsas relinquantur.

Dona, quæ singulis mittantur, ad præfectam adferantur; nec ulla possit illa accipere, aut ad usum adhibere, nisi sciente et consentiente præfecta, quæ in id omnino incumbere debet, ut ex monasterio uitium proprietatis, tamquam multorum malorum causam, euellat; neque cuique permittat, ut pecuniam apud se habeat.

TER

T
cum
mon
la q
tur
Q
con
prin
tuan
nial
eo, q
quia
Si
fin
ap
en
ue
M
na
ste
usu
non
sem
affig
In q
cult
notio
largi

TER autem in singulos annos, Præfecta una cum Discretis, cellas & suppellectilem singularum monialium diligenter inquirat; & scrutetur, ne ulla quidquam habeat proprij, aut plus quam quantum ei ad suum usum concessum fuerit.

Quod si quæ proprij aliquid tenere deprehensa, aut conuicta fuerit; ea biennio actiua & passiva uoce priuata sit ex Tridentini concilij decreto; atque etiam iuxta suæ regulæ & ordinis constitutiones puniatur; multoq. magis, quæ ex communi, aut ex eo, quod alicuius usui tributum sit, furtim sibi aliquid uindicauerit. c.2.

Si præterea speculum, catellus, unguenta, aut suffimenta, & huiusmodi inanum rerum quidquam apud aliquam reperiuntur fuerit; Superior statim id e monasterio auferendum, et eam apud quam inuentum fuerit, acriter puniendam curabit.

Monialis siue uelata, siue conuersa sit, eleemosynam dare, largiri, aut uendere esculentas res, uestes, aut bona, cuiusuis generis sint, etiam si ad usum ei attributa sint, aut etiam legare omnino non possit. Quæ secus fecerit, uelut ei per mensum adimatur; ac ter se uerberibus ad disciplinam affligere cogatur.

In quo tamen integrum sit præfectæ concedere facultatem, cui concedi debere iudicarit, aliquid deuotionis, ac religionis causa, uel aliud exiguum enlargiendi propinquis, aut bene merentibus.

AD sonitum minoris campanæ omnes conueniant

niant ad benedictionem mensæ, quam præfecta, uel uicaria, uel, ipsis absentibus, antiquior Discreta faciat.

Deinde loco et ordine discumbentes non prius discedant, quam Deo gratia acta fuerint. quæ non obedierit, uno die obsonio priuatur; ac postremo loco in mensa sedere cogatur.

Mane, & uesperis ad primam, ac secundam mensam aliquis spiritualis liber, qui ad religionem incendat, quotidie legatur, omnibus discumbentibus, cum silentio & attentione audientibus; ut una cum corpore mens etiam recreetur.

Vniuersa moniales, si fieri possit, uno loco dormiāt, a præfecta, aut a uicaria optime concluso; cuius clauēs ab ipsa præfecta asseruentur.

Singula autem in singulis lectis omnino dormiāt, & in singulis etiam cellis; sit tanta ibi sit copia cellarum, ut omnes capere possint.

Cellæ uero diu, noctuq. apertæ sint; ut præfecta in singulas horas inspicere eas possit.

Dato autem signo eundi cubitum, locoq. ubi dormitur, clauso, præfecta, aut eius uicaria, aut aliqua ex Discretis, omnes cellas uisitet; ut, an omnes suis dormiant locis, animaduertat.

De clausura, & quæ ad eam tuendam aliqua ratione pertinent.

MONIALIBVS nulla quidem nimia diligentia uideri debet ad eius thesauri custodiam,

diam, cuius causa propinquis, rei familiari, ac terrenis omnibus rebus, curisq. renunciantes, in septa monasterij se incluserunt.

Vt igitur sanctum earum propositum, ea ex parte, qua diaboli insidiis maxime patet, communia-
tur; curent Episcopi, ut ad omnes fenestellas, ubi colloquendum sit, duo ferrei clatri, seu cancelli con-
struantur; qui saltem palmò distent, alter ab altero.

Inter uirgas ferreas, quibus singuli cancelli com-
pacti sunt, non plus omnino, quam uncia intersit.
Sint autem uirga ita solida, ut neque facile frangi,
neque flecti possint.

Intimo uero cancello, quo moniales ad colloquen-
dum accedunt, ferrea lamina appingatur, qua
moueri nequeat; sitq. exiguis foraminibus, ad au-
diendi tantum commoditatem perforata, cui lineus
pannus nigri coloris, ligneis tabellis affixus, instar
fenestrae, qua aperiri possit, cum erit colloquendum,
apponatur.

In ea lamina fieri possit quadrata fenestellula no-
uem tantummodo unciarum, cuius clauis a præ-
fecta custodiatur; neque eam fenestellulam aperire
liceat, nisi quo tempore colloquendum sit cum E-
piscopo, uel ordinis Superioribus, aut cum paren-
tibus, & fratribus monialium, & aliis arcta pro-
pinquitate generis coniunctis; aut cum instrumen-
tum aliquod confici, uel sacrum sermonem audiri
oporteat.

Quod

*Quod uero ad huius fenestellule concessionem at-
tinet, excepta sint monasteria, quorum moniales
uel lege, uel consuetudine ab externis hominibus
conspici numquam solent.*

*Ostia locorum, quae colloctioni solum & intus, &
foris sunt attributa, semper clausa sint; quorum
clauēs sint apud antiquissimam earum moniali-
um, quae audiendis sermonibus sint praepositae; nec,
nisi, cum opus sit longiori colloctione, aperiantur.
ceterum ianitrix ex clatrata ianuae fenestellula,
ianua tamen clausa, rotaria ex rota, responde-
bunt pulsantibus.*

*Loca autem intus, & foris colloctioni attributa,
cum ibi sint, qui loquantur, semper pateantur, ut,
quinam sint, uideri possint.*

*OSTIA, per quae a septis monasterij in exte-
riorem ecclesiam patet aditus, ad mensē muro
obstruantur. Si quid in hoc praefectae culpa, uel ne-
gligentia commissum fuerit; ea & officio, & uelo
Superioris arbitrio priuetur.*

*OMNES fenestrae, et cancelli, et quicumque lo-
cus per quem moniales externam ecclesiam intro-
spicere possint, inaedificentur, praeter fenestram, in
qua collocata est rota, & fenestellulam ad solum sa-
cro sanctae Eucharistiae sumendae usum constitutam,
ac illam fenestram, per quam corpus & sangui-
nem Domini nostri Iesu Christi, a sacerdote cele-
brante elatum, aspicere possint.*

*Ea fenestra perpetuo lineo panno contecta sit, qui
tantum-*

tantummodo, cum sustollitur sacrosancta Eucharistia, amoveatur. fenestra autem ratio sit eiusmodi, ut sacerdos ex altari moniales intueri nequeat.

CURRENT Episcopi, & alij Superiores, ne e vicinorum aedibus, quicumque illi sint, monasteria inspiciantur; maxime uero si fratrum cuiusvis ordinis, aut presbyterorum aedes illis immineant: quo casu parietes altius tolli, et novos edificari iubeant eorum sumptibus, quorum Episcopi, & ij, qui monasteriorum curatores sint, interesse iudicauerint, quacumque appellatione remota.

Quamobrem etiam secularium principum auxilium implorent, ut monialibus ab externorum hominum aspectu, & auditu liberis, secure per monasterium ambulare liceat.

Regulares uiri in posterum, ne in ea loca migrent; neue areas, monasteriis monialium proximas, & edificandi causa emant, unde monialium aspectus fieri possit.

Moniales item monasteriorum edificatione uicina regularium uirorum aedibus, aut iis locis, unde ipsa ab illis inspicere possint, in posterum prohibemus. Aedes, proxime monasteriis sanctimonialium, famosis mulieribus ne locentur.

Neue ibidem spectacula, cantus, saltus, ludi, & huiusmodi profane res, et inanes exerceantur, quae eas sacro officio auocare, aut ipsis offensionis causam praeberere possint.

QVEMADMODVM a sacro Tridentino concilio

Sess. 25. de
Reg. c. 5.

cilio sancitum est, moniali professæ nulla ratione e monasterij septis egredi liceat; nisi ex causa legitima, quæ ab Episcopo probata sit.

Huiusmodi uero licentia egrediendi nullo pacto permittatur; nisi id grauissima res, & summa necessitas postularit; neque ijs monialibus, quibus nisi, ex summi Pontificis concessu, egredi fas est.

Apostata, fugitiua, & delicti causa eiecta monasteriis, quæ cum sacro uestitu, aut sine eo uagantur, non sine scandalo religionis; ab Episcopis, ceterisq. earum Superioribus, petito etiam secularium principum auxilio, ad sua monasteria redire cogantur; ut ibi dignas pœnas pendant suorum scelerum. Quod si Superioribus in monasteria restitui debere minime uideantur; in earum mulierum numerum, quas Cōuertitas uocant, sum bonis, quæ attulerunt ad monasterium, adscribantur. ea autem bona, illis mortuis, priori monasterio restituantur.

Si quæ monialis in monasterii septa marem, aut feminam, cuiusuis etatis, condicionisue, etiam si matres, aut sorores sint, introduxerit; tribus mensibus in carcerem concludatur; eiq. singulis sextis feriis ieiunanti, nihil præter panem & aquam ad cibum et potum adhibeatur, atque ad annum uelum adimatur. Eandem pœnam subeant, quæ rote, & iannæ propositæ fuerint, præfectæ etiam, et quæuis alie, quarum consensu id commissum sit.

Quicum

Quicumque uero clericus, siue secularis, siue regularis, cuiuscumque ordinis, aut laicus cuiuscumque status, dignitatis, gradus, condicionis, ipsarum monialium septa interdum, uel noctu introire ausus fuerit; præter excommunicationis pœnam, quam ex concilij Tridentini decreto ipso iure subit; alyis etiam grauissimis pœnis, habita personæ, criminisq. ratione, puniatur. Et si ecclesiasticus sit, aut beneficia obtineat, suorum etiam ordinum munere ex Ordinarij uoluntate prohibeatur suisq. omnibus beneficijs priuetur. quo decreto excipimus eos, quibus ob necessariam monasterio eorum operam & industriam Superior septa ingrediendi facultatem, quotannis renouandam, scripto permiserit. Is autem meminerit sibi a Tridentino concilio ius ademptum esse eiusmodi facultates concedendi, nisi in casibus necessarijs; ideoq. caueat, ne, quæ intus officia moniales obire possunt, ad ea præstanda externi in septa monasterij introducantur. atque ut in hac necessitate dignoscenda una eademq. ratio ubiq. seruetur, & ille facile concedendi usus coerceatur; Episcopus adhibitis in consilium omnibus monasteriorum Superioribus, etiã regularibus, statuât, ac præscribat, quæ opera in monasterijs necessarium externorum ingressum requirant. quam uero rationem in hac re præscripserit; ea ab omnibus, etiam Regularibus, inuolante seruetur.

c.cod.

c.cod.

INTRA septa monasterij mares & fœminæ
N insuis

iusuis generis, etiam si ipsis monialibus inferuiāt,
uel sint etate confecti, nulla de causa pernoctare
possint, proposita pœna excommunicationis lata
sententia, quam & is, qui pernoctarit, & præfecta,
quæ id permiserit, subeat; quibus addantur aliæ
pœna Superioris arbitrati.

Neue intus in eisdem septis boues, equos, & iumen
ta cuiusuis generis alant.

Si contra fiet, præfecta tres menses ab officij sui mu-
nere amoveatur.

MONIALES cum nemine externo omnino
colloquantur; nisi is licentiam scriptam, & ob-
signatam a Superiore monasterij, aut ab eo, quem
is suo nomine substituerit, atque in cancellaria E-
piscopali gratis descriptam attulerit. Quæ contra
id fecerit, priuetur trium mensium facultate lo-
quendi cum externis omnibus cuiusuis sexus, etiā
propinquis; cogaturq. singulis sextis ferijs eius
temporis, disciplina nomine, flagella sibi publice
adhibere, & orare eo psalmo, *Misere mei Deus*.
Licentiæ autem, scripto permissæ, accipiantur ab
ijs, quæ rotæ sint præpositæ; priusq. ad præfectam
deferantur, quam illæ accersantur, quæ scripto no-
minatæ sint. Præfecta ubi scriptum legerit, ma-
numq. et signum eius agnouerit, cuius officium sit
facultatem colloquendi concedere, benedictione
adhibita, permittat ijs, quæ scripto nominentur, ut
cum illis tantummodo loquantur, qui nominatim
descripti sint; idq. ad communem colloquutionis fe-
nestellam,

nestellam, non ad ianuam, neque in ecclesia, aut alibi, presentibus semper monialibus arbitris ei muneri praefectis. Quae uero ad colloquendum accesserint, breui finem loquendi faciant; caueantque ne tempus, quo nihil est pretiosius, inani, aut inutili sermone consumant.

NON est ferendum, ut moniales, praesertim sacris diebus, aberrantes ab oratione, ceterisque pijs exercitationibus, sermonibus minime necessariis tempus consumant: idcirco, quibus diebus sumitur sacrosancta Eucharistia, & quoties dies festi ex praeccepto Ecclesiae celebrantur, tempore etiam Aduentus & Quadragesimae, in uigilijs praeterea de praeccepto, omni denique tempore, cum diuina sunt officia, moniales cum externo nemine omnino colloqui possint, nisi necessitas ita postulet.

MONIALES uero tam quae audiendis sermonibus praeposita sunt, quam illae, quae loquentur, ne monasterium absurdis & inanibus rumoribus compleatur, cum nemine omnino communicent, quae ab externis acceperint, nisi cum praefecta, si eis expedire uidebitur, ut aliqua ad eam referantur.

VIGILENT praefecta, & quae sermonibus audiendis praeposita sunt, ne quisquam ad colloquendum cum monialibus accedat, simulato eius nomine, qui scripta licentia nominatur. Quod si id aliquoquam commissum fuerit, is ab Episcopo; quae uero cum eo collocuta fuerit, & quae scientes permiserint, a suo Superiore, harum constitutionum pra-

N 2 scripto,

scripto, graui poena eorum arbitratu afficiatur.

QVICVMQVE uero clericus siue secularis, siue regularis, cuiuscumque ordinis, aut laicus cuiuscumque status, dignitatis, gradus & conditionis ad monialium monasteria accesserit, & cum earum aliqua, non impetrata, ut praescriptum est, colloquendi facultate, sermonem habuerit, grauius puniatur.

Hoc autem edicto neque patres, neque fratres teneri uolumus, quibus non impetrata illa colloquendi facultate, sed seruatis ceteris regulis, hac ipsa de re latis, cum filiabus & sororibus tantum colloqui, non tamen septa umquam ingredi, licebit.

NEMINI omnino neque sacro, neque profano, neque mari, neque foemina liceat adire monasteria monialium docendi causa tantum, quem figuratum uocant.

In iis tamen monasteriis, in quibus non in exteriori ecclesia a secularibus, sed intus a monialibus organo sonatur, permittere poterit Superior alicui uiro, moribus & etate ab Episcopo probato, ut foris ad fenestellam colloquutionis monialem organistam tantum sonandi artem edoceat, si in eo studij genere plus proficere necesse habeat.

Hoc autem intus, ad ipsam fenestellam discens, commorabitur; cui semper adsistent duae ex iis, quae audiendis sermonibus praeposita sunt.

Quae contra fecerit, siue praefecta, siue alia; uelo priuetur; aliisq. praeterea poenis afficiatur, arbitra-

tu

tu Superioris .

Organum autem in posterum ne constituatur; nisi locus, in quo apte locetur, Superioris iudicio ante probetur .

Prohibentur etiam moniales ipsæ intus, aut per alios foris sonare musicis instrumentis, præter organa, & harpichordium, quo ars organo sonandi discitur .

NE liceat monialibus depositi, aut custodiæ causa, in monasterio habere pecuniam, gemmas, uestes, aut eius generis res ullas cuiusvis personæ, nec uasa quidem florum, aut fruticum .

Quod si quæ in presenti habeant, ut omnis incommodi causa tollatur, ad tres menses, quibus debent, ea restituant .

Contumacibus, aut negligentibus pœna sit; præfatis, officij, ceteris, ueli spoliatio .

MONIALES, ne animi quidem relaxandi causa, secularium uirili, aut muliebri uestitu utantur, cum dedecet Dei famulas, uestes, ab earum professione alienas, induere. uerum, decoro semper seruato omnium & temporum, & actionum, permittente præfecta, honeste, &, quemadmodum sacras Deo uirgines decet, animum remittere licebit .

MONIALES etiam ne offulas, aut cetera huiusmodi conficiant donandi gratia, prohibemus propter temporis iacturam, & sumptum, qui in eas impenditur. Quæ contra decretum, aliud com-

N 3 miserit,

miserit, uel permiserit, Superioris arbitratu puniatur; maxime uero in praefectam animaduertatur.

NVLLI moniali fas sit ad quemquam secreto littera scribere, praeter Superiorem et Episcopum si de aliqua graui re esset admonendus.

Neque ad se missas litteras aperire, & legere, nisi praefecta prius eas coram uicaria legerit; aut se praesente legi iusserit.

Quae contra hanc legem aut scripserit, aut acceperit litteras; per duos menses e sua cella pedem non efferat; & singulis sextis feriis, ita ieiunare cogatur, ut tantum pane & aqua uescatur. Ac si ea littera suspicionem aliquam criminis haberent ea, ad quam scriptae fuerunt, praeter praedictam poenam, sex menses & facultate loquendi ad fenestellam monialium colloctionis, & uelo priuetur.

Verum ne praefecta falli possit, fictis, ei litteris, ostensis, quae aliae sint ab acceptis, & ab illis, per quas responsum est; quae rota praeposita fuerint, omnes accipient litteras, quae ad monasterium peruenerint; easq. statim ad praefectam afferent; a qua etiam litteras, a monialibus scriptas, accipient clausas, & obsignatas coram eadem ipsa, quas deinceps nuncijs externis tradent.

De

De conuersis.

CONVERSIS, minimum quadraginta annos natis, & Superiori probatis, facultas sit exeundi e septis monasterij, propter negotia monasterio necessaria; permittente tamen praefecta, quotiescumque exeundem fuerit.

Cui etiam liberum sit, eas, si ita uidebitur, intra septa semper retinere. quod ut faciat, si modo possit, eam uehementer cohortamur.

Ad funera autem ne prodeant, nisi quae ordinis sint mendicantium.

Exeuntes uero bina prodeant; neque longius discedant, altera ab altera, quam ut se inuicem aspicerent, & audire possint.

Quibus si ex urbe egredi contigerit, semper in eodem lecto somnum capiant.

Caueantq. ne in cuiusquam famosae personae domum introeant, etiam si illa de monasterio bene merita fuerit.

Neue in domicilijs, ubi aliae honestae mulieres non habitent, pernoctent.

Neue litteras, aut mandata clam perferant.

Aut quidquam inane monialibus renuncient, quod foris uiderint, aut audierint.

Delinquentibus poena sit, carcer, aut etiam grauior arbitratu Superioris.

De puellis sæcularibus, quæ in monasteriis
educantur.

PVELLAE sæculares cuiusvis generis, conditionis & ætatis, quæ nunc in clausura monasterij, educationis, aliæque causa commorantur, post annum e monasterio exire cogantur, nisi omnibus his prædita, quæ ad suscipiendam religionem, monasterij institutis, Tridentini concilij, & harum constitutionum decretis requiruntur, monachalem uestem sumere uoluerint. Episcopis tamen facultas permittitur probabili de causa prorogandi tempus suo arbitratu, consentiente Superiore regulari in iis monasteriis, quæ ei subiecta fuerint.

In posterum puellæ, educationis causa, in monasteria ne recipiantur sine licentia, scripto permissa ab Episcopo, ac Superiore regulari, si ei subiectum fuerit monasterium, cui etiam prius accesserit scriptus Metropolitani consensus.

Hac autem licentia non concedatur puellis, quæ habeant, a quibus regi, & educari commode possint; aut iis, quæ decimum annum non compleverint, aut maioribus quindecim annis.

Quæ semel exeunt e monasterio, amplius aut in illud; aut in nllum præterea aliud admitti non possint; nisi cum moniales fieri uoluerint.

Huiusmodi autem puellæ nigri tantummodo, aut fusci, uel albi coloris uestes, non sericas, adhibeant. nullo præterea exquisito ornamenti genere utantur;

tur; ne sint cincinnata; neue habeant in aures, nec monialia, aut eius generis inanes delitias.

Cum propinquis, aliisue externis ne colloquantur; nisi eisdem seruatis, quæ supra de monialibus eo in genere decreta sunt.

Dormiant, cibum capiant, uersenturq. loco separato a monialibus, iis exceptis, quæ ipsis regendis, & instituendis præpositæ sunt; cum nullaq. moniali consuetudinem habeant, præterquam in ecclesia, cum Missa, aut diuina officia celebrantur.

Puellarum alimenti & educationis causa quotannis monasterio non minus soluatur triginta aureis cuius pecunie dimidium in singulos sex menses representetur. quod si ea pecunia per ipsos sex menses non numerata fuerit; puellæ ad suos remittantur, quos magistratus monasterio omnino satisfacere cogant.

Quæcumque ex iis puellis monialis fieri uoluerit, ad propinquos suos mittatur, aut ad eos, qui ipsius curam habent, apud quos saltem per mensem maneat, priusquam ab Episcopo, aut ab eius ministris examinetur. idque, ut facilius, ac melius eius libera uoluntas exquiri & explorari possit.

Puellas uero, domi suæ foris uiuentes, neque litteras, neque ullam omnino artem monialibus docere liceat, ne ad fenestellas quidem, aliaue colloca-tionis loca. quod si id monialium præfecta quouis modo permiserit; semestri administrandi officio priuetur.

De

De concionatoribus, confessoribus, uisitatoribus, & cappellanis.

QVI monasterijs præsunt, doctos, prudentes, ac pios concionatores adhibeant; qui bis saltem in singulos menses ad cancellos collocutionis monialium, uel ad fenestellas ecclesie, Dei uerbum prædicent; easq. erudiant in omnibus, quæ ad Dei cultum, & sempiternam salutem consequendam pertinent.

Concionatoribus autem ne liceat cum monialibus separatim colloqui; nisi eis a Superiore monasterij licentia permutatur.

PRAEFICIANTVR etiam monialibus confessores & ætate prouecti, & prudentes, & Deum timentes; qui semel saltem in singulos menses audiant peccata monialium; eisq. sacrosanctam Eucharistiam administrent, quemadmodum sacrum Tridentinum concilium debere censuit.

Ses. 25. c.
10. de Reg.

NEMO Regulares peccata monialium possit audire; nisi prius a generali Capitulo, aut sui ordinis Generali, aut, eo absente, ab ipsius uicario generali probatus fuerit; cuius rei fidem fecerit Episcopo eius loci, ubi fuerit monasterium, aut eius uicario. Omnes monialium & seculares, et regulares confessores, confecto biennio, aut ad summum triennio, mutantur; nisi iusta aliqua, aut necessaria causa Episcopo, aut eius ordinis Generali, si Regularibus subiectum sit monasterium, postulare

postulare uideatur, ut illis tempus prorogetur.

Iidem monasterij septa ingredi non possint; nisi id eis a Superiore aliqua de causa concessum fuerit; excepta causa administrandi sacramenta egrotis monialibus, cum graui & periculoso morbo laborant.

Quo tempore dum intra septa commorantur, eos due, aut tres moniales, quæ ætate ceteris præstent, comitentur. Eademq. omnes prosequantur, quicumque septa monasterij introierint, etiam Superiores, ac uisitatores, facta prius significatione sonitu minoris campanæ monialibus se recipiendi. quæ consuetudinem nisi præfecta seruarit, officio moueatur Superioris arbitrio.

CONFESSORES in monasteriorum locis, quos foresterias uocant, cibi capiendi causa ne morentur, nisi confessionis tempore.

Neque tum etiam ibi noctu cubent, nisi cum alicui ex monialium numero mors instaret, ut præsto esse possint administrandis sacramentis, & reliquis pietatis officijs; aut cum propinquum monasterio domicilium non habent, ut in multis monasteriis, quæ sunt in diocesi.

Nemini autem confessori seculari, aut regulari assidue habitare liceat foris in foresteriis, & adibus monialium; aut earum sumptibus ibi uiuere; nec, si in iis locis dormitur, quæ monasterium attingunt, fenestra, aut rota sint; &, si sunt, statim muro obstruantur, ut nihil a monialibus, quod in eo loco agatur,

gatur, aut dicatur, aspici, aut audiri possit.

Clatri lamina, & linea tela fenestellula eius loci, ubi moniales confitentur, ita compacte cohæreant, ut remoueri non possint; & inde tantum audiri, aspici autem nullo modo possint.

Qui uero confessores in iis deliquerint, statim & officio priuentur; & facultas tum adeundi illud monasterium, tum diuina administrandi, eis arbitrio Superioris adimatur.

EANDEM poenam subeant omnes Regulares, & alij cuiusuis generis clerici, qui cibum, aut sonum capient in locis collocutionum, ac foresterijs monialium; aut munera alicui moniali, quæ secundo, arctioris cognationis gradu coniuncta non sit, dederint, aut ab ea acceperint. Superiores tamen, suo arbitratu, cum illis colloqui, & in foresterijs uesci, & cubare possint, quo tempore uisitant monasteria, si tamen ibi fratrum sui ordinis monasteria non habeant. Quæ si sunt, apud eos diuersari debent, neque graues esse monialibus.

Iidem pecuniam, munera, aut premia a monialibus ne accipiant, quo illæ aperte intelligant in eiusmodi uisitatione tantummodo ab eis consuli Dei gloriæ, & monialium salutis.

Liceat uero ijs Superioribus, qui premuntur inopia, sumptu monialium uiuere, cum eas uisitant, aut adeunt alia de causa, quæ ad ipsarum utilitatem spectet.

REGULARIBVS, qui fratres sint monialiū,
permisus

permissu Superiorum, quemadmodum supra dictum est, semel in singulos annos cum sororibus monialibus tantum colloqui liceat; idq. presentibus ijs, quæ colloctioni præpositæ sunt. quod si illi aliquos secum adduxerint, y cum monialibus omnino ne colloquantur, proposita ea pœna, quæ superius colloquentibus sine licentia est constituta.

SOCII confessorum Regularium sint ætate prouecti, & Superiori suo probati; neque cum ulla moniali colloqui possint, nisi cum præfecta, & rota, aut foresteria præposita, si quid opus sit confessoribus tum, cum peccata audiunt, eiusdem pœnæ periculo.

Præterea Superiores ex decreto sacri Tridentini concilij quotannis idoneum confessorem extraordinarium monialibus sibi subiectis exhibeant. cui curent ut uniuersæ confiteantur; ut, quæ huiusmodi indigent medicina propter aliquem occultum animi morbum, neque ipsæ eam postulare, aut accipere ab usitato confessore umquam audent, liberius mederi suis malis possint, ac diaboli laqueos euadere, una cum reliquis confessori nouo sua peccata confitendo.

Ses. ead. c.
10.

SACERDOTES, qui in monialium ecclesiis publicis rem diuinam facturi sunt, bene audiant; & bonis moribus sint; & ab eo etiam approbati, qui monasterio præsidet.

Ex quibus, qui a monialibus mercede conducuntur, non ab illis, sed a Superiore, aut eius iussu a

con-

confessore monialium deligantur.

Qui, nisi eis facultas scripto concessa sit, cum monialibus ne colloquantur; nisi cum ijs, quae sacristiae praesunt; quibuscum ad rotam ecclesiae quam breuissime loquantur de his tantum modorebus, quae ad Missae sacrificium sint necessariae.

NE magnifici, & sumptuosi apparatus fiant, cum dies festus ecclesiae monialium celebratur, sed pii, ac modesti, & qui religionem, non inanem aliquam speciem, praesferant.

Quo non admittantur musici, figuratum cantum, aut quoduis musicum instrumentum adhibentes.

PRAEFECTA monialium neminem ad monasterii famulatum, & procurationem admittat, cuius aetas & mores earum Superiori probati non sint.

Eiusdem etiam Superioris sit approbatio eorum, qui nunc monialibus inserviunt. quo in numero medici, tonsores, furno, aut pistrino praepositi, ceteriq. omnes intelligantur, quibus in monialium septa introeundum sit.

Qui monasterii res procurant, quotannis suae administrationis rationem reddant iis, quos diximus; & ad duos menses bonis praedibus caueant cancellariis Episcoporum, se fideliter rationem reddituros suae administrationis. quod si facere neglexerint, officio priuati censeantur.

IN parochialibus ecclesiis, quae monialium monasteriis annexae sunt, perpetui vicarij, ex formula

la

la Tridentini concilij præscripta, ab Episcopis con sess. 7. c. 7.
stituantur.

De propria regula, & constitutionibus his
assidue legendis.

QUIA moniales, quæ professæ sunt; non solum
Dei, & sanctæ Ecclesiæ præcepta, quæ Chri-
stianis omnibus præscripta sunt, sed etiam suæ re-
gulæ, & ordinis leges & instituta seruare debent;
operæpretium erit, illis suæ uocationis, & profes-
sionis debitum officium in memoriam quam sæpis-
sime reuocare.

Ideo in uirtute sanctæ obedientiæ præcipimus, ut in
singulis monasteriis ab aliqua moniali, ceteris pro-
fessis audientibus, quotidie legatur saltem caput
unum constitutionum regulæ, aut ordinis, cui ad-
strictæ sunt. cuius lectionis initium fiat a primo,
& ita procedatur ad extremum; ac deinceps ad
primum caput redeatur; ut eodem ordine, ac pro-
gressione seruata, nunquam sacræ huius exerci-
tationis usus intermittatur. Præterea has etiam
constitutiones frequenter legi iubemus, ut crebra
salutarium præceptorum commemoratione monia-
les in obeundo suo munere diligentiores euadant.

Qua in re præfectam monemus, ut ceteras ad sum-
mam legum obseruationem non minus exemplo
suo inuitet, quam auctoritate compellat.

Denique præcipitur omnibus monialium confessori-
bus, ut illis uniuersis semel legant, & explicent o-
mnia

omnia hæc decreta, quæ, in vulgarem sermonem conuerſa, ad communem prouincia utilitatem primo quoque tempore curabimus edenda; eaque, ut omnino, quemadmodum debent, ſeruent, uehementer cohortentur.

Quæ moniales arctioribus constitutionum, regulæq. uinculis adſtrictæ uiuunt; non is eſt animi noſtri ſenſus, ut ab illis ſuſcepta uitæ inſtitutis diſcedant, ſed una cum iis hæc quoque decreta ab illis ſeruari iubemus.

De Iudæis.

Vt, quantum poſſumus, Iudæis corrumpendi Chriſtianorum mores, & eis bona per fraudem auferendi occaſionem adimamus; ipſosq. ad uiam ſalutis traducere ſtudentes, ex ſacrorum etiam canonum decretis, edicimus.

Vt iudæi ſemper, & quocumque iter faciant; uiri pileum, ſeu birretum crocei coloris; mulieres impositum reliquo capitis integumento, pannum eiſdem coloris ſerant.

Ne Chriſtiani ad conuiuia, nuptias, uel dies feſtos, & ſynagogas iudeorum accedant; aut cum eis ludant; uel, quod deteſtabilius eſt, choreas cum iudæis agant.

Ne iudæis chriſtiani in ſamulatu eſſe poſſint.

Ne chriſtiani, ſi in diem, uel horam, iudæis operas ſuas locauerint; apud illos cibum capiant.

Ne chriſtiane mulieres, iudeorum nutrices in eo-

rum

rum domibus esse ullo pacto possint. Nec uero extra eorum domos, nisi cum necessitas, Ordinario probanda, postularit.

Ne christiani iudeos medendi causa ad se accersant.

Ne in coniungendis inter se matrimoniis eorum opera utantur.

Ne christiana mulieres iudeas fuci, pigmentorum aut ornandi se causa adhibeant.

AGROS, prædia ecclesiastica iudeis locari; uasa, uestes, aliaue sacra, uel ad usum ecclesiæ destinata, uendi, aut pignori dari ne liceat.

Ne in ædibus, quæ ecclesiis uicina sint, iudei habitent; & si qui in eis nunc habitant, intra certum tempus omnino migrare cogantur.

Ne christiani cū iudeis in diebus festis, emptionis, uenditionis, uel alio nomine contrahere audeant.

Ne tribus ante Pascha diebus iudei in publicum prodeant; neque quidquam palam, uel secreto in contemptionem christiane religionis facere audeant.

Ne dignitatem, uel publicum officiū, quod ad christianos pertinere aliquo modo possit, iudei obtineāt.

HAEC, & reliqua, quæ de christianorum cum iudeis consuetudine sacris canonibus constituuntur, curent Episcopi, & principes, ac magistratus, pro sue quisque auctoritatis munere, poenis contra christianos & iudeos acrioribus constitutis, ut in uiolate seruentur.

O VEH-

VEHEMENTER etiam a principibus petimus, ut in singulis ciuitatibus certum locum constituāt, ubi iudei separatim a christianis habitatum conueniant. Et si quas proprias ades iudei in ciuitate habent; intra sex menses eas uere, non autem simulato contractu, christianis uendi iubeant.

Illud præterea pro sua pietate principes statuere debent, ut iudei in quibusuis contractibus, & negotiis, quæ cum christianis habuerint, in libris suis conscribendis, litteris, & lingua uulgari nostra, non autem sermone, aut characteribus hebraeis utantur. si secus fecerint, seuerè puniantur, nullumq. inde ius eis esse possit agendi, uel excipiendi. Omni denique diligentia illos in eo eniti equū erit, ut fraudulentā, & insidiosam iudeorum cum christianis contrahendi rationem, & eorum facultatibus inhiantem auaritiā cōprimant, et coerceant.

MONEMVS uero Episcopos, ut ab hominibus piis ac peritis lingue hebraicæ, & rituum iudeorum, uel, si huiusmodi non reperiantur, ab aliis doctis, ac bonis uiris curent fidem, ac doctrinam christianam iudeis prædicandam.

Ad eas conciones iudei omnes iussi conueniant; sed pueri, ac puellæ seorsum a parentibus, atque aliis maioribus natu, concionatorem audiant; qui ipsos familiariter instituatur, & interrogantibus benigne satisfaciat.

In quo signum aliquod conuersionis cognitum fuerit, is ab alijs separetur; & in domum aliquam catholicam

te chumenorum, ad id paratā, deducatur; ubi diligē-
tius omnia, quæ scire christianum oportet, doceatur.
Catechumeni ne baptizentur, nisi prius diligenter
instructi, & examinati fuerint, præsertim si gran-
diores sint.

BAPTIZATI cure alicuius probi viri, saltē
per annum committantur, qui uitam illorum iis
rationibus regat, ac moderetur.

Ut diebus festis Missam, conciones, ac Vesperas o-
beant.

Alijs diebus aliquo artificio, quo uictum quære pos-
sint, utantur.

Ne cum iudeis ullā omnino consuetudinē habeāt.

Nec cum christianis, quorum uita flagitiosa sit.

CVRET Episcopus, ut iudeus, qui ad fidem se
conuerterit, omnia bona sua habeat; ac si filius fa-
milias sit legitima, & quæcumque alia bonorum
pars, et iure debita; a patre, etiam uiuente, detur;
uel, si mulier fuerit, ei dos a marito restituatur;
uel a patre constituatur, unde ali possit, ex præscri-
pto constitutionis Pauli Tertij summi Pontificis,
præsertim in iis, quæ ille statuit de ijs facultatibus,
quæ ex usuris comparata sunt.

Die. 21. Mar.
111. 1542.

De pœnis, & alijs, quæ generatim ad has
constitutiones pertinent.

QVIBVS pœnis, nostris in hac prouinciali sy-
nodo decretis, delicta coercemus, nihil de il-
lis animaduersionibus derogamus, quas ueteres

O 2 canones,

canones, & sacrum Tridentinum concilium in eadem peccata constituerant. quare negligentes, uel contumaces & illis, & ijs poenis puniendos decernimus. Quotiescumque delicti causa clerici mulctandi sunt, quae ab illis exigenda erit pecunia, nullo modo ad Episcopum perueniat, in eiusue commoda quauis ratione conuertatur; sed idem Episcopus parte pecuniae, quae tertiam non superet, assignata delatori, reliquam pijs operibus, aut locis, quibus ei uidebitur, omnino attribuat. Quam pecuniam, si qui piorum locorum, aut operum administratores intra mensem ab eo die, quo solui debet, numerandum, non exegerint, ea Seminario iam nunc ad iudicata intelligatur. Notarius autem, qui attributionis instrumenta confecerit, triduo ea de re loca pia, quorum intererit, admoneat; alioqui eis sua pecunia satisfaciat. . Mulctas uero, quae ob delicta ecclesiastica uel mixti fori, laicis, a iudicibus ecclesiasticis irrogabuntur, ad hunc modum diuidi uolumus.

Vt tertia parte pijs locis, aut operibus, eadem, quae supra diximus, conditione addicta, tertia ad fiscum principum secularium pertineat, reliquum accusatori detur.

Quibus uero, tum clericis, tum laicis pecuniae mulcta imponenda fuerit, si sint soluendo, ne eis poenam remittant Episcopi; nisi graui de causa. quod iudicium eorum conscientiae periculo sit; sint inopes sint, pecuniam aliqua alia salutari poena commutent, quae

quæ eius generis sit, ut peccatorum uulnera contra
riis remedijs curentur.

QVID QVID cōsensus, approbationis, sententiæ,
uel alio huiusmodi nomine Episcopi ex facultate, in
hac synodo eis permissa, cōcesserint, et ab ipsis, et ab
eorum quibusuis ministris, gratis omnino detur.

QVAMCVMQVE facultatem ex decretis in
hac sacra synodo editis habent Episcopi, eam ipsos
per suos uicarios exequi posse uolumus; nisi in iis,
quæ proprie ad ordinem Episcopalem pertineant;
aut in quibus uicarij a sacris canonibus, aut a con-
cilio Tridentino, uel a nobis expresse exclusi sunt.

SI in his decretis, ante alteram Mediolanen-
sis prouinciæ synodum, ulla difficultas orta fuerit;
eius, et omniū, quæ ipsis decretis continentur, inter-
pretationē & explicationem Metropolitano reser-
uamus, salua semper sedis Apostolicæ auctoritate.

QVID QVID de sacramentorum administra-
tione, Missæ celebratione, diuinorumq. officiorum
modo, & ratione in hac synodo decreuimus; id ne-
que ad Mediolanensem ecclesiam, quæ sancti Am-
brosi præscripto & instituto proprios ritus, ac ce-
remonias habet, neque ad ceteras, quæcumque eo-
dem iure, ac modo ex antiquissimo tempore sacra
facere consueuerunt, in iis quæ eius institutis, riti-
bus, et ceremoniis expresse aduersantur, pertinere
uolumus. Ceteris uero & Mediolanensis ecclesia,
& quæ eiusdem ritibus utuntur, æque teneantur,
atque alia, quæ in prouincia nostra sunt, ecclesiæ.

EPISCOPI, duobus adhibitis de Capitulo illius ecclesie, cuius res agitur, quorum alter suo, alter Capituli iudicio deligatur, statuta, constitutiones, priuilegia, & indulta ecclesiarum cathedralium, & collegiatarum recognoscere, accurate uideant, an in illis quidquam sit, quod ab ipsis sacri concilij Tridentini decretis sit alienum, ad quorum prescriptum omnia, & ex constitutione Sanctiss. D. N. Pij IIII. & ex eodem concilio corrigant, & emendent. Quod si Episcopo & canonicis aliqua de iis acciderit dubitatio, ad Metropolitanum referant; qui a summo Romano Pontifice explicationem eorum postulet, quæ difficultatem habere uidebuntur.

VT nemini, eorum, quæ in hac sancta synodo decreta sunt, ignorantiam excusare liceat, edicimus, ut ex quo primum die edita, in ualuis Metropolitana ecclesie proposita fuerint, ad duos menses, omnes se & his decretis, & si contra fecerint, poenis, quæ eis continentur, teneri intelligant.

Ab eo etiam affixionis die eorum decretorum temporis initium sumendum decernimus, quibus aliquid intra certum tempus prestari iubemus.

Iubebunt præterea singuli Episcopi, si eis expedire uidebitur, ea omnia, suæ quoque cathedralis ecclesie ualuis affigi; & proxima sua diocesana synodo legi, ac recitari: quo studiosius eorum præcepta omnium animis inculcentur.

Singulæ etiam cathedrales, & collegiatae, & parochiales

edita 7. cal.
Feb. 1563.

chiales ecclesie huius prouinciæ, has constitutiones certo aliquo loco collocatas, perpetuo asseruent.

Episcopi singulis quattuor anni temporibus, si id opportunum censuerint, legi inbeant coram, se & canonicis ecclesie cathedralis, & collegiatarum omnia ea, quæ de uita et honestate clericorum, deq. diuinorum officiorum celebratione in hac nostra prouinciali synodo statuta fuerunt; ut ea, crebro repetita, facilius in mores inducantur.

MAXIMAS Deo gratias agere debemus, quod quæ pro communi prouinciæ salute, hoc tempore statuenda uidebantur, ad optatum exitum perducta sint; quodq. eiusdem beneficio principes uniuersæ prouinciæ i obtigerunt, a quibus omnem opem, auctoritatem, et auxiliū in eis exequendis quæ sancita sunt, iure optimo sperare, et expectare liceat. quod ut ex animo, ac summo studio præstet, pro nostri officij munere, eos uehementer hortamur, & per uiscera Domini nostri Iesu Christi obsecramus.

Ex præcepto sacri Tridentini concilii collegimus, & cognouimus abusus omnes, qui in indulgentias ex superstitione, ignorantia, irreuerentia, aut quauis causa in prouincia Mediolanensi irrepserunt, ut Metropolitanus de iis, ex sententia synodi, ad summum Romanum Pontificem referat. cuius auctoritate, & prudentia constitutis iis, quæ huic prouinciæ nostræ expedire uidebuntur, fideles saluare indulgentiarum fructum pie & sancte percipiant.

ACTVM est diligenter a nobis ex præscripto sacri Tridentini concilii, quæ ratio iniri posset, ut aliquæ ecclesiæ cathedrales prouinciæ nostræ Mediolanensis, quarum sunt tenues fructus, ita nouis prouentibus augerentur; ut & ad illarum necessitatem, & ad Episcopalem dignitatem satis essent. eam autem rationem nomine synodi Metropolitanus ad Sanctiss. D. N. referat; qui cognita rei necessitate, pro sua prudentia & pietate, & Episcopis, & ecclesiis consulere poterit.

QVIA multa a summo Romano Pontifice & publicæ totius prouinciæ Mediolanensis, & priuatæ singularum ecclesiarum utilitatis causa petenda sunt; decernimus, ut, quidquid ab eius Sanctitate communibus nostris, & qui adsunt, prouincialium Episcoporum litteris postulabitur, id huius synodi nomine, & auctoritate ita factum intelligatur, perinde ac si in sessione publice postulatum esset.

OMNIA et singula, quæ in hac sacra synodo decreta, actaq. sunt, quæ debemus obedientia, ac reuerentia, auctoritati, ac iudicio sanctæ Romanæ Ecclesiæ, omnium ecclesiarum matris, & magistræ, semper emendanda, & corrigenda subiycimus.

L A V S D E O.

LITTERAE
S.^{mi} D. N. PII, PAPAE V.
quæ ad has constitutiones
pertinent.

PIVS, PAPA V.
Dilecto filio nostro, CAROLO, tit. sanctæ
Prædix Presbytero Cardinali Borrho-
mæo nuncupato.

DILECTE Fili noster Salutem & Apo-
stolicam benedictionem. Dudum a fe-
re. PIO PP. IIII. prædecessore no-
stro emanarunt litteræ in forma Bre-
uis tenoris subsequentis, a tergo uide-
licet, Dilecto filio nostro CAROLO, tit. Sanctæ
Prædix Presbytero Cardinali Borrhomæo uoca-
to, in tota Italia nostro, & Apostolicæ Sedis de La-
tere Legato. Intus uero, PIVS Papa Quartus.
Dilecte Fili noster Salutem & Apostolicam benedi-
ctionem. Iuxta nostri Pastoralis officij debitum,
indefessa sollicitudine ad ea libenter intendimus,
per quæ in singulis, præsertim monialium, monaste-
rijs, regularis obseruantia, ac debita clausura non
modo conseruatur, sed, si in eorum aliquibus for-
san dilapsa, aut dissoluta reperiatur, adhibitis op-
portunis remedijs, diligenter refarcitur, atque re-
stituitur, ita ut ipsarum monialium felici statui, ac
directioni, prosperoq. & laudabili regimini salubri-
ter prouideatur. Vt igitur ea, quæ a sacris canoni-
bus, & nouissime a sacro concilio Tridentino sanc-
ta

ga sunt, ac reformationem, & clausuram monasterio-
rum monialium huiusmodi respiciunt, in tuis ciui-
tate & diœcesi ac prouincia Mediolanensi debitæ e-
xecutioni demandentur: Monialesq. ipsæ ad regu-
lam, quam professæ sunt, præscriptam uitam insti-
tuant, & componant, ordinumq. suorum uota, ac
præcepta fideliter obseruent. Tibi nostro secundum
carnem nepoti, qui Ecclesiæ Mediolanensi ex con-
cessione, & dispensatione Apostolica præesse digno-
sceris, ac quamdiu eidem præfueris, quemq. ob exi-
miam, & singularium uirtutum prudentiam, probi-
tatem, ad religionem, nuper nostrum, & Aposto-
licæ Sedis de latere Legatum, de Venerabilium fra-
trum nostrorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardi-
nalianum consilio, in uniuersa Italia constituimus, &
deputauimus, per Apostolica scripta committimus,
& mandamus, ut per te ipsum, seu per te deputan-
dos, prout tua tibi suaserit ratio, seu in proxima Sy-
nodo Prouinciali, uel diœcesana, per te celebrandis,
sicut tibi magis expedire uidebitur, ea omnia aucto-
ritate nostra statuas, ordines, disponas, ac decer-
nas, quæ ad custodiendam in quibusuis monialium
monasterijs, etiam regularibus quibusuis subiectis,
Ciuitatis, diœcesis, & Prouinciæ tuæ, huiusmodi
debitam, & regularem normam, & clausuram, bo-
numque, & salutare regimen in eis inducendum, con-
stituendum, & conseruandum, & denique ad illa-
rum congruam, & expedientem correctionem, &
reformationem necessaria esse cognoueris, seu quo-
modolibet opportuna. Nos enim ultra facultates ti-
bi nuper per alias nostras, etiam in forma Breuis lit-
teras sub Data Romæ die 11. Februarij, proxime,
præteriti circa uisitationem, reformationem, & cor-
rectionem monasteriorum monialium tuarum ciui-
tatis, & diœcesis, concessas, quas omnes & singulas
ad quæcumque monasteria, quibusuis regularibus
subiecta,

subiecta, ac ad quascumque ciuitates, terras, & loca totius tuæ Prouinciæ Mediolanensis harum serie extendimus, & ampliamus, extensasq. & ampliatas fore, & esse decernimus. Ita tamen quod quo ad monasteria monialium, etiam regularibus quibusuis subiecta, existentia in ciuitatibus, terris, & locis Suffraganeorum tuorum de eorum consilio, & consensu, prout tibi uidebitur, facultates ipsas iuxta prædictarum & præsentium litterarum formam & tenorem, exercere, illisq. uti libere ualeas: Circumspectioni tuæ quæcumque monialium monasteria præfata, etiam quomodolibet exempta, ac Nobis, & Apostolicæ Sedi, seu Hospitali sancti Spiritus, seu sancti Ioannis Hierosolymitani, uel Basilicæ sancti Ioannis Lateranensis, aut sancti Petri de Vrbe, siue quibusuis alijs Hospitalibus, & Ecclesiis sæcularibus, uel regularibus dumtaxat subiecta totius tuæ Prouinciæ Mediolanensis, quæ reformatione indigere iudicauerit, eorumq. moniales, & personas tam in capite, quam in membris, auctoritate nostra uisitandi, reformandi, corrigendi, & emendandi, ad debitamque, & regularem obseruantiam, & clausuram iuxta canonicas sanctiones, & regularia suorum ordinum instituta, & alia, quæ tibi congruentiora uidebuntur, reducendi, reponendi, & restituendi, ipsasq. moniales, si tibi uisum fuerit, ad alia monasteria eorundem seu aliorum ordinum in totum, uel in partem transferendi, necnon monasteria ipsa, etiam quibusuis regularibus subiecta, diruendi, supprimendi, uel alijs uniendi, annectendi, incorporandi, seu ad alios usus, tibi bene uisos, mutandi: Et in super quæcumque statuta, & ordinationes rectum, & exemplarem monialium, & personarum huiusmodi uiuendi modum, ac normam, debitamq. clausuram concernentia, faciendi, & condendi, factaque, & condita, si melius & consultius esse

esse censueris, alterandi, & mutandi, aliaq. de no-
uo condendi, & edendi, illaq. sic per te condita, &
edita ab omnibus Abbatissis, Priorissis, monialibus,
& personis eorundem monasteriorum per excom-
municationis aliasq. censuras, & pœnas Ecclesia-
sticas, ceteraq. opportuna iuris & facti remedia fir-
miter, & inuiolabiliter obseruari mandandi, & fa-
ciendi: Necnon pro faciliiori statutorum, & obser-
uationem huiusmodi obseruatione, & executione
dictarum monialium Superiores, & in eorum negli-
gentiam locorum Episcopos in executores præmis-
sorum statutorum & ordinationum constituendi, &
deputandi: Contradictores quoslibet & rebelles, ti-
biq. super his parere recusantes, & renitentes cen-
suris, & pœnis, ac remedijs præfatis, quacumque
appellatione remota, compescendi, illaque, etiam
iteratis uicibus, aggrauandi, & interdictum Eecle-
siasticum apponendi, auxilium quoq. brachij sæcu-
laris ad hoc, si opus fuerit, inuocandi, & generali-
ter omnia, & singula faciendi, gerendi, mandandi,
& exequendi, quæ tibi ad Dei omnipotentis laudē,
& gloriam, ac diuini cultus augmentum, Religio-
nisq. conseruationem, & animarum salutem expe-
dire uidebuntur: Amplam, liberam, & omnimo-
dam auctoritate Apostolica tenore præsentium fa-
cultatem, & potestatem concedimus, & imparti-
mur. Districtius inhibentes monialibus, & perso-
nis præfatis, & quibusuis aliis cuiuscumque digni-
tatis, status, gradus, ordinis, & condicionis fue-
rint, ne sub indignationis nostræ, & excommuni-
cationis læ sententiæ eo ipso, si contra fecerint,
incurrendis pœnis, te, uel a te deputatos, quomi-
nus huiusmodi uisitatio, reformatio, & clausura
fiant, suumq. debitum, & optatum sortiantur effe-
ctum, impedire, retardare, aut perturbare ardeant,
uel præsumant. Ac etiam eisdem, quacumque Ec-
clesiastica,

clesiastica, seu mundana præfulgeant dignitate, uel
excellencia sub antedictis pœnis, mandantes, ut ti-
bi aut tuis deputatis huiusmodi in præmissis omni-
bus, & singulis efficaciter pareant, & assistant. De-
cernentes præterea, statuta, & ordinationes per te,
seu a te deputatum pro tempore, facta huiusmodi,
& edita eo ipso, quo facta fuerint, Apostolica au-
thoritate confirmata, & approbata esse censi: Et
ita per quoscumque Iudices, & Commissarios, qua-
uis auctoritate fungentes, etiam dictæ Ecclesiæ Car-
dinales, sublata eis, & eorum cuilibet quauis ali-
ter iudicandi, & interpretandi facultate, & aucto-
ritate, iudicari, & definiri debere, ac irritum, &
inane, quicquid secus super his a quoquam quauis
auctoritate scienter, uel ignoranter contigerit at-
temptari. Non obstantibus constitutionibus, & or-
dinationibus Apostolicis, ac quibusuis monasterio-
rum & illorum ordinum, seu etiam Militiarum, &
quibus illa dependent, etiam iuramento confirma-
tione Apostolica, uel quauis firmitate alia roboratis,
statutis, & consuetudinibus, stabilimentis, usi-
bus, & naturis, priuilegijs quoque, indultis Apo-
stolicis, etiam Mari magno, Bulla aurea, uel alias
quomodolibet nuncupatis, necnon quibusuis exem-
ptionibus, libertatibus, & immunitatibus illis eo-
rumq. monialibus, & personis, etiam ab immemo-
rabili tempore citra, sub quibuscumque tenoribus,
& formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriis
derogatorijs, alijsq. efficacioribus efficacissimis, &
insolitis clausulis, irritantibusq. et alijs decretis,
quomodolibet, etiam iteratis uicibus, concessis,
approbatis, & innouatis. Quibus omnibus, etiam
si pro illorum sufficienti derogatione de illis, eo-
rumq. totis tenoribus specialis specifica, expressa,
& indiuidua, non autem per clausulas generales,
idem importantes, mentio, seu quæuis alia expres-
sio

sio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc
seruanda foret, tenores huiusmodi, ac si de uerbo
ad uerbum nihil penitus omisso, & forma in illis
tradita obseruata inserti forent, presentibus pro
sufficienter expressis, ac totaliter insertis habentes,
illis alias in suo robore permansuris, ac uice
dumtaxat, ad effectum presentium, specialiter &
expresse derogamus, ac latissime derogatum esse uolumus,
ceterisq. contrarijs quibuscumque. Datum
Romæ apud sanctum Marcum sub annulo Piscatoris
Die ultima Augusti. M. D. L X V. Pontificatus nostri anno sexto. Cæ. Glorierius.

Cum autem, sicut ex relatione tua, nobis ore tenus
facta, accepimus, tam tua ordinaria auctoritate,
quam facultatis tibi, ut præfertur, concessæ, ac dictarum
litterarum uigore, in Prouinciali synodo Mediolanensi,
per te proxime celebrata, nonnullæ constitutiones,
& ordinationes, præsertim circa ingressum ipsarum
monialium, earumq. clausuram, colloquia, & loca, ubi
cum alijs loqui solitæ sunt, clauæ, & laminas ferreas,
educationem puellarum sæcularium, ceteraq. ad bonum,
honestum, ac laudabilem uiuendi modum, salubremq.
directionem, prosperumq. gubernium pertinentia,
per te, etiam de patrum ibidem congregatorum consilio,
& assensu factæ, sancitæ, atque editæ fuerint,
& propterea tu cupias constitutiones, & ordinationes,
ceteraq. præmissa, quo firmitus obseruentur,
nostra quoque auctoritate roborari.

Nos cupientes ea, quæ ad religiosarum personarum,
præsertim fœminei sexus, obseruantiam, rectamque,
& probatam illarum uitam, normamq. tendere
dignoscuntur, sine aliqua contradictione, debitæ
executioni demandari; constitutiones, & ordinationes,
omniaq. & singula, ut præfertur, gesta, facta,
& ordinata, non tamen sacris canonibus,

Has, uel Tridentini concilij super ijs editis decretis
contraria, eorum omnium tenores præsentibus pro
sufficienter expressis habentes, auctoritate Aposto-
lica, tenore præsentium ex certa nostra scientia con-
firmamus, & approbamus, ac illis perpetuæ, & in-
uiolabilis firmitatis robur adjicimus, eaq. per nos
confirmata & approbata fore & esse, & ab omnibus
cuiuscumque gradus, & quibuscumque exemptio-
nibus, & priuilegiis munitis, quos illa quomodolibet
concernunt, & in posterum concernere pote-
runt, inuiolabiliter obseruari debere statuimus; Sup-
plentes omnes, & singulos iuris, & facti defectus,
si qui forsan interuenerint in eisdem; Necnon præ-
sentes litteras & in eis contenta quæcumque ex qua-
uis causa de surreptionis, uel obreptionis, aut nul-
litate uitio, seu intentionis nostræ defectu, nulla-
tenus mutari, uel impugnari posse, sed suos plena-
rios, & integros effectus sortiri, & irrefragabiliter
obseruanda esse. Sicq. per quoscumque quauis aucto-
ritate, etiam Episcopali dignitate, fungentes, su-
blata eis, & eorum cuilibet quauis aliter inter-
pretandi facultate, interpretari, ac definiri de-
bere, ac quicquid secus super ijs a quoquam quauis
auctoritate scienter, uel ignoranter contigerit, ac-
tentari, irritum & inane decernimus, & declara-
mus. Mandantes in uirtute sanctæ obedientiæ Ab-
batissis, ac Priorissis, & monialibus dictorum mo-
nasteriorum totius Prouinciæ huiusmodi, quomo-
documque exemptis, & quibuslibet exemptionis,
& immunitatis, priuilegijs munitis ac suffultis, &
quibusuis regularibus quouis modo subiectis, ut con-
stitutiones, & ordinationes, aliaq. præmissa, firmi-
ter, & inuiolabiliter obseruent; nec illis quouis præ-
textu, aut quæsito colore contrauenire, aut se eis
opponere quomodolibet audeant uel præsumant.
Ipsis autem Episcopis & ordinarijs præcipimus, ut
illa

illa iuxta dictarum & præsentium litterarum tenorem, debitæ executioni realiter, & cum effectu mandari curent, & faciant. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon omnibus illis, quæ idē PIVS prædecessor in suis litteris uoluit non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque. Dat. Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die XII. Aprilis. M. D. LXVI. Pontificatus nostri anno primo.

Cæ. Glorierius.

PIVS, PAPA V.
AD FUTURAM REI MEMORIAM.

AD ROMANVM maxime pertinet Pontificem, ut ea, quæ iuxta sacri concilii Tridentini decreta ad Dei Omnipotentis laudem, diuiniq. cultus augmentum recte, & salubriter facta, & ordinata esse dicuntur, quo firmitus ab omnibus obseruentur, & illibata persistant, Apostolici muniminis præsidio robore, atque confirmet. Sane Dilectus filius noster CAROLVS tit. sanctæ Prædix Presbyter Cardinalis, Borromæus uocatus, qui ecclesiæ Mediolanensi ex concessione, & dispensatione apostolica præesse dignoscitur, Nobis nuper exposuit, quod in Prouinciali synodo Mediolanensi proxime per eum celebrata, cuius celebrationi ipse præfuit, inhærendo decretis ipsius Tridentini concilii super constituendis, & propagandis Seminariis Clericorum suæ Prouinciæ Mediolanensis, nonnulla disposita, statuta, & ordinata fuerunt, quorum quidem tenor sequitur, & est talis, uidelicet; Mandatum est a sacro Tridentino concilio Prouincialibus synodis, ut quamprimum in eam curam incumberet, ut
Semina-

Seminarium Clericorum, ubicumque id fieri posset, constitueretur, omniq. ratione propagaretur; quamobrem etiam illis facultatem dedit moderandi, & augendi omnia, & singula, quæ pij, & sancti huius operis institutionem, & progressionem adiuuare possent. Itaque nos prouinciæ nostræ statu, & Ecclesiarum, ac beneficiorum genere diligenter considerato, duximus ad hanc rationem confugiendum esse, ut detrahamus, quemadmodum iam nunc detrahimus, decimam partem fructuum cuiuslibet mensæ Episcopalis, & Capituli, & quarumcumque dignitatum personatum officiorum, præbendarum, portionum, Abbatiarum, & Prioratum cuiuscumque ordinis, etiam regularis, aut qualitatis, uel condicionis fuerint, etiam Hospitalium, quæ dantur in titulum, uel administrationem iuxta constitutionem concilii Viennensis, & beneficiorum quorumcumque, etiam regularium, etiam si iuris patronatus cuiuscumque fuerint, etiam si exempta, etiam si nullius diœcesis, uel aliis Ecclesijs, Monasterijs, uel Hospitalibus, & aliis quibuscumque locis pijs, etiam exemptis annexa & ex fabricis Ecclesiarum, & aliorum locorum, etiam ex quibuscumque aliis Ecclesiasticis redditibus, seu prouentibus, etiam aliorum collegiorum, in quibus tamen seminaria discipulorum, uel docentium, ad commune Ecclesiæ bonum promouendum actu non habentur; hæc enim exempta esse uolumus, præterquam ratione reddituum, qui superflui essent ultra conuenientem ipsorum seminariorum sustentationem, seu corporum, uel confraternitatum, quæ in nonnullis locis scholæ appellantur, & omnium monasteriorum, non tamen mendicantium, etiam ex decimis, quacumque ratione ad laicos, ex quibus subsidia ecclesiastica solui solent, & Milites cuiuscumque militiæ, aut ordinis pertinentibus, Fratribus sancti Ioannis

P Hieroso-

Hierosolymitani dumtaxat exceptis, eamq. supra scriptorum fructuum decimam, sic detractam, Seminariis in singulis prouinciæ nostræ diœcesibus erigendis, seu iam erectis, applicamus, & incorporamus. Possessores autem huiusmodi beneficiorum ad eandem fructuum decimam, non modo pro se, sed pro pensionibus, quas aliis forsan, ex dictis fructibus soluant; retinendo tamen pro rata quidquid pro dictis pensionibus illis erit soluendum, omnino teneri uolumus, & mandamus, eiusdem Tridentini concilij auctoritate, quibusuis, quoad omnia, & singula supradicta priuilegiis, & exemptionibus, etiam si singularem derogationem requirerent, consuetudine etiam immemorabili, & quauis appellatione, & allegatione, quæ executionem non impediat, non obstantibus. Hanc autem fructuum decimam iuxta maiorem singulorum beneficiorum taxationem, quæ hætenus facta reperiatur, exigere iubemus, quod si aliqua beneficia non reperiuntur taxata, Episcopi de consilio eorum, qui sacre Tridentinæ synodi iussu ad id munus delecti fuerint, ea taxent. Quam decimam duobus terminis intra sequentem annum millesimum, quingentesimum, sexagesimum sextum, & deinceps singulis annis eodem modo solui uolumus. si quis huius anni taxationem a se impositam exigere cœpisset, eandem exactionem prosequatur; deinceps uero hanc exigendi rationem a nobis præscriptam seruabit. Præterea damus auctoritatem singulis Prouinciæ nostræ Episcopis, ut de eorum, qui huic muneri præfecti erunt, consilio, & Metropolitani scripto consensu, possint eam decimam augere, ac perducere usque ad decimam ueri annui redditus, & imminuere, uel uniuerse, uel sigillatim, atque iis etiam beneficiis, quæ tenuiora fuerint, præsertim curatis, totam omnino exactionem remittere. Decernimus item, ut Episcopi ex auctoritate eiusdem concilii

cilii Tridentini intra sex menses Ecclesiastica ali-
quot simplicia beneficia cuiuscumque qualitatis, &
dignitatis fuerint, uel etiam præstimonialia, uel præsti-
moniales portiones nuncupatas, etiam nondum ua-
cantes huic collegio, seu seminario applicent, & in-
corporent, ea uidelicet, quæ illis seminario magis
opportuna, & idonea uidebuntur, sine tamen cultus
diuini detrimento, & beneficia obtinentium præiu-
dicio. Quod si Episcopi illorum beneficiorum fru-
ctus ad id pium opus non satis esse animaduenerint;
dispiciant si quæ alia sint, quæ seminario attribui pos-
sint, de quibus iis Metropolitanum admoneant qui ut res
ex sententia confici possit, a Sanctiss. D. N. opem im-
plorandam, & eius auctoritatem interponendam cu-
rabit. Hæc autem unio beneficiorum ex præscripta
concilii Tridentini formula locum habeat, etiam si
beneficia sint reseruata, uel affecta, nec per resignatio-
nes ipsorum beneficiorum uniones, & applicationes
suspendi, uel impediri possint; sed omnino quacum-
que uacatione, etiam si in curia effectuum suum for-
tiantur, & quacumque constitutione non obstante;
succedente uero casu, quo per uniones effectum su-
um sortientes, uel aliter seminarium ipsum, in to-
tum, uel in partem dotatum reperiatur, tunc portio
ex singulis beneficiis ut supra detracta, & incorpora-
ta ab Episcopo prout res ipsa exegerit, in totum, uel
pro parte ad ratam remittatur. Volentes autem præ-
missa prout in ipsa Prouinciali synodo recte, pie, at-
que prudenter gesta, constituta, & ordinata fuere,
debitæ executioni demandari, omnia, & singula su-
perius narrata ad sancti operis seminariorum huius-
modi commodum, & incrementum constituta, au-
thoritate Apostolica, tenore præsentium ex certa no-
stra scientia confirmamus & approbamus; ac illis per-
petuæ, & inuiolabilis nostræ firmitatis robur adijci-
mus, eaq. per nos confirmata, & approbata fore, &

esse, & ab omnibus cuiuscumque gradus & quibus-
cumque exemptionibus, & priuilegiis munitis, etiam
nullius diœcesis in concilii Tridentini generalita-
tem, quos illa quomodolibet concernunt, & in poste-
rum concernere poterunt, inuiolabiliter obseruari
debere statuimus, suppletes omnes & singulos iu-
ris, & facti defectus, si qui forsan interuenerint in
eisdem: Necnon præsentium litterarum & in eis
contenta quæcumq. ex quauis causa de surreptionis,
uel obreptionis, aut nullitatis uirio, seu intentionis
nostræ defectu, nullatenus notari, uel impugnari pos-
se; sed suos plenarios, & integros effectus sortiri, &
irrefragabiliter obseruanda esse. Sicq. per quos cum-
que quauis auctoritate, etiam Episcopali dignitate
fungentes sublata eis, & eorum cuilibet quauis ali-
ter interpretandi facultate, interpretari, ac definiri
debere; ac quidquid secus super his a quoquam qua-
uis auctoritate scienter, uel ignoranter contigerit
attentari, irritum, & inane decernimus, & declara-
mus. Non obstantibus præmissis, ac constitutioni-
bus, & ordinationibus Apostolicis, ac Prouinciæ
præfatæ, illiusq. ciuitatum, & diœcesum, etiam iura-
mento, confirmatione Apostolica, uel quauis firmi-
tate alia roboratis statutis, & consuetudinibus, pri-
uilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis il-
lis, & quibuscumque eorum personis, & locis Ecclesiasti-
cis sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum
quibuscumque etiã derogatoriis de rogatoriis, alijsq.
efficacioribus, & insolitis clausulis, irritantibusq. &
alijs decretis in genere uel in specie, ac alias quomo-
dolibet concessis, ac etiã iteratis uicibus approbatis,
& inuocatis. Quibus omnibus, etiam si pro illorum
sufficienti derogatione, de illis eorumq. totis teno-
ribus specialis, specifica, expressa, & indiuidua, non
autem per clausulas generales idem importantes
mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut ali-
qua

qua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, illorum tenores ac si de uerbo ad uerbum infererentur, presentibus pro sufficienter expressis habentes illis alias in suo robore permanfuris, hac uice dumtaxat, specialiter, & expresse derogamus, ceterisq. contrariis quibuscumque. Dat. Romæ apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die xviii. Aprilis. M D LXVI. Pontificatus nostri. anno primo. Cæ. Glorierius.

PIVS, PAPA V.

AD FVTVRAM REI MEMORIAM.

ROMANVM decet Pontificem, iis, quæ iuxta sanctorum Patrum decreta prouide gesta fuisse percepit, approbationis suæ firmitatem diligenter adhibere.

Cum itaque sicut, dilectus filius noster CAROLVS tit. sanctæ Prædix Presbyter Cardinalis; Borromæus nūcupatus, qui Ecclesiæ Mediolanensium ex cōcessione, & dispensatione Apostolica præfatus dignoscitur; Nobis nuper exposuit, præteritis mensibus, postquam sacrum concilium Tridentinum super personis ad Cathedrales, & superiores ecclesias promouendis, certisq. tunc expressis earum qualitatibus, & sufficientia requirendis, sollicitè tractatis, ac prudenter considerans: Quod quoniam in graui, idoneoq. bonorum & doctorum uirorum testimonio, de requisitis promouendi qualitatibus huiusmodi sumendo, non uniformis ratio ubique ex nationum, populorum, ac morum uarietate, poterat adhiberi, mandauerat, ut in Prouinciali synodo per Metropolitanum habenda, quibusque locis, & Prouinciis præscriberetur propria examinis, seu inquisitionis, aut instructionis faciendæ forma, præfati Romanæ

P 3 nia

ni Pontificis, pro tempore existentis, arbitrio appro-
banda, quæ magis eisdem locis utilis, & opportuna esse
uideretur. Idcirco, ipse C A R O L V S Cardinalis, &
Archiepiscopus, sua Prouinciali synodo in Domino
conuocata, & ipsi synodo prouinciali, sic conuocata,
eodem C A R O L O Cardinale, & Archiepiscopo
præsidente, dicto concilii Tridentini mandato, quo
ad qualitates futuri Episcopi suæ Prouinciæ require-
das, ut par erat obediens, præscripserit super hoc
formulam tenoris subsequenti. Quoniam statuit
sancta Tridentina synodus, ut in prouinciali syno-
do forma examinis, seu inquisitionis, aut instructio-
nis natalium, uitæ, ætatis, doctrinæ, atque aliarum
omnium qualitarum, quas sacri canones, & ipsa Tri-
dentina synodus in promouendo ad Episcopatum
postulant, præscribatur: Nos hanc formulam, San-
ctiss. D. N. arbitrio, comprobendam proponimus.
Cum examen de aliquo ad Episcopatum prouinciæ
nostræ promouendo, faciendum erit, Episcopus, in
cuius diocesi is maiorem eius anni partem uersatus
fuerit, mandato a Summo Pontifice accepto, ex quin-
que probatis & doctis, ac iuratis, omniq. exceptio-
ne maioribus testibus, de eius fide, uita, & moribus
cognoscat in hunc modum. An sit bona existimatio-
nis. An hæresis nomine, aut schismatis suspectus sit.
An hæreticorum libros legerit, habeatue. An cum
hæreticis uersatus fuerit, aut eis aliquo modo faue-
rit. An statuto Ecclesiæ tempore confiteatur, & Eu-
charistiam sumat, ac Missæ intersit. An sacris ordi-
nibus sit initiatus, & quampridem. An sit criminofus,
uel uitio, aut infamia notatus. An cum aliquo inimi-
citas gerat capitales, & præsertim in loco Episcopa-
tus. An filios habeat non legitimos, & cuius ætatis,
& quot. An familiam suam prudenter, & catholicæ
regat. An Bigamus. An excommunicatus, aut suspen-
sus. An Apostata. An ei publica pœnitentia imposi-

ta fuerit. An aliquando insanierit, aut a dæmone ue-
 xatus fuerit. De natalibus uero, ætate, gradu, & cor-
 poris habitu, a duobus, uel tribus testibus fidedi-
 gnis, uel ex instrumentis publicis hoc modo cogno-
 scat. An legitimo matrimonio natus sit. An hæreti-
 ci filius, neposue sit. An trigessimum annum confece-
 rit. An in uniuersitate studiorum Magister, siue Do-
 ctor, aut licentiatuſ in sacra Theologia, uel iure Ca-
 nonico merito sit promotus, aut publico alicuius
 Academiæ testimonio idoneus ad alios docendos
 ostendatur. Et si regularis fuerit, an a Superioribus
 suæ religionis similem fidem habeat. An aliquo ui-
 tio, uel insigni deformitate corporis, & in qua parte
 laboret. An Comitali morbo tentetur. De doctri-
 na autem, sic periculū faciat. Adhibitis tribus Theo-
 logiæ, totidemq. iuris Pontificii peritis, quos, si ibi
 non fuerint, ex uicinioribus locis accersat, promo-
 uendum undecumque euocatum interroget. Quid
 differat inter Sacramenta ueteris, & nouæ legis.
 Quot sint Ecclesiæ sacramenta, & quomodo singula
 nominentur. Quæ sit eorum materia, forma, mini-
 ster. Quod officium Presbyteri, Diaconi, & Subdia-
 conī, quodue minorum ordinum. Quæ præcepta diui-
 ba, quæue consilia Euangelica. Duos item locos ei
 proponet interpretandos, alterum ueteris, alterum
 noui testamenti, a mane ad uesperam dato spatio ad
 cogitandum. Quibus interpretatis percunctanti-
 bus etiam aliquid de iure Pontificio, ita responde-
 bit, ut, etiam si Theologus sit, tamen se iuris Canoni-
 ci in iis, quæ ad Episcopi munus pertineant, non om-
 nino rudem esse ostendat. His confectis, ex formula
 præscripta a Sanctiss. D. N. coram eodem Episcopo
 fidei professionem faciat. Quod si promouendus, in
 pluribus ciuitatibus, uel diocæſibus proximum trien-
 nium moratus fuerit, eius fidem, uitam, & mores illi
 etiam Episcopi, in quorum locis sex menses manse-
 rit,

rit, a Summo Pontifice admoniti, uel ab eo, qui processum confecerit, rogati, suo testimonio comprobent, idq. scriptum ad eundem mittant, a quo processus confectus sit. Is uero acta hæc omnia in publicum instrumētum relata ad Sanctiss. Romanum Pontificem obsignata, quamprimū mittat. Idē CAROLVS Cardinalis, & Archiepiscopus Nobis humiliter supplicauit, ut præinsertam formulam iuxta eiusdem generalis concilij decretum, Apostolicæ approbationis robore stabilire, ac alias eius obseruationi prouidere dignaremur. Nos igitur formula prædicta, singulisq. illius capitibus, & articulis diligenter uisis, & perpenſis, illa æqua, & saluberrima, ac digna, quæ sedis Apostolicæ auctoritate stabiliantur, esse censes: huiusmodi supplicationibus inclinati, formulam, ac omnia & singula in ea contenta prædicta, eadem auctoritate, tenore præsentium confirmamus, & approbamus, ac illa in quibuscumque processibus super persona ad regimen alicuius ex Metropolitan. alijsque Cathedralibus Ecclesiis ipsius Prouinciæ Mediolanensis per cessionem, uel obitum, aut translationem, uel priuationem, seu alias quouis modo, etiam apud Sedem prædictam pro tempore uacantis assumenda, suisq. qualitatibus, & sufficientia, tam in eadem prouincia, quam extra eam, ubilibet, & a quibuscumque faciendis, inuiolabiliter obseruari uolumus, ac districte præcipiendo, mandamus. Non obstantibus constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis ceterisq. contrariis quibuscumque. Dat. Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die xxiiii. Maij, M D L XVI. Pontificatus nostri anno primo.

Cæ. Glorierius.

PIVS,

PIVS, PAPA V.
AD FUTVRAM REI MEMORIAM.

INTER omnes Apostolicæ seruitutis, nobis iniunctæ, sollicitudines, quæ mentem nostram incessanter exercet, illa frequentior occurrit, ut ordinationes & statuta, quæ circa iamdudum labascentis, & pene conuulsæ disciplinæ Ecclesiasticæ restitutionem prudenter edita fuisse cognoscimus, ab omnibus ipsius Ecclesiæ ministris obedienter recipi, & indifferenter obseruari procuremus. Cum itaque, sicut accepimus nuper in prouinciali synodo Mediolanensi, Dilecto filio nostro, CAROLO tit. sanctæ Prædis Presbytero Cardinali Borromæo nuncupato, qui Ecclesiæ Mediolanensi ex concessione & dispensatione Apostolica præesse dignoscitur, illi præsidente quamplura saluberrima statuta, & decreta ad mores dilectorum filiorum Cleri sæcularis totius Prouinciæ Mediolanensis reformatos pertinentia, & præsertim honestatem, decorum reuerentiam, ornamenta Ecclesiarum, necnon locum, tempus, modum, aliasq. circumstantias in Ecclesiarum sacramentorum administratione, Missarumq. celebratione obseruanda, ac sepulturas, funeralia, processiones, uerbi Dei conciones, seu prædicationes, representationes, & picturarum decentias, uitæ honestatem, frugalitatem, morum correctionem, & moderationem, Archidia & alia ad scripturarum, iurium, & aliorum bonorum Ecclesiasticorum conseruationem, necnon fructuum, reddituum, & prouentuum Ecclesiasticorum dispensationem pertinentia non minus religiose, quam sapienter ordinata fuerint. Quæ cum non solum licita, & honesta, sed etiam Ecclesiæ Dei pluri

mum

in di
rum
per
cor
le
se
pr
fili
for
tar
ca
que
mu
et d
etia
me
di
n
a
t
fi
p
n
c
ri
pi
ch
re
di
Ec
fir
bu
tia
de
iu
N

mum utilia & apprime laudabilia existant, ab omni
bus Dei ministris æqualiter expedit observari. Hinc
est, quod nos bonum ciuem utilitati, honestatiq.
Reipublicæ nunquam refragari, sed sanctis patriæ
legibus libenter obtemperare debere consideran
tes, ac totos statutorum, & decretorum prædicto
rum documentorumq. desuper confectorum & inde
sequutorum tenores, de quibus plenam, & distri
ctam informationem a præfato CAROLO Cardina
le oretenus nobis factam accepimus, præsentibus
pro sufficienter expressis habentes, Motu proprio
& ex certa scientia nostra omnia & singula statuta,
ordinationes, & decreta in provinciali synodo Me
diolanensi sic, ut præfertur, edita & publicata, ac
pro ut illa concernunt, alia in dictis documentis con
tenta, in omnibus, & singulis Ecclesiis, Monaste
riis, Prioratibus, Præposituris, Hospitalibus, &
aliis piis locis Ecclesiasticis, sæcularibus, uel etiam
regularibus commendatis, etiam nobis, & Aposto
licæ sedi immediate subiectis, etiam nullius diœ
cesis, aut aliter quomodocumque exemptis in uni
uersa provincia prædicta constitutis, ac per quoscum
que earundem Ecclesiarum & locorum Prælatos,
Abbates, Priores, Præpositos, Rectores, Superio
res, Ministros, Capitula, Canonicos, ac personas
sæculares, aut illa ex concessione, uel dispensatio
ne Apostolica in commendam aut administratio
nem obtinentes, etiam si dictæ Sedis Notarii, Aco
luthi, Cappellani, ac Romanæ curiæ officiales, e
tiam officia sua actu exercentes, etiam familiares
nostri, & continui comeniales, etiam ueri & an
tiqui, aut alias in nostris, seu Venerabilium fratrum
nostrorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium,
& prædictæ Sedis seruitijs & obsequijs insistentes,
existent, quos omnes ratione beneficiorum quo
rumcumque personalem residentiam requirentium,
in

in dicta prouincia per eos quomodolibet obtento-
rum, & obtinendorum, sub sententijs censuris, &
pœnis a concilio Tridentino alijsq. sacris canonibus
contra non residentes latis & impositis, ad persona-
lem residentiam districte per locorum Ordinarios,
seu eorum in spiritualibus Vicarios generales dictæ
prouinciæ cogi et compelli uolumus, nec eis con-
stitutionem fe. re. Eugenij Papæ IIII. prædeces-
soris nostri in fauorem curialium dictæ Sedis edi-
tam aut quæcumque priuilegia & indulta Apostoli-
ca etiam per nos ad id illis in genere, uel in specie
quomodolibet concessa desuper suffragari intelli-
mus, uel alias quomodolibet exemptos, ac nobis,
et dictæ sedi, ut præfertur, immediate subiectos,
etiam si nullius diœcesis esse dicantur: dummodo ta-
men de prædicta prouincia existant, cuiuscumque
dignitatis, status, gradus, condicionis et præemi-
nentia fuerint, in omnibus, et per omnia integre,
ac sub sententijs, censuris, et pœnis, in eis forsi-
tan contentis, recipi, et admitti, obseruari, præ-
stari et debitę executioni demandari, nec quem-
piam se ab eorum obseruatione, cuiusuis exemptio-
nis, immunitatis, priuilegii, uel alio prætextu ex-
cusare debere auctoritate Apostolica tenore præsen-
tium, perpetuo statuimus, et ordinamus: dictaq.
prouincialia statuta, ordinationes, et decreta ad Ec-
clesias Monasteria, et alia loca, ac eorum Superio-
res, Capitula, et alias personas seculares huiusmo-
di extendimus, et ampliamus: Vniuersis earundem
Ecclesiarum, Monasteriorum Prioratum, Præpo-
siturarum, aliorumq. locorum Prælati, Superiori-
bus, & Capitulis prædictis in uirtute sanctæ obedi-
tiæ districte præcipiendo, mandantes quatenus ea-
dem prouincialia statuta, ordinationes & decreta
iuxta eorum formam & tenorem in suis Ecclesiis,
Monasterijs & alijs locis publicent, & publicari, ac
per

per eorum Capitula, canonicos aliasq. personas sæ-
culares huiusmodi integre obseruari faciant, alio-
quin si super hoc per locorum Ordinarios moniti
in præmissorum executione & obseruatione cessa-
uerint, illamue locorum Ordinarij distulerint, seu
alias neglexerint, ipsum Metropolitanum uel gene-
ralem eius in spiritualibus Vicarium negligentiam
seu dilationem dictorum Ordinariorum omnino
supplere uolumus, committimus & mandamus; nec
non eosdem Superiores, Prælatos, ac Commenda-
tarios, Capitula, canonicos, & personas sæculares
prædictas ad præmissorum omnium obseruationem
teneri & efficaciter obligatos esse, censurisq. & pœ-
nis tam ecclesiasticis, quam pecuniarijs præfati C A-
R O L I Cardinalis, ac pro tempore existentis Ar-
chiepiscopi Mediolanensis, aut eius in spiritualibus
Vicarij generalis arbitrio, moderandis, & applican-
dis, ad id compelli posse. Sicq. per quoscumque Iu-
dices & Commissarios etiam sanctæ Romanæ eccle-
siæ Cardinales, sublata eis & eorum cuilibet quauis
aliter iudicandi & interpretandi facultate & auctori-
tate, iudicari & diffiniri debere; ac quicquid super
his secus a quoquam quauis auctoritate scienter uel
ignoranter attentari contigerit, irritum & inane
decernimus. Non obstantibus exemptionibus &
immunitatibus alijsq. præmissis, necnon Eugenii
Papæ IIII. prædecessoris huiusmodi in fauorem
curialium dictæ sedis edita, alijsq. constitutioni-
bus, & ordinationibus apostolicis, necnon ecclesia-
rum & locorum prædictorum iuramento, confirma-
tione apostolica, uel quauis firmitate alia roborat-
is, statutis, consuetudinibus, priuilegijs quoque,
indultis, & litteris apostolicis illis, eorumque Præ-
latis, Capitulis, Superioribus, & personis alijsq.
præmissis sub quibuscumque tenoribus, & formis,
ac cum quibusuis etiam derogatorijs derogato-
rijs,

rijs, alijsq. efficacioribus & insolitis clausulis irritantibusq. & alijs decretis etiam iteratis uicibus, etiam per nos quomodolibet concessis, approbatis, & innouatis. Quibus omnibus etiam si pro illorum sufficienti derogatione, de illis, eorumq. totis tenoribus specialis, specifica, expressa & indiuidua, ac de uerbo ad uerbum, non autem per clausulas generales, idem importantes, mentio, seu quæuis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, tenores huiusmodi, ac si de uerbo ad uerbum, nihil penitus omisso, & forma in illis tradita obseruata, inserti forent, præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac uice dumtaxat specialiter & expresse derogamus, cæterisq. contrarijs quibuscumque. Dat. Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die vi. Iunij. M. D. LXVI. Pontificatus nostri anno primo.

Cæ. Glorierius.

PIVS, PAPA V.

AD FVTVRAM REI MEMORIAM.

INTER omnes Apostolicæ seruitutis, nobis iniunctæ, sollicitudines, quæ mentem nostram incessanter exercent, illa frequentior occurrit, ut ordinationes, & statuta, quæ tam in generalibus, quam Prouincialibus synodis, circa iamdudû labascentis, & pene conuulsæ disciplinæ Ecclesiasticæ restitutionem prudenter edita fuisse cognoscimus, ab omnibus ipsius Ecclesiæ ministris obedienter recipi, & indifferenter obseruari procuremus. Cum itaque, sicut accepimus, nuper in prouinciali synodo Mediolanensi, Dilecto filio nostro, CAROLO

tit.

rit. sanctæ Prædix Presbytero Cardinali Borrho-
mæo nuncupato, qui etiam Ecclesiæ Mediolanensi
ex concessione & dispensatione Apostolica præesse
dignoscitur, illi præsidente, quam plurima saluber-
rima statuta, & decreta, ad honestatem, decorum,
reuerentiam, ornamenta ecclesiarum, necnon lo-
cum, tempus, modum, aliasq. circumstantias in ec-
clesiasticorum sacramentorum administratione, mis-
sarumq. celebratione, obseruanda, ac sepulturas,
funeralia, processiones, uerbi Dei conciones, seu
prædicationes, representationes, & picturarum de-
centias, archiuija, & alia ad scripturarum, iurium,
& aliorum bonorum ecclesiasticorum conseruatio-
nem pertinentia, non minus religiose, quam sapien-
ter ordinata fuerint; quæ cum non solum licita &
honestæ, sed etiam ecclesiæ Dei plurimum utilia,
& apprimè laudabilia existant, ab omnibus Dei Mi-
nistris, tam regularibus, quam secularibus, æqua-
liter expedit obseruari. Hinc est, quod nos toto sta-
tutorum, & decretorum prædictorum, documento
rumque desuper confectorum, & inde secutorum
tenores, de quibus plenam, & distinctam informa-
tionem, a præfato C A R O L O Cardinali orete-
nus nobis factam, accepimus, præsentibus pro suf-
ficienter expressis habentes; ac omnia & singula sta-
tuta, ordinationes, & decreta supradita in Prouin-
li synodo Mediolanensi sic, ut præfertur, edita & pu-
blica, ac, prout illa concernunt, prædicta in dictis
documentis contenta, in Mediolanensis ciuitatis
diocesis, & totius Prouinciæ omnibus & singulis re-
gularium personarum utriusq. sexus ecclesijs, Mo-
nasterijs, Domibus quorumcumq. etiam Cister-
cien. & Humiliatorum ordinum, & alijs regulari-
bus locis, etiam nobis & apostolicæ sedi immédia-
te subiectis, etiam nullius diocesis, in uniuersa Pro-
uincia prædicta constitutis, ac per quoscumque eccle-
siarum,

harum, Monasteriorum, Domorum, & aliorum regularium locorum huiusmodi Superiores, etiam generales, ac illorum utriusque sexus personas distincte obseruari uolentes: Motu proprio & ex certa nostra scientia, eidem CAROLO Cardinali per presentes committimus & mandamus, quatenus omnes & singulos dictarum ecclesiarum, Monasteriorum, Domorum, & regularium locorum Superiores, etiam generales, & personas regulares etiam exemptas, utriusque sexus, ut infra sex menses post presentium publicationem, omnibus & singulis statutis, ordinationibus, & decretis predictis realiter & cum effectu parere debeant, auctoritate nostra, moneat, & requirat: Et si ipsi sic moniti, ut praefertur, parere in omnibus, uel in aliquibus distulerint, uel neglexerint, dictus CAROLVS Cardinalis, post lapsum dictorum sex mensium, nobis quamprimum significare & referri curet, ut opportunum desuper remedium, prout nostro incumbit officio, in his quanto citius adhibere ualeamus. Non obstantibus exemptionibus & immunitatibus, alijsque praemissis, & apostolicis constitutionibus, & ordinationibus, necnon ecclesiarum, locorum, Monasteriorum, Domorum, eorumdemque Superiorum, & ordinum praedictorum, etiam iuramento, confirmatione apostolica, uel quauis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, priuilegijs quoque, indultis, & litteris apostolicis illis, eorumque ordinibus, Praelatis, Superioribus etiam generalibus, conuentibus, & personis, alijsque praemissis, sub quibuscumque tenoribus & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriis derogatorijs, alijsque efficacioribus, & insolitis clausulis, irritantibusque & alijs decretis, etiam iteratis uicibus, etiam per nos quomodolibet concessis, approbatis, & innouatis. Quibus omnibus etiam si pro sufficienti eorum derogatione, de illis eorumque totis

tis tenoribus specialis, specifica, expressa, & indiui-
dua, non autem per clausulas generales, idem impor-
tantes, mentio, seu quauis alia expressio habenda,
aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda fo-
ret, tenores huiusmodi, ac si de uerbo ad uerbum, ni-
hil pœnitus omisso, & forma in illis tradita, obser-
uata, inserti forent, præsensibus pro sufficienter ex-
pressis, & insertis habentes, illis alias in suo robore
permanens, hac uice duntaxat specialiter, & ex-
presse derogamus; ceterisq. contrariis quibuscum-
que. Dat. Romæ apud sanctum Petrum sub annulo
Piscatoris, die xxvii. Iunii. M. D. L X V I. Ponti-
ficatus nostri anno primo.

Ca. Glorietius.

OS CAROLVS BORRHO-
MAEVS, miseratione diui-
na, S. R. E. tit. sanctæ Pra-
xedis, Presbyter Cardina-
lis, Archiepiscopus Mediolanensis,
ex mandato, quod a Sanctissimo D.
N. PIO Papa V. suis his supra pro-
ximis litteris, die xxvii. Iunij datis,
habuimus, Apostolica eius auctorita-
te, omnes & singulos Monasterio-
rum, & regularium, quæ Mediolani,
& in nostra dioecesi, ac prouincia sunt,
locorum Superiores, etiam Genera-
les, & personas regulares, etiam exem-
ptas, utriusque sexus, requirimus, ac
semel, iterum, tertio, trinaq. hac mo-
nitione præmissa, monemus, ut quæ-
cumque constitutiones, & decreta,
hac Prouinciali synodo a nobis confe-
cta, illis litteris expressa continentur,
iis ad sex menses, postquam in lucem
edita sunt, re ipsa omnino obtem-
perent. quod si qui ex iis facere negle-
xerint, uel distulerint; eos omnes &

Q singulos

INDEX RERVM OMNIVM, quæ hoc constitutionum libro continentur.

A.

- ABBATES** oneribus ecclesiæ, eorum ad ministratiōi cōmissæ satisfaciant. 149
Abbatissa, uide Præfecta monialium.
Abortum procurantium absolutio, Episcopo reseruata. 43
Absentes inferiores curati, a quibus ad Episcopum deferendi. 84. ob eorumq. absentiam, qua pœna puniendi. 80. 82
Absentia Episcopi a quibus, & cui significanda. 80. ijsq. sine licentia absens, qua pœna mulctandus. 79
Absentiæ causam quos Episcopus docere debet. 80
Absentiæ facultas a quo petenda. 80. studij causa quibus condicionibus datur. 82. 83. concessa, Episcopo intra duos menses exhibenda. 78. eius licentia qua in re non pro fit. 104
Absentibus ad residendum tempus præstitutum. 82. eius rei causa edictum proponendum. 82
Absentium a suis ecclesiis, tam Episcoporum, quam inferiorum curatorum fructus Hospitalibus attributi. 79. 80. eorum exigendorum cura ad quos pertineat. ibid.
Absolutio confessione quibus & quo casu aliquando non danda. 43. 44. uide confessio.
Abstinencia in quadragesima, uide quadragesima.
Abusus quauis causa in indulgentias introducti a Metropolitano ad Sum. Pontificem deferendi. 215. in nouæ Missæ celebratione tollendi. 35. 36
Abutentes Eucharistiæ, & sacris rebus ad magicas artes, non absoluendi, nisi ab Episcopo. 44
Abu-

Q 2

I N D E X.

- Abutentibus sacra scriptura occurritur. 8
 Accessu ad iudæorum synagogas, conuiuia, nuptias,
 dies festos, christianis interdicitur. 208
 Acoluthi functiones. 117
 Actio gratiarum in mensa. 66
 Actiones & repræsentationes sacræ ne agantur. 16
 Actiones in processionibus pro foribus ædium, & in
 uia prohibentur. 132
 Addicta sacris ad profanum usum non commodentur.
 131.
 Aditus & usus Hospitalium circulatoribus, & alijs e-
 iusdem generis nebulonibus patere non debet. 164
 Aditus & fenestræ in monialium monasterijs, per quas
 in externam ecclesiam introspecti potest, obstruan-
 tur. 190
 Aditus ad monialium monasteria uiris docendi causa
 uetatur. 196. & quo casu aliquando, & cui permit-
 titur. ibid.
 Aditu cauponarum clericis interdicitur. 76
 Administrandis & conseruandis bonis & iuribus eccle-
 siasticis ratio multiplex præscripta. 140. 141. & seq.
 Administratio baptismi quando domi permittitur. 25.
 a quibus instante periculo ea fieri licet. uide ba-
 ptismus.
 Administratio sacramenti confirmationis, uide con-
 firmatio. Extremæ unctionis, uide, extrema unctio.
 Sacri ordinis, qualis, uide sacer ordo.
 Administratio piorum locorum, quæ & qualis. 160.
 161. & seq.
 Administrationis ratio a quibus monialibus, & quibus
 reddenda. 176
 Administratores piorum locorum iurati munus suum
 exequatur. 161. omnium bonorum, & iurium in-
 uentarium conficiant. 141. eorum locorum fructus
 quo modo, & quibus distribuunt. 162. eorumq. frau-
 di occurritur, ibid. exigant fructus pijs locis, & fa-
 bricis

I N D E X.

- bricis attributos non residentium. 80
- Admissionis puellarum ad religionem suscipiendam
præscriptus modus. 177. 178. & seq.
- Aduentus diebus Dominicis Episcopi solemni Missæ,
ac diuinis officiis interfint. 127. hoc tempore paro-
chi prædicent.
- Adulterantium stateras, mensuras, absolutio, Epi-
scopo reseruata. 44. Aduocati in foro Episcopi quo
iureiurando obstringendi. 100. miserabilium perso-
narum constituendi. 106
- Aduocationis officium in foro seculari clericis pro-
hibetur. 77. quibus ex causis permittitur. ibid.
- Aedes canonicales restituendæ. 74. a canonicis habi-
tandæ. ibid.
- Aedes clericales. ibid.
- Aedes ecclesiarum quibus non locandæ. 73. a mulieri-
bus non incolendæ. ibid.
- Aedium Episcopi ornatus qualis. 65
- Aedificatio monialibus prohibita. 177
- Aedificatio Oratoriorum. uide Oratoria.
- Aedificiorum magnificentia Episcopis uetatur. 72. cle-
ricis item. 73
- Aegris confessio a medico & parcho suadenda. 40. &
quæ ijs in culcanda. 41
- Aegrotantium monialium curæ Præposita qualem se
illis præbeat. 177. earum cura. ibid. uide moniales.
- Aegroti a parcho inuisendi. 25
- Aetas nouitij ad professionem admittendis præscri-
pta. 181. puellis item ad religionem. 178
- Aetatis inquisitio, ab eo, qui creandus est Episcopus.
58. uide inquisitio.
- Affectatæ sordes in habitu clericali ne appareant. 71
- Agri ecclesiæ iudæis non locandi. 209
- Aleatores publici grauitè puniendi. 154. qui item
aleatoriam exercent, & qui intersunt. ibid.
- Alex ludo clericis interdictum. 75

Q 3

Alexan-

I N D E X.

Alexandri III. Constitutio.	23
Alienatio fructuum ecclesiæ pendentium uetatur.	145
Alienatio monialibus prohibita.	177
Alienæ diœcesis clerici. uide clericis.	
Allegoriarum usus qualis.	9
Altare maius ornandi cura.	110
Altaria sub dio sepienda. 128. ne spolientur, cura est ecclesiæ custodum. 115. non consecrata, in uisitatio ne consecranda. 91. eorum ornamenta. uide ornamenta.	
Altaribus in ecclesia adherere uetitum.	128
Ambiguæ res & obscuræ in sacra concione prohibentur.	11
Ambitiosa petitio beneficij ecclesiastici prohibetur.	56
Ambitiosæ in mortuorum corporibus decorandis arrogantia occurritur.	140. 141
Ambitus monialibus uetatur.	168
Amisissas res qui sciens, & monitus non indicarit, quando non absoluentus. 43. uide confessores.	
Angelicæ salutationis explicatio concionatoris est. 11	
Animaduersio in clericum, qui maledixerit Episcopo. 63	
Animalium locationes, societates, quæ usuram faciunt, prohibentur.	158
Anni quattuor temporibus ieiunium seruandum.	45
Anniuersaria mortuorum pietatis ratione a parcho suadenda.	134
Anniuersariæ exequiæ pro mortuo Episcopo, quotannis, & quamdiu, & cuius sumptibus faciendæ. 134	
Annuli ad magicos & superstitiosos usus uetantur.	18
Annulus clericis prohibitus.	72
Annulus Episcopalis.	63
Antonina, uide summa.	
Apocrypha e diuinis officiis tollenda.	118
Apocryphorum librorum historiæ concionanti uetantur.	10
Apost-	

I N D E X.

Apostatae moniales ad sua monasteria redire cogendæ.	
192. in Conuertitarum numerum quando adscriben	
dæ. ibid.	
Apparatus Episcoporum in Episcopalibus ædibus,	
qualis.	65
Apparatus sumptuosi in die festo monialium prohi-	
bentur.	206
Apparatus & ornatus sepulchrorum amoueatur.	140
Applicatio beneficiorum simplicium Seminario facien	
da.	51.52
Approbandis confessoribus, quæ ratio ab Episcopo	
habenda.	41
Approbatio eorum, qui monialibus inseruiunt, ad	
quem spectet.	206
Aqua baptismalis, uide fontes.	27
Aquæ benedictæ sæpius renouandæ cura.	110
Arbores iniuriæ causa incidentium absolutio Episco-	
po reseruata.	44
Archidiaconi munus suum ipsi obeant 102. eorum of-	
ficiu in describendis clericorum nominibus.	48.
eo de genere liber diligenter ab eis custodiendus.	
49. uide liber. ad eos, qui in diœcesi sunt, deferen-	
dum Vicarij foranei munus.	87
Archipresbyteri. 102. qui in diœcesi sunt, Vicarij fora	
nei munus ijs deferendum.	87
Archiuji in cathedralibus & collégiatis ecclesiis insti-	
tutio. 142. eius occludendi ratio. ibid.	
Arioli coercentur.	18
Arma clericorum, quæ.	75
Arma familiaribus Episcopi prohibentur. 67. Clericis	
item.	75
Armilla clericis interdictæ.	72
Ars medendi clericis prohibita.	77
Artes bonæ instituendæ, uel renouandæ, studio ma-	
gistratum & principum.	154
Artes quæ clericis permixtæ.	77

Q 4

Artes

I N D E X.

- Artes magicæ uetitæ. 17
 Artifices famulos blasphemos eijciant. 20
 Artium illiberalium exercitatio diebus festis prohibita. 20
 Aſſecla ſcœminarum ne ſit clericus. 78
 Aſſignatio proprii muneris dignitatibus, & officijs, 2 quib. facienda. 103
 Aſſiſtens ſacerdos, qui, & eius officium. 126
 Aſſiſtendi munus qui præſtare debent. 126. quibus attribuentum ibid. ab eo qui immunes. ibid.
 Aſtologorum licentia, & eorum, qui illos conſulunt, coercetur. 18
 Atrium canonicarum ædium. 74. eius ianua quora hora claudenda, aperiendaue. ibid. in eccleſiarum atrio nihil uenale proponatur. 129
 Atributio fructuum reficiendis & ornandis eccleſiis. 81
 Auaritia iudæorum ſtudio principum coercenda. 210
 Auguria. auſpicia uetantur. 18
 Aulæa Episcopis uetantur. 64. auro, argento ornata. ibid. acu picta, uide ſupellex.
 Auerſus ab Eucharistię ſacramento, in eccleſia ne quis ſedeat. 128
 Auri, argenti uſu quibus interdicatur. 154
 B.
 Balista clericis prohibita. 75. in eccleſiam ne inferatur. 129
 Baptiſmalis aquæ fontes. uide fontes.
 Baptiſmus domi prohibetur. 25. quo caſu permittitur. ibid. a quo tum adminiſtrari poteſt. ibid. eius forma. ibid. in eo quales compaſtres eligendi. 26. qui non admittendi. ibid. ab ijs nihil donandum. ibid. ante nonum diem inſans baptizandus. 25. baptizatus recte domi, in eccleſia poſt ſiſtendus. ibid. baptizatum infantem in altare collocandi conſuetudo tollenda. 26. baptizatus iudæus cuius curæ tradendus. 26.

INDEX.

26. quorum consuetudine non utatur. 129. de baptizatis librum parochus habeat. 27
- Barba a clericis non studiose nutrienda. 70. a superiore labro recisa. ibid.
- Bellaria in mensa Episcopi prohibentur. 66. idem ad clericos pertinet. 72
- Benedictio in mensa. 66. 72
- Benedictio sponzorū quando facienda. 152. non procraftinanda. ibid.
- Beneficia ecclesiastica obtinentes hospitalitatem exerceant. 147. uide hospitalitas, inuentarium cōficiant. 142. uide inuentarium.
- Beneficia simplicia Seminario applicanda. 52. quæ uniri non prohibentur. 104
- Beneficia obligantes in eorum gratiam, qui simoniace contrahunt, ut simoniaci puniendi. 59
- Beneficiati collegiarum una cum earum præfectis processiones obeant. 131
- Beneficij collati litteris conficiendis merces notario præscripta: uide Notarius.
- Beneficijs quibuscumque immunibus pristina munera restituenda. 103. 104. quibus residentia debeat, etiam si curata non sint. 84. iis conferendis & accipiendis præscripta ratio. 52. 53. & seq.
- Beneficium ecclesiasticum nulla ambitione quærendū. 56. eius conferendi ratio præscripta. 53
- Bibendi usus in ecclesia contrahendis matrimoniis nō adhibendus. 152
- Bibliam clerici quattuordecim annorum habeant. 69
- Bibliopolæ regulas indicis seruent. 5
- Bibliothecæ qua ratione uisitanda. 94
- Birretum crocei coloris iudæi ferant. 208
- Birretū in altari a sacerdote celebrante poni uetatur. 37
- Birreto clericali in choro utendum, non pileo. 123
- Blasphemandi temeritas coercetur. 18
- Blasphemans clericus qua pœna puniendus. 19. laicus item

INDEX.

- item ibid.
- Blasphemi accusandi. 19. eos accusantibus indulgentia
tributa. 20. serui domo eiiciendi. ibi. quando ad sacrā
communione & confessionem non admittendi. 29.
iis pro modo culpæ pœnæ propositæ. 19. grauis pœ-
na a confessore imponenda pro ratione culpæ. 19
- Bona Apostatarum monialium post earum obitum cui
restituenda. 192
- Bona ecclesiastica in quem usum conuertenda. 146. ea
occupantes. 151. quibus ea non locanda, aut in em-
phyteosim danda. 144. non pignori, neq. locationi iu-
dæis danda. 209. iis conseruandis, dispensandisq. præ-
scripta ratio. 141. 142. & seq. feudi nomine datis, con-
seruandis modus præscriptus. 144. quouis modo ca-
ducis factis, caducitatis pœna quo modo remittenda.
143. eorum locationes, quæ ab Episcopo recogno-
scendæ. 144. inuentarium quibus in ecclesiis confi-
ciendum. 142
- Bona monasterij a Præfecta & monialibus quomodo
alienari, locari non licet. 177
- Bona piorum locorum quibus non locanda. 162. quo mo-
do. ibid.
- Bonifacij vii. constitutio. 105
- Bruta ab ecclesia expellendi cura. 117
- Boues in monasteriis monialium non alantur. 117
- C
- Cadavera in ecclesiam quo tempore non inferēda. 135
occisorum a iudicibus & a notariis maleficiorum in
ecclesia non inspicienda. 130
- Cæremoniæ in Missæ celebratione quæ seruandæ. 35.
36. in exorcismis fontium, & sponforum benedictio-
nibus. 24. quæ canonicis & ceteris clericis in diuinis
officiis præscriptæ. 121. 122. & seq.
- Cæremoniæ magister, uide magister.
- Calcaria inaurata Episcopis prohibentur. 64
- Calcei

INDEX.

Calcei clericorum quales .	72
Calendarium dierum festorum .69. cuius cura edendum .	118
Calices ad sacrificium Missæ quales .	35
Calice consecrato uinum populo, sumpta Eucharistia, ne præbeatur .	30
Caligæ clericorum .	72
Cambia quæ uetantur .	156
Camisæ clericorum.71.collare.ibid.	
Campanæ pulsandæ officium.110.eius sonitu ad prosequendam sacrosanctam Eucharistiam præmonendus populus.31.diuina officia significanda.121.eius usus ad supplicii significationem non adhibendus .	115
Cancellariis Episcoporum modus præscriptus .	99
Cancellus monialium intimus, qualis .	189
Candelæ in Missa quousque non rettinguendæ .38.earum numerus & ratio .119.ad diuina officia qui eas præparet.110.in mortui funere sacrificiæ addicuntur.137.& in quem usum. ibid. eas Rectoribus ecclesiarum uendere non licet. ibid. neque in ecclesia uendentur sacerdote rem diuinam faciente .	38
Canes ab ecclesia eiiciendi cura.117.uenatici in ecclesiam ne inducantur .	128
Canones pœnitentiales sciant confessores .	44
Canonicales ædes restituendæ.74.a canonicis habitandæ. ibid.	
Canonicatibus ordo sacer non annexus, annectatur .	
107. annexi ordinis munus per eos præstandū . ibid.	
Canonicæ horæ, uide horæ .	
Canonici processionum munus obeant .131.a quibus absentia facultatem petant.104.qua in re ijs absentia licentia non profit. ibid. non residente Episcopo Metropolitanum certiore faciant.80.tres initio anni in cathedralibus ecclesiis cur deligendi .102. suū munus ipsi obeant. ibid. in canonicalibus ædibus habitent.74.quo tempore Capitula non habeant.108.	12

INDEX.

in choro una cum aliis canant. duo ex iis ab Episcopo adhibendi ad assignandum singulis in ecclesia dignitatibus proprium munus. 103. ad ordines annectendos. 108. ad attribuendum assistendi munus. 125. ad archium constitutum. 141. bonorum & iurium ecclesie inuentarium conficiant. ibid. his sacras conciones audiendi dies prescribuntur. 14. eorum in diuinis officijs, & celebrante Episcopo munus. 107. in eo deducendo officium. 127. eorum pactio, collusio, remissio sublata. 105. quando permittitur. ibid. ex iis constituatur hebdomadarius. 107. quando distributionibus mulcentur. 107. 108. 121. 123. 124. 131. hora iis prescripta, qua conueniant ad diuina officia. 122. ad supplicationes. 131

Canonicus hebdomadarius, uide hebdomadarius.

Cantores clerici. 121. quibus uestibus in choro induti. ibid.

Cantus in diuinis officijs qualis. 120. 123

Cantu profano monialibus interdicatur. 183. figurato item, praeter organitiam. 197. is in die festo ecclesie monialium non adhibeatur. 206

Capitula quo tempore a canonicis non habenda. 108

Capituli officium Episcopo non residente. 80. eo mortuo, quale. 134. 135

Capituli thesaurarius, uide thesaurarius.

Capitulum quibus in rebus ab Episcopo adhibendum. uide Canonici.

Cappellani monialium quales. 123. a quibus deligendi. ibid. regulae iis prescriptae, ibid.

Capsae in singulis monialium monasterijs constituantur ad usum communis pecuniae conseruandae. 176. earum claudendarum & aperiendarum ratio. ibid.

Carcer a quibus, & quo tempore uisitandus. 101. eius custodibus taxa prescripta. 100 qui carcere tenentur, qua ratione res eorum seruandae. 101. cibus a quo iis suppeditandus. ibid.

Carta

I N D E X.

Carta notariorum qualis .	99
Casus Episcopo reservati. 44. eos apud se descriptos ha- beant confessores .	41
Casus conscientiae clerici a quibus percipiant .	41
Casus, qui usuram sapiunt. 156. 157. & seq.	
Catechismus ad parochorum usum .	25
Catechumeni quo modo ad baptismum admittendi .	
211. quando baptizati, cuius curae committantur. ibid.	
quorum consuetudine non utantur. 211. diebus festis quae munera obeant. 211. domus ad eorum usum para- ta. ibid.	
Catellus monialibus prohibetur .	105
Cathedralis ecclesia primum uisitanda . 90. si tenuis ; huic rei consultum. 215. in administratione sacramen- torum non discedat a ritibus Romanae Ecclesiae . 24. in earum uisitatione quae dispicienda. 90. in ea poeni- tentiarius instituendus. 41. praebenda theologalis. 7. archiuum. 141. si nullae, aut tenues in ea distributio- nes, quo modo pronisum. 185. in eius sacristia cellu- lae ad quem usum constituendae. 37. tres in ea ex Ca- pitulo ad quem usum deligendi . 84. certo eius loco hae constitutiones asseruandae .	215
Cauponarum aditu, & usu clericis interdicitur. 76. mere- tricibus in eis pernoctare, nisi itineris causa .	153
Caupones, & alii, qui circulatorum & id genus homines recipiunt, puniendi .	154
Celebratio Missae, uide Missa .	
Celerariae officio quae moniales non fungantur. 170. ad- ministrationis suae rationem perscriptam habeant 176. quo tempore reddant. ibid. uide scriba .	
Cellae monialium apertae. 188. a Discreta uisitandae. ibi. eas Praefecta quam ob causam inquirat .	187
Cellulae in sacristiis constituendae ad sacerdotum me- ditationis usum .	37
Cerei, & alia id genus in funere mortuorum, addicta sa- cristiae. 137. uide Rectores. in exequiis mortui Epi- scopi ,	

I N D E X.

- scopi, quot accendantur, & cuius sumptibus. 134
- Chiromantia uetita. 17
- Chirotheca a sacerdote celebrante in altare non ponantur. 37
- Choreæ diebus festis uetantur. 21. in nouæ itē Missæ celebratione. 35. clericis prohibitæ. 208. cum iudæis item. 75
- Chorus quo modo constituendus. 119. in eo ministri quo habitu induti, ibid. quo modo uersandum. 123. recedendum ab eo. 124
- Chori magister, uide magister chori, seu præsidens. 27
- Chrisma an recte conseruetur, & suo tempore mutetur. 93. a laicis in baptismo non attingatur. 27. eius consecrationi qui intersint. ibid. tempus administrationis a parocho denunciandum. 28
- Christiani iudæis medicis non utantur. 209. neque eorum opera matrimonijs contrahendis. ibid. nec apud illos cibum capiant. 208. neq. cum illis contrahant diebus festis. 209. in eorum famulatu non sint. 208. ad eorum dies festos & synagogas non accedant. ibid. cum eis non ludant; non choreas ducant. ibid.
- Christianæ mulieres iudæarum opera non utantur ad fucum & ornatum. 208. non earum nutrices. 209
- Christianorum dignitates & officia iudæis obtinere non licet. 209. uide iudæus.
- Chrysostomi liber de sacerdotio parochis proponitur. 69.
- Cingari.)
Circulatores.) eiiciendi. 154
- Clatri lamina quemadmodum compacta in ædibus monialium. 204
- Clausura monialium. 188. eiusq. tuendæ diligens præscripta ratio. 189. 190. & seq. uide ostia, fenestrix, cancelli, uirgæ ferreæ, clatri lamina, fenestellulæ.
- Clericalis habitus a clericis induendus. 70. non sordidus. 71. tonsura deferenda. 70. eius forma. ibid.
- Cleri-

Cleri
cur
Cleri
im
Cler
6:
ci
m
di
da
ni
di
no
cau
Cleri
ne
Cler
Cler
p
Cle
to
at
Cle
Cle
ui
fir
Ccen
cia
Ccen
pro
Colla
mo
Colle
Colle
cor
da

INDEX.

- Clericalium ædium habitatio, locatio quibus prohibetur. 73
- Clericatus functiones minorum ordinum quo casu imponendæ. 104
- Clerici singulis mensibus semel saltem communicent. 62. eius officii a parochio admonendi. ibid. a quibus casus conscientie percipiant. 41. quot in conuiuii mensa. 76. in itinere cum mulieribus in cauponis ne discumbant, ibid. iis præscriptus mensis ad referendum nomen suum in librum de clericis. 48. quæ omnino prohibita. 71. 72. & seq. aduocandi & procurandi officium quibus ex causis permittitur. 77. horas canonicas intermittentibus pœna proposita. 68. studii causa absentibus præscriptæ condiciones. 82
- Clericis alienæ diocesis celebratio Missæ prohibetur si ne testimonialibus litteris. 33
- Clericis rusticis diuersoriū in urbe constituendū. 76
- Clericis quattuordecim annorum libri ad legendum præscripti. 69
- Clericorum uita qualis. 60. uestitus & cultus. 69. 70. uitoria uestis. 72. coma, barba. 70. mensa, suppellex. 72. arma, uide arma. seminarum. uide seminarium.
- Clericus maledicens Episcopo, punitur. 63
- Clerus in funere quem ordinē seruet. 136. diocesanus uiros eligat, qui urbanis congregationibus intersint. 146
- Cœmentum dirutæ ecclesiæ & sacelli ad profana edificiacia non adhibendum. 128
- Cœmiteria. uide sepeliendi mos. in ijs nihil uenale proponendum. 128
- Collatio beneficiorum qualis. 52. uide beneficium, simonia. 53
- Collectæ in missa quot dici possint. 35
- Collegiatarum uisitatio. 90. in earum sacristiis cellula constituendæ. 37. præbenda theologalis instituenda. 7. Archiuum constituendum. 142. inuentarium ibid.

INDEX.

- ibid. in earum certo loco hæ constitutiones afferuen-
tur. 215. si in his tenues, aut nullæ sint distributio-
nes, huic rei consultum. 185. uide præpositus seu
Præfectus.
- Collocutio cum externis, moniali prohibetur. 194.
quando, & quo modo permittitur. 195. quo potissi-
mum tempore uetatur. ibid. sacerdoti quando pro-
hibita. 37
- Collusio canonicorum sublata. 105
- Colloquia canonicis in choro prohibita. 123
- Colloquium cum mulieribus in ecclesia uetitum. 128
- Color in uestitu clericorum qualis. 71. eius uarietas in
Episcopi supellectili, nulla. 64. quo colore eius fa-
milix uestes. 67. quo puellæ in monasterijs utantur.
200. quo birretum iudæorum. 208. quo item iudæa-
rum capitis integumentum, ibid.
- Comœdiæ clericis prohibita. 75
- Comeffationes confraternitatibus tollendæ. 165
- Comitatus Episcopi uisitantis. 94
- Communia de ratione diuinorum officiorum. 118. de
ministis. 101
- Communis uitæ monialium usus. 185
- Commadres. 27. 28
- Compatres quales in baptismo deligendi. 27. qui non
admittendi, ibid. nihil dent susceptis baptismo in-
fantibus. 27. neque in confirmationis sacramento.
28. quid pro officio suo præstare debent. 27
- Concilij Tridentini decreta a concionatoribus popu-
lo inculcanda. 12. diocæsana synodo recipienda. 2.
eiusdem decretum contra occupantes bona ecclesia-
stica. 146. quibus diebus communi lingua populo re-
citandum. 146
- Concilium Tridentinum de prædicatione uerbi Dei.
7. de editione & usu sacrorum. 6. de obseruandis in
celebratione Missæ. 37. 33. de dignitate ab Episcopo
retinenda. 62. de ciborum delectu. 45. de habitu cle-
ricali

I N D E X.

ricali sumendo. 70. de Seminario clericorum. 49. de
pœnitentia publica. 45. de ratione in conferendis or
dinibus. 48. de examine eorum, qui præficiendi sunt
parochialibus ecclesiis. 58. qui cathedralibus. 59. de
uicariis Perpetuis. 207. de præbenda theologali. 7. de
uita & honestate clericorū. 60. de residetia. 79. de in
uocatione sanctorū. 14. de decimarū solutione. 146.
cōtra occupātes bona ecclesiastica. ibid. de uisitatio
ne. 89. 94. de litteris dimissorijs. 99. de formula diui
nis officijs præscribenda. 102. de reformatione matri
monij. 152. cōtra abutētes sacra scriptura. 5. de quar
ta funeralium. 137. de hospitalibus & pijs locis,
192. de hospitalitate, exercenda. 148. de piorum lo
corum administrationis ratione reddenda. 162. de
puellis ad religionem admittendis. 178. 181. de noui
tiji ad professionem recipiendis. 181. de monialium
numero. 167. de ætate Præfectæ monialium. 169. de
locationibus bonorum ecclesiasticorum. 137. de u
nionibus recognoscendis. 144

Concionatores, quales. 12. monialium. item. 202. a qui
bus deligendi. ibid.

Concionatores semel in mense saltem ab Episcopo in
uniuersam diocesim mittendi. 9. a quibus sustentan
di. ibid.

Concionator fabulas uitet. 10. quæ miracula non nar
ret. ibid. hæreticorum argumenta omittat. ibid. quan
do, & qua ratione referat. 10. res dubias & obscuras
uitet. ibid. inanes quæstiones fugiat. 11. paupertatis
nomine quando neminem commendet. 13. prauas
consuetudines reprehendat. 11. Dominicam oratio
nem, Angelicam salutationem, sacramentorum uim
explanet. 11. qui doctrinam christianam iudæis præ
dicet. 210

Concionatoribus quando cum monialibus colloqui
non licet. 202. ratio quædam prædicandi proposita.
9. 10. & seq. ut supra.

R Conciona-

INDEX.

- Concionatoris est admonere abutentes sacra scriptura. 6. eius officium in exagitantis uitis. 11. quale in monendis Prælatiis. 11. quæ eius ratio in docendo, & monendo populo. 11. qui modus in Saluatoris passione exponenda. 16
- Concio sacra quo tempore habenda. 13. in Missa a parochio non omittenda. 87. in Missa conuentuali. 37. in funere qualis. 139
- Conciones sacrae a quibus assidue audiendæ. 13. iis audiendis loca mulierum distincta. 14. earum ad iudeos præscripta ratio. 211
- Conditiones in licentiis non residentium studii causa, quæ. 83
- Conducere aliena prædia clericis prohibitum. 77
- Confessio peccatorum quo modo faciendæ. 42. parochio semel in anno. 42. ægris a medico, & parochio suadenda. ibid. a sacerdotibus singulis saltem hebdomadis faciendæ, etiam si mortaliter non peccarint. 36. quo loco non audiendæ. 41. 42. a quo audiri non possit. 41. usque ad hebdomadam sanctam non differenda. 42
- Confessio in Missa nõ inchoanda nisi omnibus ad Missæ ministerium necessariis præparatis. 38. flexis genibus. in ea sint fideles, ibid.
- Confessiones mulierum, uide mulierum.
- Confessionis locus, ubi moniales confitentur, qualis. 203.
- Confessores, quales. 41. Episcopi iudicio probandi. 41. canones pœnitentiales sciant. 44. quos non absoluât. 43. casus reseruatos apud se scriptos habeant. 41. moneant quam graue peccatum sit, abuti sacra scriptura. 5. eorum nomina sacrificiæ foribus proscribenda. 41. sedes in ecclesiis constituendæ, ibid. diligentia in examinanda fœneratorum conscientia. 43
- Confessores monialium, quales. 204. a quo probati. ibi. quando mutandi. ibid. septa monasterii sine permissu superio-

I N D E X.

- superioris non ingrediuntur. *ibid.* in earum monasterijs non morentur, non cibum capiant, non cubent. 204. alia regulæ iis præscriptæ. *ibid.* mortua moniali quomodo septa monasterii ingredi possint. 177. eorum cautio in imponendo novitiæ puellæ nomine. 180. semel legant & explicent monialibus decreta in his constitutionibus ad eas pertinentia. 207. 208
- Confirmationis sacramentum cui non præbeatur. 28. in uisitatione si opus erit ministretur. 90. iterari nefas est. 28. eius uis a parocho explicanda. *ibid.* administrationis dies denunciandus. *ibid.* nihil a compatribus largiendum. 28. confirmati, eorumq. compadres a parocho describendi. *ibid.*
- Coniectores somniorum coercentur. 17
- Conseruandis & dispensandis bonis Ecclesiasticis ratio multiplex præscripta. 140. 141. uide bona ecclesiastica.
- Conspectus e uicinis ædibus in monialium monasteria prohibetur. 191
- Constitutiones has clericus quattuordecim annorum habeat. 69. moniales frequenter legant. 207. populo concionatores inculcent. 12. earum interpretatio ad quem spectet. 212. ex proxima diocesana synodo publice recitentur. 214. quo loco afferuntur. *ibid.*
- Constitutiones ecclesiarum cathedralium & collegiatarum recognoscendæ, an ulla in re repugnent Tridentini concilii decretis. 214
- Constitutiones aliquæ ordinis sui a monialibus quoti die legendæ. 207. 208
- Constitutiones Innocentii. III. 40. 64. Bonifacii. VIII. 105. Alexandri. III. uide Alex. concilii Viennensis 49. 161. Leon. X. 6. 18. 68. Pauli. II. I. 2. 11. Pii. I. III. uide Pii.
- Consuetudo edendi, bibendi & c. in sacris supplicationibus & suburbanis ecclesiis uisitandis, tollenda. 133. in ecclesias bibendi. 152. cyathi frangendi in contrahendis

INDEX.

- hendis matrimoniis ibid.
- Contractus libellarii, qui prohibentur 158
- Contractus uetiti 157. & seq.
- Controuersia de priori loco in processionibus a quo tollenda 132
- Controuersis, quæ in mortuis efferendis inter parochos sæculares, & regulares oriuntur, occurritur 136.
- Contumacia monialium punitur 89
- Contumaciæ non residentium occurritur 81
- Conuersis monialibus regulæ præscriptæ 199
- Conuiuia in Missæ nouæ celebratione tollenda. 35. iudæorum, christianis prohibita . 208. quibus clerici non interfint. 76. quando & quot interesse possint ibid.
- Corporalia munda in Missæ celebratione 35
- Corporis Christi sodalitates in parochiis instituendæ 31.
- Cruces in processionibus quo modo a clericis ferantur. 132. singularum ecclesiarum clericis in funere præferantur 135
- Cubare in foresteriis monialium prohibetur 204
- Cubicularii Episcoporum nihil a clericis accipiant, quibus ordines conferuntur 48
- Cutellus ad domesticum uitæ usum clericis permittitur 75
- Cultus dierum festorum. 20. uide festorum dierum
- Cultus diuinus, absentibus ecclesiæ ministris, ne deferatur, prouisum 104
- Cultus ecclesiarum, uide ecclesiarum
- Cura quæ ægrotis monialibus præstetur 177
- Cura & tutela clericis prohibita 77
- Curatæ ecclesiæ, uide parochiales
- Curati ubi habitent. 74. quibus in diœcesi obtemperet, 89. quoties in hebdomada Missam celebrent, 62. ad funus & alia officia uocati, quando a suis ecclesiis non

I N D E X . I

- non recedant. 42. uide Rectores, presbyteri, sacerdotes & clerici.
 Custodes ecclesiæ obseruent contra decorum ecclesiæ delinquentes. 115. quæ ornamento ecclesiæ officiunt, prohibeant, & arceant. ibid. in ecclesia pernoctari non patiantur, ibid. uigilēt, ne altaria spolientur. ibi.
 Custodes bestiarum, monente paroco, diebus saltem festis Missam audiant. 39
 Custodes carceris, uide carcer.
 Cyathi frangendi usus contrahendis matrimoniis tollitur. 153

D

- Deambulare in ecclesia prohibitum. 112. ibi deambulantes a quo monendi, expellendiue. 116
 Debita ecclesiis officia & onera præstentur. 141
 Debitores ecclesiarum & piorum locorum, procuratores eorum, syndici, & ministri esse non possunt. 161
 Decanus clauem asseruet atrii ædium canonicalium. 74
 Decima Seminario attributa. 49. 50. unde soluenda, ibid. qui ab ea immunes. ibid. augeri possit. 51. eius exigendæ ratio. ibid.
 Decimarum solutio. 146
 Decrera huius synodi de uita & honestate clericorū, & diuinorum officiorum celebratione quattuor anni temporibus legantur. 215
 Delectus personarum in piorum locorum hospitalitate non habendus. 147
 Denunciationes in matrimonio non procrastinandæ, 152. quibus diebus faciendæ. ibid.
 Depositi nomine quidquam custodire, monialibus prohibetur. 197
 Diaconi, si muneri suo desint, mulctantur, 127. quo saltem tempore Eucharistiam sumant, 127. tonsuram ferant, 70. quibus ministrent, 126. quo habitu induant. ibid. quibus diebus. ibid.

R 3 Die.

I N D E X . I

- Die Sabbati Missæ de beata Virgine . 35
 Diebus dominicis & festis initia fidei a parocho pueris
 tradenda . 6
 Diebus festis, uide festis diebus .
 Dierum festorum calendarium, uide calendarium .
 Dignitatis ab Episcopo retinendæ præscripta ratio. 62
 Dignitatibus in ecclesia præditi in choro psallant, &c.
 106. ecclesiarum, quæ sibi commissæ sunt, oneribus
 satisfaciant . 149. iis singulis proprium munus assi-
 gnandum. 103. assignatum præstetur per eos, qui il-
 las obtinent. ibid.
 Diligentia contra hæreses adhibenda. 4.5
 Dimissoriis litteris tempus præscriptum . 34
 Diocesana synodo, quæ præstanda . 2
 Dioceses implicatæ, distinguendæ . 23
 Discretæ quales. 173. earum numerus. ibid. in negotiis
 paulo grauioribus a præfecta in consilium adhiben-
 dæ. 173. quot suffragiis creentur. 169. quæ moniales
 Discretæ fieri non possunt . 170. ab iis accusentur
 contumaces moniales apud Superiorem. 171. nisi fe-
 cerint, pœna constituta. ibid. a maiori Discreta asser-
 uetur clauis capse, in qua custoditur pecunia com-
 munis . 176. eæ una cum Præfecta singularum mo-
 nialiũ cellas inquirent. 187. antiquior Discreta quan-
 do benedictionem faciat. 188. una ex iis quando om-
 nes cellas uisitet . ibid.
 Distinguendarum parochiarũ ratio. 23. uide parochiæ.
 Distributiones quotidianæ a quo, & quo modo diui-
 dundæ. 115. quibus non dentur. 105. non inseruien-
 tium, quibus accrescant. ibid. quando usibus ecclesiæ
 addictæ sint. ibid. si tenues, qua ratione augendæ. ibi.
 earum amissio quibus ex causis. 107. 108. 115. 122.
 123. 124.
 Diuersorium ab Episcopo in urbe paretur ad rustica-
 norum clericorum hospitium . 76. qui eo non reci-
 piendi. ibid.
 Diuinatio-

I N D E X.

- Diuinationes prohibita. 17
 Diuinatores puniendi. 17. qui eos consulunt item, & qui cuique auctores sunt, ut hi consulantur. ibid.
 Diuinis officiis formula præscripta. 101. quæ uoces, & qui cantus in iis adhibendi. 120. a monialibus item. 220. quo modo ad ea conueniendum. 121. eorum ratio ad quam regulam dirigenda. 118
 Diuinum officium clericis omittētibus occurritur. 68
 Doctrinæ inquirendæ ratio ab eo, qui creandus est Episcopus. 59
 Domicilium in hæreticorum locis, mercaturæ, alioque nomine prohibeatur. 4
 Dominica oratio a concionatoribus explicanda. 11
 Domus ad Catechumenorum usum parata. 210. ecclesiasticarum personarum quibus maxime patere debet. 148
 Domus & ædificia hospitalium, sarcienda, & restituenda. 160
 Dona a monialibus quo modo non accipienda. 186
 Dormiendi locus monialibus præscribitur. 188
 Dormientes in ecclesia, a quo expellantur. 116

E

- Ecclesiā polluentium absolutio, Episcopo reſeruata. 43
 Ecclesiarum cultus. 128. in iis diuinorum officiorum tempore, deambulationes, nugæ, circuli, negociationes, cum mulieribus colloquia, multorum irreuerentia, mendici uagantes, res uenales, uenatici canes. 116. & 17. uolucres, hastæ, sclopeti, balistæ, & alia id genus, pernoctationes, excubiæ prohibentur. 128.
 129. earum fores qua hora claudendæ. ibid.
 Ecclesiæ collapsæ restituendæ. 127. earum materia ad profanos usus non adhibenda. 128
 Ecclesiæ parochiales, uide parochiales.
 Ecclesiæ perfugium quando denegatur facinorosis. 131
 Ecclesiasticarum personarum domus. uide domus.

I N D E X.

- Ecclesiasticæ res, iura, personæ, earumq. immunitas
Principibus commendantur. 146
- Ecclesiastici fructus, si uberes sunt, in quem usum con-
uerrendi. 148. 149. & seq.
- Ecclesiis nuper erectis præfecti sacerdotes quo modo
sustentandi. 23
- Edictum proponendum in examine eorum, qui præfi-
ciendi sunt parochialibus ecclesiis. 56. tempus ei rei
faciendæ præscriptum. ibid. contra non residentes.
81. 82. de licentijs studij causa concessis, Episcopo
exhibendis. 69. de clericali habitu. 82
- Electio monialium ad officia qualis. 169. 170
- Eleemosyna cum offertur, quo uasis genere accipien-
da. 145. quo modo præbenda. ibid. inter concionan-
dum a nemine petenda. 13. hospitalium nomine cū
petitur, quæ seruanda. 163
- Ephippiis inauratis Episcopo interdicitur. 64
- Episcopi ecclesiæ sibi commissæ oneribus satisfaciant.
149. in cōsuetudine Principum quo modo se gerant
62. prædicent. 7. impediti, per alios tamen prædican-
di munus præstent. 6. quam rationem habeāt in pro-
bandis confessoribus. 41. certam mercedem familia-
ribus constituent. 55. curent, ut clericali habitu cleri-
ci induantur. 69. 70. ut canonici in canonicalibus æ-
dibus habitent. 74. ut pristinæ ministris ecclesiæ fun-
ctiones restituantur. 115. index prohibitorum libro-
rum seruetur. 5. dies festi colantur. 20. præbenda theo-
logalis in cathedralibus, & collegiatis ecclesiis, con-
stituatur. 7. quæ implicatæ sunt diœceses, distinguā-
tur. 24. ad sacerdotalem meditationis usum cellulae
in sacristiis constituantur. 37. Eucharistia in maiori
altari collocetur. 30. taxas notariis præscribant. 95.
quas res profanas ad ornatum fugiant. 64. 65. in Mis-
sæ nouæ celebratione, quæ tollenda curent. 35. e con-
fratriis commestrationes tollantur. 165
- Episcopi officium in distribuendis in uniuersam diœce-
sim

I N D E X.

sim concionatoribus.9. in administrandis sacramen-
tis.24.in cognoscendis iis, qui in quavis ecclesia Mis-
sam celebrent, uel sacerdotem qui celebret, exhibe-
re debeant.32. in admittendis præsentatis, aut ele-
ctis. 53

Episcoporum diligentia in statu uniuscuiusq. paro-
chiæ cognoscendo.85. in conferendis sacris ordi-
nibus.47.48.in uisitando, uide, uisitatio, in consti-
tuendo Seminario.49.in ijs, quæ pertinent ad matri-
monij sacramentum.152. mensa qualis, uide men-
sa, uestitus qualis.63. supellex.64.domus.65.eorum
in ea regenda officium.66. assiduitas in audiendis
sacris concionibus.12.hospitalitas.147. auctoritas
in augenda Seminarij decima. 52

Episcopus quibus saltem diebus Missam celebret.62.
solemnè Missam & Vesperas cantet.125.diuinis of-
ficijs & solemnè Missæ intersit. 127

Episcopus mortuus quo modo sepeliendus. 134

Episcopalis equi ornatus. 63

Equi ab Episcopo non alendi, nisi necessarij.65.in mo-
nasterijs monialium non alantur. 194

Escarum lenocinia ab Episcopo fugienda. 66

Eucharistia a clericis, diaconis, & subdiaconis quando
saltem sumenda.62. in Missa, cum sustollitur, ne-
mo stet.128.ne in septis monasterij asseruetur.184.
quo loco in ecclesijs, & quo modo seruetur, cura
est Episcopi.30.sumenda Paschæ tempore.29.ex-
tra parochiam sumere non licet, ibid. sumentes quo
habitu esse debent.30.raro sumentes a sacerdote di-
ligentius admonendi. ibid. de eius ui & ratione ado-
lescentes a paracho instruendi. ibid. ab eius sum-
ptione qui prohibentur.29. ea sumpta, uinum ca-
lice consecrato non præbeatur populo.30. maribus
separatim a fœminis præbeatur, ibid. ad ægrotos
quo modo deferatur.31. die festo corporis Christi
a quo circumferenda. 31

Examen

I N D E X.

- Examen eorum qui præficiendi sunt parochialibus.
56. qui cathedralibus item. 57. uide inquisitio.
Examen puellarum, ad religionem suscipiendam qua-
le. 178
Excommunicati a quo arceantur ex ecclesia. 116
Excubiæ populi in ecclesiis prohibentur. 128
Exequiæ mortui Episcopi quo modo peragendæ.
134. 135
Exequiis mortuorum faciendis, ordinis ratio præscri-
pta. 136. debita lumina a quibus præstentur. 137. ea-
rum curatoribus quantum persoluendum. 138
Explicatio harum constitutionum Metropolitano re-
seruata. 213
Externa uestis clericorum, qualis. 71
Extrema unctio ægroto quando adhibenda. 47. qui ei
interfunt, quale illorum & parochi officium. ibid.
Extremi iudicij certum tempus prædicari nō licet. 10
Exorcismi quibus libris sumantur. 117
Exorcistæ functiones. 117. quibus Episcopus id mu-
nus permittat. ibid. a quibus cauendum sit. ibid.
Exules in ecclesiis non recipiendi, nisi consulto or-
dinario. 130
F.
Fabulæ clericis interdictæ. 75. ineptæ a concionatore
non narrentur. 10
Facinorosi homines in ecclesiam confugientes, quo
modo, & quando recipiendi. 129. ad confessionem
& communionem quando non admittendi. 29
Facultates celebrandi eodem die plures Missas, nul-
læ. 34. in oratoriis sexto quoque mense renouan-
dæ. 32. non generatim, sed nominatim conceden-
dæ. ibid. clericis alienæ diocesis non permittendæ
sine dimissoriis Ordinarii litteris. ibid.
Facultates Episcopis ex iis decretis datas, qui exequan-
tur. 213
Facul-

Facul
Falsu
Fami
ne
ra
Fam
Fam
Fam
Fam
Fen
st
co
da
Ferc
ti
Fen
Fe
Fe
Fe
Fe
Fe
Fid
Fid
Fid
Fid
Fid
Fid

I N D E X.

- Facultates, uide licentjæ.
Falsus testis, uide testis.
Familiares Episcopi, quales. 66. ne loco mercedis be-
neficia ecclesiastica, sibi proponant. 56. arma ne fe-
rant. 67. quo modo induant. ibid.
Familia Episcopi numerus. 67. præfectum, qualis. ibid.
Famosarum mulierum habitatio, uide habitatio.
Famuli blasphemæ domo eiiciantur. 20
Famuli monialium quales. 206. 207
Fenestellæ collocutionum monialibus quales con-
struantur. 189. quando aperiendæ. ibid. quibus non
conceduntur. 190. earum clauæ a quibus custodien-
dæ. 189
Fercula in mensa Episcopi quot ad summum adhibean-
tur. 66. in mensa uisitantis Episcopi. 94
Ferculo uno contenti presbyteri & Vicarij foranei
cum conuentum habent. 87. 88
Ferrarolum clericis prohibitum. 72
Festorum dierum cultus. 20. in ijs hæc utantur, certa-
mina, choreæ, saltationes, ludi equestres, specta-
cula, personatorum hominum ambulationes, nun-
dinæ officinæ apertæ. 20. 21
Festus dies ecclesiæ monialium apparatu non magnifi-
co celebretur. 206. non musici admittendi. ibid. non
figuratus cantus. ibid.
Feudatarij bonorum ecclesiasticorum inuestituram re-
nouent. 143. quo modo id faciant, pœnæ constitu-
tæ. ibid.
Fide iubere pro alijs non licet clericis. 77
Fidei initia a paracho pueris tradantur. 6
Fidei professio a quibus, quando, & quo modo fieri
debeat. 2. 3. eam impediētes puniantur. 3
Fideles semel in anno proprio paracho peccata confi-
teantur. 40. in Missæ auditione quo modo se ha-
beant. 39
Florum & fruticum uasa monialibus uetita. 197
Foemi-

I N D E X.

Fœminæ, uide mulieres.	
Fœneratores quando ad communionem non admit-	
tendi. 29. quando non absoluendi .	43
Follis ludus clericis prohibetur.	75
Fontes baptismalis aquæ in singulis parochiis.	27
Foranei Vicarii, uide Vicarij.	
Forasterijs monialium uesti prohibitum .	204
Foribus ecclesiæ nihil uenale proponendum . 128. uide, ecclesiarum .	
Foribus sacristiæ, uide sacristia .	
Formula iuris iurandi, quod ij præstare debent, quibus quouis modo collatum est beneficium . 54. quod Notarij præstent.	97
Formula uisitandi, uide uisitatio .	
Formula curiæ testimonium a Notarijs quo modo dā dum .	96
Forum iudiciale Episcopi. 95. uide Notarii, aduocati, custodes carceris .	
Frenis inauratis Episcopo interdicitur.	64
Fructus non residentium, quibus locis attribuantur. 79	
Fructuum genera in Episcopi mensa quot apponi liceat .	66
Fugitiuæ moniales, uide Apostatae .	
Functiones minorum ordinum, qua ratione ad usum reuocandæ. 115. tempus ad id præscriptum . ibid. clericatibus imponendæ .	102
Funus Episcopi cuius sumptibus, & quo modo peragendum .	134. 135
G.	
Ganæ tollendæ .	154
Gemmarum usu quibus interdicitur.	154
Genua flectenda in confessione, & grauioribus Missæ misterijs .	39
Geomantia prohibita.	17
Globi ludus clericis uetatur.	75
Gratia--	

I N D E X.

Gratiarum actiones, uide actio gratiarum.

H.

- Habitatio canonicorum ubi. 74. parochorum. 73. monialium regularibus uiris uicina prohibetur. 191. famosarum mulierum item. ibid. mulierum in ædibus clericalibus uetita. 73
- Habitatio ecclesiis uicina uetatur iudæis. 209
- Habitus clericalis, uide clericalis.
- Habitus monialis induendi ratio præscripta. 182
- Hæredes mortuorum ad comparanda in funere necessaria compellantur ab Episcopo. 137
- Hæreticorum consuetudo ab omni loco remouenda. 4.5. opiniones in sacra ad populum concione non referantur. 10. eas redarguendi modus. ibid.
- Hæretici, ac hæresis nomine suspecti accusentur. 4.5. de hæreticorum finibus qui ueniunt, eorum uitæ rationem cognoscant parochi. 4. in eorum locis catholici ne instituantur, aut commorentur. 5
- Hæretici a quo arceantur ex ecclesia. 116
- Harpichordium monialibus permittitur. 197
- Haſte, in ecclesiam non inferantur. 128
- Haſtiludia clericis uetita. 75
- Hebdomadarius canonicus e quibus constituatur. 107. quibus diebus Miſſam ſolemnnem celebret. 125. eius officium. 107. ſucceſſor. ibid. ſi muneri ſuo defuerit, qua pœna mulſtetur. ibid.
- Hiſtoriæ ex apochryphis libris nō narrentur. 10. quæ pingi prohibita. 15
- Hiſtriones eiſciantur. 154
- Homiliarius liber ad parochorum uſum. 8
- Homicidæ uoluntarij non abſoluendi niſi ab Episcopo. 44
- Homines facinoroſi, uide facinoroſi.
- Hora clericis præſcripta, qua noctu non exeant. 74. qua ad diuina officia conueniendum eſt. 122. ad ſup plica-

I N D E X. I

- plicationes. 131
Horæ canonicæ non intermittendæ a clericis. 68. com
 mode diuidantur. 119. quotidie in choro dicendæ.
 ibid. beatæ Virginis non omittantur. ibid.
Hospitalia qua ratione administrentur. 160. 161. eo-
 rum ædificia ruinosâ faciantur. ibid. eorum aditus
 quibus patere non debet. 164. eorum administrato-
 res iurati munus suum exequantur. 161. qui esse non
 possint. ibid. qui male administrent, quo modo pu-
 niantur. 162. administrationis rationem reddant. ibid.
 eorum bona quo modo locentur. 162. non alienen-
 tur. 163. ijs uisitandis quæ ratio præscripta. 93. ijs im-
 posita onera præstentur. 163. eorum eleemosynis pe-
 tendis ratio & locis ipsis & petentibus præscripta.
 163. eorum in hospitiiis mares a fœminis separatim
 hospitentur. 164
Hospitalitas a quibus & in quos exercenda. 148
Humi sepultura detur. 140
Hydromantia uetita. 17
Hymnorum uersiculi in choro distincte pronuncien-
 tur. 120
 I
Ianitrices monialium quæ creari non possint. 170
Ianux septorum monialium qua diligentia custodien-
 dæ. 174
Ieiuniū quale. 45. 46. Quadragesimale. ibid. quibus die-
 bus præscriptum. 45. Rogationum tempore in Me-
 diolanensi ecclesia. ibid. iustæ excusationes ab eo.
 46. eius cultores quæ caueant. ibid.
Illiberalium artium exercitatio, uide Artium.
Imagines quæ & quando non ponendæ. 14. quæ delen-
 dæ, uel corrigendæ. 15. inconsulto paracho non ef-
 fingendæ. ibid. earum habitus ornatus locus ab Epi-
 scopo inspiciendus. ibid.
Immunitas ecclesiastica ne ulla ex parte uioletur, pro-
 uisum.

I N D E X. I

- uifum. 129. 130
- Impedientes professionem fidei, uide fidei.
- Incendiarij.) non abfoluantur. 44
- Inceftum admittentes.) nifi ab Epifcopo. 44
- Index prohibitorum librorum feruetur. 5
- Indulgentia blafphemos accufantibus & iudicibus ip-
fis tributa. 20
- Indulgentiæ quo modo publicentur. 13
- Infames in notariorum collegium non recipiantur. 96
- Infantes pijs locis exponentium abfolutio quando E-
pifcopo referuata. 44
- Infideles a quo arceantur ex ecclefia. 116
- Ingreffus monafteriorum, uide Monafteria.
- Innocentii. III. Conftitutio de confeffione. 40. Decre-
tum de Rocheto. 64
- Inquifitio diligens de fide, uita, moribus, natalibus,
ætate, corporis habitu, doctrina eorum, qui cathe-
dralibus ecclefijs præficiendi funt. 57. 58. eorum fi-
dem, uitam, qui comprobent. 59
- Inquifitionis officium Principum ope, ac ftudio adiu-
uandum. 45
- Inquifitionis ratio in uifitatione de fcholis. 93. de bi-
bliothecis. 94. de hospitalibus. 93. in parochiis. 92.
de dignitatibus & canonicis. 91. Vicariis foraneis
præfcripta de Presbyterorum uita & moribus. 88
- Inquifitio diligens parochi in fua parochia, uide pa-
rochi.
- Insolentia fepulchrorum, uide fepulchra.
- Inftitutio pia & chriftiana a ludi magiftris tradenda. 6
- Interpretatio harum conftitutionum Metropolitano
referuata. 213
- Intortitia, uide cerei.
- Inuentarium omnium rerum, ad ecclefias pertinen-
tium. a quibus conficiendum. 141. eius conficiendi
ratio. ibid. a quo, id, ubi, quo modo afseruandum. 141.
eius exempla. 142

Inue-

I N D E X.

Inuestigatio diligens per alios ab Episcopis in singulis
parochiis adhibenda. 86.

Inuestitura in ecclesiæ bona feudi nomine data qualis.
143.

Ioci in choro prohibiti. 123

Irreuerentiæ multorum in ecclesia sedentium, aut stan-
tium, occurritur. 128

Iudæi baptizati cura. 211. is baptizatus quorum consue-
tudine non utatur ibid. omnia bona sua babeat, cu-
rante Episcopo. ibid.

Iudæi in unum habitationis locum compellantur. 210.
ædes proprias uendant. ibid. ne festis diebus emant,
aut uendant. 209. tribus ante Pascha diebus domi-
sue se contineant. ibid. in quibusuis rebus cum chri-
stiano contrahendis sermone nostro uulgari in suis
libris utantur. 210. pileo, ac birreto crocei coloris
utatur. 208. eis doctrina christiana prædicanda. 210.
christianorum famulatus prohibitus. 208. fraudulē-
ta cum christianis contrahendi ratio coercenda, ui-
de christiani.

Iumenta duodecim uisitati Episcopo præscribuntur.
94.

Iurisiurandi formula Notarijs præcepta. 96. 97. a præ-
sentatis, uel electis præstanda. 53

Ius suffragij quibus monialibus ademptū, uide suffragia.

L.

Laboribus monialium præfectæ, uide præfectæ, locus
assignatus. 176. ibi quotidie lectio adhibeatur. ibid.
quæ res eo loco prohibeantur. ibid.

Laici separatim a clericis in supplicationibus proce-
dant. 132. ijs quando baptizare licet. 25. chrisma at-
tingere non licet. 27

Lampas accensa ante Eucharistiam. 30

Lapides dirutæ ecclesiæ ad prophana ædificia non ad-
hibendi. 128

Late-

INDEX.

- Lateranense concilium. 6. 19. 68
 Laudatio in funere quo modo prohibetur. 139. con-
 cio tamen de humana miseria permittitur. ibid.
 Lectio sacrorum librorum in mensa Episcopi. 66
 LECTORI functiones præscriptæ. 117
 Legata pia exigenda. 138. notarij nisi ea denuncient,
 excommunicati. 297. non absoluedi nisi ab Epi-
 scopo. 44
 Lenones exterminandi. 154
 Leonis X. constitutio de ludi magistris. 6. de blasphe-
 mia. 18. de clericis horas canonicas intermittenti-
 bus. 68
 Libellarij contractus quando nulli. 158
 Libellus de casibus conscientie Metropolitani curæ e-
 dendus. 88. a quibus exponatur. ibid.
 Liber Archidiaconi de clericorum nominibus. 48. eius
 exemplum quotannis Episcopo tradatur. ibid.
 Liber homiliarius, uide homiliarius.
 Liber parochi de baptizatis & compatribus. 27. de cõ-
 firmatis. 28. de matrimonijs. 152. hos libros paro-
 chus ad aliã ecclesiam transiẽs successori tradat. 25
 Liber parochi de parochiæ incolis. 85. quos in eo de-
 scribat. 86
 Liber de receptis ad religionem puellis. 179
 Libri hæresis nomine suspecti, neque ex indicis iussu
 emendati, prohibentur. 5. obsceni pueris legi ue-
 rantur. 6
 Libri a clericis quattuordecim annorũ, & a parochis,
 qui potissimum legendi. 69
 Libri punctationum, uide punctator.
 Librorum lectio quæ monialibus præscripta. 185. 207
 Librorum indicem impressores seruent. 5
 Litterarum mittendarum modus monialibus præscri-
 ptus. 198
 Litteræ, & alia scripta in choro legi uerantur. 123
 Litteræ dimissoriæ, uide testimoniales.

S Loca-

I N D E X.

- Locationes, in quibus usura committitur. 158
 Locationes cancelliarum prohibentur. 100. bono-
 rum ecclesiasticorum quales ab Episcopo recogno-
 scendæ. 143. quibus non faciendæ. ibid.
 Locationibus ædium, quæ parochorum, & clerico-
 rum sint, modus præscribitur. 74
 Loci mutatio in choro uetita. 123
 Locus meretricibus assignandus. 153. iudæis item, ui-
 de iudæi.
 Locus communis monialium uestibus constitui sua-
 detur. 186
 Locus parochis regularibus in funere præscriptus. 136
 Ludi equestres festis diebus prohibeantur. 21. eorum
 spectaculis clero interdictum. 76. ludis item omni-
 bus. ibid.
 Ludi magistri quales. 6. iudicio Episcopo comproban-
 di. 3. quos libros interpretari prohibentur, eorum
 officium in docendo. ibid.
 Lumina funeri debita mortuorum hæredes compa-
 rent. 137. in Missa qui præparet, uide candelæ, sacri-
 sta etc.
 Licentiæ non residendi studiorum causa. 82. 83. de ne-
 gotijs sæcularibus clerico permittendis. 77
 Licentiæ collocationis permissæ monialibus. 198. & in
 ijs quæ diligentia. ibid. ingrediendi monasterium
 monialium non concedendæ, nisi necessarijs casu-
 bus. 194. egrediendi e monasterio professæ moniali
 nulla ratione permittitur, nisi ex grauissima causa,
 ab Episcopo probata. 192

M

 Magia prohibita. 17. eam profitentes acriter puniendi.
 ibid.
 Magister ceremoniarum seu chori, quos Missæ ritibus
 instituere debet. 35. officium, antiphonas, psalmos.
 lectio-

I N D E X.

lectiones recitandas denunciēt. 108. ibid. quando standum, sedendum &c. ibid. quos admoneat, & erudiat. 109. tabellam conficiat de tempore & ordine, quo quisque Missam celebret, & alia munera obeat. ibid. si in officio deliquerit, a quo obiurgetur, & puniatur. ibid. eum omnes audiant. ibid. si tale officium in ecclesia non sit, qui ad id, & a quo constitutur. ibid.

Magister familiæ Episcopi qualis, uide præfectus.

Magistræ, quæ præest monialium laboribus, cura 175.

Magistra nouitiarum quam curam habeat. 174. quibus rebus eas maxime erudiat. ibid. quæ monialis id munus temere sibi assumpserit, qua pœna plectatur. ibid.

Magistratus quo modo a concionatore obiurgandi. 12. eorum studium erga inquisitionis officium. 5. in hæreticorum consuetudine tollenda. 4. in conducendis ludi magistris. 6. diligentia contra blasphemos. 20. uide Principes.

Magistri liberalium artium, uide Artium.

Magistri ludi, uide ludi magistri.

Maledicens Episcopo clericus puniendus. 63.

Maledicta in Episcopi mensa non admittenda. 66.

Mansionarii. 11. duo singulis hebdomadis in orbem eligendi. 12. eorum officia. ibid. stipendium. ibid. contumacia & negligentia punitur. 113.

Mantelletum quale. 71.

Martyria non repræsentanda, sed pie narranda. 16.

Mas fœminæ præfertur in baptismi administratione. 26.

Mares, uide mulieres.

Matrimonio contrahendo quæ seruentur. 152. denunciations in eo quales. ibid. benedictio quo tempore facienda. ibid. eius contrahendi facultates. ibid. de eo constitutiones lingua communi diuulgadæ. 153.

S 2 Matri-

I N D E X.

- Matrimoniorum liber, uide liber parochi.
- Matutinum officium quo tempore, & loco celebrandum. 124. ad id quo tempore ueniendum. 122. quando uespera dici licet.
- Medendi ars, uide ars.
- Medici monialium a quo approbandi. 206
- Medicis præscriptum officium in ægrorum curationibus. 40. pœnæ si contra fecerint. 41
- Mediolanensis ecclesia quibus huius synodi decretis non teneatur. 212. in ea quando ieiunium adhibeatur. 55. 56. Quadragesimalis obseruantia ieiunium. ibid.
- Mediolanensis synodi constitutiones, uide constitutiones.
- Memoria matrimoniorum ne pereat, ratio adhibita. 152.
- Mendici ne eleemosynæ causa in ecclesiis uagentur. 129. cuius rei admonendi. 164
- Mensa Episcoporum qualis. 66. qui ad eam non recipiendi. ibid. uisitantium qualis. 94
- Mercēs notariis præscripta in conficiendis collati beneficii litteris. 54. uide notarii.
- Mercēs certa ab Episcopo suis familiaribus constituenda. 55
- Meretricum amictus. 153. ijs locus assignandus. ibid. tabernis meritoriis & cauponis interdicitur. ibid. omnis item ornatus prohibeatur. ibid.
- Metropolitano huius synodi explicatio reseruata. 212. referatur, si qua de statutis & constitutionibus cathedralium & collegiatarum ecclesiarum dubitatio oritur. 212. eius cura libellus de casibus conscientia edendus a quo explicetur. 88
- Ministræ monialium quæ, Præfecta. 169. Vicaria, Discretæ. ibid. Ianitrices. 170. Rotaria, sermonibus audiendis præpositæ. ibid. sacristæ præfecta, scriba, seu celeraria. ibid. nouitiarum. 174. magistra, Rationatrix.

I N D E X.

trix. *ibid.*

Ministri ecclesiæ, sacerdote Missâ celebrante, a quibus
abstineant. 38. quæ parent ad Missæ ministeriū. *ibid.*

iis omnibus certæ muneris ratio præscribitur. 102

Miserabiles personæ, uide personæ.

Miracula, uide concionator.

Missâ non memoriter dicenda. 36. non operto capite.

ibid. non alicuius gratia retardanda. *ibid.* perlegen-
da a sacerdotibus, antequam ad altare accedant.

37. festis diebus in parochia audienda. 39. ea non
peracta, non discedendum. 38. 39. quibus saltem die-
bus ab Episcopo, sacerdotibus, & curatis celebra-

da. 62. in eius celebratione quæ uitanda. 36. quo mo-
do in ea fideles interfint. 39. in Missæ nouæ celebra-

tione quæ tollenda. 35

Missâ de beata Virgine quando celebranda. 35

Missam celebranti sacerdoti qui minister adfistat. 38

quo habitu indutus. *ibid.* quæ agi ab eo prohibentur
sacerdote celebrante. *ibid.*

Missas plures eodem die celebrandi facultas concessa
tollitur. 33

Missæ inter concionandum nō celebrentur. 13. earū ce-
lebratio quibus prohibetur. 33. quibus item in lo-

cis. *ibid.* quo tempore. *ibid.* hora populo commoda
celebrentur. 37. ijs celebrandis ordo seruetur. 34

Monasteria monialium, quæ unienda. 167. quibus adi-
menda facultas recipiendi moniales. *ibid.* eorum

fructus, monialibus extinctis, quibus locis attri-
buendi. *ibid.*

Monasterij septa, uide septa.

Monasteriorum aditus, uide aditus, ingressus. 193.

194. & seq. in ea conspectus prohibetur. 191

Moniales cōmuniter uiuant. 185. omnia ad commu-

nem monasterij utilitatem conferant. 186. uestes

in communi loco afferuent. *ibid.* Moniales dona nō

recipiant, nisi consentiente præfecta. 186. non am-

S 3 biant

INDEX.

- biant. 169. cum nemine externo colloquantur. 195.
 & quo potissimum tempore. 195. nemini scribant.
 198. cum nemine communicent, quæ ab externis ac
 ceperint. 113. sæcularium uestitu non utantur. 197.
 inani sermone quando tempus non consumant. 195.
 depositi aut custodiæ nomine ne quidquam acci-
 piant. ibid. musicis instrumentis non sonent. 197. ne
 offulas conficiant. 197. missas ad se litteras non le-
 gant, nisi præsepte Præfecta. 198. professæ e mona-
 sterij septis non egrediantur. 192. nihil donent, uen-
 dant. & c. 187. uno loco dormiant. 188. ad benedictio-
 nem mensæ quando conueniant. 188. die, noctuq.
 chorum frequentent. 183. singulæ diuinis officijs in-
 tersint. ibid. quo habitu indutæ. ibid. mentalem o-
 rationem quando habeant. 184. quas res precando
 fugiant. 183. quas meditentur. 184. diebus festis ho-
 ram aliquam in sacra lectione consumant. 185. quan-
 do e mensa discedant. 188. quo ordine discumbant.
 ibid.
- Moniales ex una familia, quot in unum monasterium
 recipi licet. 178
- Monialibus catelli, speculum, suffimenta, unguenta
 prohibentur. 187. uasa fruticum & florum. 197
- Monialium numerus in singulis monasterijs. 167. offi-
 cia quæ & quibus tribuenda. 168. Præfecta, uide Præ-
 fecta. uiolatores non obfoluendi, nisi ab Episco-
 po. 44
- Monialium sermonibus audiendis Præfecta, qualis. 173
 eius officium. ibid.
- Monialium ad officia electio, uide electio.
- Montes pietatis instituendi, curatibus Episcopis. 166
- Mortuorum uestes a clericis non sumendæ. 136
- Mortuus quando non efferendus. 136
- Morum eius inquisitio, qui creandus est Episcopus. 57
- Mozeta ab Episcopo adhibenda. 64
- Mula Episcopalis quo modo induta. 63
- Mulie-

I N D E X. I

Mulieres Christianæ, uide Christianæ. Iudææ, uide Iu-
dææ.

Mulieres loco a uiris separato sacram concionem au-
diant. 14. orent. 31. in confessione quo tempore, &
quo loco audiendæ. 42. in diuersorio rusticani cleri
hospitio ne recipiantur. 76. in clericorum ædibus
non habitent. 73

Mulcta clericorum, pijs locis attribuenda. 79. admini-
strantium culpa non exacta, Seminario adiudicatur.
ibid. si laicis irrogatur, quo modo distribuenda. ibid.

Mulierum confessiones quo tempore & loco non au-
diantur. 42

Munera quacumque ratione, Ecclesiæ ministris attri-
buita, antiquata, ad usum reuocentur. 102

Musica in Diuinis officijs quæ adhibenda. 120. quæ mu-
sica instrumenta ab ecclesia excludenda. ibid.

Musici die festo ecclesiæ monialium non admittendi.
206

Mutatio loci in choro prohibita. 123

Mutuum, ex quo committitur usura. 136

N.

Natalium eius, qui Cathedrali ecclesiæ perficiendus
est, inquisitio. 58

Necromantia prohibetur. 17

Negligentia Episcopi in comprouincialis Episcopi fu-
nere punitur. ibid. clericorum ad diuina officia tar-
dius conuenientium, coercetur. 122

Negocia sæcularia a clerico fugienda. 77. 78

Nomen gentilium foeminarum nouitiæ moniali impo-
ni uetatur. 180

Notarij pia legata non denunciante nō absoluendi, ni-
si ab Episcopo. 44. mulctarum attributionis instru-
menta denuncient. 212. quibus in causis non se inter-
ponant. 96. quæ præstare debent ex iurisiurandi for-
mula. 96. 97. simoniaca instrumenta conficientes

S 4 tenen-

I N D E X.

- tenentur. 55
 Notarijs merces præscripta in conficiendis collati be-
 neficij litteris. 54. in officio delinquentibus pœna
 proposita. 96. 100. taxa præfinienda. 95
 Notariorum collegium instituendum. 95. qui ei non
 adscribendi. 96
 Notariorum littera qualis. 99. carta. ibid. certus nume-
 rus. 96. statuta. ibid. officiales. ibid.
 Nouitia monialis cuius ætatis ad professionem reci-
 pienda. 181. quo loco examinanda. ibid. quomodo
 bonis renunciet. 182. antequam recipiatur, Præfe-
 ctæ officium. ibid. earum cura ad quam spectet. uide
 nouitiarum magistra. 174
 Nundinæ in die festo prohibetæ. 20. si in diem festum
 incidant, quo die faciendæ. ibid.
 O.
 Obiurgandi modus a concionatoribus seruandus. 12
 Oblationibus faciendis ratio præscripta. 145. uide elec-
 mosyna.
 Obseruatio parochorum in nouos parochiæ suæ in-
 quilinos. 86
 Odorum suauitates Episcopus non consecetur. 63
 Officia diuina, uide diuina officia.
 Officia minora monialium quæ, & a quibus conferen-
 da. 170
 Officij monialium tempus præscriptum. 168
 Officium custodum ecclesiæ, uide custodum.
 Officium mansionarij, uide mansionarius.
 Officium punctatoris, uide punctator.
 Officium thesaurarij, uide thesaurarius.
 Officium monialium prohibentur donandi causa. 197
 Onera cuique ecclesiæ imposita, præstanda. 149
 Oratio mentalis, qualis. 184. monialibus præscribitur.
 ibid.
 Oratio XL. horarum, quo loco, & modo in ecclesia ha-
 beat. 174

I N D E X. I

- beat. 30. sacramentum ubi eo tempore collocan-
dum. ibid. ad eam noctu qui non conueniant. ibid.
fœminæ separatim a uiris orent. ibid.
- Orationes in missa quot. 35
- Oratoria non facile facienda. 34. qualia sint, quoue
loco. ibid. raro ijs utantur illi, quibus est eorum
usus concessus. ibid. in ijs quando missam celebra-
re non licet. 33
- Ornamenta altarium, qualia in celebratione missæ. 35
- Ornamenta inania excludat Episcopus. 65
- Ornamenta sacris addicta ad usum profanum non com-
modentur. 131
- Ordinis sacræ administratio qualis. 47. 48
- Ordinibus conferendis nihil accipiatur. 48. ijsq. colla-
tis quo loco, tēpore, & quibus, a quo notandum. ibid.
- Ordo sacer portionibus & canonicatibus non anne-
xus, annectatur. 108
- Ordo qui in choro seruetur. 120. 121. & seq. in proces-
sionibus obeundis. 124. in funere mortuorum. 136.
in missis celebrandis. 34
- Organum in ecclesia, ceteris musicis instrumentis ex-
clusis. 120
- Ornatus sepulchrorum amoveatur. 139. 140
- Orphanis consultum quo modo. 86
- Ostia in monasterijs monialium, colloctioni assigna-
ta, perpetuo clausa. 107. quando aperienda. ibid.
eorum clauēs a quibus asseruandæ. ibid. quorum a-
ditus in externam ecclesiam, obstruatur. ibid.
- Otia e ciuitatibus tollenda. 155
- P.
- Pacta exequiarū, & a niuersariorū causa prohibētur. 138
- Pactiones simoniacæ, uide simonia.
- Pactiones quæ usuram sapiunt. 158
- Pædagogi professionem fidei faciant. 3
- Pallium ad mortuos efferendos, quorum sumptibus
com-

I N D E X.

- comparetur. 137. gratis commodetur. 138. si pretio
so nobiles uti uoluerint, emant. ibid. id post funus,
ecclesiæ acquisitum. ibid.
- Parasiti in mensam Episcopi non admittendi. 66
- Parochialem ecclesiam non obtinentes, confessiones
non audiant. 41
- Parochiales ecclesiæ quo casu uniendæ. 23. in admini-
stratione sacramentorum sequantur ritus cathadra-
lis ecclesiæ. 24. fontes habeant baptismalis aquæ.
27
- Parochialium multitudo a retinentibus dimittenda.
83. contra eos poena. ibid.
- Parochiæ uisitandæ. 90. qua diligentia. 92. 93. earum di-
stinguendarum ratio. 22. 23. in earum sacristiis cellu-
læ ad orandi usum constituendæ. 37. singulis ijs in-
quirendis, certi hominis deligendi. 90
- Parochiæ cuiusque status, qua diligentia ab Episcopo
cognoscendus. 81. 82. 83. 84. 85
- Parochianorum sumptibus pallium ad efferendos mor-
tuos comparetur. 137
- Parochi quibus diebus fidei initia doceant. 3. si rudes,
quo modo prædicandi munus expleant. 8. quo tem-
pore omnino prædicent. 7. quot saltem diebus mis-
sam celebrent. 62. ne concionem in missa omittant.
37. quos libros sibi comparent. 69. in parochijs soda-
litates corporis Christi instituunt. 31. in processio-
nibus, quam consuetudinem tollendam studeant.
133. Ecclesiæ sibi commissæ oneribus satisfaciant.
149. uiduis, pupillis &c. pietatis officio subueniant.
80. quibus anni temporibus ad cognoscendum gre-
gis statum adhibeatur ab Episcopo. 96. inconsultis
iis sacræ imaginæ non effingendæ. 15. eorum offi-
cium in populo monendo ut hæretici nomen defe-
rat. 4. in admonendis abutentibus sacra scriptura. 5.
compatribus. 27. in iis admittendis. ibid. in puer-
peris monendis. 28. in ægrotis inuisendis. 25. in
popu-

I N D E X.

- populo cohortando ad communionem. 25. in sacramentorum ui explicanda. ibid. in admonendis presbyteris de celebranda missa. 62. iis qui raro Eucharistiam sumunt. 30. in describendis confirmatis & eorum compatribus. 28. in baptizatis item. ibid. in denuntiandis iis qui Paschæ tempore non communicarint. 29. in administranda extrema unctione. 47
- Parochorum cura in iis qui in sua parochia docent, inquirendis. 3. hæreticis item. 8. habitatio ubi. 73. inquisitio de dictis & factis eorum, qui ex hæreticorum finibus ueniunt. 4. in parochiis suis. 86. admonitio de solutione decimarum. 145. cura, ut, qui bestias pascunt diebus saltem festis missæ interfint. 39. ne confessiones in hebdomadam sanctam differantur. 42
- Parochorum liber de baptizatis. 27. confirmatis. 28. matrimonio iunctis. 152. hos libros, ad aliam ecclesiam transeuntes successori tradant. 27. uide liber. 65
- Picturas excludat Episcopus. 65
- P II I I I I. constitutio de professione fidei a quibus seruanda. 2. 3. de confidentiis quando publice recitanda. 61
- Pignus ex quo committitur usura. 157
- Pilæ ludus clericis quando & quo loco nõ prohibitus. 76
- Pileo in choro ne clericus utatur. 47. in altare is a sacerdote non ponatur. 37
- Piorum locorum administratio qualis. 160. bona quo modo locanda. 162. quibus non locanda. ibid. qua fideiussione. ibid.
- Placentæ in Episcopi mensa prohibentur. 66
- Pœna contra blasphemos. 19. contra simoniacos. 53. contra clericos qui diuinū officiū intermittunt. 68. qui contra decretum, de uita & honestate clericorum delin-

I N D E X . I

- delinquunt. 78. qui retinent plures parochiales. 83.
 contra non residentes. 81. 82. qui a uisitandi præscri-
 pta lege discedunt. 95. contra alios, uide suo loco .
 Pœnæ pecuniariæ non remittendæ . 212. qua de causa
 remittantur. ibid. quo modo diuidantur. ibid.
 Particulæ duæ Eucharistiæ quando deferendæ . 131
 Passio Saluatoris quomodo exponenda . 116
 Pastorale sancti Gregorii a Parochis legendum . 69
 Patronatus iura recognoscendi tempus Episcopis præ-
 scriptum . 143
 Pauperibus in ecclesia uagari prohibitum . 129. Elee-
 mosynam petere inter concionandum. 13. necessaria
 alimenta a locupletibus clericis non iis neganda .
 148. in elemosyna petenda modus præscriptus. 13.
 quando ii a cõcionatoribus non cõmendantur. ibid.
 Pellium pretiosarum usu Episcopo interdicitur . 63
 Pensiones cancellariis Episcoporum assignatæ , quan-
 do irritæ . 100
 Pêrecostes & natiuitatis Domini tempore populus ut
 confiteatur & communicet officium parochi . 25
 Percussiores parentum non absoluendi, nisi ab Episco-
 po . 44
 Pernoctationes in ecclesia uetantur . 129
 Personatus quis uestibus clericalibus & monachali-
 bus indutus punitur . 73
 Personæ miserabiles cuius sumptibus sepeliendæ . 138.
 earum causas tueri clerico licet . 77
 Pictoribus & sculptoribus sacrarum imaginum effin-
 gendarum modus præscribatur . 15
 Pœnitentia publica publice pecantibus imponenda .
 45. non aliis pœnis commutanda. ibid.
 Pœnitentiam quæ cuique peccato ex canonibus præ-
 scribitur sciant confessores . 44
 Pœnitentiarius in cathedralibus ecclesiis instituen-
 dus . 41
 Pontifici Romano obedientia . 2
 Pontificibus

Porti
Præb
Præb
Præ
Præ
Præ
C
Præ
Præ
tu
lic
cap
bu
16
18
ce
pe
ne
ta
li
Præ
ib
Præ
ne
fig
ci
dic
Præ
Præ
Præ
be
Præ
17
Præ
Præ

INDEX.

Portionibus ordo sacer non annexus annectatur.	103
Præbenda theologalis constituenda.	7
Præbendæ unio pro pœnitentiariorio.	41
Præcursor fœminarum clericus ne sit.	78
Prædicatio uerbi Dei munus Episcoporum.	7
Prædicandi ratio concionatoribus proponitur.9. uide concio.modus in exagitandis uitiiis.11.12. munus Curatis imponitur.	9
Prædicatorum admonitio,de soluendis decimis.	146
Præfecta monialium qualis.169. tacitis suffragiis eliga tur.ibid.nō eū honorem ambiat.168. iura ab Apосто lica sede cōcessa exhibeat.168. singulis hebdomadis capitulū habeat.172. nihil deliberet nisi cōsentienti bus Discretis.ibid. rationē administrationis reddat. 166. quibus ex causis ab officio amoueri potest.179. 182.bona monasterij nō alienet.177.quādo nō ædifi cet.177. de suscipienda ad religionem puella nihil polliceatur.178.eius officium in monialibus admo nendis.171.in concordia conseruanda. ibid. in uisi tandis ægris monialibus.177.in inquirendis monia lium cellulis.	187
Præfectę laboribus monialium duæ.175.earū officium. ibid.	
Præfecti collegiatarum in urbibus publicas processio nes obeant.132.133.96.locus,a quo in eo munere af signandus.ibid.ecclesiæ suarum oneribus satisfa ciāt.150.nō residentes a quo deferendi.84. iis qui in diœcesi sunt,uicarii foranei munus tribuendum.87	
Præfectus familiæ Episcopi qualis.	67
Præparatio ad sacramentum pœnitentiæ.	42
Præpositæ moniales curę egrotantium quales se præ beant.	177
Præpositæ moniales sermonibus audiendis, quales 173.earum officium. ibid.	
Præposita rotæ, uide rotaria.	
Præsident choro quæ officia in ecclesiis præstet.	106.

INDEX.

106. in iis obeundis negligens a quo puniatur . ibid.
 si tale officium deest, qui eo fungatur. ibid. quando
 ecclesiæ ministris discedendi facultatem dat. 149
 Precationibus monialium ratio præscribitur . 183.
 184.
 Preces publicæ indicendæ mortuo Episcopo . 135
 Presbyteri quibus saltem diebus Missam celebrent.
 62. uide sacerdotes. tonsuræ insigniti. 70. eorum cul-
 tus & uestitus. uide clerici .
 Prima, quando in ecclesia dicenda . 125
 Principes quo honore prosequantur Episcopos. 63. eo-
 rum studium quale in tollenda hæreticorū consue-
 tudine. 4. erga inquisitionis officiū. 5. in cōducendis
 ludi magistris. 6. animaduersio in blasphemos. 20
 Principes commoniti de Histrionibus, Lenonibus,
 Cingaris eiiciendis, Ganeis tollendis. 154. aleatori-
 bus puniendis. ibid. artibus bonis instituendis . ibid.
 immoderatis sumptibus coercendis . 155
 Processionibus, & supplicationibus habendis ratio
 præscripta. 131. in iis quo ordine procedendum. 132.
 fœminæ separatim a uiris procedant. ibid. laici item
 a clericis. ibid. quibus rebus opera danda. 132. specta-
 cula, actiones pro foribus ædium, & in uia prohiben-
 tur. 133. edendi item, uel bibendi consuetudo . ibid.
 in iis denunciandis parochi officium. 133. ad eas re-
 gulares ab Episcopo uocentur. 132. quo tempore ad
 eas ueniendum. 131. quo habitu cruces in iis feren-
 dæ. 132. quo habitu canonici induti, & reliqui cleri-
 ci. 131. 132. certi uiri ab Episcopo deligendi, qui de
 supplicationibus præscripta seruari curent. 133. in
 iis obeundis controuersia de priore loco a quo tol-
 lenda . 132
 Procuratores piorum locorum, qui non sint . 161
 Procuratores monasterii monialium . 206
 Professio fidei, uide fidei .
 Proprietas monialibus interdicitur . 185
 Psalmo -

I N D E X.

Psalmorum uersiculi in choro distincte pronuncien-
tur. 120

Puellæ ad religionem admitendæ. 177. inuitæ non co-
gantur. ibid. in hoc monialium officium. 178. separa-
tim prius libero loco ab Episcopo examinentur.
ibid. maiores xii. annis admittantur. 178. quibus suf-
fragiis. 179. admissis tempus ad induendum habitum
præscriptum. 180. suscepto habitu e septis monaste-
rii ne egrediantur. 181

Puellæ sæculares educationis causa in monialium mo-
nasteria introductæ post annum exeant. 200. in po-
sterum non recipiantur. nisi Superiore permittente.
ibid. quibus puellis non permittendum. ibid. rece-
ptæ. quo habitu induantur. 200. quo loco dormiāt.
ibid. cum externis ne colloquantur. ibid. eorum edu-
cationis causa quantum soluendum. ibid. si monia-
les fieri uolunt. quæ seruanda. 201

Puellis nubilibus subueniendum quo modo. 86

Pueri fidei initia a quo doceantur. 6

Punctatoris officium in quibus ecclesiis retineatur.

113. iusiurandum. ibid. in eo deligendo Episcopi au-
ctoritas. 114. punctator quos notet. 113. si quos iniu-
ria notet qua pœna mulctandus. ibid. suo mense sa-
cris intersit. 114. punctationum libros diligenter cu-
stodiat. 113. horum librorum collatio. 114

Puerperæ post partum domo exeuntes ad ecclesiam
accedant. 28

Purificatoria. & corporalia qualia. 35

Pyromantia uetita. 17

Quadragesimæ ieiunium & abstinentia. 46. eius initiū
quando faciendum. ibid. hoc tempore parochi præ-
dicent. 8. Episcopi Missæ solemni & diuinis officiis
intersint. 127

Quæ ad sacramentorum administrationem generatim
pertinent.

I N D E X.

- pertinent. 22
 Quæ pertinent ad baptismi administrationem. 25
 Quæ pertinent ad sacramenti confirmationis admini-
 strationem. 28
 Quæ ad sanctissimæ Eucharistiæ administrationem
 pertinent. 29
 Quæ ad confessionis administrationem pertinent. 40
 Quæ ad Missæ celebrationem pertinent. 32
 Quæ ad sacri ordinis administrationem pertinent. 47
 Quæ ad piorum locorum administrationem pertinent.
 160. 161. & seq.
 Quæ res in altare a sacerdote non ponantur. 37
 Quæstiones inanes a concionatore uitandæ. 111
 Quæstiones Tridentina synodo damnati. 163
 Qualitates in clerico non residente studij causa. 81
 Qui ad sacram communionem non recipiantur. 29
 R.
 Raptores uirginum non absoluantur, nisi ab Episco-
 po. 44
 Ratio approbandi confessores, uide confessores. 111
 Rectores in ecclesiis nuper erectis quo modo susten-
 tandi. 23. ubi habitent. 74. pernoctationes in eccle-
 sia ne permittant. 129. qua horam ecclesiam clau-
 dant. ibid. in exorcismis, & aliis quos ritus obser-
 uent. 24. fructus ecclesiarum pendentes ne alienent,
 non permittente Ordinario. 145. ijs, quando alij
 sacerdotes adiungendi. 23. candelas & cereos in
 mortuorum funere adhibitos ne uendant. 137. quan-
 do ad mortuos efferendus pallium emant. 138. ui-
 de sacerdotes, clerici, &c.
 Regesta notariorum qualia. 99
 Regulares ad processiones uocandi. 132
 Regularibus parochis locus in funere præscriptus. 136
 Regulæ indicis de libris prohibitis seruandæ. 115
 Reliquiarum ueneratio. 16. ex quo modo populo ostē-
 dantur.

N D E X.

dantur. ibid. quo modo asseruandæ. ibid. in ijs osten-	
dendis quæ fugienda.	17
Remissio canonicorum sublata.	104
Renunciatio bonis a nouitia quo modo fiat.	182
Repræsentationes sacræ martyrum non agantur.	16
Residentia. 79. in ea præstanda studium. ibid. contra nō	
residentes edictum ab Episcopo proponendum. 81.	
tempus non residentibus præscriptum. 81. 82. non re-	
sidentium fructus quibus attribuantur. 79. non resi-	
dentes studij causa ad subdiaconatum promouendi.	
82. licentiæ non residendi studiorum causa quibus	
condicionibus dentur. 83. non residentibus pœna	
proposita. 79. 80. & sequentibus Episcopo non resi-	
dente, a quibus id Metropolitanos significandum.	
80. si alii non resideant, quando parochi, quando	
Vicarii etiam foranei Episcopum admoneant.	84
Residentia debetur beneficijs etiam non curatis.	84
Reticulum clericis prohibitum.	71
Risus in choro uetatur.	123
Ritus Romanæ ecclesiæ in cathedralibus adhibendi.	
24.	
Ritus sacri, & cæremoniæ a concionatoribus expla-	
nentur.	11
Rixæ in choro uetitiæ.	123
Rochetum quibus in locis Episcopus induar.	63
Rogationum tribus diebus in Mediolanensi ecclesia	
ieiunetur.	46
Romana Ecclesia catholicæ fidei magistra.	2. 216
Romanæ Ecclesiæ instituta in omni Missæ parte ser-	
uanda.	36
Rotaria monialis.	170. 175

S.

Sabbato Missæ de beata Virgine celebretur.	35
Saccaro artificiose condita in mensa Episcopi non ap-	
ponantur.	66

T Sacer

I N D E X.

- Sacer ordo, uide ordo sacer. 62.
 Sacerdotes quibus saltem diebus Missam celebrent. 62.
 singulis saltem hebdomadis peccata confiteantur. 36.
 antequam celebrent, quid agant. ibid. e sacri-
 stia quo modo exeant. ibid. ab altari quousque non
 recedant. 38. in sacramentorum administratio-
 ne superpelliceum & stolam adhibeant. 24. ad bap-
 tizandum quo modo accedant. 26. cuius rei compa-
 tres moneant. ibid. sacris uestibus induti, rei diuinæ
 faciendæ causa, quomodo se gerant. 37. quæ in missæ
 celebratione uitēt. 36. quas cæremonias seruēt. ibid.
 publice criminosi Missæ celebratione interdicun-
 tur. 33.
 Sacramenta a concionatoribus dilucide explicanda. 11.
 ijs administrandis ratio præscribitur. 22. 23. quo mo-
 do sacerdotes induti. 26. ritus ex more Romanæ Ec-
 clesiæ adhibeātur. 24. inferiores ecclesiæ, cathedralis
 ritus sequantur. ibid. in eorum administratione ni-
 hil exigendum. 24. eorum uis quando ab Episcopo,
 & parocho explicetur. 25.
 Sacra scriptura ab utentibus occurrat. 5.
 Sacris rebus ab utentium absolutio Episcopo reserua-
 ta. 44.
 Sacristiæ officium in sacris uasis & uestimentis cu-
 stodiendis. 110. in renouanda sæpius aqua benedicta.
 ibid. in rebus ad diuina officia præparandis. 110. in
 ornando altare maiori. ibid. in dandis horarum ca-
 nonicarum signis. 110. in rebus & sermonibus inani-
 bus e sacristia remouēdis. 110. in laicis item. ibid. ad
 quem usum in sacristia tres tabellas habeat. 110.
 Sacristiæ intortitia, candelæ in mortuorum funere ad-
 dicuntur. 137. in ea quando matutinum celebran-
 dum. 125. quæ cellulæ constituendæ. 37. eius foribus
 tabulæ affigantur de confessorum nominibus. 41.
 Sacri ritus, uide ritus.
 Sacris addicta, uide addicta.

Salta-

I N D E X . I

Saltationes fectis diebus prohibeantur.	21.	clericis om-	
nino prohibita.			75
Saluatoris passio, uide passio.			
Sanctorum martyria & res gesta quo modo exponan-			16
tur.			
Sanniones in mensam ab Episcopo non admittantur.			66
Scholæ uisitandæ.	90.	ijsq. uisitandis quæ inquirendi ra-	
tio.			93
Scriba, uide celeraria.			
Sculptoribus modus præscribatur in sacris imagini-			
bus effingendis.	15.	Sedes confessorum in ecclesiis	
constituantur.			42
Seminarii clericorum institutio.	49.	decima fructuum	
ei attributa.	50.	quo tempore soluenda.	51.
unde sol-			
uenda.	49.	50.	eius augendæ facultas.
51.			multa ei ad-
iudicata.	212.	quæ beneficia ab Episcopo applicen-	
tur.	51.	præstimoniales portiones attribuantur.	ibid.
Sepeliendi mos in cœmeterijs restituendus.			139
Sepulchra excelso loco posita amouenda.			139
Sepulturæ locus in ecclesia humi detur.			139
Septa monasteria monialium nemo ingrediatur.			193
194.		quæ in iis non alantur.	ibid.
eorum ianua quo			
modo claudantur.			174
Serica uestimenta quibus prohibentur.	154.67.63.71		
Simoniacæ pactiones, uexationis redimendæ causa,			
prohibita.			55
Simoniaciis pœnæ propositæ.			53.54
Simoniæ pœnis qui tenentur.			55
Societatis contractus qui usuram sapiunt.			158
Sodalitates corporis Christi in parochiis instituendæ.			
31			90
Sodalitates uisitandæ.			17
Somniorum interpretes coercentur.			123
Somnus in choro quæritus.			197
Soni monialibus prohibiti.			

T 2 Sorti-

I N D E X . I

- Sortilegi. 17
 Spectacula inania festis diebus prohibeatur. 21. clerici interdicta. 75
 Spectacula & alia, quæ prope monialium monasteria agi uetantur. 191
 Speculum monialibus uetatur. 187
 Stateras adulterantium absolutio Episcopo reservata. 44
 Stola & superpelliceum in sacramentorum administratione adhibeantur. 24
 Studium concionatoris quibus in rebus explanandis potissimum uersetur. 11
 Subbirretum a sacerdote celebrante in altari non ponatur. 37
 Subdiaconatus ordine ad annum initietur qui studij causa abest. 83
 Subdiaconi quoties in mense communicent. 62. tonsuram ferant. 70. si muneri suo defunt, mulctantur. 126. uide Diaconi
 Sudariolum in altare poni uetantur a sacerdote celebrante. 37
 Suffimenta monialibus prohibita. 187
 Suffragia tacita ferantur de puella ad religionem admittenda. 179. in tacitis suffragijs, quæ caueant moniales. 173. ijs suffragijs Præfecta, Vicaria, Discretæ creentur. 169
 Summam Antoninam parochi sibi comparent. 69
 Sumptibus uiuentis Episcopi & Capituli anniuersariæ mortui Episcopi exequiæ fiant. 135
 Sumptus immoderati coerceantur. 155
 Superpelliceum, uide stola
 Supellex Episcoporum & clericorum qualis. 64
 Supplicationes publicæ mortuo Episcopo indicendæ. 135.
 Supplicationum habendarum ratio præscripta, uide processiones.

Sinago-

I N D E X.

Sinagogæ aditu christianis interdicatur. 208

Syndici piorum locorum qui non sint. 161

T.

Tabellæ tres ad quem usum in sacristia habeantur. 110

Tabellionatus officium clericis prohibetur. 77

Tabernaculum sacrosanctæ Eucharistiæ quale. 30

Tabernæ meritoria tollantur. 154

Tabulæ de monialibus confessorum in sacristiæ foribus. 41

Talorum ludus clericis prohibitus.

Taxa notariis præfiniatur. 95. carceris item custodi-
bus. 101

Tempus distinguendis parochiis præscriptum. 24. testi
monialibus litteris. 199. 200. puellæ ad religionem
receptæ in habitu sumendæ. 180. notariis ad denun-
cianda legata pia. 165. clericis ad sumendum habi-
tum. 70. ad residendum. 80. monialium Præfests ad
exhibenda priuilegia. 168. ad seruanda huius syno-
di decreta. 214

Testis falsus a confessore quando non absoluitur. 43

Theologalis præbenda quibus in ecclesiis constitua-
tur. 7

Thesaurarij officium. 114. quibus distributiones non
persoluat. ibid. si contra fecerit, qua pœna mulcte-
tur. 115

Tibiæ ab ecclesia excludantur. 120

Toga clericorum qualis. 71

Tonsotes monialium a quo approbandi. 206

Tonsuræ clericalis forma. 70. a quibus deferenda. ibid.

Torques clericis uetatur. 72

Tunica linea Episcopi, uide Rochetum, talaris, qualis.

Tutelæ administratio clericis uetita. 77

V

Vasa florum & fruticum monialibus prohibita. 197

Vasa

I N D E X.

Vasa sacris addicta ad profanū usū nō cōmodentur.	131
Venale nihil in ecclesia proponatur.	128
Venatio clericis interdicta.	75
Venditiones cancellariorum prohibeatur.	100
Venditiones quę usuram sapiunt.	157
Veneratio reliquiarum, uide reliquię.	
Verrendę ecclesię cura.	116
Verfculi hymnorum &c. in choro distincte pronun- cientur.	120
Vestes clericales & monachales qui personati induūt, puniuntur.	73
Vestes ægrotarum monialium quo loco custodiantur.	186.
Vestes sacrę usui profano non commodentur.	131
Vestis externa clericorum qualis. 71. uiatoria. ibid.	
Vestitus Episcopi, qualis. 63. eius familię.	67
Vicariis foraneis certę diocesis partes attribuuntur.	
87. eorum munus quibus deferatur. ibid. quibus in rebus uersetur. ibid. cura præcipua in inquirendis presbyterorum moribus. 88. si qui non resederint.	
84. in explicando de casibus reservatis libello. 88. ii ab officio uoluntate Episcopi amouentur. 89. qui ip- sis obedientiam præstent.	88
Vicarii perpetui quibus in ecclesiis parochialibus con- stituendi.	207
Vidux ob maritorum mortem a Missę auditione am- plius mense uon excusantur.	39
Vigilię, quibus ieiunandum.	45
Vinorum genera exquisita in mensa Episcopi prohi- bentur.	66
Vinum album ad Missę celebrationem adhibeatur.	35
Vinum calice consecrato populo in Eucharistię sum- ptione non præbeatur.	30
Violatores monialium non absoluendi ab alio, nisi ab Episcopo.	44
Virgę ferreę in cancellis monialium, quales.	189
Viri	

I N D E X.

Viri certi ab Episcopo deligendi, quibus curæ sit, ut de
processionibus præscripta seruentur. 133. qui semel
in hebdomada uisitent eos, qui in carcere sunt. 101.
qui ab Episcopo uisitante ad inquirendum adhibeā-
tur. 90. a clero diocesano eligendi, qui urbanis con-
gregationibus intersint. 146

Visitandi formula Episcopis, & inferioris ordinis Visi-
tatoribus præscripta. 164. 91. & seq.

Visitans Episcopus prædicet. 90. ad pœnitentiam co-
hortetur. ibid. priuatim admoneat. ibid. quos uiros
ad inquirendi rationem adhibeat. 90. ecclesiam pol-
lutam reconciliet. 91. cœmiteria item. ibid. non con-
firmatos confirmet. 90. alia officia præstet, quæ eius
pietati & prudentiæ relinquuntur. 94. quæ loca ordi-
ne uisitet. 90. eius in uisitatione comitatus. 94. men-
sa & uictus qualis. ibid. quam in cathedrali & colle-
giatis ecclesiis uisitandis rationem adhibeat. 90. 91.
in bibliothecis. 94. in scholis & piis locis. ibid. in pa-
rochiis. 92. a parocho quæ inquireat. ibid. quæ in po-
pulo dispiciat. 85. 93

Visitatio diligenter & celeriter cōficienda. 95. ad salu-
tem eorum, qui uisitantur, instituta. 89. præcipuum
munus Episcopi. ibid.

Visitator Episcopali gradu inferior quam uisitandi for-
mulam seruet. 94

Vita clericorum qualis. 60

Vitæ eius inuestigatio, qui cathedrali ecclesiæ præfi-
ciendus est. 57

Vites qui incidunt, non ab alio absoluantur, nisi ab Epi-
scopo. 44

Vnguenta monialibus uetita. 187

Vnio parochiarum quo casu facienda. 23. beneficiorum
quæ seminariis applicanda sunt. 52. quæ beneficia
unire liceat Episcopo. 104

Vnio monasteriorum monialium quo casu fiat. 167

Vniones perpetuas Episcopi recognoscant. 143

Vocum

I N D E X. I

Vocum ratio & modus in diuinis officiis .	123
Vrceoli uini & aquæ ad Mille sacrificium a quo paren- tur .	118
Vsura in mutuo & deposito quo modo committitur .	
156. ex cambiis. ibid. ex uenditione. 157. ex pignore.	
ibid. ex contractus societate . 158. in societate ani- malium. ibid. in animalium locationibus. 158. in con- tractibus libellariis . ibid.	
Vsus bibendi in ecclesia, uide bibendi .	
Vsus oratoriorum, uide oratoria .	
Vsu cauponarum clericis interdicitur .	76
Vsu gemmarum quibus interdicitur .	154

F I N I S.

58 13129

133
ren-
118
tur.
gnore.
te ani-
incon

76
154

